

Borger-Bennen.

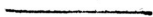
Et

Ugeskrift,

udgivet

for

det foreenede Understøttelses-Selskab.

To og Tyvende Aargang.

Kjøbenhavn, 1810.

Trykt hos Mathias Johan Sebbelow,
paa Understøttelses-Selskabets Forlag.

05.6
Bo 66

1810
Aug. 22

17506

Register

over Indholden af Borgervens-Bladets
to og tyvende Aargang.

No.	Afhandlinger og deslige.	Side
I.	Svillingerne Freskatelli, fortsat fra forrige Aargang = = =	2
2.	Præmieselskabet for den jødiske Ungdoms Unbringelse til Konster og Haandværker,	

No.	Side
4. Noget af Sintenis Synlogon . . .	28
5, 6, 7, 8. Vær sparsom, men ikke karrig. Sæt Priis paa dig selv; men bryst dig ikke. = . . .	33
9, 10, 11, 12. Noget om Luthers Værd og Fortienester . . .	68
13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23. Ant- werpens mærkværdige Beleiring i Karene 1584 og 1585 . . .	100
24, 25. Tydskdansff . . .	185
25. Parabeln: Den lille Belgisrerfke . . .	
26, 27, 28. Duchmanta, Johannes og Pe- trus, Elias, Lammet, Helbreds- delsens Kilde = . . .	209

No.	Side
29, 30. Troe aldrig tomme Rygter =	225
31, 32, 33. Om Breden " " "	243
35, 36, 37, 38. De vigtigste Hindringer, der endnu staae i Vejen for Ko- foppe = Indpodningens Almen- nyttighed " " :	273
39, 40. Berømte Genoiede = "	305
Richelieu. Underlig Maade at yttre sin Harm paa. Om Bultons Mynt	
40. Sokrates og Kritias. Sang ved Søndags Skolernes tiende Aars Høitidelighed " " "	315
Yndlingsblomsterne.	
41, 42, 43. De to Søstre = " "	322

No.	Side
44. Parabeln: Den første Hylledag, Sommerfuglefangsten. Dvindebedrag	= 345
45. Overordentlig Frugtbarhed, Besynderligt Testament, Maleren og hans Mester	= 355
46. Gravsang (af Kleist)	= 361
Buggesang (af samme).	
47, 48, 49. Gudsnavn, Adam og Paradisets Kerub, De syv Børn, Eglons Død, Templet i Memphis	= 369
50. Sindbilleder. 1. Fredenstræe	= 394
2. Fiolen	
51. 3. Fæsten i den fri Natur	= 402
4. Passionsblomsten. Den Længesovende	

Anmeldelser fra Administrationen.

No.		Side
1, 3, 33, 35, 50.	Om Laan, Gratificationer og Pensioner	1
	Om Administratorvalg	
21.	Om Repræsentantvalg.	
25, 30, 41.	Om Repræsentantmøde.	

Regnskaber.

No.	
3.	Beregning over Selskabets Indtægt og
Udgift fra 1 October 1808 til ultimo
September 1809.
4.	Extrakt af 3 Kvartals Regnskab for 1809.

No.

21. Extrakt af 4 Qvartals Regnskab for 1809
22. Extrakt af General = Regnskabet for 1809.
23. Extrakt af 1ste og 2det Qvartals Regnskab for 1810.

Borger' Bennen

No. I.

To og Tyvende Aargang.

Frederdagen den 6te Januari 1819.

Førlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Matth. Joh. Sebbelow,
Simmelskæftet No. 138.

A n m e l d e l s e.

Mandagen den 8de denne Maaned om Eftermiddagen Klokken 5 holdes General-Forsamling paa Prindsens Palai bag Slottet for at resolvere paa de i forrige Aar om Vaan og Under-

støttelse indkomne Ansøgninger. De Herrer Repræsentantere vilde behage at møde til bemeldte Tid.

Administrationen for det foreenede Understøttelseselskab.

R. Bay. Brorson. Chr. Thomsen.

C. Kjøffe.

Tvillingerne Freskatelli.

(Meddeelt af Banquecommissair Collin.)

(Sluttet. See forrige Udgang No. 52.)

Paa Den Korsika blev for nogle Aar siden født et Par Tvillingbrødre ved Navn Freskatelli, som man efter deres Fødested ogsaa kaldte Tvillingerne fra San Fiorenzo. Den ældste hedde Johan og den Yngste Andreas. De vare hinanden i Ansigtsgannelse, Miner, Haar, Størrelse, Udtale, kort i alle Stykker saa fuldkommen lige, at det, naar de desuden vare ligeclædte, ikke var muligt, at skille den ene fra den anden. Dertil

Kom, at de havde eens Sindelag, og at der allerede tidligen viste sig hos dem en overvejende Tilbøjelighed til alle Slags Pudssemagerier og Galtskaber, hvorved deres fuldkomne Lighed meget vel kom dem tilgode. Uagtet deres Fader, en Chirurg i San Fiorenzo, havde givet dem en temmelig god Opdragelse, saa valgde de dog ingen skikkelig borgerlig Levevej, men søgde at slaæ sig igjennem ved alleflags listige Streger. Til den Ende gif de snart ganske eens klædte, snart valgde de ganske forskjellige Paaklædninger, eftersom det enhver Gang passede til deres Trækker. Saaledes havde de en tidlang drevet omkring i Bastia, Livorno, Venedig og forskjellige andre Steder og overalt ved Hjælp af deres træffende Lighed udøvet de listigste Rænker. En af de mærkværdigste Streger udførde de i Venedig, men som ogsaa havde deres hastige Bortfjærelse fra denne Stad til Følge; det var følgende:

Den yngste Broder Andreas isørde sig en portugisisk Officeør-Uniform, og Johan, klædt som Husar og ukjendelig ved en frygtelig Snebelsbart og en brun Sminke, udgav sig for hans Betjent. Paa denne Maade søgde de at for-

ffaffe sig Indgang i de fornemste venetianske
 Huse, og deres Plan lykkedes. Men for dog
 ikke at forraade sig hos de i Benedig værende
 Portugisere, foregav Andreas, at han var født i
 Brasilien; og nu laae i Garnison i Staden St.
 Salvador som Oberst. Ved dette Foregivende
 undgik han mange Spørgsmaal, som han sand-
 synligviis ikke tilstrækkeligen vilde have kunnet
 besvaret, og kunde desviisere haabe, at man in-
 gen Mistro vilde kunne sætte til hans Person.
 Blandt de Fornemme, hvormed han som portu-
 gisisk Adelsmand og Officer holdt Omgang, be-
 fandt sig ogsaa en ung riig Enke, som han flit-
 tigen besøgte, og ikke utydeligen gav at forstaae,
 at han intet inderligere ønskede, end den Bis-
 hed, ikke at være hende ligegyldig. Donna Va-
 lentia, saaledes hedde den rige Venetianerinde,
 tilstod ham hans Ønske, erklærede ham sin Til-
 kjøelighed, og ikke længe efter, gav hun ham
 endog sin Haand. Brylluppet blev holdt med
 al mulig Pragt og ingen anede noget om det
 maskerte Skjelmstykke. Strax efter Brylluppet
 overtalede Andreas — som det ikke var om den
 smalle Kone, men om hendes betydelige For-
 mue at gjøre — sin Kone til at gjøre hendes
 meste Eiendomme i Penge, og at beslutte at

reise til Portugal med sin Mand. Rejsen blev altsaa fastsat, alle rede Penge, Bankoscedler, Juveler og andre Kostbarheder af mere end 40000 Schiners Værdie blev gjort færdig til Indpakning, og Johan sendt ned til Havnen for at fragte et Skib, som sejlede til Portugal. Men, efter Aftale med Broderen bestilte han Plads for to Passagerer paa et Skib, som gik til Bologna, og kom nu med den Efterretning tilbage, at der om tre Dage vilde gaae et Skib til Portugal. Andreas og Johan kunde nu uden Fare søje alle Anstalter til deres Reise, fordi de med modent Overlæg havde ansat den foregivne portugisiske Reise til den samme Dag, hvorpaa Skibet skulde afgaae til Bologna, og desuden havde deres Rejseanstalter ikke det mindste Ekin af Tvetydighed. Imidlertid havde Andreas ladet bringe alle Kuffter med Sølvtøj, fint Vinred, kostbare Klæder, o. s. fr. paa det bolognesiske Skib, som hans Gemalinde formodede skulde gaae til Portugal. Estermiddagen før den til Afreisen bestemte Dag tog Andreas sin Stasuniform paa, omarmede sin Gemalinde paa det varmeste, steg i en Gondol, og foregav, at han den Aften vilde tage Afsked med nogle af hans bedste Venner i Venedig. Derhos gav han sin Kon-

at forstaae, hun skulde ikke vente paa ham med Aftensmaden, da han sandsynligviis først kom tilbage ved Midnat. Johan var bleven hjemme, thi nu skulde han spille en Hovedrolle. Til den Ende lukkede han sig inde i sit Kammer, tog sin store Knebelbart af, afvaskede Sminken, og iførde sig en til denne Hensigt allerede færdigliggende liggende Stasuniform og gav sig i alt fuldkommen sin Broders Udseende. Derpaa sneg han sig ubemærket i Løsmørket ud af Huset, og kom som Herre igjen ind af Døren paa Huset. Han traadte ind i sin Svigerindes Værelse; hun glædede sig ikke lidet ved at see sin Mand saa snart igjen, og ilede i hans Arme. Han foregav, at hans Kierlighed, og adskillige Sagers Indpakning, som han endnu skulde besørge, havde drevet ham hjem tidligere end han i Begyndelsen havde ifinde. For et Syns Skyld optegnede han adskilligt, som skulde indpakkes og besørges, og søgte derpaa at bringe Kassen med rede Penge, Juveler og Kostbarheder i Sikker-

hed. De spiste nu fortroligen til Aften, vare muntre og gik til Sengs. Det varede ikke længe saa kom Andreas ogsaa i sin Stakuniform tilbage igjen. Han gik nu i sin Kones Kammer, kaldte paa hende, gik ind i Sovestuen, kaldte endnu engang, og traadde derpaa med et Lys i Haanden for hendes Seng. Man tænke sig hvorledes den bedragne Donna var tilmode, som saae sin Gemal i to Skikkelser, paaflædt foran Sengen og aflædt i Sengen. Andreas som tilsyneladende blev meget opbragt over at finde en fremmed Mandsperson i Sengen hos sin Kone, trak Raarde under Tæpper og Forbandeder for at gjennembore den skammelige Boler som han kaldte ham. Men i samme Djæblig sprang Johan op af Sengen og foer ud af Døren. Andreas ilede rasende efter ham, og derpaa snege de sig begge med den rige Kasse, som Johan i al Hast tog til sig udaf Huset. Denne Valentia var af Forstrækkelse falden i Usmagt, og kom tidsnok til sig selv igjen for at tænke over

denne ubehagelige Tildragelse. Begge Spids-
 buerne gif ombord og kom med deres rige Bytte
 lykkeligten ti Bologna, hvor de fortsatte deres Be-
 dragerier indtil de endeligen i Aaret 1788 begge
 bleve grebne i en Bjerghule ved Monte Scubolo,
 og efterat alle deres Bedragerier vare opdagede,
 dømtte paa Livstid til Galejerne.

B o r g e r , B e n n e n

No. 2.

To og Tyvende Aargang.

Torsdagen den 13de Januari 1810.

Forlagt af Underskøttelses-Selskabet.

Trykt hos Matth. Joh. Sebbelow,
Wimmelskæftet No. 138.

P r æ m i e s e l s k a b e t

for den jødiske Ungdoms Anbringelse til Kunst og Haandværk.

Enhver af dette Blads Læsere vil sikkerligen med Fornøjelse orfare, at dette Selskab vedblis

ver i Stilhed at virke, i Overeensstemmelse med sit ædle Formaal, at sætte unge Medborgere i en gavnlig Virksomhed og forberede dem til at være nyttige og hæderlige Medlemmer af Borgersamfundet. Efterretninger som deslige velgjørende Foranstaltninger ansee Ugebladets Udgivere som en sand Prydelse for Bladet. En saadan Indretning kan ikke savne Menneskevenners Yndest og Understøttelse, og forsynet dermed vil den vinde Kraft til at virke varigen og med Held.

Administrationens Beretning lyder saaledes:

Den aarlige Generalforsamling i dette Selskab holdtes den 20 December 1809.

I denne Forsamling blev til efterstaaende Paugsmestere af den christelige, og Svende af den jødiske Religion tilkjendt og meddeelt følgende Præmier:

Til Skomagermester Hr. N. B e n d i x, fordi han har taget Drengen N a t h a n M i c h e l s e n af den jødiske Religion i Være, og ladet ham, efterat han har udlært, i Lauget indskrive som Svend:

En Præmie af 30 Rdlr. d. G.

Til Smedkermester Hr. E. S n e p, som ligeledes har taget en Dreng af den jødiske Religion navnlig A b r a h a m L e v i n i Være, og

labet ham, efterat han har udlært, i Lauget indskrive som Svend:

En Præmie af 30 Rdlr. d. G.

Til Skomagersvend Nathan Michelsen:

En Præmie af 20 Rdlr. d. G. og en Sølvmedaille.

Til Smedkersvend Abraham Levin:

En Præmie af 20 Rdlr. d. G. og en Sølvmedaille.

Til forestaaende Mestere og Svende blev endvidere meddeelt, et med Selskabets Signet authentifieret Exemplar af Selskabets Love, for at de derved i sin Tid kunne legitimere sig Fortrinsretten, i Henseende til Lovens 1 Cap. 2 §.

Derefter blev af Administrationen foredraget følgende:

I.

Blev foreviist og oplæst Revisionsforretningen for Aaret 1807, nemlig fra 1 Aug 1807 til 31 Julii 1808 ved et Brev fra Revisorerne;

S. L. Hr. Grosserer J. J. Weybel og

— — Bogholder M. L. Abrahams.

hvis væsentlige Indhold er:

„At de have fundet det i bedste Orden

„og yderste Nøiagtighed, saaledes at de

„derved ikke have fundet noget at an-
 „mærke.“

Hvorefter Administrationen erholdt Dwittering for aflagt rigtig Regnskab fra 1 Aug. 1807 til 31 Julii 1808 ved de tilstedeværende Medlemmers Underskrift i Generalforsamlings-Protokollen.

2.

Ifølge Lovens 1 Cap. 1 §. afgik de to ældste Administrateurer;

Banke-Directeur E. P ar s s e n, og
 Grosserer H. J. S a n t o r senior,
 som enstemmigen igjen paa nye bleve valgte,
 og modtoges samme.

3.

Til at revidere Regnskabet fra 1 Aug. 1808 til 31 Julii 1809 blev enstemmigen valgt:

C. E. Hr. Grosserer J. G. K r o s s i n g, og
 — — Bogholder B. H e i m a n,
 som vare tilstæde og behagede at antage Valget.

4.

Blev fremlagt 2de Medlems-Protokoller, en efter løbende Nummer og en i alfabetisk Orden, efter disse var Antallet af samtlige respective

Medlemmer ved Selskabets Aarslutning den 31
Julii 1809 i alt 227.

5.

Siden sidste Anmeldelse ere følgende Drenge
af den jødiske Religion ansatte i Lære, saasom:
Magnus Giersing og Magnus Elias
hos Skrædermester Hertz Gerson.

Jacob Monis, hos Skrædermester W.
Meyer.

Ludvig Piepman, hos Smedkermester
Chr. Alpers.

Og flere ere ansatte paa Prøve til forskiel-
lige Professioner.

6.

Efter Administrationens Forslag blev vedta-
get, skriftligen i Selskabets Navn at tilkiende-
give Hr. Secretair Ischernack i Altona,
Hr. Frantz Jürgensen i Altona, og Hr.
M. J. Goldschmidt i Hamborg, Selska-
bets Tak og Høilagelse. Den første fordi han
ved alle Leiligheder har viist Nidkærhed og Om-
hue til Selskabets Lære og Tilvæert, den anden
fordi han uanmodet har paataget sig at over-
sætte i det tydske Sprog den af Hr. Professor

Glausen i forrige Aars Generalforsamling holdte Tale, og den sidste fordi han paa egen Bekostning har befordret denne Tale trykket. Endvidere blev Hr. Goldschmidt tilkjendt en Godtgjørelse for Talens Trykning 25 Rd. d. G.

7.

Blev fremlagt højsfølgende Balance over Regnskabet fra 1 August 1808 til 31 Julii 1809.

Efter denne beslaaer Selskabets Formue:

- a) Ifølge fremlagte Banke-Recipisser i Kongelige 4 procent's Transportable Statsfonds 5520 Rd. Species a 125 Procent er d. G. 6900 Rd. — β.
- 3 Kongelige 4 Procent's Annuitæter i d. G. = = = 700 = — =
- b) Cassebeholdningen i Følge fremlagt Kassebog, affluttet til 31 Julii 1809 = * = 254 = 79 =
- c) Forsaldne Renter (som først kan hæves i næste December Termin og i Januari næste Aar,
-
- Sa eris 7854 Rd. 79 β.

Transport 7854 Rd. 79 β .

og derfor ei ere indførte i Ba-
lancen) ere :

paa ovenmeldte 6900 Rd. d. G.
fra 11 Decbr. 1808 til 31 Julii
1809, 7 $\frac{2}{3}$ Maaneder a 4 pG.

p. N. = = = = = 176 = 32 =

paa ovenstaaende 700 Rd. d. G.
fra 1 Jan. 1809 til 31 Julii
1809, 7 Maaneder a 4 p. G.

p. N. = = = = 16 = 32 =

d) Restancer af aarlige Bidrage for

Karene 1807 og 1808 = 51 = — =

8098 Rd. 47 β .

Fragaaer for en i Generalforsam-

lingen den 9 November 1808 til

Guldsmedsvend Moses Levin til-

fjendte Præmie af = 30 Rd.

og en Sølvmedaille 1 = 31 = — =

som ved Karet's Slutning ei til

Kateris 8067 Rd. 47 β .

Transport 8067 Rd. 47 β.

ham var betalt, da han ei har
meldt sig, og hans Dpholdssted
ei var at opspørge.

Gjen 8067 Rd. 47 β.

Administrationen for Premie-Selskabet for den jødiske
Ungdoms Anbringelse til Kunst og Haandværker.

L. Larsen.

H. J. Meyer.

H. J. Cantor senior.

L. J. Cantor.

J. A. Bramhelst

B o r g e r , B e n n e n

No. 3.

To og Tyvende Aargang.

Løverdagen den 20de Januari 1810.

Korlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Matth. Joh. Sebbelow,
Bimmelskafte No. 138.

A n m e l d e l s e.

I General-Forsamlingen den 8de denne Maa-
ned blev fremlagt en af Bogholderen forfattet
Beregning over Selskabets Indtægt og Udgiwt
fra 1ste October 1808 til ultimo September 1809
efter hvilken Overskuddet har været 1503 Rd.

4 Mk. 4 β., hvoraf $\frac{1}{3}$ Deel blev henlagt til Fondet med 501 Rd. 1 Mk. 6 β. og de øvrige 1002 Rd. 2 Mk. 14 β. tilligemed de i dette Aars Løb indkomne Renter 2542 Rd. 5 Mk. 12 β. fordelt saaledes mellem de Medlemmer som i forrige Aar have indgivet Ansøgninger om Paan, Gratifikation og Pension, at 2300 Rd. var at anvende til Paan af hvilken Summa ifkun var begiært 1650 Rd., som blev tilstaaet 12 derom Ansøgende. Af de øvrige 1245 Rd. blev 1114 Rd. anvendt til Gratifikation og 131 Rd. til Pension, af disse og 80 Rd. til nye Pensionister og 51 Rd. som Tillæg til de forhen paa Pension ansatte.

Som nye Pensionister fra indværende Aars Begyndelse bleve ansatte:

	Rd.
1 Præsten Mariagers Enke	10
2 Kaptain Hesselbergs Enke	10
3 Edikebrygger Halls Enke	10
4 Porcelainshandler Roskilde	10
5 Seilmager Walling	10
6 Bogholder Meiers Enke	10
7 Parykmager Christian Hansen	10
8 Juveleer Meier	10

Følgende Pensionister erholdt Lønæg fra indeværende Aars Begyndelse:

	Rd.
1 Degnen Thaulovs Enke	5
2 Porcelainshandler Meier	5
3 Theehandler Brygman	5
4 Trakteur Thausens Enke	5
5 Brændeviinsbrænder Eistrups Enke	6
6 Hørkræmmer Winchels Enke	5
7 Skræder Bahte	5
8 Guldsmed Griises Enke	5
9 Parykmager Bernhardts Enke	5
10 Bager Herlov	6

De til Gratifikation anvendelige 1114 Rd. blev saaledes fordeelt:

	Rd.		Rd.
1 Budet Hollinghausers Enke	10	6 Bogholder Meyers Enke	6
2 Revisor Gronnegaaards Enke	10	7 Procurator Rabyses Enke	16
3 Havnefoged Nissens Enke	8	8 Guldmægtig Euenstrups Enke	10
4 Soldbetient Sommers Enke	10	9 Kopiiist Vindegaards Enke	10
5 Politieadjutant Møllers Enke	10	10 Revisor Hegelunds Enke	12

	Nr.		Nr.
11 Politiebetient Kam-		24 Sergeant Freses E.	10
strups Enke	10	25 Sergeant Konnings	
12 Portner Dams-		Enke . . .	10
gaards Enke	8	26 Forvalter Schiotts	
13 Toldinspektør		Enke . . .	16
Funchs Enke	16	27 Ifr. Schulz .	6
14 Revisor Randrups		28 Klokker Ellers E.	8
Enke . . .	10	29 Lærer Strucks E.	12
15 Materialskriver		30 Præsten Cruses E.	10
Alitgaards Enke	8	31 Præsten Mariagers	
16 Toldbetient Sua-		Enke . . .	6
nekiers Enke	12	32 Sprogmeester Bayns	
17 Revisor Webers		Enke . . .	14
Enke . . .	10	33 Institutlærer Borch-	
18 Politiebetient Moes		hovt . . .	12
Enke . . .	10	34 Seminarilærer	
19 Sekretair Carlsons		Glausens Enke	8
Enke . . .	8	35 Overlærer Vintrup	
20 Dplagskriver Sua-		Enke . . .	12
nes Enke .	12	36 Brygger Lyngbys	
21. Politiadjutant Gh-		Enke . . .	10
lerns Enke .	8	37 Captain Hesselbergs	
22 Kaptain Hafns E.	10	Enke . . .	6
23 Sergeant Olsens		38 Ifr. Clausen .	6
Enke . . .	10		

	Nb.		Nb.		
39	Styrmand Møllers Enke . . .	8	53	Hørkræmmer Van- ges Enke ,	10
49	Proprietair Jord- høys Enke .	10	54	Hørkræmmer Ly- sters Enke .	8
41	Edikebrygger Hals Enke . . .	6	55	Nagelsmed Littaus Enke . . .	10
42	Kaptain Petersens Enke . . .	10	56	Parykmager Wahls Enke . . .	12
43	Kaptain Kosoeds Enke , . .	8	57	Jfr. Edelman	6
44	Glasserer Lind	8	58	Brodeur Brondt	8
45	Konsul Eegs Kone	8	59	Seilmager Malling	6
46	Bogholder Krøys- mans Enke .	10	60	Knapmager Kragø Enke . . .	10
47	Jfr. Eofte . .	6	61	Skibsbygmester Us- biørns Enke	10
48	Porcellainshandler Nøskilde . .	6	62	Skomager Wein- bæks Enke .	10
49	Høker Bergmans Enke . . .	10	63	Parykmager Han- sen . . .	6
50	Urtekræmmer Steen- holt . . .	12	64	Snedker Schnabels Enke . . .	12
51	Brændeviinsbr. Weises Enke	8	65	Juveler Meyer	6
52	Brændeviinsbr. Høyermands Enke	8	66	Guldsmed Lyder- vals Enke .	8

	Nb.		Nb.
67		81	Drejer Rihmes E. 10
	8	82	Dømmestester Ro-
68			bertsons Enke 12
	8	83	Varfemager Kry-
69			gers Enke 10
	10	84	Grovsmed Johan-
70			sens Enke 10
	8	85	Snedker Gudman-
71			sen 12
	10	86	Fr. Fürst 6
72		87	Laquai Lunds E. 6
	10	88	Bndet Snigbergs
73			Enke 6
	8	89	Bogholder Hvids
74			Enke 12
	8	90	Portner Freses E. 8
75		91	Frue Stell 16
	10	92	Degnen Thaulovs
76			Enke 4
	8	93	Graver Lehmans
77			Enke 6
	10	94	Kantor Marolls E. 10
78		95	Provst Bellejus's
	10		Enke 6
79		96	Præsten Jusis E. 6
	6		
80			
	8		

	Rd.		Rd.
97		114	
Sprogmeester		Skomager Grei-	
Krolls Enke	10	ther	6
98		115	
Dugmager Frenas		Blytækker Peter-	
Enke	6	sens Enke	6
99		116	
Kaptain Hamme-		Skraeder N. Bah-	
løfs Enke	8	ses Enke	6
100		117	
Mægler Winges		Snedker Biedts	
Enke	8	Enke	6
101		118	
Bærtshuusholder		Guldsmed Griifes	
Kiers Enke	6	Enke	4
102		119	
Spisevært Drey-		Gartner Vintrups	
ers Enke	6	Enke	6
103		120	
Porselainshandler		Varvsmager Bern-	
Meyer	8	hardts Enke	4
104		121	
Tøehandler Bryg-		Skraeder P. Bah-	
man	6	ses Enke	6
105		122	
Porselinshandler		Bager Herlow	10
Thomsens Enke	6	123	
106		Bager Wilde	12
Traktor Thausons		124	
Enke	6	Skraeder Fischer	8
107		125	
Beændeviinsbr.		Skomager Kol-	
Kystrups Enke	4	bergs Enke	8
108		126	
Hørkræmmer Dr-		Skomager Basti-	
strøms Enke	8	an	10
109		127	
Hørkræmmer Win-		Haarskier Grøn-	
dels Enke	6	lund	8
110		128	
Skraeder Bahte	6	Skraeder Romdahl	8
111		129	
Handskemager		Købmand Mey-	
Lunds Enke	6	ers Enke	8
112			
Maler Hultman	8	Summa	1114 Rd.
113			
Skraeder Hostrup	8		

Uf Bogholderen blev anmeldt, at Selskabet for Tiden bestaaer af 1329 contribuierende Medlemmer.

Uf Kassereren blev fremlagt Extract af 3die Quartals=Regnskab for forrige Aar, hvilket i næste Ugeblad skal blive indført.

Som nye Medlemmer i Selskabet
indtraadte:

Hr. Glasen, Captain

— Pierre Cathala, Kammager.

— Jacob Winsløv, Isenkrammer.

— Cresten Sorterup, Commissionair.

— N. Christensen, Guldsmed.

— Meinig, Kongelig Assistent.

— Johan H. Runge, Maler.

— Zeuthen, Assessor.

— Bentley Sekretair.

— Johnsen Copiist.

— Hielm, Auditeur.

— Stellvagen Auditeur.

— Johan C. Bang, Parykmager.

— Franck, Inspektør.

— Svend N. Orgaard, China Captain.

— Rosted, Kammeraad, forhen Amtsforvalter.

Administrationen for det forenede Under-
støttelseselskab.

R. Bay. Brorson. Chr. Thomsen.

C. Røbbe.

B o r g e r ˆ B e n n e n

No. 4.

To og Tyvende Aargang.

Løverdagen den 27de Januari 1810.

Førlagt af Understøttelses-Selskabet.

Frykt hos Matth. Joh. Sebbelow,
Bimmelskafstet No. 138.

E x t r a c t

af

tre die Qvartals Regnskab

for

det foreenede Understøttelses-Selskabs

I n d t æ g t e r o g U d g i v t e r

i Qvartalet fra pmo. Julii til ull. Septbr. 1809.

Indtægt.	Rdlr	ß,
Kassebeholdning fra 2det Quartal var (see Borgervennen No. 52 s. N.)	915	26
A. Ugentlige Indkomster:		
For Ugebladets 21 Aargang fra No. 26 til 39 incl. " " " "	704	46
B. Quartals Kontingenter:		
1) For Quartalet fra pmo. April til ult. Janii " " 160 R. 3 R. 4 ß.		
2) Restanser fra de forrige Quartaler " " " 20 — 5 — 2 =	181	38
C. Årlige Indtægter:		
Det Kongelige Huses velgiørende Gave	100	—
D. Laans og Forskuds Afbetaling i dette Quartal " " " "	448	—
E. Tilfældige Indtægter:		
Af den anviste Pension er af en Pensionist ej hævet " " " " "	7	48
Summa	2356	62

At forestaaende Extract af 5 Quartals-Regnskab for 1809
er overeensstemmende med Administrationens Control
bevidner

R. Bay. Brodson. Chr. Thomsen.

C. Købke.

Udgiwt.	Rdlr.	Sk.
1) De aarlig staaende Udgiwter: For Ugebladets Trykning og Lønninger i dette Quartal m. v. = = =	501	—
2) Til de aarlige Pensionister be- talt i dette Quartal = = =	390	—
3) Tilfældige Udgiwter: Betalt en mig anvist Regning =	2	24
Saldo bliver Kassebeholdningen til 4de Quar- tal = = = = = =	1463	58
Summa	2356	62

Kiøbenhavn den 30 Septbr. 1809.

C. Hornum,
Kasserer.

A n n e l d e l s e.

Hermed følger den i General-Forsamlingen den 8de denne Maaned fremlagte Extract af 3die Quartals Regnskab for forrige Aar.

Administrationen for det forenede Under-
støttelseselskab.

K. Bay. Brorson. Chr. Thomsen.

C. Røbbe.

(Af Sinteni's Syllegon.)

(Meddeelt af Banquecommissair Col lin.)

Mange af de gamle græske Philosopher bestræbde sig for at bevise, at Menneskene ikke skyldte Guderne, men at Guderne skyldte Menneskene deres Oprindelse. Nogle antage, at Frygten, andre at Taknemmelighed havde frembragt Guderne.

Cicero ivrede imod begge Dele. „Hvad skal man sige til dem, som ville overtale os til at

troe, at den hele Tro paa Guderne var blot en Opfindelse af vise Mænd til almindelig Nytte, paa det at Mennesker, som man ikke ved Fornuftgrunde kunde bevæge til at opfylde deres Pligter, skulde føle sig tvungne dertil ved Religion? Er det ikke at tilintetgjøre al sand Religion? Hvad skal man sige til Prodikus af Cea, som vilde bevise, at Menneskene havde ophøjet alt det, som de havde fundet gavnligt for sig til at leve og lide vel, til Gudsdomme? Har han vel ladet blive meget tilbage af Religion?"

Naar Sagen betragtes saaledes, har Cicero unægteligen Ret, og saaledes er det en meget fornuftigere og bedre Tro, at ikke Frygt og Taknemmelighed ere Karsag til Guderne, men at Guderne have frembragt Frygt og Taknemmelighed. Saasnart der var Tro paa et guddommeligt Væsen, bør det hedde, begyndte de fleste Mennesker at sitte ved rædsomme Naturbegivenheder og skjelve ved Skjebnens voldsomme Slag, fordi de ansaae det for intet ringere end for umiddelbare Foranstaltninger af Gud, og i Følelsen af deres Strafverdighed holdt dem for saadanne Anstalter, som kom fra Gud for at straffe og fordærve dem. Frygt

var altsaa deres herstkende Sielsthemning mod Gud. Og ligeledes maa det hedde, saasnart Troen paa et guddommeligt Væsen var til, begyndte de gode Menneſter at glæde ſig mere ved Naturens og Skjebnens velgjørende Begivenheder; thi de anſaae dem for Guds umiddelbare Foranſtaltninger og forklarede dem i Følelsen af deres Hjertes Godhed for ſaadanne Foranſtaltninger, hvorved Gud udtrykkelig velſignede deres Dyd. Altsaa var Taknemmelighed hos dem den herstkende Sielsthemning mod Gud.

Men hvad, om der lod ſig angive en mildere Udtydning, end den Cicero har antaget, af den Mening: at Frygt og Taknemmelighed havde frembragt Guderne? Thi eet er at ſige: Frygt og Taknemmelighed have frembragt Gud, og et andet: Frygt og Taknemmelighed have frembragt Troen paa Gud. Eet er at antage, Gud ſlet ikke er til, men kun i Ideen, og at denne Idee er en Følge ſnart af Frygt, ſnart af Taknemmelighed, og et andet: at mene, at Menneſkene vare deels ved Frygt deels ved Taknemmelighed komne til den virkelige Guds Erkjendelse.

I ſidſte Tilfælde lyder den nærmere Opgivelse ſaaledes: Saasnart der var Frygt, det er:

saasnart de flette Mennesker havde saamegen Følelse af deres Ondskab og Strafverdighed, at de begyndte at ansee alt det som var eller truede at blive dem en Ulykke for en Straf, saa kom de ogsaa, fordi de om de største Ulykker ofte ikke kunde begribe hvorledes de tilgik, paa den Tanke, at der maatte gives et dem ubekjend højere Væsen, der beredte saadant til Straf for dem. Gud stod altsaa for dem ved Frygt. Og ligeledes — Saasnart der var Taknemmelighed, saasnart de gode Mennesker havde saamegen Følelse af deres Godhed og Fortjenstfuldhed, at de begyndte at ansee alt det som var et Gode for dem, for Belsignelse, der fortjende deres Erkjendtlighed, saa maatte de ogsaa fordi de ikke indsaae hvorledes noget af det største Gode, der mødte dem, kunde skee, troe paa et højere Væsen, som foranstaltede saadant til deres Belønning og Belsignelse blot for at have en Gjenstand for deres Erkjendtlighed og vide til hvem de skulde henvende dem med deres Tak. Gud stod altsaa for dem ved Taknemmelighed.

Mod en saadan Fremstilling af Sætningen, at deels Frygt deels Taknemmelighed vare de første Kilder til al Religion, synes der intet at

Kunne indvendes fra Religionens Side= Men
 dersom vi havde Religionens Historie fra Be-
 gyndelsen af ligesaa udførlig, som Reformatio-
 nens Historie, saa vilde den neppe i Gjerningen
 vise os Sandheden deraf; thi det er ikke troligt,
 at Gud er funden ved den blot kolde forskende
 og sluttende Fornuft, men ved Fornuften, som
 havde Hjertet ved Siden,

Trykfeil i No. 3.

Pagina 19 Brændeviinsbrænder Gistrups Enke 6 Rd.
 las 5 Rd.

Borger = Bennen

No. 5.

To og Tyvende Aargang.

Lørdagen den 3die Februari 1810.

Førlagt af Understøttelses = Selskabet.

Trykt hos Matth. Joh. Sebbelow,
Wimmelskæftet No. 138.

Vær sparsom, men ikke karrig!
Sæt Priis paa dig selv, men bryst
dig ikke!

To Paralleler.

I.

Glet ikke at spare, og at spare alt for meget —
det ene er ligesaa taabeligt, som det andet. Man

Kan ligne Begge med to Afveje fra den rette Vej; den ene gaaer til venstre, den anden til høire; men begge føre dog til Fordærvelsen.

Det heder vel — hvo der arbejder, har det Fornødne; ja, sandelig! Arbeidsomhed er et herligt Middel til Forhverv. Dog er det, for at have det Fornødne, nok, at man forhverver, eller bør man ikke ogsaa holde vel Huus med det Forhvervede? Ved Arbeidsomhed uden Sparksomhed, bliver man fattig, saavel som ved Leddiggang. Om den Ddsle er end nok saa flittig Arbejder, saa har han dog ej det Fornødne. Fortærer han mere, end han forhverver, saa mangler han stedse. Anvender han paa undværlige Ting, mere, end der passer sig for ham, saa maa han stundom komme til at savne det Fornødne. Ja, om han end ordner sine Ting saaledes, at han dagligen fortjener, hvad han dagligen bruger, saa gaaer han dog hver Aften som en Trængende til Sengs. Men desværre! Leddiggang forener sig gierne med Ddselhed, og hvo kan nu overskue den Sammer, hvori den Ddsle styrter sig?

„Nej, da er — kunde man sige — det dog gandske anderledes med den Sierrige. Han har

ej blot det Fornødne, men endog til Dverflod." Han har saa lidet det Fornødne som den Ddsle; hvor kan han have det Fornødne, som aldrig nok kan skrabe sammen? Satte Gnieren sig endda et Maal, hvortil han troede han burde lade sin Formue stige, førend han vilde gjøre sig til Gode: — ja da: men nu — jo mere han har, desto mere attraaer han, og hans Havesyge voxer i det Uendelige. Han har altsaa, efter sin Mening, aldrig det Fornødne, fordi han kunde endnu have mere, men han er med al sin Formue virkelig ikke bedre faren, end om han havde slet ingen Formue. Man feiler meget, naar man troer, at han besidder Rigdom, nej, Rigdom besidder ham; han tager ikke til den, nægter sig hver Glæde, indskrænker endog sine Fornødenheder; og Midt blandt sine Skatte er han saa fattig som den Ddsle, der har sat Alt til. Som det, for at have det Fornødne, ikke er nok, at man forhverver; men ogsaa bør spare; saa har man ikke heller det Fornødne, fordi man ejer det, men fordi man nyder det, man ejer.

Det Nærværende sætter den Ddsle ofte i Uroe, fordi han ej veed, hvordan han skal samle Alt, hvad hans Dverdaad fordrer; hvor voxer

hans Uroe, naar han tænker paa Fremtiden. Om han end søgte, at stille sig selv tilfreds, ved at han bestandigen arbejder, og jo ej vil tillade sig nogen Befosning, der overstiger Frugten af hans Arbejder — veed han saa sikkert, at han altid skal finde Arbejde, at der ej kan komme dyre Tider, at ej der forestaaer ham langvarig Sygdom, ej høi Alder? Hvordan vil det i sliche Tilfælde gaae ham, naar han da slet Intet har lagt op? Kan han tænke sig dem mulige, uden at bæve?

Dog — man bør ej troe, at den Gjerrige er mere ubekymret i Henseende til Fremtiden, han bæver for den, saavel som den Adfle. Ham er det upaatvivleligt, at Tiderne stedse vorde slettere. Han troer, at kunne leve et heelt Aarhundrede, og hvorfra skal han hente det Fornødne i den lange Tid? Han bliver ej rolig, førend han har lagt op saa meget, han efter noie Beregning behøver. Hertil kommer Tanken, at al hans Arbeiden og Sparsomhed dog maaskee ikke vil hjælpe ham; thi om hans Gierrighed end gjør ham no^{et} saa forsigtig, saa at han Intet ublaaner, for ej at blive bedragen, ikke tænder et Pys, for at ingen Gnist skal falde af — saa kan

jo dog Lynet slaae ned, og berøve ham Alt; skal han da tænke paa at frelse sin Person eller ej? og om han end frelste sig selv, hvad havde han da? Eller, da det er bekiendt, at han ejer stor Formue, saa kunde Røvere om Natten overfalde, udplyndre, ja — slaae ham ihjel; og hvoraf skal den arme Mand saa leve? Slige Forestillinger plager den Sierrige, og gjør ham saa bange for Fremtiden som den Ddste.

Hvo der vil være foragtet, viise sig som Gnier; saa opnaaer han sikkert sit Diemed. Hvordan kunde man agte det Menneſke, for hvem Penge er alt, der er en Slave af sin Formue, og altid forestiller sig fattig? Foregiveness Armod vancerer, som selvforſkyldt virkelig Armod. Hvo der vil være foragtet, viise sig som en Ddeland. Medens han efterhaanden nærmer sig til Trang ved utilbørlige Befoſtninger, spotter man ham alt som en hierneløs Laabe, for hvem Penge er intet; og er han ved fortsat Bellevnet, eller forſomt Huusholding aldeles ødelagt, saa ſkuer Enhver haanende til ham, som ej vilde have det bedre. Saaledes ogsaa, hvo der vil udlees, den kortſte eller være farrig! Hvor let vil den ſidſte blotte sig, naar han lever, nyder, klæder

fig, boer over sin Stand, hvor taabelige blive ofte hans Indretninger! og hvor bliver han udeelt, naar han dog tilsidst har forregnet sig, naar han tilsidst mangler, maa bryde af med Nydelsen af sin Fornøielse, staae op fra Spillebordet, forsvinde af Selskabet? Men hvo maa ej lee over den Gierrige. Nægte sig selv al Lyst, for at faae lystige Arvinger, et sandt Lystspil, han giver paa egen Bekostning! Og naar man seer den Gierrige, hvordan han teer sig ved de nødvendige Udgifter, naar man seer ham ængstelig aabne Pengeskabet, eller fremdrage Pungen; vende først hver Skilling, der skal afsted, tre Gange, beseer den ti Gange, og saa næsten grædende tage Afsked, med den? Naar han legger med sine Mynter, som Glutten med sine Regnpenge, vejer, tæller og pakker dem ned, naar han hungrede; og føler sig, naar han vejer det lukte Pengeskab, lykkelig som en Konge, hvo seer denne Gæf, uden at finde ham latterlig?

Betragte vi den Gierrige fra en anden Side, saa giver han os et tragisk Syn. Da see vi ham som et Menneske, der glemte sin Pligt, og forsyndede sig ved hver Leilighed. Arbejderen, som lejede ham sine Kræfter, kan vente

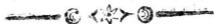
I ænge, førend han bliver betalt; den Fattige, der anraaber ham om en Gave, kan vente evig, førend han faaer Noget af ham. Hvad? almeennyttige Indretninger ſkulde han underſtøtte? Han, der nægter ſig ſelv fornuødent Dphold? Den Elendige! hvu maa ej foragte ham — ham og den Ddſle? Tilſidesætter denne ikke ligeledes alle ſine Pligter, for at kunde leve overdaadigt? Hvorfra ſkulde han da tage Alt, til at beſtride ſine forfærdelige Bekoſtninger? Oh! han betaler ikke ſine Arbeidere, viſer den Fattige bort fra ſig, og nægter hver god offentlig Indretning ſin Hielp. Snart veed han ej Raad, til at ſkaffe ſig ſelv Dphold. Begge, den Gierrige ſom den Ddſle er ſelv Skyld i deres Uheld; den Ene handler ſlet ſom den Anden.

Begge bruge et Middel — Een for at tilfredsſtille ſin Gierrighed, den Anden for at forſætte ſin Ddſelhed ſaalænge muligt; ingen Veſ er dem ſaa fæl, at de ej ſkulde vandre den, ſaaſnart den fører dem til at naae deres Henſigter. Venge vilde de have — den Ddſle, fordi han feiler dem — den Gierrige, fordi han, ſkjønt han har mange, dog troer, han feiler dem. De bedrage, hvor de kunde. Den Ene

driver Kager med sine Kapitaler, som han udlaaner under haarde Betingelser — den Anden ved sin Interesse, som han anslaaer høit, for at faae fremmede Kapitaler, som han aldrig vil give tilbage. De begaae de største Uretfærdigheder naar de blot indbringe dem Noget, tit ubetydeligt nok. Hvem de forarsage Tab, er dem ligemeget enten det er Enker eller Faderløse, Kirker eller milde Stiftelser, nok — at de kan faae Fordeel. Betroer man Noget til dem, saa er det tabt; de nægte Alt, de sværge endog, om det fordres. Dgsaa deres ubstædte Haandskrift viide de tit at gjøre ugyldige. De blive falske Spilere, Tyve og Røvere. De forraade Benner og Fædreland, og den de haabe at arve, er ej sit Liv sikker. —

(Fortsattes i næste Nummer.)

B r o r s o n,
Professor.

B o r g e r s B e n n e n

No. 6.

To og Tyvende Aargang.

Foredagen den 10de Februari 1810.

Førlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Matth. Joh. Sebbelow,
Wimmelskæftet No. 138.

Vær sparsom, men ikke karrig!

(Sluttet. See No. 5.)

De nærme sig Maalet, og naae det ofte paa en Maade. Forladte af Alle — den Ene, fordi

han aldrig har beværtet, den Anden fordi han ej mere kan beværte — henbringe de den sidste Deel af deres Liv i Eensomhed. Begge henrives af Fortvivlelse — den Ene, fordi han ej kan tage sine Penge, med sig til hin Verden, den Anden, fordi han ej kan tilvejebringe flere Penge for denne Verden; og som mange Ddse skjøde sig rasende en Kugle gjennem Hovedet, saa hængte sig mange Gjerrige, fordi de faldne Priser forstyrrede deres Projecter.

Hvo drager disse Parallellinier mellem Ddselighed og Gjerrighed, uden at tilraabe sig selv: — Vær sparsom, men ikke karrig! — Denne er Middelvejen mellem begge Afveie, som føre i lige Fordærvelse, og at vandre paa den er Livets Wiisdom. Man søge, at forhverve ved Arbeide og ved at benytte tilladeligen tilfældige Omstændigheder, og bruge det retmæssigen forhvervede som en god Huusholder; — det er Alt. Ikke blot have, men ogsaa nyde, hvad man har; dog heller ikke blot nyde, men nyde saaledes, at man altid kan have? Den Ddse sørger kun for i Dag — den Gjerrige kun for i Morgen; begge ere Daarer. Hin betænker ej, at der sandsynligvis kommer en Dag for ham i Morgen, da

han atter fordrer Nydelse; denne glemmer, at denne Dag alene er hans, og at han altsaa naar han ej oplever i Morgen, og ej nyder i Dag, gaaer bort uden al Nydelse. Den gode Huusholder sørger for i Dag og i Morgen tillige, i Dag lever han, derfor nyder han; i Morgen kan han leve, og glemmer derfor det Overflødige. Han lader sig tj sin Ret berøve, ved redelig Opfyldelse af sine Pligter ogsaa at giøre sig tilgode, ogsaa at fornøie sig, men bruger denne Ret ogsaa blot under denne Betingelse, og lader sin Pligt ej lide under sine Fornøielser. Først, naar han kan beregne, at efter alle pligtmæssige Udgifter, bliver der Noget tilovers, tænker han paa Bellevnet, og ordner det dog saaledes, at han veed, han ej skal komme til at mangle Livets Bequemmeligheder, eller endog Fornødenheder.

Saaledes kan han forsvare sig for Samvittighedens og Fornuftens Domstoel. Penge og Gods blive for ham ej mere end de virkelige ere; men hvad de ere, det blive de. De blive aldrig Maal for hans Stræben, som den Gierrige, der altid vil besidde mere, blot for at besidde mere; men de ere for ham herlige Midler, til at naae det høie Maal, Gud satte ham; til bedre at opholde

sin sandfælige og forædle sin aandelige Natur. Selv nøisom, fordi han indseer, at det ej just er store Rigdomme, der skienke Forædling og Glæde, men fornødent Udkomme; ved velordnet Huusholdning har han derfor altid det Fornødne, og lider saa lidt virkelig Mangel, som han, der, fordi han ej kan tillade sig denne eller hin ufornødne Udgift, indbilder sig at lide Mangel. Fremtiden gaaer han rolig imøde; og ved fornuftig Indskrænkning af hans Nydelse er der sørget for uventede Tilfælde, og var det end ikke Tilstrækkeligt, saa — troer han paa Forsynet. Gud har velsignet ham ved hans Arbeide — han bruger den guddommelige Belsignelse vel; hvordan kunde han i ufornødte Sienvordigheder, som han ej formaaede at gaae imøde, vorde forladt af Gud? Han, denne Mand, der stedse var flittig, og holdt godt til Raade med Sit, troer ogsaa at finde virksomme Menneskevenner, da, naar han uden Brøde behøver dem. Alle, der kiende ham, agte ham, og naar den Sierrige og Dødsle gjøre sig foragtelige og latterlige, saa taler man om ham med Værdighed, og bifalder glad hans viise Levemaade. Lad Daaren dødle ham, at han ej gjør hver Udgift med; de Wiise rose ham, som det er dem kiert, naar han giver

Noget ud til Fornøielse, som hans gode Huus-
holdning gav ham Evne til.

Hans gode Sindelag bliver ham troe, som
hans Bunner, ja han styrker det endog, og læg-
ger det for Dagen ved gode Gierninger. De,
som ere ham nærmest, blive forsørgede af ham;
han har Noget til dem, og troer, han bør an-
vende det saaledes. Ingen sukker over ham, og
han har ej Marsag til at sukke over Nogen. In-
gen Misundelse føler han ved Synet af Lykke-
lige; han skiotter ej om, at besidde Mere end
han behøver, og saa meget han behøver, besidder
han. Sikker for alle Fristelsen, til at forhverve
paa utilladelig Maade, bliver han en ærlig
Mand, og tager den Roes, at han var det, med
sig i Graven. Glad overlader han den velfor-
høvede og velvedligeholdte Formue, som han
har nydt og nu ej mere behøver til taknemlige
Arvinger; han bliver af dem kierligen pleiet og
trøstet, indtil sit sidste Dieblif; følger frimodigen
Naturens Bud, og slumrer hen, for salig at
vaagne.

II.

Sæt Priis paa dig selv, men bryst dig ikke.

Ligesem man kan gjøre for lidet eller for meget af Penge og Guds, saaledes ogsaa af sig selv. Begge ere modsatte Afvigelser* fra den rette Vej, men begge føre, som Ddselhed og Sierrighed i Ulykke.

Hvad er Mennesket, naar han ej bliver, hvad han er bestemt til at blive? Sandelig, da er han, uagtet sin fornuftige Natur, flettere end alle andre Skabninger omkring ham, som blive hvad de skulde blive, uden at viide hvordan de blive det. Naar den Lave, som ej sætter Priis paa sig selv, blot kan tilfredsstille sine sandselige Begierligheder, saa bekymrer han sig lidet om alt Andet. Han spørger ej engang hvad han skal være. Han gider Intet hørt herom; mindre stræbt derefter; og han bliver det aldrig. Den Stolte derimod, han bryster sig og troer at være Alt, hvad han bør være. Hvo der alt troer, at være ved Maalet, behøver jo ej at vandre Vejen didhen. — Begge altsaa — at gjøre for meget, eller for lidet af sig selv — hindrer Mennesket at naae sin Bestemmelse.

Her tales om Menneskets sande Værdighed, der alene bestaaer i Wiisdom og Dyd. Den nedrige Lavttænkende kiender ej Ordet, Menneskeværð; har han stundom hørt det, saa tænker han derunder blot de Fortrin, som Mennesket har ved sin Fornuft, langt fuldstændigere at kunde tilfredsstille sin Sandselighed, end alle Dyr. Ved anstrengt Eftertanke at opsøge Midlerne hertil er, synes han — Wiisdom; og at anvende de fundne Midler, er — mener han — Dyd. Hvordan kan da lav, nedrig Tænkemaade forenes med Menneskeværðighed? Den Stolte derimod taler meget om Menneskeværð, indbildsk bærer han den overalt til Skue; men han leger blot med den; den bestaaer alene i hans Indbildning. Snart bryster han sig af Ting, han har, men der ej give sin Besidder sandt Værd. Han er grundriig — det er enhver Guldmine ogsaa. Naturen dannede ham meget skion — saa dannede den ogsaa mange Dyr. Han tæller mange Ahner — var han bleven ombyttet ved Fødselen, saa tællede den Ombyttede dem i hans Sted. Han har bragt det meget vidt i nogle unyttige Færdigheder — Brændehuggeren har dog større Menneskeværð end han. Snart bryster han sig af Ting, der vel give dem, som have dem høit Værd, men dem han

blot indbilder sig at have. Han holder sig for lærd og er uvidende; for en Kunstner og er en hverdags Stumper: for en Original, og er en Kopie af Kopier; for en Selvtænkter, og er en Eftersnakker; for en fin Mand i Umgang og er en stiv Pedant; for ædelmodig og er blot for svag til at hævn sig; for almeennyttig og møder blot Lediggængere o. s. v. Hverdan kan da Stolthed og sand Menneſkeværde være hos hinanden? —

(Fortsættes i næste Nummer.)

Brorson,
Professor.

Kommissionen som bestyrer Bladet, samles den 18de Februari, da Hr. Pastor Michelsen's Bidrag indkommer.

B o r g e r ' s M e n n e n

No. 7.

To og Tyvende Aargang.

Lørdagen den 17de Februari 1810.

Førlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Matth. Joh. Sebbelow,
Wimmelskafte No. 138.

Sæt Priis paa dig selv, men bryst dig ikke!

(Fortsat. See No. 6.)

Jeg kommer til Betragtninger, der gaae nøiere
i det Enkelte. Tænker man paa sandt Menneſke-
værd, ſaa maa man vel iſær agte paa ſine Svag-

heder og Feil, og lære at kiende, for at aflægge dem; men hvordan kan den Stolte falde derpaa? Den, der ingen Feil har, behøver ej at aflægge dem; andre Menneſker have vel Feil, men han ikke; derfor søger han ej at lære sig ſelv kiende. Hoſ ham er alt ſkiønt, ſelve hans Svagheder og Feil. Troer han engang, at opdage hoſ ſig Noget, ſom han dadler hoſ Andre, eller ere Venner ſaa paatrængende, at giøre ham Erindringer herom, ſaa gives det et andet Navn. Desuden veed han ſnart at bortjage dem, og tillod man ſig, at melde hoit om nogen ſtor Feil, ſaa bliver han forbittret over den ryggesløſe Bagvaſker. Saaledes beholder han alle ſine Feil, ja vil endog forøge dem. Saaledes er det ogſaa med den Nedrige. Han tager det vel ikke ilde op, naar man ſætter ham i Rette for ſkiondig Daarſkab og Uſædelighed, men giver at forſtaa, at det er overflødigt, da han ret vel kiender ſig ſelv. Ja — tit naar ſaare Mange dømmes ſlet om ham, ſaa leer han, og morer ſig over at have givet Stoff til Bysnak, ſom syntes at mangle. Eigegyldig ved Skam og Skændſel, befinder han ſig vel ved ſine Feil; og synes godt om ſaaledes at udmærke ſig. Altsaa Begge — den der ſætter for meget, og den, der ſætter for

lidet Priis paa sig selv, ere lige uforbederlige Mennesker.

Er den Nedrige ubekymret i Henseende til sine flette Egenstaber, saa spørger han end mindre efter, om han har gode Egenstaber eller ej. Han søger ikke at forhverve sig dem, heller ikke at uddanne den, Natur og Opdragelse gav ham. Og — den Stolte? Hvor skulde han falde paa, at forhverve sig gode Egenstaber? Den Opblæste troer jo hans hele Væsen er sammensat af Talent og Duelighed; Han bestyrkes end mere i denne urigtige Indbildning, naar Tilfældet tildeler ham udvortes Udmærkelse i Selskabet, som egentligen blot tilkom den, som var udmærket ved Hoved og Hjerte. Han ejer jo, hvad der egentligen udelukkende tilkom den Rige og Gode, derfor mener han at være selv Riis og God.

Har den Stolte ved Fødsel, ved flattede Forbindelser eller ved Tingenes blinde Lob alt modtaget sande Fortjenesters Belønning — men han da skulde holde sig forpligtet, siden endnu at fortjene dem? Saa lod det jo, som han selv tilstod, at han endnu ej var den værdig. De

mindste Tjenester, han viiste Enkelte, for at vinde dem; ja, selve Pengene, for hvilke han købte sig Titel, Værdighed og Wresposter; veed han at anslaae som Dffre for det almindelige Bedste; og hvad hans medfødt Fortrin angaaer, saa veed han fra en sikker Kilde, at han nu alt lever anden Gang, og at han, medens han forhvervede sig Fortjenester af sit Fædreland, tabte sit første Liv, og for dette bør ham ydes Løn ved sin anden Fødsel. Men var Lykken ikke noksom gavnlig imod ham, har han ej forstaaet at tilegne sande Fortienesters Belønning, uden Fortjenester saa vil han maaske nok give sig, til at virke, men blot for at spille en betydelig Rolle. Han har ej Selskabets, men blot sit eget Bedste for Dye; at han kan opnaae Formue, Agtelse, Vælde, Indflydelse, er Maalet for alle hans Bestræbelser. Kan han ej opnaae dem, saa virker han Intet, angik det end Tusindes Vel, og har han opnaaet dem ved ganske ubetydelig Umage, skjønt han udførte dem med megen Bram, og lod dem udbasune vidt og bredt — har han hvad han ville have, saa lever han, som et nyttigt Drog, og bryster sig dog, som om han havde virket nok for Tiid og Ewig-
hed. — Den Nederdrægtige derimod gaber af

Riedsomhed, naar han hører tale om Fortienester, og finder det ubegribeligt, at et Menneske, naar han ej strax vorder betalt, gider rørt en Haand for det almindelige Bedste, eller at No-gen kan lade sig foede til almeeennyttige Handlinger, ved det blotte Bisfald. Det Værd, man pleier at sætte paa Efterverdens Bisfald, som jo ej engang høres af ham, der faaer det, er ham en Daarlighed. Enhver, der vil, gjøre sig længe nok fortient af Fædrelandet, han gjør sig blot fortient af sin Sandselighed, og er usorffammet nok, til at fortælle det, hvor skændigt han end handlede. Er han, f. Ex. gierrig, saa opregner han de smudsige Bedragerier, hvormed han skuffede Andre; er han en Dranker, saa tæller han dem, han har druckten under Bordet; er han en Wellystling, saa nævner han deres Navn, som han forsørte, med lief Selvtilfredshed.

Alt, det være nok saa taabeligt og slet, er den Nedrige istand til at begaae; thi ogsaa det Sidste, som holder Mennesket, der ellers hverken agter Fornuft eller Samvittighed, tilbage for Daarskaber og Vaster, Skiendsel og Vanære; gjør ej mindste Indtryk paa ham. Han finder sig i at holdes for Nar, naar han kan have

Nytte deraf; han kryber, for at modtage Føieligheder; han bagvasker, forraader, bryder Eder og Løfter, og bruger de forreste Konfigreb, for at finde hvad der smiggrer hans Lidenskaber; han bifalder Andres Udaad, og lader sig bruge som Redskaber dertil, naar han derved kan vinde deres Venfkab, han hjælper at dadle, forfølge undertrykke, giver endog sit Navn til Priis for at dække Andres Skjendsel, sælger sin uskyldige Datter o. s. v. Hvad er saa affindigt og afskyeligt som den Nedrige ikke begik? Men er det bedre med den Stolte? Hans opblæste Sind kiender saa lidet en Grændse, som den, der ej har Følelse af Skam. For ham er intet Middel saa nedrigt og saa ryggesløst, som den Stolte ikke skulde bruge, naar det saa maa være, for at naae sine hovmodige og forsængelige Hensigter. Han kryber ogsaa, naar det saa maa være, for sin Dvermand, for at hæves af ham; han bagvasker sine Rivaler; han forraader Stad og Land, hjælper at forføre, afftaaer sin smukke Kone, bliver troløs mod sin Brud og ægter en fornem Frille o. s. v. for at svinge sig i Veiret uden al Fortjeneste. Har han da naaet sit Biesmeed, eller var han alt ved et Tilfælde i Besiddelse af store Fortrin, saa lader han Enhver

føle sin formeente Overvægt, og bliver derved utaalelig, som den Lavttænkende, der brammer med sin Foragtelighed.

See den, der staae under den Dpblæste, og tiene ham! Som den Lavttænkende mishandler dem, der staae i Forbindelse med ham, ved æreløse Fordringer og Mistanke, saaledes mishandler han dem ved Støien og bydende Barfshed; som hin krænker dem, naar de ej vilde lade sig misbruge af ham, saa straffer han dem uden Barmhertighed, naar de vilde forsvare sig for ham. See de Mænd, der arbeide med ham! Naar den Nedrige i flige Tilfælde glæder sig, at gjøre dem Alt tungt ved Dovenfkab eller Falskhed, saa har han sin Glæde af, uophørligen at vilde rette paa dem, og at vilde vide Alt bedre. Og — er den Nedrige ved alle sine Uttringer, de bestaae i Mine, Ord eller Gierning, en Plage og Byrde for det selskabelige Liv, hvad er da den Dpblæste? I Selskaber skal Enhver vige for ham, og han alene vil føre Ordet; Ingen bør modfige ham men han modfiger Enhver, blot for at modfige; ogsaa ved Fornøielser vil han give Tønen an; naar han leer, skal Alle lee; holde det for skönt og vittigt,

hvad han siger; er han i flet Lune skal Alle føie sig efter ham; kun han vil sige Satirer, og, den, hans Satire rammer, skal bukke sig taknemligen for den ham viste Vre. I det almindelige Liv seer han Enhver over Skuldrene; han fordrer den første Hilsen, trænger sig overalt frem, lader Ingen ssee Ret, formindsker Andres Fortieneste, forstørrer Andres Feil, forfølger den, der siger ham Sandheden, indtil Døden; Alle skal tiene ham og han tiener Ingen; og naar han hjælper Noget, sseer det med saa megen overfusfende Grovhed, at Enhver strax gad givet ham Hielpen tilbage.

(Fortsættes i næste Nummer.)

B r o r s o n,
Professor.

Kommissionen som bestyrer Bladet, samles den 18de Februari, da Hr. Pastor Michelsen's Bidrag indkommer.

B o r g e r . B e n n e n

No. 8.

To og Tyvende Aargang.

Løverdagen den 24de Februari 1810.

Førlagt af Understøttelses- Selskabet.

Trykt hos Matth. Joh. Sebbelow,
Wimmelskæftet No. 138.

Sæt Priis paa dig selv, men bryst dig ikke!

(Sluttet. See No. 7.)

Som Arbeidet, saaledes Lønnen! Enhver for-
agter den Stolte i Hjertet, og hvo der ej fryg-
ter, foragter ham. Man gaaer af Vejen for

ham, som for et grovt, ubehøvlet Menneske. Andre Dyblæste grave ham en Grav. Fejler den Indbildte, saa er man skadefroe, og man udbreder hans Feil blandt Alle, som han bedømte ukierligt. Kommer han i Ulykke, saa bliver han forladt; nu mener man, han vil lære at skatte de Mennesker, han før foragtede. Om han end blev truffen af Skiebne's haardeste Slag, røres dog Ingen, førend han har ved ydmygende Forhold afbedet Alt og udsonet saaledes sin Brode. — Den Lavttænkeude gaaer det ikke bedre. Enhver brav Mand troer sig vanæret ved hans Dmgang, og skyer ham. Lever han endnu? — dette Spørgsmaal er det hele Indtryk, Synet af hans Elendighed, vækker; og neppe nok finder han en Udel, som blot opfylder Menneskekierligheds Pligt mod hans; fortæller man, han er død, saa heder det: vel, at der er et slet Menneske mindre i Verden! Og nu er Skiensel hans Lod.

Hvo drager disse Parallelinier mellem Stolt-
hed og Nederdrægtighed, uden at tilraabe sig selv: Sæt Priis paa dig selv, men bryst dig ikke? Denne er Middelvejen mellem begge Afveje, og at vandre paa den er høi Wiisdom. Man have Agtelse for sig selv, og Tølelse for Andre; men som det sig bør.

Den Reflexiøse kiender sig selv og agter sig selv efter Fortieneste. Han kiender sine gode Egenskaber; men ogsaa sine Feil. Den Tanke, at der endnu gives visere og bedre Mennesker end ham, lærer ham Beskedenhed, og den Bevidsthed, at han endnu kunde være langt bedre, lærer Ydmyghed. Han elsker de Fortrin, han selv forhvervede; man agter enhver fortient Mand, der ikke har dem, vel vidende, at Lykken altid bliver med sine Luner ogsaa i Spillet. Glad vandrer han Vejen til Forædling, naar han seer Mange vandre med sig, og ønsker, hele Menneskeheden maatte ledsage ham paa dem. Den Ære han har, bruger han til almindeligt Bedste; han forsvarer sig vel mandigt, naar den angribes med Fare for hans almeennyttige Virksomhed; men er gandske ligegyldig, naar han angribes af Folk, der ej have Ret, at fælde Dom over ham. Mængdens Bisald bliver ham til Deel, eller ej; naar han kun har den Wiises og Edles Bisald, saa befinder han sig vel. Forresten gjør han ingen Opsigt, forstyrrer Ingen's Glæde, er forekommende, høflig, taknemmelig, tiensfærdig mod Enhver, og stræber, altid, at blive mere agtværdig. Stedse opfylder han sine Pligter med større Nøiagtighed; Enhver seer

det, og hans Indflydelse paa Selskabet vorder større. Han slifter Godt i Stilhed, og over Plichter, der ej gjøre stor Opsigt. Den Glæde er ham saa sød, at besidde sande Fortienester; men endnu større den, at besidde dem, som Sjægen kiender. Overrasker man ham ved disse, saa agter man ham fremfor Andre. Den Gode søger ham, glæder sig over at blive søgt af ham, og bliver gierne hans Fortrolige. Der møde ham Ubehageligheder — altid ere de Bedste særdege til hans Hjælp, til hans Trøst. Naar han taler for Andre, hører man ham, og, er det muligt, gjør man hvad han vil, fordi han vil det. Man lider med ham, fordi man da altid lider med Ure; man kunde døe med ham, for blot at døe i Dydens Arme. Døer han, saa heder det: atter Een af de Sieldne færre! Alle, der kiendte ham sørge, og han bliver ikke glemt. Med Hæder taler man om ham i Livet, som efter Døden. Hans Familie signes ved hans Navn — hans Venner hædres ved at have været hans Venner — Staten ønsker sig idel slike Borgere, som han — naar han synker i Graven, raaber Menneskeheden: I Alle, der skue hans Jordescærd, vorder gandske som han, da have vi den gyldne Tidssalder!

De Svenskes Indfald i Tronhiems

Lehn 1676.

Om Sommeren sidst i Julii 1676 marschere de Svenske fra Jemteland ind i det Tronhiemske, over Fjeldet, ned til Størdahlen, et Præstegjeld $2\frac{1}{2}$ Miil fra Tronhiem; Anneret til Størdalen heder Merager, et lidet Sogn paa 50 Bønder-gaarde, liggende paa Fjeldet for sig selv, i dette Sogn bleve Bønderne enige om, at gaae to Mand patrouillerende, for at agte paa Fiendens formodede Anfald. De høre om den en Morgen Kl. 2, bestige en Klippe, see Fienden nærme sig og tilraabe ham: „Hvorhen?“ — „Til Størdalen, for at spise Frokost!“ var Svaret. „So, du kommer tidsnok!“ sige Normændene; lagde an med den sikke Riffel, og Corporalen tumlede til Jorden. Nu ile de, for at underrette deres Sogns Bønder, og sende strax Bud til Oberst Schulz i Størdalen. De bade om Undsætning, om Krudt, men fik ingen af Deele. De Svenske vare 600 Mand; de 50 Bønder gave sig alene mod dem; de camperede mod Fienden, beffisde ham fra Bussene og trak sig tilbage; saaledes vedbleve de, indtil han maatte trække sig tilbage. Han fik intet Bytte med sig; men afbrændte den

nderste Gaard. Havde Bønderne faaet Hielp var ingen Svensk kommet tilbage. 60 Mand bleve dræbte, 8 fangne; og 50 gode Heste.

Bønderne bade nu atter om Hielp for at sætte efter den retirerende Fiende, som udmattet af Marsen, let kunde afficiæres! De fik ingen Hielp; men Obersten sendte en Officer, for at modtage de erobrede Heste. Nu vakte de brave Normænds Harm: „Havde du,“ sig de, „til „rette Tiid secunderet os, da skulle vi gierne „deelt dem med dig; men vil du nu tage dem, „saa fortænk os ikke, at vi byde dig til Gæst „paa samme Tractement som de Svenske fik.“ — De beholdt dem.

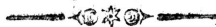
Mar 1677 begyndte den Tronhiemske Armee, at besøge Svensken i Jemtland. Man lod Bønderne i nærliggende Præstegield levere de fornødne Artillerie-Heste. Marsen til Jæmteland gik lykkeligen. Tæmpterne selv ledsagede de Norske ad skjulte Veie, saa de toge baade Fogeden og Skriveren paa Thinget, med samt de indsamlede Landskatte. Et Compagnie Dragoer, indfødte Tæmpter, nedlagde strax Geværet, og gik de Norske til Haande. De øvrige Kri-

gere i Landet bleve overrumplede i deres Quar-
 terer. Hele Krigsmagten fanget og ført til
 Norge. General Sparre alene redede sig med
 et Fruentimmer, begge paa een Hest. Paa Frøs-
 søen opholdt Sparre sig, og der, saavel som i
 Landet, fik man herligt Bytte. Fra Helsing-
 land og Ingermanland sendtes Befuldmægtigede,
 bedende om Skaansel, og lovende dem al mulig
 Understøttelse. Sa en stor Deel Gemyter —
 gode Skyttere — tilbode sig, at gaae i Spidsen
 af de Norske, og forsikrede, dem skulle ingen Mod-
 stand gøres, om de end ville marschere lige til
 Stockholm. Havde de efter Gemytternes Anslag
 marscheret lige til Fahlun, det Riket saa vigtige Kob-
 berværk, ville det have indgydet Skræk, ja maa-
 ske forandret Tingene i Skaane. Thi man havde
 nyligen udtaget og bortført mange Folk. Men
 Offisererne talede med Folket og lode som de ville
 marschere ind ad Sverrig; dog, da de vare sam-
 lede, ilede de hver til sin Fødeegn, som om Fien-
 den var over dem, og de saae dog ikke Skyggen

af en vred Mand. Gempterne vare nu forladte af deres Kommandører, og de maatte siden, for en Deel flæde Steile og Hiul tilligemed deres Sielesørgere. Man tog derfor stort Bytte og mange Heste for at føre det over Fieldene. Enhver Lieutenant fik for sin Deel 74 Heste. En Deel af det Erobrede, og megen Proviant solgtes ved Auction til de paa Grændse boende Svenske og disse fik den største Fordeel.

(Fortsættes i næste Nummer.)

Brorson,
Professor.

Borger-Bennen

No. 9.

To og Tyvende Aargang.

Løverbagen den 3die Martii 1810.

Korlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Matth. Joh. Sebbelow,
Wimmelskafet No. 138.

De Svenskes Indfald i Tronhiems
Lehn 1676.

(Sluttet. See No. 8.)

1678 samledes de Svenske, gik ind i Norge og afbrændte Nøraas. Dette kunde være forekommet; thi en fra Jæmdland bortrømt Df=

fiseer havde underrettet en General i Tronhiem derom 8te Dage forud. Desuden vare de Svenske yderst udmattede af Marschen og af den hyppige Regn, som faldt medens de passerede Fjeldet. Svensken laae i 8te Dage uforstyrret omkring ved Røraas og tørrede sit Krudt og sine Klæder. Et Detaschement Dragoner blev udkommanderet, men strax kaldet tilbage, for at være Salvogarde hos Generalen, der laae paa Størens Præstegaard, 6 Mile fra Tronhiem. Nogle fangne Svenske tilstode, at, om vi havde anfaldet dem, maatte de have givet sig, thi det var dem umuligt at trække sig tilbage, for det meget Vand i Fjeldet. Maaske Svensken skulle have nogen Revange for hvad der i Tempteland vedderfores ham!

1679 i Julii angreb Svensken Røraas med 1400 Mand. Kavalleriet var godt, 600 Mand stærkt; men Infanteriet flet, udelevede Mænd eller Dreng. De Norske samle sig; de vare stærkere end Svensken, men da han præsenterede sig, ville Oberst Schulz strax flygte, og bød Stykkerne skulle vendes og føres til Tronhiem. En Kommissair Michel Pedersen skammede ham ud, og ville vove et Slag. Rytteriet attaque-

rede; men da nogle faldt, drog man sig tilbage. Kobberværket blev nu atter afbrændt. Maaſke Mange ſaae det gierne, thi ſaaledes bleve de frietagne for at aflægge Regniſkab. Anførerne vare ſlette. De hjemkomne Soldater bluedes ved at tale derom, og ſagde blot: der var øvet ſtor Barmhertighed mod Fienden. Overalt øvedes i denne Krig ſtore Uretfærdigheder Nordenfields: Næſten hver Maaned giordes Alarm; det hed: Fienden ſtod i tuſind Tal paa Fieldet. Det ſkeete ſædvanligen paa den Tiid, Bonden havde meeſt at beſtille med Jordbrug; Han ſkulle nu ſtrar møde og bringe en Maaneds Koſt med ſig eller betale 1 Rd.; hvo der ikke kunde betale, maatte en heel Maaned ſtaaе Bagt paa egen Tæring, og dog blev Proviand ført Kongen til Regning. De fra Nøraas længſt liggende Bønder bleve befalede at indfinde ſig, for at opbygge det afbrændte Værk; paa deres Klager agtedes ikke de maatte kjøbe ſig frie eller aſted. Skantzernes Beſættelſe koſtede Kongen meget: Seaaſten nogle 1000 Rd. — Saaledes gjorde man Regning!

B r o r ſ o n,
 Profeſſor.

N o g e t

o m

Luthers Værd og Fortienester.

(Fortsat fra No. 42 1809.)

Svorledes Luther, hvis første Appellation blev uhørt, nødtes til, formedelst Cajetans Forfølgelse, at appellere til et almindeligt Kirkemøde (Concilium), sees af følgende, dateret Wittenberg 28 November 1518.

Da Appellationens Hjælp af Rettens Haandhævere er opfunden til Trøst og Husvævelse for Undertrykte, og Retterne tillade at appellere, ikke alene om allerede tilføjede, men og først i Fremtiden tilføjelige eller truende Besværinger og Forrettelser, saa at en Underdan ej maa vegre sig ved at gaae til Dyrigheden eller kan lukke dennes Hænder: og man fuldeligen tilstaaer, at et helligt Concilium, der i den hellige Aand retmæssigen forsamles og forestiller den hellige Katholske Kirke, er i Troens Sager over Paven, tilmed Paven heller ikke i saadanne Sager kan anordne, at der ej fra ham appelleres til Concilium; saasom han da gjorde hvad der ej anstod hans Embede: da og Appellationen er et saadant

Værn, der efter guddommelige, naturlige og menneskelige Love egner Enhver, og hvilket Forsten selv ej kan ophæve:

Saa har jeg, Broder Morten Luther, af Eremiternes Orden St. August, uværdig Magister i den hellige Theologi ved Universitetet i Wittenberg, og i samme øverste eller første ordentlige Lærer, fornemmeligen og for mig selv villet fremstaae for Eder, den offentlige Notar, som en offentlig og troeværdig Person, og de her tilstedeværende Bidner i den Hensigt og Mening, at kalde mig til at appellere og forlange og modtage Apstel eller Henviisning til Højere; dog med den udtrykkelige og højtidelige Protestation eller Forsikkring, at jeg ej er findet at sige Noget imod en eneste hellig katholicke og apostoliske Kirke, hvilken jeg holder for hele Verdens Mesterinde og for den øverste, eller imod den hellige Stoels Anseelse, eller vor allerhelligste Paves, naar han vel er underrettet. Men om noget Ubetænksomt af Svaghed eller, formedelst Modstandernes Tirren, er undfaldet mig, der ej maatte være talet retteligen eller ærbødigen nok, er jeg villig til at forbedre eller forandre det.

Men da Den, der træder i Guds Sted paa Jorden, hvilken vi kalde Pave, som et Menneske

der os lig, antagen af Mennesker, og, som Apostelen taler, med Svaghed omgiven, kan fare vild, fejle, lyve, vorde forsængelig, og ej er undtagen fra Prophetens almindelige Sprog: Alle Mennesker ere Løgnere; og da St. Peter, som den Første og Helligste blandt alle Paver, ej har været fri for denne Svaghed, saa at han har omgaaet med skadeligt Hykleri mod Evangelii Sandhed, og maatte derfor, vel skarpt men dog helligen, dables af Apostelen Paulus, som skrevet staaer i Galaternes 2 Cap., saa vorde vi Kristen-troende, ved saadant helligt Exempel, som den hellige Aand har viist i Kirken og efterladt i Skriften, underviste og forvissede om, at hvis og den øverste Pave faldt for samme Peters Svaghed eller deslige Skrøbelighed, og bød og besluttede Noget, der stred mod guddommelige Bud, vi da maatte, kunde og skulde ikke alene ej adlyde ham, men og, med Apostelen Paulus, i Aasynet modsige ham, paa det at de andre Lemmer, ligesom ved en almindelig Forsorg af det hele Legeme, kunde komme Hovedets Svaghed til Hjælp og afbøde den. Og til en stedsevarende og velgjørende Grindring om dette Exempel maa det, ved synderlig guddommelig Forsorg, være skeet, at ej alene St. Peder, men og Den-

nes veldædige Keysere, Paulus, ere begge blevne den hellige Romerske Kirkes Beskyttere og Styrttere; saa at vi ej alene ved Skriften, men og ved et synligt Minde stedse erindres om dette nødvendige og høist nyttige Exempel nemlig saavel Hovederne, som Lemmerne. Og saafremt En, formedelst de Mægtiges Gælde, saaledes faaer Overhaand, at man ej kan modstaae ham, saa er da det eneste fornævnte Hielpemiddel, Appellationen, endnu tilbage, hvorved de Undertrykte kunne ophjelpes. Hvilket og jeg, Broder Morten Luther, paa angivne Raade og i angivne Hensigt griber, og siger og forestiller:

At, da i forrige Tider Afladet af Nogle, som de foregive, apostoliske Kommissarer er prædiket bestandigen i vort Sachsenland saaledes, at de, for at bedrage Almuen for Penge, begyndte at prædike urimelige, kjetterske og gudsbespottelige Ting, til troende Sjeles Forsførelse og til højeste Spot for Kirkemagten; som deres Bog, der kaldes summarisk Beretning, tydeligen viser, især om Paven's Magt over Skjersilden: da det dog af Kanonen de Abusionibus er vist, at Paven slet ingen Magt har over Skjersilden; og siden den hele Kirke og alle Lærere ere enstemmige i, at Afladet ej er andet, end en Fritagelse for fyl-

bestgjørende Bod, som Dommeren paalægger. Men da den Fyldestgjørelsesbod, som den naadige Dommer eller Skriftestader paalægger, er intet andet end Gjæringer af Faste, Bøn og Almisse etc. — og det altsaa ikke ved Kirkerne's Nøgle kan vorde eftergivet, der ej ved dem er paalagt: ligervis da det er klart, at i Skjersilden ikke alene Straffen, men og Skylden eftergives, Kirken derimod ligesaalet kan eftergive Skyld, som forunde Naade: saa har jeg, af disse Grunde lagt mig efter at disputere mod deres affindige og urene Lære; men de vovet af Bindsyge, og med offentlig Skrig til Folket at prædike usor- skammet om mig: jeg var en Rjetter: siden og vor allerhelligste Herre Leo den X, har ved en Hr. Marius af Perusis, Fiskalforvalter an- klaget mig, som En, der var mistænkt for Rjet- teri: Og da de ved den samme Herres Bælde have udfreget mig for de høiværdigste Herrer og Fædre, Hieron. de Genu, Biskop i Ausculan, Forhører i Kammersagerne, og Sylvester Prierier, Hovmester, som den der borde citeres, saa have de, ved disse samme ladet mig stævne eller ind- kalde til Staden Rom, for der personligen at møde.

(Fortsættes i næste Nummer.)

H. C. Michelsen,
Præst ved Holmens Menighed og
Søe-Statens Hospital.

B o r g e r s V e n n e n

No. 10.

To og Tyvende Aargang.

Lørdagen den 10de Martii 1810.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Krykt hos Matth. Joh. Sebbelow,
Wimmelfkastet No. 138.

N o g e t

om

Luthers Bærd og Fortienester.

(Fortsat. See No. 9.)

Da jeg nu neppe var sikker i Wittenberg, langt mindre kunde paatage mig en saadan Rejse el

Ier blive sikker i Rom, deels som en fattig, deels som en aldeles svag og sygelig Mand: da tilmed og forbemeldte Dommere vare mig, af mange Aarsager, mistænkelige, især fordi den ærværdige Fader Sylvester allerede havde været min Modstander og udgivet en Samtale mod mig, og i den hell. Skrift eller Theologi ej er saa bevandret, som denne Sag fordrede; fordi jeg og om Hr. Hieronymus vidste, at han var mere kyndig i Retten, end i Theologien, og tillige vilde indrømme Sylvesters Theologi alt for meget, da Sagen slet ikke slog ind i hans Videnskab; har jeg, formedelst den durchl. Førstes, Fridrik, Hertug til Sachsen, det hell. rom. Riges Erkemarschal, Landgreve til Thyringen, Markgreve til Meissen, Ansøgning, maaget det saa, at Sagen blev henviist til Landskommis-sarar, til umistænkelige, retskafne og redelige Mænd.

Derpaa have de, af grov og dum Eist handlet hos den allerh. Pave Leo og udvirket, at Sagen er bleven henviist til dem selv, det er til den højeværdigste Hr. Thomas, Kardinal til St. Sixti, dengang den apost. Stoels Legat i Tydskland; fordi han var den Øverste af Prædikerordenen og den Thomistiske, d. e. mit fiendt-

lige Parti, og man altsaa let haabede, at han vilde tale mod mig for dem; eller at jeg, som det synes troligt, skrækket ved denne Dommers blotte Djekast, ej skulde møde, og vilde da kunne beskyldes for ubørig Udeblivelse. Ikke destomindre har jeg forladt mig paa Guds Sandhed, og er med megen Møje og stor Fare kommen til Augsburg, hvor og den bemeldte højværdige Hr. Thomas tog ganske venligt mod mig. Denne, da han ej agtede min Forsikkring og mit Bøste, i Kraft af hvilket jeg tilbød mig, offentlig og især for Notaren og Bidnerne, ogsaa for 4 fortræffelige Mænd, h. Kaiserlige Majestæts Raad, at svare, og derfor tilsojede, at jeg ogsaa underkastede mig og mine Taler eller Lærdomme den hellige Apost. Stool og fire berømmelige Universiteters Kjendelse, nemlig Basel, Freiburg, Löwen og alle Universiteters Moder, det berømte Pariske, og kun trængte paa mig, at jeg ligefrem skulde gjenkalde, uden at vise mig mine Bildfarelser eller fremlægge Grunde og Bidnesbyrd derimod, uden Tvivl af alt for stor Partiskhed mod sine Brødre, og fiden antagende en uretfærdig Dommers Skikkelse, truede mig, saafremt jeg ej gjenkaldte, haardt og grusomt, uagtet min indstændige Bøn og mit Dufte om at

undervises om det Bedre, efter et apost. Breves Indhold, og forbød mig mere at komme ham for Djen.

Jeg har da, fornærmet ved saadanne Besværinger, dengang beraabt mig paa hans uretfærdige og voldsomme Forvoenhed mod vor allerhelligste Herre Leo den X, der bedre borde underrettes, og appelleret, saaledes som det vidtloftigen indeholdes i Appellationsbøden. Men nu, da man, som sagt, ogsaa forsmæder samme Appellation, og jeg dog endnu intet videre forlanger, end at man skal vise mig Bilsfarelserne, det være ved hvem det være vil; hvilket jeg endnu engang højtideligen bevidner, og er villig til, hvis man overtyder mig at jeg har talet noget ilde, at gjenkalde Alt: da jeg og siden har underkastet min hele Disputation Paven, saa at jeg slet intet videre har at vente, end at man skal affige Dommen, hvorefter jeg endnu bier: da der alligevel, som jeg hører, og bemeldte højbærdigste Hr. Thomas, Cardinal o. s. v. til den durchl. Første Friderik o. s. v. skriver, fremturs mod mig ved det Romerske Hof, og, i Kraft af den samme allerhelligste Herres Bælde, de formeente Dommere skulle videre fremskynde Sagen til min Fordømmelse, uden at see paa

min Tro og overflødige Lydighed, da jeg har med saadan Nøje og Besværlighed indfundet mig i Augsburg, eller og paa mit redelige Tilbud, da jeg erklærer offentlig og i Særdeieshed at forsvare mig; eller at agte En af Kristi Hjord, der ydmygeligen beder om, at undervises om Sandheden, og at bringes tilbage fra Bildfarelsen; men uden at høre Fornst eller angive Aarsag, af idel Tyranni og Vældets Fyde kun trænge paa Gjenkaldelse af en Mening, hvilken jeg i Samvittigheden holder for sand, og ville forsøre mig til at fornægte Kristi Tro og den rette Forstand af den aabenbarede Skrift, saa vidt min Samvittighed kan fatte det; da dog Paven's Magt ej er imod eller over, men for og under Skriftens og Sandhedens Majestæt, og Paven ej har modtaget Vældet for at fordærve Hjorden, kaste den i Ulvenes Grube og overantvorde den til Bildfarelser og Bildfarelser's Mester, men for, — som det egner en Hyrde og Biskop, Kristi Statholder, — at kalde den tilbage til Sandhed: Og jeg derover seer mig høist besværet og fornærmet, fordi Intet andet er at vente, end at det formedelst saadant Vælde vil komme saavidt, at Ingen mere tør vove, at bekjende Kristus selv eller at foredrage

den hell. Skrift i sin egen Kirke, og at jeg ogsaa drives med Magt fra den sande, sunde kristelige Tro og Forstand til forsængelige og løgnagtige Meninger af Mennesker, og styrtes i den kristelige Almues forførende Eventyrer:

Derfor appellerer jeg hermed fra fornævnte vor allerhelligste Herre Leo, der ej vel er underrettet, og fra de ovennævnte Magthavere og Dommere og deres Indstævning og Fremfærd, og alle deraf fulgte eller end følgende og hver enkelt Del af samme, og fra al Ban, Suspension og det almindelige Interdikts Dom, Kjendelse, Straf, Pengebøder og alle andre Udbrab og Erklæringer — som de kalde det — om Kjæteri iog Affald, hvilke de eller En, der paa en eller anden Maade er dem undergIVEN, har gjort eller forehavt, eller end maatte foretage, gjøre, forehave, og disses Ugyldighed — deres øvrige Tere og Ugtelse usforkrænket — som uretsfærdige, ubillige, ganske tyranniske og voldsomme Ting: ligesom og fra alle kommende Besværinger, saa-

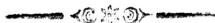
vel over mig, som over alle og hver, der er mig,
 eller vil være mig hengiven, til et forestaaende
 Concilium, der retmæssigen vorder udfæret og
 til et sikkert Sted, hvorhen jeg eller min Sagsfø-
 rer, jeg maatte skikke, sikkert kan og maa ind-
 finde os; og til Den eller De, til hvilken eller
 hvilke jeg ellers med Rettens Medhold, efter
 Skik, Frihed eller paa anden Maade tør og maa
 appellere, ligesom jeg og hermed anker og appel-
 lerer i dette Skrift og beder Indstændigen, ind-
 stændigere, allerindstændigst, at mig maa gives
 Indstævnings-skrift til den højere Ret — (eller
 Appellationsbevis, Apostel) saafremt Noget er,
 der kan og vil give mig den: og i Særdeleshed
 Bidnesbrev fra Eder, Hr. Notarius. Og for-
 sikker jeg at fortsætte denne min Appellation
 paa Grund af Ugylbdigheden af den forrige Frem-
 færde, Misbrugen, Uretfærdigheden, Ubilligheden
 eller ellers saa godt jeg paa bedste Maade kan,
 med Forbeholdenhed, dertil at lægge eller derfra
 at tage, forandre og forbedre, og gjøre mig deel-

agtig i alle andre Rettens Fordele, der tilstaaes mig, eller dem, der nu holde sig til mig eller i Fremtiden ville holde sig til mig.

(Den herpaa meddelte Appellationsfeddel eller Bidnesbrev er undertegnet af Notaren og Bidnerne : Christoph Behr og Hieronymus Papist.)

(Fortsættes i næste Nummer.)

H. C. Michelsen,
Præst ved Holmens Menighed og
Sø-Statens Hospital.

Kommissionen som bestyrer Bladet, samles den 25 Marts, da Hr. Justitsraad Berners Bidrag indkommer.

B o r g e r ' B e n n e n

No. II.

To og Tyvende Aargang.

Lørdagen den 17de Martii 1810.

Korlagt af Understøttelses = Selskabet.

Trykt hos Matth. Joh. Sebbelow,
Wimmelskafte No. 138.

N o g e t

o m

Luthers Værd og Fortjenester.

(Fortsat. See No. 10.)

Efter Fleres Onske standses her ved vor Luthers Fortjenester; og forbeholder jeg mig, til sin Tid at

levere et sammenhængende Heelt over denne vigtige Materie. Hvem det her i Bladet Indrykkede ej har interesseret, maa dertil søge Grunden hos sig selv og sin Mangel af Sands for Emner af denne Art. Den ægte Protestantismens Ven har i det hidtil Leverede allerede læst Nok til at agte den ædle, nidkjere Sandhedsforsvarer, Reformatoren Luther, og til at overtydes om og føle, at et Værk, der kostede saa Meget, saa svære Opoffrelser, saa uforsædet Mod, ej i nogen Generation vil gaae under. Troen paa Protestantisk Kristendom søgte jeg, som Protestantisk Religionslærer, at styrke, og det især hos de Ubefæstede, hvem Tidsalderens Aand ligesom vil paanøde en anden Tro. Er denne min Bestræbelse hos ret Mange af Disse lykket, da skal dette være mig kraftig Opfordrig til engang at meddele Reformatorens hele Daad i Sammenhæng.

At ikke Alle dømmes saaledes om Sagen, ikke Alle have denne Tro paa Protestantismen, sees, blandt andet, af et i Europaische Annalen II Stük 1809 indrykket Stykke, under Titel: Ueber die Zurückführung des Pabstes auf die geistliche Macht, hvori

den lærde Forfarter (Side 199) yttres sig saaledes:

„Det lader sig vel overhovedet ikke forudsee, hvad der endnu skal v'orde af Protestantismen, thi Det, hvorimod den engang fordum protesterede, er enten slet ikke mere til, eller saaledes i Begreb med at forsvinde, at det snart ganske vil mangle den paa en Gjenstand.“ —

Ogsiden, hvor han har talet om den protestantiske Geistlighed's Dannelse: „Om det endnu skal komme dertil med den nærværende protestantiske Geistlighed? Jeg tvivler ikke derom; kun troer jeg, at forudsee, at den, i Tidens Løb, aldeles maa affige Protestantismen. Hiin Kirkernes Eenhed, hvilken man hidtil, ved en forstandig Bearbejdning af Troeslærdommene, søgte at fremvirke, og hvilken man, paa denne Vej, ej var i Stand at tilvejebringe, skal gandske af sig selv indfinde sig, uden at nogen Tvang dertil skal bidrage. Den er væsentligen tilstede fra det Djeblik af, hvor Geistlighedens Bestemmelse ej mere bestaar i, at være et Surrogat for gode politiske og borgerlige Love, men deri, at den skaffer de politiske og borgerlige Love en ubetinget Højagtelse ved at henvise til deres Underordning under de guddommelige; kort, hvor Kirken gennemtrænger det politiske Sy-

stem, og fløt ikke lader sig det falde ind, at have en anden Bestemmelse. Verden er nu fuld af Oprør og Tvedragt, og kun Faa ahne hvorpaa det derved kommer an. Men skulde Enden paa denne, ved første Djekast, endeløse Krig bestaae deri, at de herlige Riger paa det europæiske Continent (Fasland) bekvemmede sig til Antagelsen af de samme politiske og borgerlige Love — som da og usridigen kun dette kan være Enden; saa vilde Kirkerne herved tilige gives Enhed, uden at der herom behøvedes endnu særskildte Stipulationer."

Skædet for, imod denne tænkende Mand's Uttringer at sætte min egen, og som jeg er overbevist om, flere Andres Mening og Troe, vil jeg lade den Sandhedens veltalende og grundige Lærer, der saa ofte her — fordum — talede til sine protestantiske Troesforvante, Consistorialraad og Superintendent Dr. Mazrell, med sine Modgrunde fremtræde; og disse, haaber jeg, ville være ligesaa velkomne for dette Blads Læsere i Almindelighed, som indlysende for Dem i Særdeleshed, der bekymre sig om Protestantismens Sag. De findes i en Præ-

diken, han i Maret 1808 holdt paa Reformationens-
 festen i Jena over det vigtige Emne, hvorom
 her er Spørgsmaal, over den Protestantiske og
 Romerske Kirkes Gjenforening.

„Der har været De,“ — saa taler Han i
 Indledningen — „der have indbildt sig, at Kris-
 tendommens Ære og den gode Sags Fremme
 nødvendigen maatte lide ved, at ej alle Jesu
 Bekjendere uden Undtagelse, fuldkommelige frem-
 mede overeens i deres Tro om deres gudelige Skikke.
 Jeg vil ej lægge nogen Bægt derpaa, ej søge
 at vække nogen Mistanke derved, at jeg tilføjer,
 at Sink og Forslag til en Gjenforening forðum
 altid gik først ud fra den romerske Kirke; men
 jeg finder det meget begribeligt, at Protestan-
 terne kun lidet laante Dre til disse Unmodnin-
 ger og Duffer, og holdt Sagen hverken for saa
 nyttig, eller saa let udførlig, som man underti-
 den vilde foregøgle dem. — Da nyligen flere,
 endog Protestantiske, Stemmer, have ladet sig høre
 om denne Gjenstand, da man kan vente, at den,
 under det nærværende Hang til filosofisk Svær-
 meri, endnu lydeligere og oftere torde komme
 for Orde, saa bliver det Pligt, alvorligen at tage
 denne Sag til Hjerte, henlede den almindelige

Opmærksomhed derpaa og upartist undersøge, om den er ønskværdig eller raadelig. — Naar vi tale om den protestantiske og romerske Kirkes Gjenforening, saa er Talen om Intet mindre, end om Reformationsværket i Fremtiden skal staae eller falde; om de, ved det forhvervede, Fordele skulde vedblive, eller ophøre; om det stedse mere og mere skal naae sit vidtudsfluende Djemed, eller fra nu af ganske forfejle samme? "

Og nu paastaar og beviser Han da: „at den protestantiske og romerske Kirkes Gjenforening ej alene ingen Fordeel lover, men truer endog med væsentlig Skade. Den første heri indeholdne Sætning søger Han at godtgjøre, ved at besvare det Spørgsmaal,“ hvilken Kirke der skulde forenes med den anden? Denne Omstændighed er af stor Bigtighed og gjør en meget betydelig Forskiel.“ „Ehi“ — vedbliver Han —

den Kirke, der vorder forenet med, eller indlemmet i den anden, maa aabenbart staae tilbage, maa give Meest efter; maa opoffre det Meste og give Slip paa det Meste. Den Kirke, der optager den anden, beholder af sin nuværende Indretning, af sit indre Væsen, af sin ejendommelige Skikkelse saa Meget, den behager, og bestemmer dette som herskende Tone for Fremtiden. Hiin kan kun tabe, denne kun vinde. — Vi maae altsaa fornuftigen forudsætte, at dette Tilfælde aldrig kunde indtræffe. —

Men selv under Betingelsen af en oprigtig, ærlig, med Retfærd og Billighed fremvirket, Forening af begge Kirker beholder den fremsatte Sætning sin fulde Gyldighed: ogsaa deraf var ingen Nytte at vente, men kun Skade at befrygte. — Gjenforeningen af den protestantiske og romerske Kirke lover ingen Fordel, fordi den hidtilværende Skilsmisse ikke er et Onde: Kris-

stendommens Djeved kan opnaaes i
begge Kirker." —

(Fortsættes i næste Nummer.)

H. C. Michelsen,
Præst ved Holmens Menighed og
Søe-Statens Hospital.

Kommissionen som bestyrer Bladet, samles den 25 Marts, da Hr. Justitsraad Berners Bidrag indkommer.

B o r g e r , B e n n e n

No. 12.

To og Tyvende Aargang.

Løverdagen den 24de Martii 1810.

Førlagt af Understøttelses-Selskabet.

Købt hos Matth. Joh. Sebbelow,
Bimmelskæftet No. 138.

N o g e t

o m

Luthers Værd og Fortienester.

(Fortsat. See No. 11.)

„Og hvad, om en saadan Gjenforening
end aldeles ikke var velgjørende for

Kristendommens Hjemed; hvad, om begge Kirkerne hidtil værende Skilsmisse langt mere var skikket til at befordre samme? For nærværende Tid bestreber den romerske Kirke sig især Følelsen og virker, ved Hjælp af Sandserne og Indbildningskraften, paa Hjertet; for nærværende Tid giver den dem, der ej selv ere istand til at prøve, en sluttet Række af Læresætninger, og naaer paa denne Maade sit Maal. For nærværende Tid henvender den protestantiske Kirke sig, overensstemmende med sin Aand og hele Indretning, nærmest til Forstanden; nu befordre den, ved det Lys, den antænder i denne, den nødvendige Varme for det Gode; nu tillader den sine Bæjendere den Rettighed, ene at holde sig til Fornuften og Skriften, og opnaaer paa denne Vej sin Hensigt. — Lad begge Kirker vorde forenede, og en stor Deel af disse Fordele tabes; da har den ny forandrede hverken den Enes Kraft, eller den Andens Virksomhed; da indeholde deres Lærdomme og Skikke ikke noget Heelt, ikke noget Sammenhængende, ikke noget Fuldkomment; da opfører man en Bygning, der bestaar af de meest uligeartede Dele, og tilstaar sine højstforskjellige Beboere hverken Sikkerhed,

eller Bequemhed. — Det er altsaa unægteligt, at Kristendommens egentlige Djemærke ej kan vinde Noget ved, at den protestantiske og romerske Kirke igjen vorde forenede."

„Dette gjelder og om den udvortes Orden og No, der, ved de nuværende Indretninger, ikke lide det allermindste. Thi begge Kirker bestaae ved Siden af hinanden; begge have deres ejendommelige, særskildte, afmaalte Grændser; begge nyde lige Beskyttelse, lige Anseelse, lige Rettigheder. — Og hvor vilde paastaae, at hine Fejder selv vare unyttige? Hvo nægte, at Sandhedens Rige, meer eller mindre, derved er bleven udbredet og befæstet? Hvo tvivle paa, at de have bidraget til at vække Fornuften, besjele Granskningsaand, befordre Videnskabernes Dyrkelse og Agtelsen for lærde Kundskaber? Eller skulde det ikke overhovedet end være godt, naar begge Partier holdt hinanden vaagne og i Virksomhed? Skulde det ej være Gavn for det Hele, naar det Ene søgte at lyse for det Andet, fappes om, og overgaae det Andet? — Skulde der ikke let opstaae Dorstshed, Ligegyldighed, Ensidighed, naar den protestantiske og romerske Kirke aldeles bleve forenede? — Ja,

Fred i Religionen er saa lidet bunden til Kirkens Eenhed, at den endog, hvor denne finder Sted, meget snarere og lettere kan vorde forstyrret. Thi er Mængden, der udgjør den ene Kirke, for stor, er den sammensat af Nationer, der ere hinanden ulige i Kundskab og Sæder; saa giver dette uundgaaelig Splid, Partier, Sekter, og det gjensidige Had raser just desaaarsag saa meget heftigere, fordi alle høre til eet og samme Selskab, og fordi ingen udvortes Adskillelse er mulig."

„Men der er endnu sagt meget Lidet, naar man blot paastaar, at en Gjenforening ingen Nytte fører med sig; thi den truer endog med væsentlig Skade og lader befrygte Alt for den gode Sag."

„Der er nemlig først Skade at befrygte for den katholske Kristen, der i saa Fald maatte tabe betydeligt; der da paa eengang maatte undvære Meget, der er blevet ham saa vigtigt og dyrebart; Meget, der, ved langVane, ved dagligt Brug, er blevet til Trang. — Han beder nu i mere prydede Templer, ved pragtfuldere Altare; han seer og hører der saa meget, der sætter ham i en andægtig Stemning, i dyb Rø-

relse; han har der saameget Billedligt for Dje, som han ej kan fatte med Forstanden, ikke naae med Fornuften, og søler sig hendragen dertil. Og deraf vilde en betydelig Deel falde bort, naar hin Forandring paafulgte. — Han beroliger sig nu, som Medlem af den usejlbare Kirke, med dennes Udsigender og Afgjørelser; han underkaster sig, i Troens Sager, Deres Dom, der af den have Fuldmagt; han staar ej saa let Fare for at henfalde til qvælende Religionstviwl. Paa denne Sikkerhed vilde han usejlbartilgen komme til at give Slip, hans Kirke nødes til at afstaae fra sin nærværende Fasthed og Strængthed o. s. v. — Han har nu, overensstemmende med sit Ønske, ikke blot Lærere, men Gejstlige og Præster; han tilskriver deres Embede en højere Indvielse, deres Stand en større Hellighed, deres Ord en hemmelighedsfuldere Kraft; han modtager fra deres Mund og deres Haand hvad ellers ingen Dødelig kan meddele den anden. Og disse hans Præster vilde da ikke tabe lidet i hans Øjne; de vilde nedsynke til sædvanlige Mennesker, til blotte Statstjenere, blotte Hyrder for Hjorden; de vilde ikke meer udelukkende tilhøre Gud og Kirken, men ogsaa Verden og deres Familie.

„Og hvor Meget, hvor uendeligt Meget maatte ikke Protestanten op-

offre? hvor dyrt vilde han komme til at kobe, ikke blot Udsoningen med den romerske Kirke, men og Forening med den nyoprettede, slet befestede, og just desaaarsag til Tyranni og Herksesyge tilbøjelige Kirke! Han nyder nu en Religionsfrihed, der er velgjørende for hans Forstand og Hjerte, til hvis Besiddelse han har vant sig, paa hvis Bevarelse alle hans hidtil værende Rettigheder og Fortrin beroe. Og denne Frihed maatte han enten lade ganske eller for en Deel fare; maatte i det mindste enten frygtsom skjule eller troløs fornægte den; maatte vente, at den vilde regnes ham, som et Beviis paa hans Bantro, til Forbrydelse, og paadrage ham Had og Forfølgelse, maaskee endog den verdslige Dommers Revselse. — Han har nemlig Tænkesfrihed; Ingen fløver hans Billie ved Trubler af guddommelige Straffe; Ingen gjor sig til Herre over hans Samvittighed for at affrække ham fra Prøvelse og Granskning; Ingen vover sig til at paatrænge ham Troessætninger, der stride mod den sunde Fornufts Fordringer eller mod Bibelens lydelige Indhold. Men da maatte han meer eller mindre bøje sin Hals under det haarde Nag; da maatte han hylde Saadanne, der kalde sig Mestere, da maatte han med Magt

bestride hver afvigende Overbeviisning, hver egen,
 ny Tanke, hver, som utilladelig, antaget Me-
 ning, og affkøbe den som syndig. Han har Fri-
 hed i at tale, i at læse, i Valget af Midlerne
 til at danne sin Forstand og fremffride i velgjø-
 rende Kundskab; han tør ubekymret underholde
 sig med Andre om religiøse Anliggender, om
 Betænkkeligheder, om Eviol, der forurolige ham,
 for, ved gjensidig Meddelelse, at faae Lyk og
 Visshed; han tør uhindret tage Deel i sin Tids-
 alders Dplysning og paa bedste Maade benytte
 sig af Visdommens nærliggende Skatte. Da
 vilde Stat og Kirke højst sandsynligen berøve ham
 denne Lykke; da vilde han, fra denne Side, ej
 føle sig lidet indskrænket og tvungen; da vilde
 han nødes til at underkaste sig fremmed Wilkaar-
 lighed, at føje sig efter en Tingenes Orden, der
 let kunde være skadelig for hans religiøse og sæ-
 delige Tænkemaade. — Ja, store og kostbare Of-
 fere vilde Protestanten komme til at gjøre, naar
 en Gjenforening af de adskildte Kirker skulde

tilvejebringes; thi det er ganske vist meget at befrygte, at man i saa Fald fremstillede Læresætninger, og indførte Kirkeskikke, ved hvilke kun lidet af den ægte Protestantisme torde blive tilbage." — — —

(Sluttes i næste Nummer.)

H. C. Michelsen,
Præst ved Holmens Menighed og
Søe-Statens Hospital.

Kommissionen som bestyrer Bladet, samles den 25 Marts, da Hr. Justitsraad Berners Bidrag indkommer.

B o r g e r , B e n n e n

No. 13.

To og Tyvende Aargang.

Lørdagen den 31de Martii 1810.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Drykt hos Matth. Joh. Sebbelow,
Wimmelskafte No. 138.

N o g e t

o m

Luthers Værd og Fortjenester.

(Sluttet. See No. 12.)

„Og vilde da denne Gjenforening kunne tilvejebringes uden aabenbar

Magt? Vilde saa mange Millioner Kristne frivilligen og med det Gode enes herom? Vilde man ikke nødes til utilladelige og Menneskeheden vanærende Midler; nødes til at fremstille denne forkastelige Grundsætning: at gjøre Ondt, paa det at det Gode derved maatte fremmes? — Skulde, i saa Tilfælde, de gamle Nædelsescener fornyes, Kættersteder igjen opbygges, Baal opstables? Skulde de skrækkelige Tider vende tilbage, da man troede at gjøre Gud en Tjeneste med at dræbe hans Børn? Skulde Religions- og Borgerkrige tilintetgjøre de sidste Levninger af den Velstand, som den lange offentlige Glendighed endnu har ladet blive tilovers? — —“

„Men er denne Gjenforening da og sandsynlig? — Skulde ikke utallige, endnu ganske uforudseete, Vanskeligheder derved finde Sted? Skulde ikke de fleste og mægtigste Hindringer først da rejse sig, naar man lagde Haanden selv paa Værket? Skulde ikke Omstændigheder derved indtræde, som tilintetgjøre al Klogskab, trodse al Magt? — Have disse Spørgsmaale paa nærværende Tid tabt af deres forhen gjeldende Bægt? Jeg frygter ikke for, at et Udcast

til en Religionsforening saa hastigen torde vorde udført; og det af Grunde, der ere byggede paa selve Religionen. Jeg troer nemlig paa en god, viis, hellig og retfærdig Verdens Styrrer. Jeg troer paa Menneskehedens moralske Dydragelse under Guds Nashyn og Ledelse: Jeg troer altsaa ikke, at Herren vil tillade Det, der synes saa meget stridende mod hans faderlige Hensigter med os: Jeg troer ikke, at vi endnu have indhøstet alle de Frugter, hvortil Reformationen udstrøede Sæden. Jeg troer ikke, at Det kunde lykkes, der saameget vilde skade Sandhedens, Dydens, Kristendommens Sag, og kaste os tilbage i en Tilstand, hvorfra vi langsomt og møjsommeligen have hævet os. — — — *)

Denne Tro er ogsaa min — Hvo bekjender sig ej til den? — og den bør være hver Protestantismens — hver Menneskehedens Bænk. Eller man er ingen af Delene; men lunken, men kold mod Begges Skjebne. Og dette bør ikke-saa at være!

H. G. Michelsen,
Præst ved Holmens Menighed og
Sø-Statens Hospital.

*) Hvo der ønsker, at læse Spørgsmaalets Besvarelse ud, forligen, henvises til Prædikenen selv, der, om soje Tid, vil udkomme i en dansk Oversættelse.

Antw erpens mærkværdige Beleiring i Aarene 1584 og 1585.

(Oversat efter Schiller.)

Det er henrivende at skue den menneskelige Opfindelseskraft i Kamp med et mægtigt Element, og at see Vanskeligheder, uovervindelige for almindelige Evner, overvundne ved Klogskab, Kjevhed og en standhaftig Villie. Mindre henrivende, men ogsaa mere lærerigt er det modsatte Skuespil, naar Savnet af hine Egenskaber tilintetgjør alle Geniets Anstrængelser, lader enhver Gunst af Tilfældet unyttet, og just fordi det ikke forstaaer at nytte den, giver Slip paa et allerede afgjort hældigt Udfald. Exempler paa begge Dele frembyder Staden Antwerpens berømte Blokade ved Spanierne i Slutningen af det sextende Aarhundrede, en Blokade, der berøvede denne blomstrende Handelsstad sin Velstand for evig, i det den skjenede Feltherren, der begyndte og tilendebrogte den, et udødeligt Navn.

I tolv Aar havde allerede den Krig varet, ved hvilken Belgiens nordlige Provindser i Begyndelsen blot forsvarede deres Religionsfrihed og deres Privilegier, som Stænder, imod den

spanſke Statholders Indgreb, men ſiden ſøgte at tilvinde ſig deres Stats Uafhængighed af den ſpanſke Krone. Faa i Tak, fattige paa Hjelpes midler og ukrigerſke af Naturen havde de, ved fælles Interesſe begeiſtrede, ved gjentagne Mis-handlinger bragte til Fortviivlelſe og i deres Fortviivlelſe frygtelige, nu allerede i mange Aar ſaaet deres Fjende til at ſvæve i Uviſhed om en Kamp, om hvilken hans overlegne Magt intet Djeblik syntes at vække nogen Tvivl. Aldrig fuldkommen Seyerherrer, men heller aldrig gandske overvundne, trættede de den ſpanſke Tapperhed ved langvarige Krigsoperationer paa en ſugunſtig Jordbund og udmattede begge Indviernes Herre paa ſamme Tid da de ſelv hede Betlere og tildeels ogſaa virkelig vare det. Viſt nok var hiin i Gent indgængne Forening hævet, ved hvilken ſamtlige, ſaa vel katholſke ſom proteſtantiske Nederlande forbandtes til et fælles, og havde Foreningen havt Barighed, ogſaa uovervindeligt Begeme; men iſtedet for denne uſikre og unaturlige Forbindelſe havde de nordlige Provindſer i Aaret 1579 indgaaet i Utrecht en deſto engere Union, hvilken kunde ventes at ville blive varigere, da en lige Stats- og Religionsinteresſe knyttede og ſammenholdt den. Hvad

den nye Republik stakke, ved denne Adskillelse fra de katholske Provindser, i Omfang, det vandt den paa den anden Side i Forbindelsens Inderlighed, i Foretagendernes Eenhed, i Udførelsens Energie, og en Lykke var det for siden, at den mistede i Tide, hvad den med al Opoffrelse af Kræfter dog aldrig havde kunnet forsvare.

Den største Deel af de valloniske Provindser var halv frivillig, halv tvungen ved Baabenes Magt, i Aaret 1584 vendt tilbage under Spaniernes Herredomme; kun i de nordlige Provindser havde de endnu ikke kunnet fæste fast Fod. Selv en betydelig Deel af Brabant og Flandern imodstod endnu haardnakken Hertug Alexander af Parmas Baaben, uagtet han med ligesaa megen Kraft som Klogskab forestod Provindsernes indvortes Regjering og Overansvørselen over Armeen og havde ved en Række af Sejrvindinger bragt det spanske Navn paa ny i Anseelse. Landets ejendommelige Organisation, der ved Hielp af de mange Floder og Canaler begunstiger Stædernes Forbindelse med hverandre indbyrdes og med Søen, gjorde enhver Erobring vanskelig og Besiddelsen af een Plads kunde kun tilkjempes ved Besiddelsen af

en anden. Saalænge denne Kommunikation ikke hæmmedes, kunde Holland og Seeland lettelig beskytte deres Bnndsforvante og saavel til Søes som til Lands rigelig forsyne dem med alle Fornødenheder, saa at al deres Tapperhed intet hialp dem, og Kongens Tropper forgjæves bleve borttrykkede ved langvarige Belejringer.

Af alle Stæder i Brabant var Antwerpen den vigtigste saavel formedelst sin Rigdom, sin Folkemængde og sin Magt, som formedelst sin Beliggenhed ved Udløbet af Schelden. Denne store og folkerige Stad, hvis Indbyggeres Tal i dette Tidrum steg til firehundstyve tusinde, var en af de drifstigste Deeltagerinder i den nederlandske Statsforbindelse og havde under hele Krigen udmærket sig fremfor nogen anden af de Belgiske Stæder ved sin ubetvingelige Frihedsfølelse. Da den plejede alle tre kristelige Kirker i sit Skjød og skjoldte denne uindskrænkede Religionsfrihed en stor Deel af sin Velstand, saa havde den ogsaa mest at frygte af det spanske Herredømme, der truede med at tilintetgjøre dens Religionsfrihed og ved Inquisitionstrettens Rædser at bortjage alle protestantiske Njebmænd fra dens Markeder. De spanske Besætningers

Brutalitet kjendte den besuden allerede af en
frækkelig Erfaring, og det var let at forudsæe,
at den, engang underkæstet dette utaalelige Nag,
ikke vilde under hele Krigen kunne affæste det
igjen.

(Fortsættes i næste Nummer.)

B e r n e r,
Justitsraåd.

B o r g e r , B e n n e n

No. 14.

To og Tyvende Aargang.

Løverdagen den 7de April 1810.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Matth. Joh. Sebbelow,
Wimmelskafte No. 138.

Antwerpens mærkværdige Beleiring
i Aarene 1584 og 1585.

(Fortfat. See No. 13.)

Saa vigtige Aarsager Antwerpen havde til
at holde Spanierne borte fra sine Mure, saa
stærke Grunde havde derimod den spanske Felt-

herre til at sætte sig i Besiddelse af Staden, det maatte koste hvad det vilde. Paa denne Stads Besiddelse beroede i visse Maader Besiddelsen af det hele Brabanterland, der for en stor Deel ad denne Vej forsynedes med Korn fra Seeland; desuden forfikkrede man sig ved Indtagelsen af Antwerpen tillige Herredømmet over Schelden. Den brabantiske Union, der holdt i denne Stad sine Forsamlinger, unddroges med Staden dens vigtigste Støtte; den farlige Indflydelse, den yttrede paa hele Partiet ved sit Exempel, sine Raad, sine Penge hæmmedes, og i dens Indbyggerses Skatte aabnedes for Bestridelsen af Krigsomkostningerne en riig Kilde. Dens Fald maatte tidlig eller sildig drage hele Brabants Overgivelse efter sig, og Overmagten maatte i disse Egne paa en afgjørende Maade blive paa Kongens Side. Ved Styrken af disse Grunde bestemtes Hertugen af Parma til at trække sin Magt sammen i Juli 1584 og rykkede fra Dornick, hvor han hidtil havde staaet, hen til Egnen af Antwerpen, i den Hensigt at belejre Staden.

Men saavel ved sin Beliggenhed som ved sine Fæstningsværker syntes Staden at byde et-

hvert Angreb Trods. Fra den brabantiske Side var den omgivet med ubestigelige Værker og vandrige Grave; fra den flanderske dækkedes den af Scheldens brede og voldsomme Strøm; med stormende Haand kunde den altsaa ikke tages. Og — at indslutte en Stad af saa stor en Omkreds, dertil udfordredes en Landmagt tre Gange saa stor som den Hertugen havde samlet og desuden en Flaade, der aldeles manglede ham. Fremdeles kunde paa Floden ikke allene alle Fornødenhedsmidler tilføres Staden fra Gent, men den samme Flod aabnede den tillige paa en let Maade Samqvem med det tilgrændsende See-land. Thi da Nordsøen i Flodtiden strækker sig langt ind i Schelden, og dens Fart periodisk vender sig igjen, saa nyder Antwerpen den gandske ejendommelige Fordeel, at den samme Flod til forskjellige Tider i tvende modsatte Retninger driver sine Både hen til den. Dertil kom, at de omliggende Stæder Brüssel, Mecheln, Gent, Dendermonde og flere andre endnu alle vare i Unionens Hænder og altsaa kunde lette Tilførselen fra Landsiden. Der maatte altsaa have været tvende forskjellige Hære paa begge Flodens Bredder for at blokere Staden til Lands og at affjære den Samqvemmet med

Brabant og Flandern; der maatte tillige have været et tilstrækkeligt Antal af Skibe for at spærre Schelden og at kunne tilintetgjøre de Forsøg, der upaatvivlelig fra Seeland af maatte blive gjorte for at undsætte Staden. Men Hertugens Armee var ved den Krig, han havde at føre i andre Egne og ved de mange Besætninger, han havde maattet efterlade sig i Stæder og Fæstninger, smeltet sammen til ti tusinde Mand Fodfolk og sytten hundrede til Hest, en Magt, der var alt for ubetydelig til et Foretagende af dette Omfang. Ovenikjøbet lede Tropperne Mangel paa det Allernødvendigste, og den udeblevne Lønning havde allerede for længe siden ægget dem til en hemmelig Knurren, der hvert Øjeblik tryede at bryde ud i aabenbare Mytterie. Bøvede man, trods alle disse Hindringer, alligevel en Belejring, maatte man befrygte Alt af de fiendtlige Fæstninger, der vare i Nyggen, for hvilke det var en let Sag, ved raske Udfald at forurolige en saa fordeelt Armee og at bringe den i Nød ved at affkjære al Tilførsel.

Alle disse Grunde gjorde Krigsraadet gjeldende, da Hertugen aabenbarede det sin Plan. Saa stor den Tillid var, man nærede til sig selv

og til saa prøvet en Hærførers Duellighed, saa tilstode dog de kyndigste Generaler offentlig, at de tvivlede om Foretagendets lykkelige Udfald. Evende, Capizecchi og Mondragon, undtagne, hvilke ved deres Mod og Driftighed satte sig ud over enhver Betænkelse; fraraadede alle Andre et saa misligt og uovelig Foretagende, hvorved man stod Fare for at tabe Frugten af alle forrige Sejrvindinger og at forspilde den allerede erhvervede Krigshæder.

Men Indvendinger, hvilke Hertugen alt havde gjort sig selv og allerede tillige havde besvaret selv, kunde ikke gøre ham vaklende i sin Beslutning. Ikke af Uvidenhed om de dermed forbundne Farer, heller ikke af letfærdig fordeelsagtig Bedømmelse af sine Kræfter havde han satte dette dristige Forsæt. Sin genialiske Instinkt, der med hældende Tryghed leder den store Mand paa Veje, hvilke Hverdagsmennesket enten ikke betræder eller dog ikke tilbagelægger, hævede ham over enhver Tvivl, som en rolig men indskrænket Klogskab maatte opfaste, og uden at kunne overtale sine Generaler indsaae han Rigtigheden af sin Beregning ved Hjælp af en dunkel men derfor ikke mindre sikker Følelse. En

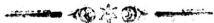
Række af lykkelige Tildragelser forøgede hans Tillid, og et Blik paa den ham undergivne Armee, der i Krigstugt, Dvelse og Tapperhed for-gjebes den Gang søgte sin Pige i Europa og anførtes af en udvalgt Samling af de tapperste Officerer, tillod ham intet Djeblisk at nære nogen Frygt. Dem, der forestillede ham hans Troppers ringe Antal, svarede han, at paa et Dypd, i hvor langt det end var, var dog kun Spidsen dræbende, og at det ved militære Foretagender mere kom an paa Kraften, der satte i Bevægelse, end paa Massen, der skulde sættes i Bevægelse. Vel kjendte han sine Troppers Misnøje, men han kjendte ogsaa deres Lydighed: og endelig haabede han best paa den Maade at møde deres private Besværinger, naar han sysselsatte dem med et vigtigt Foretagende, naar han vakte deres Uergjærrighed ved det Glimrende i Foretagendet og deres Rovsyge ved det store Bytte, Erobringen af en saa velhavende Stad lovede.

I den Plan, han nu udkastede til Belejringen, søgte han med Eftertryk at forekomme alle hine mangfoldige Hindringer. Den eneste Magt, ved hvilken man kunde haabe at tvinge Staden, var Hungeren; men for at rejse denne frygtelige Fjende imod Byen, maatte alle Førselsveje saavel til Søes som til Lands lukkes. For nu for det første, om ikke gandske at hindre, saa dog gjøre Tilførselen fra Seeland til Staden vanskeligere, vilde man søge at blive Herrer over alle de Bastioner, hvilke Indbyggerne af Antwerpen, for at beskytte Skibsfarten, havde anlagt paa begge Bredder af Schelden; dernæst vilde man, hvor det gik an, kaste nye Skanser op, fra hvilke Strømmen i sin hele Længde kunde blive behersket. Men for at Staden imidlertid ikke fra det Indre af Landet skulde hefte de Fornødenheder, man vilde affkjære den fra Søiden, skulde alle omliggende Stæder i Brabant og Flandern drages ind med under Belejringsplanen, og Antwerpens Fald

skulde grundes paa alle disse andre Pladfers
Fald. En dristig, og tages der Hensyn til
Hertugens indskrænkede Magt, næsten udfør-
lig Plan, men Foretagerens Genie og Eyffen
kronede dens Udførelse med et glimrende Udfald.

(Fortsættes i næste Nummer.)

B e r n e r,
Justitsraad.

B o r g e r - B e n n e n

No. 15.

To og Tyvende Aargang.

Løverdagen den 14de April 1810.

Førlagt af Understøttelses = Selskabet.

Trykt hos Matth. Joh. Sebbelow,
Wimmelskæftet No. 138.

Antw er p en s m æ r k v æ r d i g e B e l e i r i n g
i A r e n e 1584 og 1585.

(Fortsat. See No. 13.)

Men da der udfordredes Tid til at bringe en
Plan af denne Omfang i Udførelse, saa nøiedes
man for det første med at anlægge talrige Ba-

stioner ved de Kanaler og Floder, der sætte Antwerpen i Forbindelse med Tondermonde, Gent, Mecheln, Brüssel, og andre Pladser, for ved dem at gjøre Tilførselen besværlig. Tillige bleve i Nærheden af disse Stæder og fast ved deres Porte spanske Besætninger indquarterede, som ødelagde det flade Land og ved deres Streiferier gjorde Egnen omkring dem usikker. Saaledes laae alene omkring ved Gent tre tusinde Mænd, og ved de andre Stæder forholdsmeesig ligesaa mange. Paa denne Maade og formedelst de hemmelige Forbindelser, som Hertugen underholdt ved de katholfskfindede Indbyggere i disse Byer, haabede han, at udmatte dem lidt fester lidt, uden at svække sig selv og ved en mindre, men uophørlig Krigs Trængsler, endelig endog uden en formelig Belejring at tvinge dem til at overgive sig.

Smidlertid stillede Hovedmagten selv imod Antwerpen, hvilken Stad Hertugen nu gandske lod omringe af sine Tropper. Selv tog han sin Stilling ved Bevern i Flandern, hvor han traf ind i en forskandset Vejr. Scheldens flanderrske Side blev overdraget Markgreven af Nysburg, General af Kavalleriet, den brabantiske Grev Peter Ernst af Mansfeld, med hvem

en anden spanst Anfører, nemlig *Mondragon* forenede sig. Begge de sidste gif lykkelig paa Pontoner over Schelden, uden at det Antwerpenske Admiralskib, der blev sendt imod dem, kunde hindre det. De naaede ned ved Antwerpen og toge deres Post ved *Stabræk* i Landet *Bergen*. Enkelte detafcherte Korps fordelte sig langs med den hele brabantiske Side for deels at besætte Digerne og deels at spærre Passens til Lands

Nogle Mile neden for Antwerpen bliver Schelden forsvaret af to stærke Forter, af hvilke det ene er i *Liefkenshoek* paa Den *Doel* i Flandern, det andet lige overfor i *Pillo* paa den brabantiske Kyst. Det sidste havde *Mondragon* selv fordem maattet bygge paa Hertugen af *Albas* Befaling, medens denne endnu var Herre af Antwerpen, og just af denne Aarsag blev ogsaa Angrebet imod det nu betroet ham af Hertugen af *Parma*. Paa Besiddelsen af begge disse Forter syntes hele Udfaldet af Belejringen at beroe, da alle Skibe, der gaae fra Seeland til Antwerpen, maae seile forbi lige under deres Kanoner. Begge Forterne havde ogsaa Antwerperne fort tilforn befæstet, og med det første vare de endnu ikke gandske færdige, da *Markgreven* af

Rysburg angreb det. Den Hurtighed, hvormed man gik til Værk, overraskede Fjenden inden han var tilstrækkelig beredt paa Modværge, og en Storm, man vovede paa Liefkenshoek, bragte denne Fæstning i Spaniernes Hænder. Dette Tab ramte de Forenede paa den selv samme ulykkelige Dag da Prindsen af Branien segnede for Morderhaanden i Delft. Ogsaa de andre Skandser, der vare anlagte paa Den Doel, bleve deels frivillig forladte af deres Forsvarere og deels ved Overfald borttagne, saa at den hele Flanderfke Kyst inden en kort Tid var renset for Fiender. Men Fortet i Lillo paa den brabantfke Kyst gjorde desto stærkere Modstand, da man havde givet Antwerperne Tid til at befæste det og at forsyne det med en tapper Besætning. Rasende Udfald fra de Belciredes Side under Anførsel af Ddet de Deligny, understøttede af Fæstningens Kanoner, tilintetgjorde alle Spaniernes Værker, og en Oversvømmelse, hvilken man bevirkede ved at aabne Sluserne, forjog dem endelig fra Pladsen, efter en tre Ugers Belejring, med et Tab af næsten to tusinde Dræbte. De trak nu ind i deres faste Leir ved Stabroek og lode sig nøie med at tage Digerne i Besiddelse, hvilke gjennemskjære det siede Land

i Bergen og danne et Brystværn imod den indtrængende Øster-Schelde.

Det mislykkede Forsøg paa Fortet Lillo forandrede Hertugen af Parmas Forholdsregler. Da det ikke vilde lykkes ad denne Vej at hindre Skibsfarten paa Schelde, hvorpaa dog hele Udfaldet af Belejringen beroede, saa besluttede hængandske at spærre Floden ved en Bro. Tanken var dristig, og der gaves Mange, som ansaae den for eventyrlig. Saavel Flodens Brede, der i disse Egne er over tolv hundrede Skridt, som dens voldsomme Strøm, der forsøges end mere ved det nære Havs Bølger, syntes at gjøre ethvert Forsøg af dette Slags udførligt; dertil kom Mangel paa Bygningstrømmer, paa Skibe, paa Haandværkere og den farlige Stilling imellem den Antwerpenste og Seelandste Flaade, for hvilke det maatte være en let Sag, i Forening med et stormende Element at tilintetgjøre et Arbejde, der kostede saa megen Tid. Men Hertugen af Parma kjendte sine Kræfter, og hans bestemte Mod kunde kun det Umulige overvinde. Efterat han havde ladet udmaale saavel Bredden som Dybden af Floden og holdt Raad med tvende af sine dueligste Ingenieurer, Barocci og Plato, gif Resultatet af deres fælleds Raad-

flutninger ud derpaa, at Broen skulde bygges imellem Kalloo i Flandern og Ordam i Brabant. Man valgte dette Sted, dels fordi Floden her har den mindste Brede og dels fordi den bugter sig noget til Højre, hvilket opholder Skibene, og nøder dem at forandre Vinden. Til Bedækning for Broen bleve paa begge Ender af den stærke Bastioner anlagde, af hvilke den ene paa den flanderske Bred fik Navn af St. Maria, men den anden paa den brabantiske Side til Ære for Kongen blev kaldet Fort St. Filip.

Imedens man i den spanske Lejr gjorde de ivrigste Foranstaltninger til at udføre dette Forehavende, og Fjendens hele Opmærksomhed var vendt derhen, gjorde Hertugen et uventet Angreb paa Dendermonde, en stærk befæstet Stad imellem Gent og Antwerpen, hvor Dendern forener sig med Schelde. Saalænge denne betydelige Plads endnu var i Fjendens Hænder, kunde Stæderne Gent og Antwerpen gjensidig understøtte hinanden og formedelst Kommunikationens Letted tilintetgjøre alle de Belejrendes Anstrængelser. Erobringen af Dendermonde gav Hertugen frie Hænder med Hensyn til begge disse Stæder og kunde være afgjørende for det heldige Udfald af hans Foretagende. Den Hurtighed, hvormed

han overfaldt den, lod de Belejrede ingen Tid til at aabne deres Sluser og at sætte Landet omkring dem under Vand. Stadens Hovedbassion for Brüsseler-Porten blev strax hæftig beskudt, men de Belejredes Ild anrettede et stort Nederlag imellem Spanierne. Istedet for at affrækkes derved, bleve de kun desto hidsigere og Besætningens Forhaanelser, i det den nemlig lemlæstede en Helgens Billedstøtte lige for Spaniernes Dine og styrtede den ned af Brystværet under de taabeligste Mishandlinger, bragte disse gandske i Raserie. Med Hæftighed forlangte de at blive førte imod Bassionen, inden der endnu var skudt tilstrækkelig Bresche, og Hertugen tillod Stormen for at benytte deres første Hebe. Efter en to Timers morderisk Fægtning var Brystværet bestøget, og Alt, hvad Spaniernes første Forbittrelse ikke opoffrede, kastede sig ind i Staden. Denne var nu rigtig nok stærkere udsat for den fiendtlige Ild, som rettedes hen paa den fra den erobrede Vold; men dens stærke Mure og den brede, vandrige Grav, som omgav den rundt omkring lode endnu befrugte en lang Modstand. Hertugens virksomme Mand sejrede inden en kort Tid ogsaa over denne Vanskelighed. Smedens Bombardementet haade

Dag og Nat fortsattes, maatte Tropperne uden Ophør arbejde paa at aflede Denderen, fra hvilken Stadsgraven fik sit Vand; og Fortviølelse bemægtigede sig de Belejrede, da de saae Vandet i deres Grav, det eneste Værn, der endnu var tilbage for deres Stad, efterhaanden at forsvinde. De ilede med at overgive sig og imodtog i August 1584 spansk Besætning. I et Tidsrum af ikke mere end elleve Dage var dette Foretagende udført, hvortil man efter Sagkyndiges Dom maatte troe, ligesaa mange Uger havde været nødvendige.

Staden *Gent*, som nu var affkaaren fra *Antwerpen* og fra *Søen*, og bragtes stedse mere og mere i Knibe af de kongelige Tropper, der kamperede i Nærheden, opgav nu, med ethvert Haab om en nærforestaaende Undsætning, tillige Haabet om dens Redning, og saae Hungeren og dens hele Følge med rædselsfulde Skridt at nærme sig. Den skikkede derfor Sendebud til den spanske Lejr i *Bevern* for at underkaste sig Kongen paa samme Betingelser, som Hertugen kort Tid i *Forvejen* havde tilbudt den.

(Fortsættes i næste Nummer.)

B e r n e r,
Justitsraad.

Borger, Bennen

No. 16.

To og Tyvende Aargang.

Lørdagen den 14de April 1810.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Erykt hos Matth. Joh. Sebbelow,
Wimmelskafte No. 138.

Antwerpen's mærkværdige Beleiring
i Aarene 1584 og 1585.

(Fortsat. See No. 15.)

Man erklærede Sendebudene, at nu var det ikke
længere Tid til at indgaae nogen Foreening, og at
kun en ubetinget Underkastelse kunde formilbede

fortørnede Monark. Ja man lod dem endog til deres Stræk mærke, at man vilde forlange den samme Ydmygelse af dem, som deres oprørske Forfædre under Karl den Femte havde maattet finde sig i, nemlig halv nøgne og med en Strikke om Halsen at anraabe om Naade. Trostløse rejste Sendebudene bort, men allerede tredje Dagen efter kom et nyt Gesantskab, som paa Forbøn af en Mand, der havde været i Gentisk Fangenskab og var en Ven af Hertugen af Parma endnu paa temmelig taalelige Vilkaar bragte Freden i Stand. Staden maatte erlægge en Pengestraf af to hundrede Gange tusinde Gylden, tilbagekalde de forjagede Papiister og selv udjage sine protestantiske Indbyggere. Dog tilstodes disse Sidste en Frist af tvende Aar for at bringe deres Sager i Orden. Alle Indbyggere, paa Sex nær, hvilke man udpegede til Straf, men som dog siden bleve benaadede, fik Tilgivelse, og Garnisonen, der bestod af to tusinde Mand, bevilgedes en ærefuld Udmarsch. Dette Forlig blev bragt i Stand den ellefte September i det samme Aar i Hovedkvarteret i Bevern, og umiddelbar derefter rykkede tre tusinde Mand spanske Tropper ind til Besætning i Staden.

Mere ved Frygten for sit Navn og ved
 Skrækken for Hungersnød end ved sine Baabens
 Magt havde Hertugen af Parma undervungen
 denne Stad, den største og meest befæstede i Ne-
 derlandene, som i Omfang ikke viger for den
 indre Deel af Paris, tæller syv og tredive tus-
 sinde Huse og bestaaer af tyve Der, der ere for-
 enede ved aatte og halvfemsindstyve Broer.
 Glimrende Privilegier, hvilke denne Stad i Lø-
 bet af adskillige Aarhundrede havde vidst at
 tilkjæmpe sig af sine Beherskere, nærede hos
 dens Borgere en Uafhængigheds Aand, der ikke
 sielden udartede til Trods og Frækhed og maatte
 naturligen komme i Strid med den østerrigsk-
 spanske Regjerings Maximer. Denne selvsamme
 fjeffe Frihedsands virkede, at Reformationen
 gjorde hurtig og meget udbredt Lykke i denne
 Stad, og begge Drivfiere forenede tilvejebragte
 alle hine stormende Optrin, der udmærkede denne
 Stad til sin Ulykke under den hele nederlandske
 Krig. Foruden de Pengesummer, Hertugen af
 Parma nu lod sig udbetale af Staden, fandt
 han desuden inden dens Mure et rigt Forraad
 af Skjts, af Bogne, Skibe og allehaande Byg-
 ningsredskaber, tilligemed et tilstrækkeligt Antal
 af Haandværksfolk og Matroser, hvorved Hera

tugens Foretagende imod Antwerpen ikke lidet blev fremfhyndet.

Eudnu førend Gent overgav sig til Kongen, vare Stæderne Belvorden og Herentals komne i Spaniernes Hænder; ogsaa Blokhusene i Egnen af Flessen Willebroek vare af dem blevne besatte, hvo ved Antwerpen blev afskaaren fra Brüssel og Mecheln. Tabet af alle disse Pladser i saa kort en Tid berøvede Antwerpen ethvert Haab om Succurs fra Brabant og Flandern, og indskrænkede nu alle deres Udfigter til den Bistand der ventedes fra Seeland, hvilken Hertugen af Parma søjede de alvorligste Anstalter til at hindre.

Antwerpens Borgere havde med den stolte Tryghed, som Synet af deres uovervindelige Flod indgjød dem, seet paa Fjendens første Bevægelser. Denne Tryghed retfærdiggjordes i visse Maader ved Prindsen af Oraniens Dom, da han paa den første Efterretning om denne Belejring havde ladet sig forlyde med, at den spanske Magt vilde gaae til Grunde ved Antwerpens Mure. For dog intet at forsømme af det der kunde tjæne til denne Stads Forsvar, lod han, kort før han blev myrdet, Borgemeesteren i Antwerpen Filip Marnix von S.

Aldegonde, sin fortrolige Ven, komme til sig i Delft, hvor han gjorde Aftale med ham i Anledning af Antwerpens Forsvar. Hans Raad var, uførtøvet at lade den store Dige imellem Sandvliet og Villo, Blaauvgarens dyk kaldet, sløjse, for at lade Dsterscheldens Bunde, saasnart det gjordes nodig, træde ud over det side Land af Bergen, og for at kunne bane de Seelandiske Skibe en Vej til Staden over de oversvømmede Marker, isald Schelden skulde blive spærret. Aldegonde havde ogsaa virkelig efter sin Tilbagekomst bevæget Magistraten og den største Deel af Borgerne til at samtykke i dette Forslag, da Slagterlauget reiste sig derimod, med Besværing over, at derved gjordes Indgreb i deres lovlige Næring; thi den Mark, hvilken man vilde sætte under Band, var en stor Strækning af Græsgange, paa hvilken henimod tolvtusinde Stude foredes. Slagterlauget beholdt Dverhaand, og vidste saa længe at forhale Udførelsen af hiint Forslag, indtil Fienden havde taget baade Diger og Græsgangene i Besiddelse.

Paa Tilskyndelse af Borgemeesteren S. Aldegonde, der selv var Medlem af Brabants Stater og stod i stor Anseelse hos dem, havde man

endnu før Spanierne's Ankomst sat Fæstnings-
 værkerne paa begge Bredder af Schelde i bedre
 Stand og anlagt mange nye Skanser rundt
 omkring Staden. Ved Sæftingen havde man
 igjennemstukket Digerne og ladet Westerscheldens
 Bunde træde ud næsten over det hele Land
 Waes. I det tilgrændsende Markgrevskab Ber-
 gen hvervedes Tropper af Greven af Hohenlohe,
 og et Regiment Skotter under Anførsel af Oberst
 Morgan stod allerede i Republikens Sold: nye
 Subsidier ventedes desuden fra England og
 Frankrig. Fremfor Alt bleve Staterne af Hol-
 land og Seeland opfordrede til iilsomst at bringe
 Undsætning. Men efterat Fienden havde fæstet
 fast Fod paa begge Bredder af Floden og ved
 Ilden fra sine Skanser havde gjort Skibsfarten far-
 lig, efterat en Plads i det Brabantske var falden i
 hans Hænder efter den anden og hans Kytterie
 spærrede alle Tilgange fra Landsiden, da be-
 gyndte omsider Indbyggerne i Antwerpen alvor-
 ligen at blive bekymret for Fremtiden. I Sta-
 den vare dengang fem og siirsindstyve tusinde
 Siæle og efter det gjorte Dverflag udfordredes
 aarlig til deres Underholdning tre Gange hun-
 drede tusinde Fjærdinger eller Zentner Korn. Til
 at samle et saadant Forraad manglede der i Be-

gyndelsen af Belejringen intet hverken paa Leverancer eller paa Penge; thi trods det fiendtlige Skjæts vidste de seelandske Proviantskibe med indtrædende Flod at bane sig Vejen til Staden. Det kom altsaa blot an paa at forhindre, at ikke Enkelte af de rigere Borgere opkjøbte disse Forraad, for siden, naar Mangelen indfandt sig, at gjøre sig til Herrer over Prisen. En vis Gianibelli fra Mantua, der havde nedsaet sig i Staden, og siden under Belejringen gjorde den meget vigtige Tjenester, foreslog i denne Hensigt at gjøre et Paalæg paa hvert Hundrede og at oprette et Selskab af retskafne Mænd, som for disse Penge skulde indkjøbe og ugentlig levere Korn. De Rige skulde imidlertid staae i Forskud for disse Penge, og derfor ligesom til Pant opbevare de indkjøbte Forraad i deres Magaziner og tillige have deres Andeel af Gevinsten. Men dette Forslag behagede ikke de Rige blandt Indbyggerne, som nu engang havde besluttet at drage Fordeel af den almindelige Nød. De ansaae det for meget rigtigere, at man befalede Enhver for sig, at forsyne sig med det nødvendige Proviant for to Aar; et Forslag, ved hvilket de sørgede meget got for dem selv, men meget slet for deres fattigere Medborgere,

der ikke engang vare i Stand til at forsyne sig for ligesaa mange Maaneder. Vel opnaaede de herved den Hensigt enten at jage disse gandske ud af Staden eller at gjøre dem afhængige af sig; men da de siden betænkte, at deres Ejendom ikke vilde blive respekteret i Nødens Tid, saa fandt de det raadeligst ikke at overile sig ved Indkjøbet.

(Fortsættes i næste Nummer.)

B e r n e r,
Justitsraad.

Borger, Bennen

No. 17.

To og Tyvende Aargang.

Lørdagen den 28de April 1810.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Matth. Joh. Sebbelow,
Wimmelskæftet No. 138.

A n m e l d e l s e.

Mandagen den 30 April om Eftermiddagen
Klokken 5 holdes General-Forsamling paa Prindsens
Palai bag Slottet, til hvilken Tid Hers-
ter Repræsentanterne vilde behage at møde.

Administrationen for det foreenede Under-
støttelses-Selskab.

R. Bay. Brorson. Chr. Thomsen.

C. Røbbe.

Antwerpens mærkværdige Beleiring i Karene 1584 og 1585.

(Fortsat. See No. 16.)

Stadens Magistrat, der søgte at forebygge et Unde, hvilket kun vilde have trykket Enkelte, valgte nu i dets Sted et andet, der blev farligt for det Hele. Nogle Entreprenører i See-land havde fragtet en betydelig Flaade med Proviant, og denne lykkedes det, efterat den havde flaaet sig igjennem Fjendens Kanoner, at lande i Antwerpen. Haabet om en anseelig Binding havde opmuntret Kjøbmændene til denne vovelige Spekulation; men de fandt sig skuffet i deres Forventning ved deres Ankomst til Antwerpen, da Magistraten just paa denne Tid havde bekjendtgjort et Edikt, der betydelig nedsatte Prisen paa alle Levnetsmidler. For tillige at forhindre, at Enkelte ikke skulde opkjøbe hele Ladninger, og opdyngge dem i deres Magaziner, for siden selv at sætte Priser paa dem, befalede Magistraten, at Alt skulde sælges ud fra Skibene selv til enhver Kjøber uden Forskjel. Entreprenørerne, som ved disse Foranstaltninger saae sig den Fordeel berøvede, de havde lovet dem af deres Fart, satte i en Hast deres Seil til,

og forlode Antwerpen med den største Deel af en Ladning, der vilde have været tilstrækkelig til Stadens Underholdning i flere Maaneder.

Denne Forsømmelse i at benytte de nærmeste og naturligste Midler til Stadens Frelse bliver kun begribelig, naar man veed, at Scheldens fuldkomne Spærring den Gang endnu ansaaes for aldeles umuelig, og at man altsaa ingen alvorlig Frygt havde for, at det skulde komme til det Yderste. Da man derfor første Gang hørte i Antwerpen, at Hertugen havde i Sinde at lade en Broe slaae over Schelden, spottede alle og enhver i Staden over dette schimæriske Indfald. Man anstillede stolte Sammenligninger imellem Republiken og Floden, og meente, at den ene ligesaa lidet som den anden vilde finde sig i det spanske Nag. „En Flod, der er fire og tyve hundrede Fod bred og blot med dens eget Vand er tredsindstyve Fod dyb, og som ved Havets tilstrømmende Vand endog plejer at stige tolv Fod — en saadan Flod, heed det, skulde lade sig beherske af et elendigt Væleværk? Hvor vilde man tage Træstammer fra, der vare høie nok til naae ned til Bunden, og rage frem over Vandflorpen? Og et Arbejde af dette Slags skulde bringes i Stand ved Vinters-

tid, da Floden driver hele Der og Bjerger af Is, imod hvilke neppe Steenmure kunne holde sig, mod den svage Bialkebygning, og knuse den som Glas i tusinde Stykker? Eller havde Hertugen maaffee i Sinde at bygge en Bro af Skibe? Hvor vilde han tage disse fra, og ad hvilken Vej vilde han bringe dem i sine Forstandsninger? de maatte nødvendig forbi Antwerpen, men her laae en Flaade beredt til enten at opsnappe dem eller bore dem i Grund!"

Men imedens man i Staden beviste Hertugen af Parma det Urimelige i hans Foretagende, havde han allerede udført det. Saasnart Bastionerne St. Maria og St. Filip vare færdige og kunde ved deres Skjts dække Arbejderne og det forehavende Anlæg, blev der fra begge modsatte Bredder anlagt et Pæleværk ud i Strømmen, hvortil man brugte Masterne af de største Skibe. Ved den kunstige Anordning af Pælebindingen vidste man at give det Hele saadan en Hældning, at det, som Udfaldet siden viste, kunde imodstaae de voldsomt indtrængende Ismasser. Dette Pæleværk, der hvilede fast og sikkert paa Bunden af Vandet og ragede endda temmelig høit op over dets Skorpe, var bedækket med Planker, der dannede en beqvem Vej. Det var

saa bredt, at otte Mand kunde staae paa det ved
 Siden af hinanden, og et Rækværk, der løb paa
 begge Sider af det, beskyttede imod de fiendtlige
 Skibes Musketild. Denne Estakade, som man kaldte det, løb fra begge modsatte
 Bredder saa langt ind i Strømmen, som Vanz
 det's tiltagende Dybde og Voldsomhed tillod det.
 Den gjorde Floden elleve hundrede Fod smallere,
 men da det Midterste af den eller den egentlige
 Strøm aldeles ikke vilde taale den, saa blev der
 endnu imellem begge Estakaderne et aabent Rum
 paa mere end sex hundrede Fod, hvilket en heel
 Proviantflaade magelig kunde sejle igjennem.
 Dette Mellemrum vilde Hertugen udfylde ved
 Hjelp af en Skibsbro, hvortil de nødvendige Fartøjer
 skulde skaffes tilveje fra Dunkirchen. Men
 foruden det, at der i denne Stad var Mangel
 paa Fartøjer, saa faldt det desuden vanskeligt
 uden stort Tab at bringe dem forbi Antwerpen.
 Han maatte altsaa for det første lade sig nøje
 med at have berøvet Floden det Halve af dens
 Brede og derved at have gjort Gjennemfarten
 saa meget vanskeligere for de fiendtlige Skibe.
 Thi der, hvor Estakaderne endte sig i Midten
 af Strømmen udvidede de sig begge i en lang-
 agtig Firkant, der var stærkt besat med Kanoner

og udgjorde en Art af Fæstning midt i Vandet. Derfra underholdtes en frygtelig Ild paa alle de Fartøjer, der vovede sig igjennem dette Pas, skjønt man dog derved ikke kunde hindre at jo hele Flaaden og enkelte Skibe lykkelig slap igjennem dette farlige Stræde.

Imidlertid havde Gent overgivet sig, og denne over Forventning hurtige Erobring rev Hertugen paa engang ud af sin Forlegenhed. Han fandt i denne Stad Alt for sig, hvad han behøvede, for at bringe sin Skibsbro i Stand, og Vanskeligheden laae nu blot i at skaffe det sikkert affted. Dertil banede Fienderne ham selv den naturligste Vej. Ved Nabningen af Sluiserne ved Gastingen var en stor Deel af Vandet Waes bleven Isat under Vand lige indtil Flækken Borcht, saa at det ikke var vanskeligt at befare Markerne med slabbundede Fartøjer. Hertugen lod altsaa sine Skibe løbe ud fra Gent, og befalede, at de, efterat have passeret Dendermonde og Rupelmonde, skulde igjennemskjære Scheldens venstre Dige, lade Antwerpen ligge paa højre Haand og henad Borcht til sejle ind i de oversvømmede Marker. For at betrygge denne Fart blev der ved Flækken Borcht anlagt en Bastion, der kunde holde Fienden i Ave. Alt

lykkedes efter Dnske, skjønt ikke uden en levende Kamp med den fiendtlige Flotille, der var bleven sendt ud for at hindre denne Fart. Efterat man undervejs havde igjennemskaaet endnu nogle flere Diger, naaede man de spanske Qvarterer ved Kalloo og løb lykkelig ind i Schelden igjen. Armeens Jublen herover var saa meget stærkere som man just nu erfoer den store Fare hvilken Skibene nylig vare undslupne. Thi netop som de vare blevne af med de fiendtlige Skibe, havde der været en Forstærkning undervejs til disse fra Antwerpen under Ansørsel af Villos tappre Forsvarer Ddet de Deligny. Da denne saae Arbejdet fuldbragt og Fjenderne i Sikkerhed bemægtigede han sig den Dige, hvilken de havde brudt igjennem, og fastede en Bastion op paa Stedet, for at spærre Passet for de Skibe, der muligens endnu maatte kunne komme fra Gent.

Derved kom Hertugen af Parma paa ny i Forlegenhed. Endnu havde han langt fra ikke Skibe nok hverken til sin Bro eller til at forsvare den med, og den Vej, paa hvilken han havde staaet de forrige, var spærret ved Delignys Fart. I det han nu rekognoscerede Egnen i den Hensigt at finde en ny Vej for sine Flaader, faldt ham en Tanke ind, der ikke allene gjorde

Ende paa hans nærværende Forlegenhed, men ogsaa gav det hele Foretagende paa en Gang et rask Sving. Ikke langt fra Landsbyen Stecken i Landet Waes, fra hvilken By der endnu var femtusinde Skridt til det Sted, hvor Oversvømmelserne begyndte, flyder Moer et lille Vand forbi, der ved Gent falder i Schelde. Fra denne Flod lod han nu en Kanal lede til den Egn, hvor Oversvømmelsen begyndte, og da Vandet ikke overalt stod lige højt, saa blev Kanalen fortsat imellem Bevern og Berrebroekken til Kalloo, hvor Schelden optog den. Fem hundrede Skandsegravere arbejdede uophørlig paa dette Anlæg og for at opmuntre Soldaternes slappede Arbejdslyst, lagde Hertugen selv Haand med paa Værket. Saaledes fornyede han tvende berømte Romeres, Drusus og Korbulos Exempel, hvilke ved lignende Anlæg havde forenet Rhinen med Sydersøen og Maas med Rhinen.

(Fortsættes i næste Nummer.)

B e r n e r,
Justitsraad.

Borger - Vennen

No. 18.

To og Tyvende Aargang.

Lørdagen den 5te Maj 1810.

Forlagt af Understøttelses = Selskabet.

Trykt hos Matth. Joh. Sebbelow,
Wimmelskafte No. 138.

Antwerpens mærkværdige Beleiring
i Aarene 1584 og 1585.

(Fortsat. See No. 17.)

Denne Kanal, hvilken Armeen til Bre for dens
Anlægger, havde givet Navn af Parmas Ka-
nal, strakte sig fiorten tusinde Skridt i Læng-

den, og havde en forholdsmæssig Brede og Dybde for at være istand til at bære meget svære Skibe. Den aabnede for Skibene fra Gent ikke allene en sikker, men ogsaa mærkelig kortere Wei til de spanske Qvarterer, da de nu ikke længere behøvede at følge Scheldens vidtløftige Krumninger, men ved Gent umiddelbar kunde sejle ud i Moer, og kom derfra ved Stekken igjennem Kanalen og det oversvømmede Land til Kalloo. Da Produkter fra alle Egne i Flandern bragtes til Staden Gent, saa satte denne Kanal den spanske Vejr i Forbindelse med hele Provindsen; allevegne fra strømmede Oversfloden herhen, og man vidste fra den Tid af under hele Belejringen af ingen Mangel mere at sige. Men den vigtigste Fordeel, Hertugen drog af dette Anlæg, var et tilstrækkeligt Forraad af fladbundede Skibe, ved hvilke han fik Midler til at faae sin Bro færdig.

Under disse Arbejder var Vinteren fundet til, og den forarsagede en temmelig lang Standning i Brobygningen, da der var Gisgang i Schelden. Med Uro havde Hertugen seet denne Karstid i Møde, der kunde blive højest fordærlig for hans begyndte Foretagende og for Fjenden derimod saa meget gunstigere under et alvorligt Angreb. Men hans Bygmesters Sind-

righed rev ham ud af den ene Fare og hans Fjenders Inkonsekvens befriede ham fra den anden. Flere Gange hændte det sig, at store Sisstykker, naar Havets Bølger strømmede til, løbe ind imellem Stakaterne og rystede med voldsom Hæftighed Væleværket, men det stod, og det vilde Element's Anfald tjente kun til at gjøre dets Styrke og Fasthed saa meget synligere.

I Antwerpen spildtes imidlertid den kostbare Tid med unyttige Deliberationer og over Partie-Uenighederne satte man det almindelige Beste tilside. Regjeringen over Staden var fordeelt i alt for mange Hænder, og den støjende Mængde havde faaet en alt for stor Andeel deri, til at man kunde have ventet sindigt Overlæg eller indsigtsfuldt Valg og standhaftig Udførelse af Foretagenderne. Foruden den egentlige Magistrat, i hvilken Borgemeesteren kun havde een Stemme, var der i Staden en Mængde andre Korporationer, der skulde vaage over den udvortes og indvortes Sikkerhed, besørge Provianteringen, have Tilsyn med Befæstningsanstalterne, med Skibsvæsenet, Handelen o. desl., og ingen af disse Korporationer taalte, at man ved nogen vigtig Forhandling gif den forbi. Ved denne Mængde af Talere, der stormede op til

Raadsforsamlingen saa ofte det behagebe dem, og ved deres Skrig og stærke Antal dreve det igjennem, de ikke formaadede at drive igjennem ved deres Grunde, fik Folket en farlig Indflydelse i de offentlige Beraadslagninger, og den naturlige Strid, der maatte være imellem saamodsatte Interesser, hindrede Udførelsen af enhver nyttig Forholdsregel. En saa vaklende og kraftløs Regjering kunde ikke sætte sig i Ugtelse hverken hos det trodsige Skibsfolk eller det i sine egne Dine vigtige Militære. Følgen heraf var ogsaa, at Regjeringens Befalinger bleve slet fulgte, og at det afgjørende Djeblik mere end en Gang gik tabt ved Troppernes og Skibsfolkets Efterladenhed, næsten kunde man sige, ved deres aabenbare Mytterie.

Den ringe Overensstemmelse i Balget af Midlerne, til at gjøre Fjenden Modstand med, vilde imidlertid dog ikke have kunnet skade saameget, naar man kun for Resten i Hovedsagen selv havde været enige. Men netop heri vare de bemidlede Borgere og den almindelige Mand deelte i to modsatte Partier, da de første ikke uden Grund frygtede for, at det skulde gaae til det Yderste, og desaaarsag vare meget tilbøjelige til at træde i Underhandling med Hertugen

af Parma. Dette Sindelag skulde de ikke heller længere end til Fortet Vieskenshoek kom i Fjendens Hænder, og man for Alvor begyndte at frygte for Skibsfarten paa Schelden. Nogle af dem droge endog gandske bort fra en Stad, i hvilken de havde nydt meget Got, men med hvilken de dog nu ikke vilde dele det Onde, og overlode den til dens egen Skjebne. Tredsindestyve til Halvsierdsindstyve af dem, der vare blevne tilbage af denne Classe, indgave til Raadet en Ansøgning, i hvilken de yttrede det Dnske, at man maatte træde i Underhandling med Kongen. Men neppe havde Folket faaet Nys herom, før det kom i saa rasende en Bevægelse, at det med Nød lod sig stille tilfreds ved Supplikanernes Indspærring og ved en Pengestraf, der blev dem paalagt. Folket hvilede heller ikke førend der kom et Edikt i Stand, i hvilket der blev sat Dødsstraf paa ethvert hemmeligt eller offentligt Forsøg der maatte skee for at bringe Freden tilveje.

Hertugen af Parma, der underholdt hemmelig Forstaaelse med Antwerpen ligesaavel som med de andre Stæder i Brabant og Flandern, og blev got betjent af sine Spioner, vidste enhver af disse Bevægelser og han forsømte heller

ikke at høste Nytte deraf. Omendffjønt han var rykket langt nok frem i sine Planer til at ængste Staden, saa var der dog endnu mange flere Skridt at gjøre, inden han virkelig kunde blive Herre af den, og et eneste uheldigt Djeblik kunde tilintetgjøre mange Maaneders Arbejde. Uden altsaa at holde inde med sine frigerste Foranstaltninger, gjorde han endnu et alvorligt Forsøg for om muligt ved det Gode at komme i Besiddelse af Staden. I denne Hensigt sendte han i November Maaned et Brev til det store Raad i Antwerpen og opbød deri alle Kunstgreb for enten at formaae Borgerne til at overgive Staden eller dog af bringe Uenighed ind imellem dem. Han ansaae dem deri for Forsørte og væltede hele Skylden for deres Frafald og deres hidtil viste Opsætsighed paa Prindsen af Drauiens rænkesulde Tænkemaade, og takkede Him-melen, hvis straffende Retfærdighed nylig havde befriet dem fra denne Mand. Nu, meente han, stod det i deres Magt, at vaagne op af deres lange Forblindelse og at vende tilbage til en Konge, der var tilbøjelig til at udsones med dem. Dertil, blev han ved, tilbød han sig med Glæde selv som Mægler, da han aldrig havde afladet at elske et Land, i hvilket han var fød,

og hvor han havde tilbragt den glædste Deel af sin Ungdom. Han opmuntrede dem til at sende Befuldmægtigede til ham, med hvilke han kunde underhandle om Freden, lod dem haabe de billigste Betingelser, dersom de i Tide vilde underkaste sig, men lod dem ogsaa berygte meget haarde Vilkaar, dersom de ville gaae til det Yderste.

Denne Skrivelse, i hvilken man med Fornøjelse bemærker en Tone, gandske forskjellig fra den, en Hertug af Alba for ti Aar siden i lignende Tilfælde havde plejet at bruge, besvarede Staden i et anstændigt og beskedent Sprog. Den lod Hertugens personlige Karakter vederfares den fuldkomneste Retfærdighed, talte med Taknemmelighed om hans bevaagne Tænkemaade, men beklagede tillige de haarde Omstændigheder, der ikke tillode ham at handle overensstemmende med hans Karakter og hans Tilbøjelighed. I hans Hænder, erklærede Staden, vilde den med Glæde nedlægge sin Skjæbne, naar han var uindskrænket Herre over sine Handlinger og ikke maatte tjene en fremmed Villie, hvilken han selv som en billig Mand umulig kunde falde god. Kongen af Spaniens uforanderlige Beslutning og det Løfte, han havde givet Paven, var kun alt for

vel bekjendt; fra denne Side torde man altsaa ikke nære noget Haab. Med ædel Barme forsvarede derhos Staden Prindsen af Draniens, sin Belgjorers og Frelfers Minde, i det den opregnede de sande Aarsager, der havde givet Anledning til denne sørgelige Krig og bevirket Provindsernes Grafald fra den spanske Krone. Tillige dulgte den heller ikke, at den nu just havde Haab om at finde en ny og godmodigere Herre i Kongen af Frankrig, og at den allerede af denne Aarsag ikke kunde indgaae noget Førlig med den spanske Monark, uden at gjøre sig skyldig i en saare strafværdig Letsindighed og Utaknemlighed.

(Fortsættes i næste Nummer.)

B e r n e r,
Justitsraad.

B o r g e r , B e n n e n

No. 19.

To og Tyvende Aargang.

Løverbagen den 12te Maj 1810.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Matth. Joh. Sebbelow,
Wimmelskæftet No. 138.

A n m e l d e l s e.

Da det i Lovene bestemte Antal Repræsentanter ikke vare tilstæde ved sidste General-Forsamling den 30de forrige Maaned, blev Intet bemeldte Dag afhandlet, hvorimod man vedtog, at afholde en nye Forsamling Mandagen den 14de Maj.

Ved at anmeldte dette, maa Administrationen tiensftlig anmode D^r. Repræsentantere at møde bemeldte 14de Maj om Eftermiddagen Klokken 5 paa Prindsens Palai bag Slottet, hvorhos vi tillige udbede, at de ærede Herrer Repræsentantere, som Embeds-Forretninger ikke ere til Hinder, behageligen vilde indfinde sig, paa det at de Mødende ikke forgiæves skulde uleiliges, og det fortagende Repræsentant-Balg, med øvrige til Foredrag bestemte Poster ikke oftere skal vorde udsatte.

Administrationen for det foreenede Under-
støttelseselskab.

A. Bay. Brorson. Chr. Thomsen.

C. Røbbe.

Antw er pens mærkværdige Beleiring
i Karene 1584 og 1585.

(Fortsat. See No. 18.)

De foreenede Provindser havde nemlig, kuede ved en lang Række af ulykkelige Omstændighe-

der, endelig fattet den Beslutning at underkaste sig Frankrigs Overherredømme, og ved Dpoffrelsen af deres Uafhængighed at redde deres Tilværelse og deres gamle Privilegier. Med dette Grinde var for ikke længe siden et Gesantskab afgaaet til Paris, og Udsigten til denne mægtige Understøttelse var fornemmelig det, der styrkede Antwærpernes Mod. Henrik den Tredie, Kongen af Frankrig, var for sin Person heller ikke utilbøjelig til at gjøre sig dette Tilbud til Nytte, men de Uroligheder, hvilke Spaniernes Intriger vidste at opvække i hans eget Kongerige, nødte ham til imod hans Villie at afstaae derfra. Næderlandene henvendte sig nu med deres Begjering til Dronning Elisabeth af England, og denne Prindsesse kom dem virkelig ogsaa paa en virksam Maade til Hjælp, men rigtig nok for sildig til at Antwerpen kunde reddes. Imedens man i denne Stad ventede paa Udfaldet af disse Underhandlinger og saae sig om efter Hjælp fra fjerne Egne, havde man forsømt de naturligste og nærmeste Midler til dens Frelse og spildt hele Vinteren, hvilken Fjenden desto bedre forstod at benytte.

Rigtig nok havde Borgemeesteren i Antwerpen S. Aldegonde ikke undladt ved igjentaagne

Dvsfordringer at formaae den Seelandſke Flaade til et Angreb paa de fiendtlige Bærker, da man fra Antwerpen af vilde understøtte denne Expedition. De lange og som oftest stormende Nætter vilde have begunstiget disse Forsøg, og naar saa Besætningen i Villo tillige havde vovet et Udfald, saa vilde det neppe have været muligt for Fjenden at imodstaae dette Anfald fra trende Sider. Men ulykkeligviis vare Misforstaaelser opkomne imellem Anføreren for hin Flaade, Wilhelm von Blois von Treslong og Admiralitetet i Seeland, og disse Misforstaaelser vare Uarsag i, at Flaadens Udrustning paa en gandske ubegribelig Maade var gaaet i Langdrag. For at fremskynde den besluttede Deligny selv at gaae til Middelburg, hvor Seelands Stater vare forsamlede. Men da Fjenden havde besat alle Poster, saa kostede dette Forsøg ham sin Frihed og med ham tabte Republikken sin tapperste Forsvarer. Smidlertid var der ikke Mangel paa virksomme Skippere, som under Nattens Begunstigelse og med indtrædende Flod sloge sig, trods Fjendens Ild, igjennem Broen, som den Gang endnu var aaben, og efterat have kastet Proviant ind i Staden, igjen vendte tilbage ved Ebben. Men da dog flere saadanne Fartøjer faldt i Fjend-

dens Hænder, saa befalede Raadet, at for Fremtiden Skibe under et bestemt Antal aldrig maatte vove sig ud; men dette havde til Følge, at efter den Tid, intet Skib løb ud, da det bestemte Antal aldrig kunde blive fuldt. Og saa skede der fra Antwerpen nogle ikke gandske ullykkelige Forsøg paa Spaniernes Skibe; nogle af dem bleve erobrede, andre borede i Grund og det kom blot an paa at blive ved med slige Forsøg i det Store. Men saa ivrig S. Aldegonde drev herpaa, saa fandtes der dog ikke en eneste Skipper, der vilde bestige noget Fartøj.

Med disse Nolerier gik Vinteren hen, og neppe saae man Isen svinde, før de Belejrende for fuld Alvor gave sig af med at bygge Skibsbroen. Smellem begge Stakaterne var der endnu et Rum paa mere end sexhundrede Skridt at udfylde, og denne Udfyldning skede paa følgende Maade. Man tog to og tredive Plaiter, (slade Fartøjer) hver sex og tredsindstyve Fod lang og tyve Fod bred, og disse bandt man ved Hjælp af stærke Kabeltoug og Jernkæder med For- og Agter-Enden til hverandre, dog saaledes, at den ene laae omtrent tyve Fod fra den anden og Strømmen saaledes havde fri Fart. Enhver Plajte holdtes desuden endnu af to Anker

touge, det ene op ad Strømmen, det andet ned af den, men begge disse Touge kunde snart slappes snart strammes, alt efter som Vandet steg med Floden eller sank med Ebben. Langs hen over Skibene lagde man store Mastetræer, som naaede fra det ene Fartøj til det andet; dette Tømmer blev bedækket med Planker og dannede en ordentlig Vej, der ligesom Stakaterne var indfattet med et Gelænder. Denne Skibsbro, af hvilken begge Stakaterne egentlig kun vare en Fortsættelse, havde i Forening med Stakaterne en Længde af to tusinde og fire Hundrede Skridt. Derhos var denne frygtelige Maskine saa kunstig organiseret og saa rigelig forsynet med dræbende Redskaber, at den, liig et levende Væsen selv kunde forsvare sig og paa Kommando spye Flammer og udbrede Ddelæggelse over Alt, hvad der nærmede sig den. Foruden begge Forterne S. Maria og S. Filip, af hvilke Broen paa begge Bredderne begrændsedes, og foruden to, med Soldater prepsfulde og med Kanoner i alle fire Hjørner besatte, Træbastioner paa Broen selv, havde hvert af de to og tredive Fartøjer Al sin Bedækning tredive Soldater og fire Matroser og viste Fjenden, hvad enten han nu kom sejlende opad fra Seeland eller nedad fra Ant-

werpen, Mundingen af en Kanon. I Alt talte man syv og halvfemsindstyve Kanoner saavel over som under Broen, og mere end femten hundrede Mand, der besatte deels Bastionerne, deels Skibene og kunde, naar det behøvedes, underholde en frygtelig Musketild paa Fjenden.

Men herved troede Hertugen endnu ikke at have sikket sit Værk imod alle Tilfælde. Man maatte vente, at Fjenden ikke vilde lade noget uforsøgt for at sprænge den mellemste Deel af Broen, der tillige var den svageste, ved Hjælp af sine Maskiner; for at forebygge dette, opkastede han langs med Skibsbroen, dog i nogen Afstand fra den, et Forsvarsværk, paa hvilket den Kraft, der blev mueligen anvendt til Broens Beskædigelse, maatte brydes. Dette Værk bestod af to og tredive temmelig store Barker, der bleve lagte i en Række tværs over Strømmen og vare ved Mastetræer gjorte fast til hverandre, tre og tre sammen, saaledes, at de udgjorde elleve forskjellige Grupper. Enhver af dem strakte, som om det kunde have været et Geled af Spyde, i en horizontal Retning fiorten lange Træstænger ud, der vendte en Jern Spidse ud imod enhver Fjende, der nærmede sig. Disse Barker vare blot baglastede og laae for et dobbelt Anfærtoug,

der dog var slapt, for at de kunde give efter for den stigende Strøm; de vare besaarsag i bestandig Bevægelse og fik deraf Navnet Svømmere. Hele Skibsbroen og desuden en Deel af Stakaterne dækkedes af disse Svømmere, der vare anbragte baade for oven og for neden ved Broen. Til alle disse Forsvarsanstalter kom endnu fyrrethve Krigsskibe, der laae paa begge Bredderne og tjente til at beskytte det hele Værk.

Dette beundringsværdige Arbejde blev fuldført i Marts 1585, i den syvende Maaned, efterat Belejringen var begyndt, og den Dag, man fik det i Stand, var en sand Glædesdag for Tropperne.

(Fortsættes i næste Nummer.)

B e r n e r,
Justitsraad.

B o r g e r - B e n n e n

No. 20.

To og Tyvende Aargang.

Løverdagen den 19de Maj 1810.

Førlagt af Understøttelses = Selskabet.

Trykt hos Matth. Joh. Sebbelow,
Bimmelskæftet No. 138.

Antwerpen's mærkværdige Beleiring
i Aarene 1584 og 1585.

(Fortsat. See No. 19.)

Med vilde Glædesalver blev denne store Begivenhed forkyndet for den beleirede Stad, og som om Armeen ret paa en sandselig Maade vilde

betrygge sig sin Triumf, bredte den sig ud langs med hele Broen, for at see den stolte Flod, hvilken man havde paalagt Naget, fredelig og lydigt at snige sig bort under Fodderne paa sig. Alle de uendelige Møjsommeligheder, man havde udstaaet, forsvandt ved dette Syn, og ingen, der paa nogen Maade havde havt Deel i dette Arbejde, var saa ringe og foragtelig, at han ikke skulde have tilegnet sig en Deel af den Ære, der nu lønnede den store Mand, der havde givet Ideen til dette Arbejde. Men intet ligner den Forbauselse, der bemægtigede sig Antwerpens Borgere, da man bragte dem den Efterretning, at Schelden nu virkelig var lukket, og al Tilførsel fra Seeland affkaaren. For at deres Forstrækkelse endnu mere skulde forøges, maatte de paa selvsamme Eld ogsaa erfare Tabet af Staden Brüssel, der endelig ved Hunger var bleven tvungen til at overgive sig. Et Forsøg; Greven af Hohenlohe i disse Dage havde vovet paa Herzogenbusch, for enten at bemægtige sig Staden, eller dog at gjøre Fjenden en Diversion, havde ligeledes havt et uheldigt Udfald, og saaledes tabte det betrængte Antwerpen paa engang al Haab om Tilførsel saavel fra Land som fra Søfiden.

Med nogle Flygtninge, som ved at snige

fig igjennem de spanske Forposter, havde reddet sig ind i Antwerpen, bleve disse sørgelige Efterretninger udbredte i Staden, og en Spion, som Borgemeesteren havde udfikket for at rekognoscere de fiendtlige Værker, forøgede ved sine Udsagn endnu mere den almindelige Forbauselse. Dette Menneſke var bleven grebet og bragt for Hertugen af Parma, som befalede, at føre ham omkring overalt og isærdeleshed at lade ham paa det nøjagtigste undersøge Broens Indretning. Da dette var skeet og han igjen blev bragt for Feltherren, sendte denne ham tilbage med de Ord: „Gaae og beret dem, der fikkede dig herhen, hvad du har seet. Men siig dem tillige, det er min faste Beslutning, enten at lade mig begrave under Ruinerne af denne Bro, eller at drage over den ind i Eders Stad!“

Men Wissheden om den forestaaende Fare oplivede nu ogsaa paa engang de Allieredes Iver, og Skylden laae i det mindste ikke i de Anstalter, de gjorde, om den første Halvdeel af hiint Løfte ikke gik i Opfyldelse. Allerede længe havde Hertugen med Uro seet paa de Bevægelser, der skede i Seeland til Stadens Undsætning. Det var ham ikke ubekjendt, at han maatte vente det farligste Stød fra den Kani, og at alle hans Vær-

fer tilsammen ikke vilde udrette noget stort imod den forenede Magt, Flaaderne fra Seeland og Antwerpen satte imod ham, naar disse paa en og samme Tid og i det rette Djeblik styrtede ind paa ham. En Tid lang havde det Kolerie, den seelandske Admiral gjorde sig skyldig i, og hvilket Hertugen paa alle Maader søgte at underholde, skaffet ham Sikkerhed, men nu fremskyndte de trængende Omstændigheder paa engang Rustningen, og uden at vente længere paa Admiralen, sendte Staaterne i Middelburg Grev Justin af Nassau med alle de Skibe, de kunde opbringe, for at hjælpe de Belejrede. Denne Flaade lagde sig for Fortet Liefskshoef, hvilket Fjenden havde i Besiddelse, og beskjød det, understøttet af nogle Skibe fra det lige over for liggende Fort Lillo, med saa meget Held, at Wolbene inden en kort Tid vare demolerte og kunde besliges med stormende Haand. Ballonerne, der udgjorde Fortets Besætning, viste ikke den Standhaftighed, man havde ventet af Hertugen af Parmas Soldater; paa en skjendig Maade overlode de Fæstningen til Fjenden, der inden en kort Tid ogsaa blev Herre over hele Den Doel og de paa den værende Skanser. Tabet af disse Pladser, som dog snart igjen bleve tagne tilbage, gif

Hertugen af Parma saa nær til Hjerte, at han lod Anførerne stille for en Krigsret og den skyldigste af dem henrette. Smidlertid aabnede denne vigtige Erobring Seelænderne fri Fart lige til Skibsbroen, og nu var da den Tid forhaanden, paa hvilken, ifølge Aftalen med Antwerpenne, noget Afgjørende mod hiint Værk maatte udføres. Man blev enig om, at imedens man fra Antwerpen af sprængte Skibsbroen ved Maskiner, der allerede laae i Beredskab, skulde den Seelandiske Flaade være i Nærheden med et tilstrækkeligt Forraad af Proviant for strax at kunne igjennem den gjorte Abning sejle til Staden.

Thi Hertugen af Parma havde endnu ikke faaet sin Bro fuldkommen i Stand, da en Ingenieur inden for Antwerpens Mure allerede arbejdede paa dens Udelæggelse. Friderik Giannibelli hed denne Mand, som Skjebnen havde bestemt til at være denne Stads Arkimed og at spille lige Duellighed med lige slet nyttet Udsald paa dens Forsvar. Han var fød i Mantua, og havde tilforn viist sig i Madrid, for, som nogle sige, at tilbyde Kong Filip sin Tjeneste i den nederlandske Krig. Men træt af i lang Tid at have ventet, forlod den fornærmede Kunstner

Hoffet med det Forsæt paa en soleelig Maade at gjøre Spaniens Monark bekjendt med en Fortjeneste, han saa lidet havde vidst at sætte Pris paa. Han søgte Tjeneste hos Dronning Elisabeth af England, Spaniens erklærede Modstanderinde, og blev af hende sendt til Antwerpen, efterat han i Forvejen havde viist hende nogle Prover paa sin Kunst. I denne Stad bosatte han sig og offrede den under nærværende Yderlighed alle sine Kundskaber og sin hele Barme og Sver.

Saa snart denne Kunstner erfarede, at man meente det alvorligt med Broen, og at Arbejdet nærmede sig sin Fuldbringelse, udbad han sig af Magistraten tre store Skibe paa halvandet hundrede til femhundrede Tønder, i hvilke han havde i Sinde at anlægge Mincr. Foruden disse Skibe forlangte han endnu tredsindstyve Plajter. Disse skulde bindes til hverandre med Kabeltoug og Rjeder og forsynes med fremstaaende Hager; saaledes bundne til hverandre skulde de ved indtrædende Ebbe sættes i Bevægelse og i en fileformig Retning løbe Storm mod Broen for at gjøre Mincskibenes Virkning fuldstændig. Men han havde vendt sig med sin Begjering til Folk, der vare gandske uskikkede til at fatte en overor-

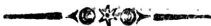
dentlig Tanke og ikke forstode sig paa at fornægte deres Kræmmer-Tænkemaade, selv da, naar det galdt Fædrelandets Frelse. Man fandt hans Forslag alt for kostbart, og kun med Møje bragte han det endelig dertil, at man tilstod ham to mindre Skibe, hvert paa halvfierdsfindstye til firefindstye Tønder foruden endeel Plajter.

Med disse tvende Skibe, af hvilke han kaldte det ene Lykken, det andet Haabet, bar han sig saaledes ad. Paa Bunden af dem lod han mure en huul Kasse af Kvaderstene, fem Fod bred, halvfierde høj og fyrrethve Fod lang. Denne Kasse fyldte han med tredfindstye Sentner af det fineste Krud af hans egen Opfindelse, og bedækkede den med store Mølle- og Gravstene, saa svære som Fartøjet kunde bære dem. Over Kassen opførte han af selvsamme Slags Stene et Tag, der løb spidst op og ragede sex Fod frem over Skibets Rand. Taget selv blev stoppet fuldt med Kjeder og Hager af Jern, med Metal- og Marmor-Kugler, med Søm, Knive og andre ødelæggende Redskaber; det øvrige Skibsrum, som Kassen ikke optog, blev udfyldt med Stene og det Hele beklædt med Bræder. I Kassen selv vare flere smaa Abninger anbragte for Lunterne,

der skulde antænde Minen. Til Overflod var deri ogsaa anbragt et Uhrværk, der efter en bestemt Tids Forløb kunde give Funken og stifte Skibet i Brand, om ogsaa Lunterne forulykkedes. For at bringe Fjenden paa den Tanke, at man med disse Maskiner blot havde til Hensigt at stifte Ild i Broen, blev der paa Toppen af dem anbragt et Fyrværkerie af Svovl og Beg, der kunde blive ved at brænde en heel Time. Sa for endnu mere at lede hans Opmærksomhed fra det egentlige farlige Punkt, udrustede Kunstneren endnu to og tredive Schuyter, (smaa flade Fartøjer) paa hvilke der blot brændte Fyrværkerier, og som ingen anden Bestemmelse havde end den at skuffe Fjenden med Gøglerie. Disse Brandere skulde løbe ned imod Broen i fire forskjellige Transporter, den ene en halv Time efter den anden, og i to hele Timer bestandig holde Fjenden i Vande, for at han endelig træet af at skyde og udmattet ved den lange Bente skulde blive utaalmelig, og hans Opmærksomhed slappes, naar de egentlige Vulkaner kom.

(Fortsættes i næste Nummer.)

B e r n e r,
Justitsraad.

B o r g e r , B e n n e n

No. 21.

To og Tyvende Aargang.

Løverbagen den 26de Maj 1810.

Førlagt af Understøttelses = Selskabet.

Trykt hos Matth. Joh. Sebbelow,
Wimmelskæftet No. 138.

A n m e l d e l s e .

S General = Forsamlingen den 14de denne Maa-
ned blev følgende afhandlet:

Da Bankecommissair Collin havde udmeldt
sig af Ugeblade = Kommissionen, og velbemeldte

Kommission i hans Sted havde foreslået 6 af Selskabets Medlemmer, saa blev Litteratus og Bogholder Baagøe af disse ved fleste Stemmer valgt til Medarbejder af Ugebladet Borgervennen, som har behaget at antage Valget.

Af Kassereren blev fremlagt Extract af 4de Quartals Regnskab for forrige Aar, tilligemed Extract af General-Regnskabet, af hvilke det første hermed følger, og General-Regnskabet skal i næste Ugeblad blive indført. Til at revidere General-Regnskabet bleve valgte Kapitan og Juveler Wint her tilligemed Grosserer P. F. Becher, hvilke begge vare tilstæde og lovede at paatage dem Revisionen.

Derefter blev foretaget Repræsentant-Valg, og skal de afgaaende og valgte Repræsentanter herefter blive anmeldt i Ugebladet, naar de Valgtes Erklæring om at antage Valget er indkommen.

Som nye Medlemmer i Selskabet
bleve antagne:

Frue Bradt.

— Lund.

Hr. Bøyn, Skrædermester.

— A. Smith, Hørkræmmer.

— C. L. Berlin, Malermester.

— Treschow, Assessor i den Kongelige Lands
Dver=Ret.

— Fir, Kapitain ved Artillerie=Korpset.

— Smith, Kapitain ved jydsk Skarpskytter=
Korps.

— Hammon, Kapitain ved Mariner=Regi=
mentet.

— Bedege, Oberkrigscommissair og Regi=
mentsquarttermester ved jydsk Skarpskytter=
Korps.

For Selskabets Kasse=Beholdning er indkøbt
en consignable Bankfonds Obligation paa 2600 Rd.
dansk Kourant.

Administrationen for det foreenede Under=
støttelseselskab.

K. Bay. Brorson. Chr. Thomsen.

C. Købke.

I n d t æ g t.	Rdlr.	ß.
Kassebeholdning fra 3die Quartal var	1463	38
A. Ugentlige Indkomster:		
For Ugebladets 21 Hæftning fra No. 40 til 52 incluf. " " " "	649	11
B. Quartals Kontingenter:		
1) For Quartalet fra pmo. Julil til ult. Septbr. " " " " 168 R. 38 ß.		
2) Restanser for de forrige Quartaler " " " " 2 — 68 "	171	10
C. Laans og Forskuds Afbetaling i dette Quartal " " " "	388	—
D. Et Aars Renter af Selskabets Kapitaler	5838	41
Summa	8510	4

At forestaaende Extract af 4de Quartals Regnskab for 1809 er overeensstemmende med Administrationens Kontrol bevidner:

R. Bay. Brorson. Chr. Thomsen.

C. Købke.

U d g i v t.

	Rdlr.	ß.
1) De aarlig staaende Udgifter: For Ugebladets Trykning og Lønninger i dette Aartal = = =	524	—
2) Til de aarlige Pensionister, be- talt = = =	385	48
3) Til Forskud betalt efter Administra- tions-Beslutning af 11te Decbr. d. A.	200	—
4) Tilfældige Udgifter:		
a) betalt Budene, den dem i Repræsen- tant-Forsamlingen den 11 Decbr. bevil- gede Gratifikation = 100 Rdl. = ß.		
b) betalt til Deposito Kas- sen det resterende af Laa- net . 400 Rdl. = ß. og Renter 55 — 95 =	435	— 95 =
c) Nogle mig anviste Reg- ninger = = 19 — 44 =		
	555	43
Saldobliwer Kaffebeholdningen ved dette Aars Udgang = = =	6845	9
Summa	8510	4

Kjøbenhavn den 31 December 1809.

S o r u p.
Kasserer.

Antwerpen's mærkværdige Beleiring i Aarene 1584 og 1585.

(Fortsat. See No. 20.)

Gianibelli lod til Dverflod endnu nogle Skibe løbe foran, i hvilke der laae Krud skjult for at sprænge det flydende Redskab ved Broen og at bane Hovedskibene Vejen. Tillige haabede han ved disse Forpostfægtninger at give Fjenden meget at bestille, at lokke ham frem og at udsætte ham for Vulkanens hele dræbende Virkning.

Natten imellem den fjerde og femte April var bestemt til Udførelsen af dette store Foretagende. Et dunkelt Rygte derom var ogsaa allerede udbredt i den spanske Lejr, isærdeleshed da man havde opdaget flere Dykkere fra Antwerpen, der havde villet hugge Ankertougene over, ved hvilke Skibene laae fast. Man var derfor beredt paa et alvorligt Angreb; men kun i Henseende til dets egentlige Beskaffenhed var man i Vilderede, i det man mere gjorde sig Regning paa at kæmpe mod Mennesker end mod Elementer. Hertugen lod til den Ende Bagterne langs med hele Flodbredden fordobble, og trak den beste Deel af sine Tropper hen i Nærheden af Broen, hvor han selv var nærværende, Faren des nær-

mere, jo omhyggeligere han søgte at undflye den. Neppe var det blevet mørkt, før man saae tre brændende Fartøier svømme frem fra Staden, derpaa endnu tre andre, og efter dem ligesaa mange igjen. I hele den spanske Lejr raabtes til Gæver og Broen fyldtes med Bevæbnede saa lang som den var. Imidlertid forøgedes Ildskibenes Antal, og de dreve deels parviis, deels tre sammen ned ad Strømmen i en vis Orden, efterdi de i Begyndelsen endnu styredes af Skippere. Admiralen over den Antwerpiske Flaade, Jakob Jakobsohn begik, om af Skjodesløshed eller med Forsæt er ubekjendt, den Fejl, at lade de fire Skibstransporter alt for hurtig løbe ud efter hverandre, og de to store Mineskibe følge alt for snart efter disse, hvorved den aftalte Orden forstyrredes.

Imidlertid rykkede Toget nærmere og nærmere an, og Nattens Mørke forhøjede endnu mere det overordentlige Skuespil. Saavidt Djet Kunde følge Strømmen, var Alting Ild, og Brandterne kastede saa stærke Flammer fra sig, som om de selv stode i Lue. Fjernt hen lysede Wandskorpen: Digerne og Bastionerne langs med Bredden af Floden, Fahnerne, Soldaternes Baa- ben og Rustninger, thi Armeen stod saavel der

som paa Broen i Parade, glindsede i Gjenfkinsnet. Med en blandet Følelse af Gruen og Fornøjelse saa Soldaten paa dette sælsomme Skuespil, der mere lignede en Fæst end et fiendtligt Apparat; men just denne Kontrast imellem de brændende Rødsfabers udvendige Skin og deres indre Bestemmelse var det ogsaa, der opfyldte Gemytterne med en underlig Rædsel. Da denne brændende Flaade nærmede sig Broen paa to tusinde Skridt, tændte dens Førere Lunterne an, dreve de to Mineskibe ind i den egentlige Midte af Strømmen og overlode de øvrige til Bølgernes Dmtumling, i det de selv hurtig forsojede sig bort paa Baade, som de havde i Beredskab.

Nu forvildedes Toget, og Skibene, der manglede Styr mænd, naaede enkelte og adspredte hen til Flydeværket, hvor de enten bleve hængende eller prallede hen imod Siden til Flodbredden. De forreste Krudskibe, der havde været bestemte til at stifke det svømmende Værk i Brand, kastedes af en hæftig Storm, der i dette Djeblig rejste sig, henimod den Flanderste Kyst; selv den ene af de to Brandere, Lykken nemlig, kom undervejs paa Grund inden den naaede Broen, og dræbte, i det den sprang, nogle spanske Soldater, der arbejdede i en nærliggende Skandse.

(Fortsættes i næste Nummer.)

B e r n e r,
Justitsraad.

B o r g e r . B e n n e n

No. 22.

To og Tyvende Aargang.

Løverdagen den 2den Junii 1810.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Matth. Joh. Sebbelow,
Wimmelstøt No. 138.

A n m e l d e l s e.

Hermed følger Extract af det i Generalforsamlingen den 14 Maj d. A. fremlagte General-Regnskab for forrige Aar over Selskabets Indtægter og Udgifter fra pmo. Januari til ultimo December 1809.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab.

R. Bay. Brorson. Chr. Thomsen.

C. Røpke.

I n d t æ g t.

	Rdlr.	ß.
A. Kassebeholdning ved Regnskabets Afslutning til 31 Decbr. 1808 var (see Borgervennen No. 27 d. N.)	4220	17
B. Ugentlige Indkomster. For Ugebladet og Love efter de 4 Quartals Extracter = = = = =	2515	21
C. Quartals Kontingenter fra 1ste Octbr. 1808 til 30 Sept. 1809 samt Restanser for 1808 og foregaaende Aaringer	643	75
D. Aarlige Indtægter:		
1) Det Kongelige Huses velgiørende Gave = = = = = 100 R.		
2) De overordentlige Medlemmers Kontingenter, samt Bidrag fra to nye indkomne og Restanse af et Medlem = = = = = 365 —		
E. Laans- og Forskuds Afbetaling i dette Aar = = = = =	465	—
F. Renterne af Selskabets Fond og det Brockske Legat = = = = =	1801	—
G. Tilfældige Indtægter:		
1) Af den bevilgede Laane-Summa er af et Medlem ikke høvet 50 R. = ß.		
2) Af den anviste Pension er af en Pensionist ej høvet 7 — 48 =		
	57	48
Summa	15559	10

At forestaaende Extract af General-Regnskabet for 1809 er overensstemmende med Administrationens Kontrol bevidner:

R. Bay. Brorson. Chr. Thomsen.

C. Købke.

U d g i v t.

	Rblr.	ß.
1) De aarlig staaende Udgivter:		
a) Til Ugebladets Trykning m. v. for hele Aaret	674 R.	ß.
b) Lønninger til Selskabets Bogholder, Kasserer og Budde	1415 —	ß.
c) Buddene de dem bevilgede 2 Pct. af Indkassationen	86 —	26 ß.
	2175	26
2) Til de aarlige Pensionister betalt i d. K.	1602	—
3) Til Laan og Gratification:		
a) Betalt den bevilgede Laane-Summa for f. K.	1580 R.	ß.
b) Ligeledes de bevilgede Gratificationer	851 —	ß.
c) Ligeledes den Buddene bevilgede Gratification	100 —	ß.
	2531	—
4) Til Forskud betalt efter Beslutningen af 1ste April og 11 Decbr. d. K.	300	—
5) Tilfældige Udgivter:		
a) Betalt til Deposito-Kassen det resterende af Selskabets Laan og Renter	2000 R.	ß.
	35 —	95 ß.
b) Noogle mig anviste Regninger	49 —	72 ß.
	2085	71
Saldo bliver Kassebeholdningen ved dette Aars Udgang	6845	9
	15539	10
Summa	15539	10

Kjøbenhavn den 31 December 1809.

Sorup,
Kasserer.

Antw erpens mærkværdige Beleiring i Aarene 1584 og 1585.

(Fortsat. See No. 21.)

Lidet fejlede i, at den anden og større Branders, Haabet, jo ogsaa havde havt samme Skjebne. Strømmen kastede den hen til Flydeværket paa den Flanderiske Side, hvor den blev hængende; og var der i dette Djeblig gaaet Ild i den, saa havde den beste Deel af dens Virkning været tabt. Skuffet af Flammerne, hvilke denne Maskine, ligesom de andre Fartøjer, kastede fra sig, holdt man den blot for en sædvanlig Branders, der var bestemt til at stifte Skibsbroen i Brand. Og da man nu saae det ene af de brændende Skibe at slukkes efter det andet uden al anden Virkning, saa tabte endelig Frngten sig, og man begyndte at spotte over Fjendens Anstalter, der havde anmeldt sig paa saa pralende en Maade, og nu toge saadan en latterlig Ende. Nogle af de Forvoxneste kastede sig ind og ud i Strømmen for at besee Branderen i Nærheden og at slukke den, da den i det samme formedelst sin Sværhed slog sig løs, sprængte det Flydeværk, der opholdt den, og trængte løs paa Skibene med en Voldsomhed, der lod befrygte Alting.

Paa engang kommer Alt i Bevægelse, og Hertugen raaber til Matroserne at opholde Maskinen med Stænger og at slukke Flammerne, inden de tage fat i Biælkerne.

I dette betænkkelige Djeblik stod han paa den yderste Ende af Væleværket paa venstre Side, paa det Sted, hvor det dannede en Bastion i Vandet og grændsede til Skibsbroen. Ved Siden af ham stod Markgreven af Rysburg, General over Kavalleriet og Gouvernør over Provindsen Artois, der forhen havde tjent Staaterne, men nu fra Republikens Forsvarer var bleven dens værste Fjende; Friherren af Belly, Gouvernør over Friesland og Chef for de tydske Regimenter, Generalerne Cajetan og Guasto tilligemed Flere af de fornemste Officerer; alle vare, glemmende den Fare, hvori de selv svævede blot bestjestede med at afvende den almindelige Ulykke. Da nærmede en spansk Fændrik sig til Hertugen af Parma og besvor ham, at begive sig bort fra et Sted hvor hans Liv truedes af den øjensynligste Fare. Han gjentog denne Bøn end mere trængende, da Hertugen ikke agtede paa den og anraabte ham tilsidst paa sine Knæ om i denne eneste Ting at modtage et Raad af hans Tjener. I det han

sagde dette, greb han Hertugen i Kjolen som om han med Magt vilde trække ham bort fra dette Sted, og denne mere overrasket ved Mandens Dristighed end overtalt ved hans Grunde begav sig endelig, ledsaget af Cajetan og Guafsto, tilbage til Strandbredden. Neppe havde han havt Tid til at naae Fortet St. Maria paa den yderste Ende af Broen, forend der hørted bag ved ham et Knald, som om Jorden brast og Himlens Hvælving styrtede ind. Som død faldt Hertugen ned og hele Armeen med ham, og det varede flere Minutter, inden man igjen kom til Besindelse.

Men hvilket Syn, da man nu igjen kom til sig selv! Ved Explosionen af den antændte Vulkan var Schelden spaltet lige til dens Bund, dens Bunde vare med taarnhøje Bølger drevne ud over Diget, der omgav den, saa at alle Fæstningsværkerne ved dens Bredder stode nogle Fod højt under Vand. I en Omkreds af tre Mile rystede Jorden. Næsten det hele venstre Bolværk, hvorved Branderen var bleven hængende, var tilligemed en Deel af Skibsbroen sprængt fra hverandre, knust i Stykker og fløiet i Luften med Alt, hvad der var paa det, med alle Mastetræer, Kanoner og Mennesker. Selv

de uhyre Steenmasser der dækkede Minen, havde den voldsomme Vulkan slynget hen over de tilgrændsende Marker, saa at man siden kunde grave mere end een af dem op af Jorden i en Fraastand af tusinde Skridt fra Broen. Ser Skibe vare brændte, flere laae forbrævede. Men skrækkeligere end alt Andet var det Nederlag, dette dræbende Redskab havde anrettet imellem Menneskene. Fem hundrede, efter andre Beretninger endog otte hundrede Mennesker bleve Ofere for dets Raserie, uden at regne dem med, der slap med Lemlæstelse eller skamslaede Lemmer, og de mest modsatte Dødsmaader forenede sig i dette skrækelige Djeblik. Nogle bleve trufne af Vulkanens Lyn; andre skolledes til døde i Flodens kogende Vand; mange qualtes af den giftige Svovldamp; hine begroves i Bølgerne, disse under den nedregnende Hagel af Stene, andre slængedes itu af Knive og Hager eller knustes af Kuglerne, der sløj ud af Maskinens Bug. Nogle, der vare uden al synlig Beskadigelse, maae være dræbte allene ved Lufttrykket. Det Syn, der frembød sig umiddelbar efter Minens Nutændelse, var frygtelig. Nogle laae imellem Pælene ved Broen, andre arbejdede sig frem af Steshmasserne, og mange vare blevne

hængende i Skibstougene; fra alle Ender og Hjørner høretes hjertefjærende Skrig om Hjælp, men da enhver havde nok at gjøre med sig selv, besvarede det kun med en afmægtig Jamren.

Uf de Dørløsende vare Mange næsten paa en underfuld Maade blevne reddede. En Officerr, ved Navn Lucci, havde Hvirvelvinden ført i Vejret som en Fjær, og efterat han en Tid lang havde svævet i Luften, lod den ham gandske langsomt synke ned i Strømmen, hvor han reddede sig ved at svømme. En Anden var ved det voldsomme Knald bleven ført fra den Brabantfke Kyst over til den Flanderfke, hvor han igjen rejste sig med en let Kontusion paa Skulderen; efter hans Sigende havde han paa denne skynsomme Luftrejse været tilmode, som om han havde været skudt ud af en Kanon.

(Fortsættes i næste Nummer.)

B e r n e r,
Justitsraad.

Kommissionen som bestyrer Bladet, samles den 3die Juni, da Hr. Capitain Abrahamson's Bidrag indkommer.

B o r g e r = B e n n e n

No. 23.

To og Tyvende Aargang.

Løverdagen den 9de Junii 1810.

Førlagt af Understøttelses = Selskabet.

Trykt hos Matth. Joh. Sebbelow,
Wimmelskæftet No. 138.

Antw er p e n s m æ r k v æ r d i g e B e l e i r i n g
i A r e n e 1584 og 1585.

(Fortsat. See No. 22.)

Hertugen af Parma selv havde aldrig været
Døden saa nær som i dette Djeblig, thi det
var kun en halv Minuts Forskjel i Tid, der her

var afgjørende for hans Tilværelse. Neppe havde han sat sin Fod ind i Fortet St. Maria, førend han løftedes i Vejret som af en Stormvind, og en Bælke, der traf ham paa Hovedet og Skulderen, kastede ham uden al Bevidsthed ned til Jorden. En rum Tid troede man ham ogsaa virkelig død, thi der var Mange, som erindrede sig, at de nogle faae Minuter, førend det dræbende Stød kom, havde seet ham paa Broen. Endelig fandt man ham, i det han med Haanden paa Kaarden rejste sig i Vejret, imellem begge sine Ledsagere, Cajetan og Guasto; denne Tidende gav hele Hæren ligesom nyt Liv igjen. Men forgjæves vilde man forsøge at beskrive hans Gemhytsforfatning, da han nu oversaae den Udelæggelse, et eneste Djeblif havde anrettet paa et Arbejde, der havde medtaget saa mange Maanedes. Den Bro, hvorpaa hans hele Haab grundede sig, var skilt ad; en stor Deel af hans Hær var ødelagt, den anden var lemlæstet og kunde ikke bruges saa snart igjen; flere af hans beste Officerer vare dræbte; og som om det endnu ikke var nok med denne offentlige Ulykke, maatte han endnu faae den smertelige Efterretning, at Markgreven af Ryksburg, som han ansaae for den meest udmærkede af alle sine Officerer, in-

gensteds var at finde. Og dog forestod endnu det Allerværste; thi hvert Djeblig maatte man vente de fiendtlige Flaader fra Lillo og Antwerpen, hvilke under Hærens nærværende skrækelige Forsatning aldeles ingen Modstand vilde have fundet. Broen var sprængt fra hverandre, og intet hindrede de Seelandfke Skibe i at sejle igjennem for fulde Sejl; derhos var Uordenen imellem Tropperne i disse første Djeblikke saa stor og saa almindelig, at det havde været umuligt enten at uddele eller adlyde Befalinger, da mange Korps savnede deres Anførere og mange Anførere deres Korps, og man i den almindelige Udelæggelse ikke engang var i Stand til at gjenkjende den Post, man havde staaet paa. Hertil kom, at alle Skandserne ved Flodbredderne stode under Vand, at mange af Kanonerne vare nedsinkne, Lunterne vare fugtige og Krudtforraadet fordærvet af Vandet. Hvilket Djeblig for Fjenderne, naar de havde forstaaet at benytte det.

Neppes vil man troe Historieffriveren, naar han fortæller, at dette al Forventning overstigende hældige Udfald blev uden al Nytte for Antwerpen allene — fordi man intet vidste deraf. Vel havde S: Aldegonde, saasnart Kaldet af

Vulkanen hørtes i Staden, sendt adskillige Ga-
 lejer ud imod Broen, med den Befaling at lade
 Ildkugler og brændende Pile stige i Bejret, naar
 de vare lykkelig passerede igjennem Broen og
 derpaa blive ved at sejle lige til Lillo med denne
 Efterretning, for ufortøvet at bringe den See-
 landske Flaade i Bevægelse. Tillige blev Admi-
 ralen i Antwerpen beordret paa hiint Tegn, strax
 at bryde op med sine Skibe for at angribe Fjen-
 den i den første Forvirring. Men uagtet man
 havde lovet de Skippere, der vare udsendte for
 at spejde, en anselig Belønning, vovede de sig
 dog ikke i Nærheden af Fjenden, men vendte
 tilbage med usorrettet Sag og med det Bud-
 skab, at Skibsbroen var heel og holden, og at
 Branderne ingen Virkning havde gjort. Den
 følgende Dag gjorde man heller ingen andre
 bedre Anstalter, for at erfare den sande Tilstand,
 hvori Broen var; og da man, uagtet den gun-
 stigste Vind, ikke saae Flaaden ved Lillo gjøre
 nogen Bevægelse, saa bestyrkedes man i den
 Formodning, at Branderne intet havde udrettet.
 Det faldt ingen ind, at netop denne de Alliere-
 des Uvirkksomhed, af hvilken Antwerperne lode
 sig narre, ogsaa kunde holde Seelænderne tilbage
 ved Lillo; og dog forholdt dette sig saaledes.

En saa uhyre Inkonsekvænts kunde kun saadan en Regjering gjøre sig skuldig i, der selv uden al Anseelse og Selvstændighed maatte indhente Raad hos det Publikum, den egentlig skulde herske over. Jo større Uvirkelighed man midlertid viste imod Fjenden, des mere lod man Kaseriet udbryde imod Gianibelli, som den ustyrlige Pøbel vilde slide i Stykker. To Dage svævede denne Kunstner i den øjensynligste Livsfare, indtil der endelig den tredie Morgen kom et Bud fra Villo. Dette Menneske, som havde svømmet igjennem under Broen, bragte bestemte Efterretninger om dens virkelige Ødelæggelse, men tillige om at den fuldkommen var sat i Stand igjen.

Broens hastige Udbedring var et sandt Underværk af Hertugen af Parma. Neppe havde denne fattet sig igjen efter hiint ødelæggende Stød, der syntes at tilintetgjøre alle hans Planer, førend han med en beundringsværdig Nær- nærværelse søgte at forebygge alle de flomme Følger, det kunde have draget efter sig. Den fjendtlige Flaades Udeblivelse i dette afgjørende Øjeblik var ham et nyt Haab. Endnu syntes Broens flette Tilstand at være en Hemmelighed for Fjenderne, og om det end ikke var muligt i nogle saa Limer at blive færdig med Reparation

sionen af et Arbejde, hvortil der var medgaaet flere Maaneder, saa vandt man dog allerede meget derved, at man blot kunde vedligeholde Skiftenet. Alle maatte derfor lægge Haand paa Bærket; det Beskadede maatte skaffes bort, de omstyrkede Biælker igjen reises, de sønderslagne erstattes med nye og Abningerne udfyldes med Skibe. Hertugen selv unddrog sig ikke dette Arbejde, og hans Exempel fulgte alle Officerer. Den gemene Mand, opmuntret ved denne Popularitet, gjorde sit Yderste; hele Natten igjennem blev Arbejdet fortsat under bestandig Støj af Trommer og Trompeter, der vare fordelt langs hele Broen, for at overdøve Haandværkernes Larmen. Ved Dagbrudet vare der kun faae Spor at see af Nattens Ødelæggelse, og omendskjønt Broen kun, hvad Synet angik, igjen var istandsat, saa skuffede dog dette Syn Spejderne og der blev intet af Angrebet. Hertugen vandt derved Tid til at lade Reparationen skee fra Grunden af, ja han kunde endog anbringe nogle væsentlige Forandringer i Broens Struktur. For at sikke den imod lignende Uheld for Fremtiden, indrettede man en Deel af Skibsbroen saaledes, at den blev bevægelig, saa at den i Nødsfald kunde skilles fra den øvrige Deel og

Gjennemfarten saaledes aabnes for Branderne. Det Tab, Hertugen havde lidt paa Folk, erstattede han ved Mandskab fra Garnisonerne i de tilgrændsende Pladser og ved et tydsk Regiment, som just til rette Tid blev sendt fra Gelbern. Han besatte de dræbte Officerers Poster og glemte ved denne Lejlighed ikke den spanske Fænbrik, der havde reddet hans Liv.

Antwerperne, der nu vidste den hældige Virkning deres Mineskib havde gjort, hylbode nu dets Opfinder ligesaa lidenskabelig som de fort tilforn havde mishandlet ham haardt og opfordrede hans Genie til nye Forsøg. Giambelli fik nu virkelig endeel Planter, som han første Gang forgjæves havde begjert, og disse udrustede han saaledes, at de stødte med uimodstaaelig Kraft imod Broen og virkelig ogsaa anden Gang sprængte den fra hverandre. Men denne Gang var Vinden den seelandiske Flaade imod, saa den ikke kunde løbe ud, og saaledes vandt Hertugen igjen anden Gang saa megen Tid, han behøvede til at udbedre Skaden. Antwerpens Arkimed lod sig aldeles ikke bringe i Wilderedede ved alle disse glippende Forsøg. Han udrustede paa ny tvende store Fartøjer, der vare forsynede med Tern-Hager og andre saadanne

Redskaber, for med Magt at bryde igjennem Broen. Men da det nu kom saa vidt, at de skulde løbe ud, var der ingen, der vilde gaae ombord paa dem. Kunstneren maatte altsaa tænke paa at give sine Maskiner saadan en Indretning, at de af sig selv, ogsaa uden Hjælp af nogen Styrmand, kunde holde Midten af Strømmen og ikke, som de forrige af Vinden blive drevne hen imod Straadbredde. En af hans Arbejdere, en Tydsker, faldt ved denne Lejlighed paa en særegen Opfindelse. Han anbragte under Skibet et Sejl, der fangede Vand som de almindelige Sejl pleje at fange Vind og kunde paa denne Maade drive Skibet frem mod Strømmens hele Kraft. Udfaldet viste ogsaa, at han havde gjort en rigtig Beregning, thi dette Skib med omvendt anbragte Sejl holdt ikke allene i en uforanderlig Retning den egentlige Midte af Strømmen, men drev ogsaa med saadan en Hæstighed imod Broen, at Fjenden ikke fik Tid til at aabne den, og Broen altsaa blev sprængt.

(Fortsættes i næste Nummer.)

B e r n e r,
Justitsraad.

B o r g e r = B e n n e n

No. 24.

To og Tyvende Aargang.

Løverdagen den 16de Juni 1810.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Matth. Joh. Sebbelow,
Wimmelskæftet No. 138.

L y d s k e d a n s k.

Alle levende Sprog forandre sig efterhaanden, saa man har Dndt ved at forstaae et Skrivt som er skrevet for fire, femhundrede Aar siden. Alle Eiders og Folkets Exempler vidne derom, og det gaer ganske naturligt til. Udtalen

forandres og med den Retskrivningen; nu eet nu et andet Ord taber paa een eller anden Maade sin Værdighed, og maa vige Plads for et andet; Bibegreber hænge sig ved et Ord og forandre dets Bemærkelse, eller give det en Til sætning enten for eller bag; den Bittige søger nye Bendinger og finder Efterbævere; nye Begreber komme i Omløb og udkræve nye Ord; disse og mange andre Aarsager fremvirke omsider en total Forandring, og da den er naturlig Følge af Tingenes Gang, saa kan den ikke ankes paa, især, da ved saadan langsom fremskridende Omkiftelse, det Meste bær Præg af Sprogets Natur og Genius, eller for at laane et Udtryk af Sproggranskeren, J. Baden „ere støbte af Sprogets egen Malm.,,

Men andre Forandringer i Sproget ere ikke saa upaaankelige, naar de nemlig skee uden skjellig Aarsag, endog til Skade for Sproget. I Begyndelsen af det forrige Aarhundrede belemrede man saaledes det danske Sprog med franske Ord. Man talte ikke med hinanden, men converserede, gik ikke i Selskab, men i Compagnie og saa fremdeles. En stor Mængde af disse har Sproget endnu ikke kunnet blive af med. Nu er det ligesaa med det Tydske.

De to Sprog Dansk og Tydsk ere beslægte, og tales af to Nabofolk; de maae da naturligviis have Indflydelse paa hinanden. Betænker man tillige: at endeel af de første kristelige Lærere vare Tydske, og lempede Landets Sprog, som de vare nødte at tale, efter deres eget; at siden Hansfestædernes plattyske Kjøbmandskarle oversvømmede Havnene og Landet med; at efter Margretes Død alle Landets høiere Embeder gaves til tydske Mænd; og at hele Krigsmagten (Marinen undtagen) var ifølge sin Organisation pur tydsk; Tager man dette i Betragtning, saa finder man det begribeligt, hvi saadan Mangfoldighed af tydske Ord og Bendinger ere kommet ind i Sproget.

De ere der nu eengang, og de fleste have ved Hævd vundet Borgerret. Der kan da intet andet gjøres, end med Lempe og Overlæg søge at indføre saadanne ægtdanske Ord og Bendinger igjen, som endnu ikke ere saa forældede, at de jo forstaaes. Derved kan mangt et fransk og tydskt Ord maaskee borttrænges igjen. Men det forstaaer sig, man maa da kjende det danske Ords Bemærkelse, for at bruge det rigtigt, hvilket ved nogle nyere Forsøg i dette, ikke synes

at være altid agtet paa. Saadanne fra ældre Tider af indkomne og i Brug gangne fremmede Ord og Bendinger kan da ei mere paatales. Men upaataalt kan og bør ei blive en Ustik, der er ikke stort ældre end en Snees Aar, da paa ny endeel tydske Ord og Udtryk ere indtrængte i Sproget, aldeles til Unytte, endog til virkelig Skade.

Hvad dertil kan have givet Anledning, er vanskeligt at bestemme. Er det Lyst til det Nye og Usædvanlige? Skal det tilkjendegive, at man er saa igaaet med det Tydske, og skal dette tjene til Unbefalelse paa sine Steder? Skal det bemerke, at man har saa megen Omgang med høitstaaende Personer, at man uformerkt antager deres Sprogfeil? Troer man saadanne grove Sprogkommerter høre til den finere Tone, og derfor vænner sig til dem? Eller er det blot Slavefind, der kommer saa Mange til at halte ved den tydske Krykke, isteden for at gaae fast paa sunde og stærke danske Been? I hvad Aarsagen er, saa forderves ved denne vanvittige Afsærd, Sproget, og man hører ikke allene ukultiverte, om Sproget ubekymrede Mennesker idelig at bruge disse tydskdanske Udtryk, men endog Mænd og

Qvinder af Kultur, og dem man ffulde troe, Sproget var ikke ligegyldigt; ja endeel findes allerede i Bøger, ikke allene fra vore Oversættelsesmagier, men i gode Bøger; og de ganske gale begynde at indliste sig i Avis Avertiffementer.

Paatales bør denne Uffik itide. Een og anden bliver dog ret gjort opmerkfsom derved, og her altsaa et lidet Antal af tydskdanske aldeles til Ufornødenhed indlistede Ord og Udtryk.

Tungt, moifomt, Moifomhed, har man i faa mange Aar brugt, for at udtrykke det der koftede Anffrængelse at løftes, bæres, eller faaes udrettet. Hver dansk Mand forffaaer Ordene ffraz. Men det ligner lidet eller ikke det Tydske; faa ffige vi: det er ffært besværligt, har Besværlighed. Hvad er nu vundet derved? Den der fflet ikke kan tydsk forffaaer ikke Ordene, ffun den der kan, oversæfter det til: schwer, beschwerlich, og da forffaaes Meningen.

Middelhavet, ffige vore Sømænd og have ffagt faa fra Arilds Tid; nu findes det ikke tydsk nok. Das mittelländische Meer, maa nu kaldes det middellandske Hav; endog i Bøger.

Et sex Mars Barn, et tre Mars Føl, en otte Dages Regn, saaledes har man altid sagt, og mangen Hædersmand og Kvinde siger endnu saaledes. Men hvad siger Tydsken? Han siger: sechsjährig, drehtägig; i skyldig Efterlevelse maa nu siges og skrives: sexaarig, treaarig; jeg har endog fundet etsteds trykt i fyrrethve dagige Bonner.

Agte, sætte Priis paa, ere gamle og forstaaelige Udtryk; men de ligne ikke det tydske: schäzen. Hvad gjøre vi? Vi sige: skatte; hvilket altid har bemærket at yde Skat, og det skal nu bemærke: agte. Andre sige: skattere hvilket bemærker ingenting, med mindre man vilde optage som teknisk Ord det forunderlige tydskefranske; schattiren, det er, sætte Skygge i en Tegning.

At opholde sig paa et Sted, er et Udtryk der har faaet Hævd paa Brugbarhed, egentlig i to Bemærkelser: at tøve en Stund; at være en Tidlang, Dage, Uar, paa et Sted. Begge Bemærkelser har ogsaa det tydske sich aufhalten. Men nu have de Tydske et Substantiv i sidste Bemærkelse allene: Aufenthalt. Saa

Kommer den underdanige Tjener, og oversætter: während meines Aufenthalts, med: under mit Dphold. Det er ikke engang giort rigtigt efter det Tydske, der slet ikke kunde indsvæbes i den danske Raabe; og saa har det den Feil til, at Ordet allerede har en ganske anden Bemærkelse i Dansken. Det siger saa meget, som Standsa- ning. Man siger: det maa gjøres uden Dphold; der er kommet Dphold i Sagen; det voldte os et Dphold. Af dette Exempel seer man allerede den Uvidenhed og Fremfusenhed, saadanne Ord smeddes med paa den tydske Umbolt, for at indsmugles som danske Ord.

Seg fik at vide, jeg spurgte, siges i Dansken, men i Tydsken siges: ich erfuhr. Uden et Diebligs Betænkning skriver man nu: Han gik til Manden, men erfarede at han var gaaet ud; Han vilde søge det Embed, men erfarede at det var givet bort. Den saa almindelige Uvidenhed i Spro-

get har nemlig voldt, at man ikke vidste dette Ord at have i Danſken kun den ene Bemerkelse: at gjøre Erfaring. Men der ſtaaer! erfahren, i det Tydſke, *Servum peus* maa de ſkrive: erfare, i Danſken.

(Fortsattes i næſte Nummer.)

W. H. F. Abrahamſon,
Kapitain.

B o r g e r = B e n n e n

No. 25.

To og Tyvende Aargang.

Løverdagen den 23de Junii 1810.

Forlagt af Understøttelses = Selskabet.

Trykt hos Matth. Joh. Sebbelow,
Wimmelskæftet No. 138.

A n m e l d e l s e.

Ved Buddet Lebel's Død er reserve Buddet Kroll indtraadt som fast Bud, og i dennes Stæd skal et reserve Bud igien antages. De af Selskabets Medlemmer, som maatte attraae denne Post, vilde besangaaende forinden den 7de førstkommende Maaned indlevere deres skriftlige Begiæring til Bogholder K ø b k e, boende ved Vestervold No. 256.

Administrationen for det forenede Understøttelseselskab.

K. Bay. Brorson. Chr. Thomsen.

C. Købke.

T y d s k d a n s k.

(Sluttet. See No. 24.

Tale Fransk, tale et ubekjendt Sprog, er rigtigt Dansk; ligesom det noie dertil svarende: Französisch reden, eine unbekante Sprache reden, er rigtigt Tydsk. Derimod siges ligesaa rigtigt (og kan ikke siges anderledes) ich habe mit ihm geredet (gesprochen) og paa de sidste sexten, atten Aar nær har man al Danmark over sagt: Jeg talte med ham. Nu opfanger en saadan Tydskjæger, det tydske Udtryk: ich habe den Mann gesprochen; ich werde ihn noch heute sprechen; flux tager han til sin Krykke og halter efter, og raaber ved alle Leiligheder: Jeg talte Manden, jeg taler ham endnu idag. Disse Tydskdanskimagere ere saa uvidende i det ene Sprog, som i det andet. — Smidlertid har denne desperate Bommert fundet saa mange Efterabere, at den høres af Folks Munde, hvor man mindst ventede det. Man læser vel ogsaa allerede i Avisen, at een bedes opgive sin Bopæl, fordi en god Ven gjerne ønskede at tale ham.

Endnu værre er den Misbrug, der nu paa en Snees Aar er gjort af det Ord: givte. At

indtræde i Ægteskab med Een, har indtil da, altid hedt: ægte Nogen; givte sig med Nogen; og disse Danske Udtryk svare i alle Maader til de to tyske, Jemanden heyrathen, sich mit Jemanden verheyrathen. Derimod: givte, har altid havt den Bemærkelse, at give til ægte Faderen givtede sin Datter, jeg har givet mig. Og dette svarer igjen fuldelig til det Tyske: verheyrathen. Der Vater verheyrathete seine Tochter; ich habe mich verheyrathet. Nu begyndes i alle Kanter med det reent forstyrrede Udtryk: Hr. N. har givet Tomfru D., og det skal betyde, at N. blev Tomfruens Ægte-mand. Man seer her igjen den dobbelte tykke Ukyndighed i begge Sprog, hos den der først faldt paa at tale saaledes, men ligesaa hos dem, der uden Estertanke halte bag efter: og givte deres Kjerester. Denne Ordets Banbrug begynder at blive almindelig. Det høres saaledes i den finere Verden, hvor det nok ogsaa først har faaet Kurs, og giver da et nyt Beviis for, hvilken Eiegenlydighed man viser mod Sproget, hvor flavisk man hænger efter det Fremmede, og det var sørgeligt, om man maatte lægge til, at dette viste sig meest i de Stænder, der gjøre Paastand paa at have Kultur.

Jeg kommer endelig til to Ord, dem Jakob Baden med Foie kaldte: sande Uhyrer i Sproget.

Ondt, Godt, det Gode, det Onde, dette, hiint Gode, Onde, er rigtigt, godt, gammelt, ægte Danskk. Men nu siges i det Tydske: das ist ein großes Uebel, ein großes Gut, dette skal Ord til andet indtrænges i det Danske. Nu om saa skulde være, saa maatte det ifølge dansk Grammatik hedde: det et et stort Ondt, et stort Godt. Saaledes siger ingen, vilde heller ikke være at anbefale, baade da det giver Mislyd, og da vi udtrykke det meget noie og forstaaeligt med: det er overmaade ondt, overmaade godt. Men det er ikke presset nok ind i den tydske Form, nu gjør man Bold paa Sproget, som aldrig lægger e til et Adjektiv med ubestemt Artikel, og kalder: ein Uebel, ein Gut: et Onde, et Gode. Der have vi Uhyret. Men det er ikke nok for Tydskdanskmagerne, de gjøre med disse Ord som Gladdersøsterne med Misfo:

keret i Gellerts Fortælling; de sige endog i Fleertallet: Under og Goder, og da have vi Uhyret i sin fulde fæle Skikkelse. Aldrig et eneste Adjektiv i det hele Sprog har nogen anden Fleertals Endelse end et e. Det varer maaskee ikke længe, saa skrives ogsaa: Underne, Goderne.

Bilde man indvende at disse Ord vare blevet Substantiver; saa vilde man tage merkkelig Feil. De saa Ord der i Dansken gaae over af Adjektivernes ind i Substantivernes Klasse have altid Intetkjøns Merke, et t i Enden og have intet Fleertal. F. Ex. Bildt, Fedt. Og ihvor forstyrrende man her har baaret sig ad med denne Sprog Fordreielse, saa har dog endnu ingen budet sig til at skrive: Dndtet, Godet.

Merkeligt er det at denne i saa mange Henseender grove Sprogbommert findes allerede i mange Bøger, og, maa man med Harm lægge til, i ellers meget gode Bøger. Hvad kan man

af fligt spaae sig om Sproget. Det er da vel ikke Pedanteri at opløste Stemmen mod saadanne Feil, hvoraf her kun ere anførte de Faa. Mange flere fortjente at paatales, som f. Ex. det forbigrede Ord beskjæftige, Beskjæftigelser, som paa ingen Maade kan forstaaes af Noget, der ikke i Forveien har gjort sig bekendt med det tydske beschäftigen, Beschäftigung, som er et godt Ord, da det har sin gode Hjedning af schaffen, det er, bestille Noget. Men hvor skal det føres hen til i det Danske? Vist ikke til: skaffe, da dette har den ganske forskjellige Bemærkelse: at bringe tilveie. Det er det blotte tydske Ord, som uden al Nødvendighed er trængt ind i det Danske.

Dog at omtale de mange flere Ord, Udtryk og Bendinger, som ere af samme Suurdej, kunde fede; altsaa nok for dennegang.

Den lille Velgjøreriske. *)

Vinteren var streng og kold. Da sankede Minna, velgjørende Forældres eneste Datter, de Krummer og Smuler, som levedes ved Maaltidet, og gjemte dem. Saa gik hun hver Dag togange ud i Gaarden og udstrøede Krummerne, og de smaae Fugle kom flyvendes og pillede dem. Men Hænderne rystede paa Pigebarnet i den bittre Kulde.

Forældrene saae det engang, glædede sig over det yndige Syn, og sagde til Datteren: Hvorfor gjør du det, Minna?

Alting er jo skjult af Snee og Is, svarede den Lille. saa Fuglene ikke kunne finde Noget; nu ere de fattige. Thi giver jeg dem Mad, ligesom de rige Folk understøtte og føde de Fattige.

Men, sagde Faderen, Du kan dog ikke føde dem allesammen.

*) Parabeln. D. S. 208.

Gjøre da ikke, svarede Minna, alle Børn i hele Verden det samme som jeg; ligesom jo alle rige Folk sørge for de Fattige.

Faderen saae til Moderen og sagde sagte:
o du hellige Uvidenhed!

W. H. F. Abrahamson,
Kapitain.

Trykfelt i No. 24:

8. 192 R. 4 lās: p e c u s, istedenfor: p e u s.
da, ist. f. d e.

Borger = Bennen

No. 26.

To og Tyvende Aargang.

Lørdagen den 30te Junii 1810.

Førlagt af Understøttelses = Selskabet.

Drykt hos Matth. Joh. Sebbelow,
Wimmelskæftet No. 138.

D u s c h m a n t a *)

Duschmanta var den rigeste blandt Indiens Køn-
ger, og der var ingen Ende paa hans Pragt og

*) Parabeln i D. Side 199.

Herlighed. Men han blev stolt, og hovmødede sig af sin Overflod, og lukkede sit Die og Hjerte for de Ringere blandt hans Folk; og boiede sit Scepter kun til Fyrsterne og de Dphoiede der stode om hans Trone.

Det bedrøvedes en gammel Bramin over, der havde været Duschmanta's Lærer i hans Ungdoms Dege, og han forlod sin eenlige Hytte, strøede Støv paa sit Hoved, og stod ved den prægtige Port til Kongens Pallads. Kongen blev ham vaer, og lod ham komme for sig og spurgte: Hvi kommer Du med Tegn paa den dybeste Sorg og Støv paa Dit graae Hoved?

Bramen gav til Gjensvar: Da jeg forlod Dig, da var Du den rigeste af alle de Indiens Herskere, der nogensinde sadde paa Din Trone, thi Brama havde overvættets velsignet Dig, og med Glæde gif jeg fra Kongens, min Herres Huus. Men nu spurgte jeg i min Eenlighed, at al denne Rigdom var forsvunden, og den dybeste Armod Din Lod.

Forundret hørte Duschmanta disse Ord og sagde smilende, Hvilken Daare har sagt Dig

denne Usandhed? See kun paa dette Pallads, Eysthaverne som det ligger i, Tjenerne der vogte paa mit Vink.

Oldingen svarede: Alt dette er kun Bedrag, der forgjeves stræber at blinde den Vises Die. Indiens Behersker er fra sin Rigdoms Fylde nedsjunket i den dybe Fattigdom.

Kongen faldt i Forundring over denne, den vise Bramins Tale, og spurgte: Hvo kan da godtgjøre og bevise det Modsatte af hvad mit Die seer og mine Hænder tage paa?

Da sagde med stærkere Stemme den Gamle: Solen, Sandhedens Billed under Bramas Trone; Regnskjen over vort Hoved og Frugttræet uden for min Hytte, forkynde Dig Din Fattigdom.

Duschmanta tav, men Oldingen blev ved: At Brama smykker Himmelens Dronning med evig Lyses og Barmes Fylde, det sige mig dens Straaler, som fra dens Dpgang til dens Nedgang udstrømme fra den paa hvert Græsstraa, paa min Hytte ligesaagodt som paa Dit Pallads, og spegle sig i hver Dugdraabe ligesom i

Havet. Skyen, naar den er fyldt, nedsender sin Velsignelse og ledsker med sin Regn den tørstende Jordklump og det høie Bjerg. Frugttræet boier sine velsignede Grenes Fylde til Jorden ned — Paa saadan Maade forkynder Naturen at Bramas har velsignet den med Rigdom. — Men Du ligner den Klippe hvis Kildevæld er udtørret. — Og er dette ikke nok, Duschmanta, saa spørg ogsaa Dit Folks Laarer, og hovmod Dig da for Bramas og hans Skabningers Afsyn af Din Rigdom.

Saaledes sagde Eneboeren og vendte tilbage til sin Hytte. Men Duschmanta lagde Braminiens Ord paa Hjerte, og blev igjen sit Folks Velgjører og Signelse. Og da tog han en Dag til Braminens eenlige Hytte, kaldte ham ud og sagde: Jeg tør nu igjen lade mig see i Solens straalende Lys og for Dine frugtbærende Træers Afsyn. Men eet mangler endnu —

Hvad, raabte Braminen, kunde endnu mangle den Fyrste, der er sit Lands Velsignelse?

At bevidne, var Kongens Svar, min Taknemmelighed for den Viisdom, der har ledet

mig paa ret Wei og lært mig, at Glæden i Folkets Ansigt er dets Fyrstes og Leders eneste Rigdom. Jeg var fattig; Du har igjen gjort mig overvættets rig.

Saa talede Fyrsten og Oldingen omfavnede ham med Glædestaarer og velsignede ham.

Johannes og Petrus *).

Engang sadde Johannes og Petrus og talede om de forrige Tider, da Herren endnu vandrede blandt dem, og de kom da ogsaa at tale om Salvelsen i Bethanien. Da sagde Petrus, husker Du endnu hvor alvorlig han saae til Judas, da denne sagde: Hvi er denne Salve ikke solgt for trehundrede Penge, og givet til de Fattige? Og os saae han venlig paa, skjønt vi bifaldt det Judas havde sagt.

Da svarede Johannes: Jeg spurgte Mesteren, og han sagde til mig: „Det var ikke ret,

*) Parabeln 1 D. S. 210.

„hvad I sagde, men I talede i Eders Hjertes
 „Enfoldighed, og oprigtigen, ligesom I tænkte.
 „Hvi skulde jeg da vredes over Eder og ikke
 „sagtmodigen undervise Eder. Men han mang-
 „lede den Fornemste af alle Dyder, Sandru-
 „hed.“ Saaledes talede han; og lagde Johan-
 nes til, forraadte ikke Judas ogsaa kort derefter
 Mesteren formedelst et Kys.

Saa sagde Yndlingsdiscipelen, men de klare
 Taarer stode i den alvorlige Paders Dine; thi
 han kom ihu, at han ogsaa engang var blevet
 Sandheden utro.

E l i a b *).

I det forjættede Land levede en Mand, ved
 Navn Eliab. Hans havde Gud velsignet med
 jordisk Formue, ogsaa var han velbevandret i
 Østerlandenes Visdom. Men alt dette var ikke
 istand til at give hans Hjerter Glæde; derfor

*) Parabeln i D. S. 225.

gik han tidt sorgmodig og ønskede sig Døden. Thi, sagde han, hvad er Livet andet end et Kredsløb, fuldt af Ustabighed, og dog kun eet og det samme. Mennesket lever kun i Strid, og hans Dage ere som Daglønnerens.

Da fremstod en Guds Mand for ham og viste ham en Plante af forunderlig Lægekraft. Men Eliab sagde, hvad gavner mig denne Gave? Helbred mangler jeg ikke, men Sjælen er syg. Det bedste for mig, var at døe.

Planten, sagde den Guds Mand, skal vedrøve Dit Hjerte. Tag og helbred med den syv fattige Syge, og da, isald Dig lyst, maa Du døe.

Eliab gjorde efter Mandens Forlangende og opsogte Uffelheden i Hytterne. Han helbredede syv Syge, og var velgjørende af sin Formue, mod den Trængende.

Da fremstod atter den Guds Mand for ham og sagde: Her bringer jeg Dig en Dødsens Urt, nu maa Du døe om Du vil. Men Eliab raabte: Nei, Gud forbyde det! Min Sjæl

ønsker nu ei Døden mere, thi jeg har nu lært at kjende Livets Hensigt og Betydning.

Manden smilede og sagde: Jeg tænkte det nok. Du er nu ved Handlinger blevet vaer det guddommelige Bæsen som laae skjult i Dig. Ikke kunde Du nu tænke mere paa det jordiske Liv og dets Ustædighed.

(Sluttes i næste Nummer.)

W. H. F. Abrahamson,
Kapitain.

B o r g e r = B e n n e n

No. 27.

To og Tyvende Aargang.

Løverdagen den 7de Julii 1810.

Forlagt af Understøttelses = Selskabet.

Trykt hos Matth. Joh. Sebbelow,
Wimmelskæftet No. 138.

E l i a b.

(Sluttet. See 26.)

Eliab sagde derefter til den Bise: Din Wiisdom har givet min Sjæl Freden tilbage! Men hvad jeg kan udrette forekommer mig dog kun smaat og ringe. Jeg kan blot give den Fattige

og Nødlidende det Udvortes; kun lyse op i deres Hytter ved min Dverflod, men til deres Hjerter er Udgangen lukket for mig.

Vel Dig, svarede den Guds Mand, at Du uddeler Dine Gaver i Ydmyghed; derfor skal ogsaa det Hoiere gives Dig.

Saaledes signede førte han Eliab ned i hans Have til en Rosenbusk. Der var megen Tørke, og Rosenbusken stod i en sandet Jord ligesom udtørret, og Knopperne hængte ned. Manden bad nu Eliab at gaae ned til Brønden og hente et Kar Vand. Eliab gjorde saa og vandede Rosenbusken. Busken kom sig igjen, Bladene bleve grønne, og efter en Stund reiste Knopperne sig, sprang ud, og ubaandede rundt omkring den yndige Lugt.

See, sagde Wiismanden, saaledes løfter og saa den vederqvægede Fattige, aandende Kjærlighed og Tak, sit Ansigt op til Gud, og seer omkring paa Menneskerne med glad Tillid. Thi Du var for ham et venligt Sendebud fra Gud og fra Menneskeligheden.

Hvorledes bør jeg da uddele mine Belgjeringer, spurgte Eliab?

Og den Guds Mand svarede: I Ydmyghed som et Menneske og usynlig som Gud.

Men naar jeg staaer for ham, og han vil takke mig?

Manden svarede: Nu, da være Din Haand en Broders Haand, og Dit Mundsvæir aabne for ham den Himmel i Dit Hjerte, som fremsender Belgjeringen.

L a m m e t *)

En Fader gif med sin lille Søn ude i Marken, da saae de et Faar, og et hvidt Lam som dieede det; men Faaret slikkede Lammet.

Barnet fornøiede sig ved det yndige Syn, og da han længe havde betragtet Faaret og Lam-

*) Parabeln 2 D. S. 6.

met, smilede han og sagde: Lammet bier sin Moder, som et lidet Barn. Men hvor er da Lammet's Fader henne?

Det kjender ham ikke og lærer aldrig at kjende ham, svarede Drengens Fader. Vil det, saa spurgte den Lille igjen da altid blive hos Moderen allene? Dgsaa hos denne, var Svaret, kun saa længe det bier af dens Yver. Saasnart det selv kan æde Græs, gaaer det fra Moderen, og glemmer hende og hælder Hovedet til Jorden.

Men hvorledes bære sig da de smaa Børn ad? spurgte han fremdeles: See, sagde Faderen, da Du var fød, laae Du i Moderens Favn og diede af hendes Bryst og slumrede i nogle Maaneder. Men da blev dit Ansyn lysere, Du saae op fra Brystet, og smilede ad Din Moder. Seer Du, det kan Lammet ikke. — Dg igjen efter nogle Maaneders Forløb, kjendte Du Din Moder frem for alle Andre, og vilde tale, og udstrakte de smaae Hænder til hende. See, ikke heller dette kan Lammet. Dg atter nogle Maaneder derefter kjendte Du ogsaa Faderen, og vendte Dit Ansigt fra Moderen op til Faderen, og sagde: Fader, Moder! Det kan Lammet ikke;

det hælder med Hovedet til Jorden. Men Du vender Dit Ansigt ikke allene til Jorden, Du reiser det ogsaa op til Himmelen, og Kjerlighed tager til hos Dig og Kundskab ligesaa. Snart skal Du ogsaa beskue Naturens Afsyn ligesom Din Faders og Moders. Da skal Du udsige det tredie Ord, som er Livsens Ordet. Men Dyret har intet Afsyn og kjender intet Afsyn.

Saaledes talede Faderen, og Drengen tog hans Haand, og saae venlig op til ham og sagde: Seg gad dog ikke været et Lam.

Helbredelsens Kilde *)

I Damaskus, i Arams Land levede en Mand ved Navn Baruk, som al Landet over, var bekendt for sin Rigdom, saa det var et Mundhæld: Han hedder med Rette Baruk, det er udlagt: den Belsignede. Thi han eiede Indiens

*) Parabeln 2 D. S. 9.

og Arabiens Skatte, og boede i et kosteligt Pal-
 lads, hvor Gulvet var af det blanke Marmor,
 overlagt med kostbare Tæpper. Der var ingen
 Ende paa hans Rigdom. End havde Gud givet
 ham en ædel Hgteqvinde, og syv blomstrende
 Børn.

Men i hans Hjerte var ikke Fred eller Glæde.
 Derfor søgte han Dag for Dag at give sit Huus
 større Glæde, og at ombytte det Skjønne med
 det Skjønneste. Endog fandt han ikke Fred i
 sit Hjerte. Han blev med hver Dag mere mis-
 modig, og Sønnen forsagede hans Die. Da
 sagde han i sit Hjerte: Hvad nytter Livet mig.
 Jeg kan ikke faae noget Større og Bedre end
 det jeg eier fra min Ungdom af. Jeg veed nu
 at Alting er Forsængelighed, og min Sjæl væm-
 mes ved Alt.

Saaledes gif Baruk omkring i tungsindige
 Tanker, og bedrøvede sin Hustru og alle Sine,

faa man endog sagde: En ond Aand plager ham; og han tænkte paa at gjøre Ende paa sit Liv, for at blive af med sin Plage.

Da fik Baruk spurgt, at i Memphis i Misraims Land boede en viis Mand, en Prophete, som Gud havde givet Wiisdom i Hjertet, saa han kunde give Raad i alle Tilfælde. Dg Baruk besluttede, at begive sig paa Veien, og bede ham om Raad. Dg han kaldte paa den troeste blandt sine Tjenere, ved Navn, Malki, og sagde: led frem to Kameler, og giv den ene en Ladning af Guld, Sølv, ædle Stene og Arabiens Kryderier. Dg Malki gjorde som hans Herre havde befalet. Baruk bød da sin Kone og sine Børn leve vel, og begav sig paa Veien med sin Tjener, og de droge affted over Fjeldet gjennem Orkenen ad Misraim til.

De droge med deres Kameler syv Dageisær i Orkenen og atter syv Dageisær, men naaede

ikke Landet de agtede dem til; thi Herrens Engel havde slaaet dem med Blindhed, saa de toge Feil af Veien og vidste ikke hvad Side de skulde drage ad. De og deres Dyr lede meget af Tørst, thi vidt og bredt i Orkenen var intet Kildevæld; og om Natten opfangede de Duggen i deres Klædebon og sugede paa samme for at væde deres Læber.

(Sluttes i næste Nummer.)

W. H. F. Abrahamson,
Kapitain.

Kommissionen som bestyrer Bladet, samles den 8de Juli, da Hr. Professor Brorson's Bidrag indkommer.

Borger = Bennen

No. 28.

To og Tyvende Aargang.

Løvedagen den 14de Julii 1810.

Forlagt af Understøttelses = Selskabet.

Trykt hos Matth. Joh. Sebbelow,
Bimmelkastet No. 138.

Helbredelsens Kilde.

(Sluttet. See 27.)

Da sukkede Baruk og sagde: gav jeg ikke gjerne alle de Skatte denne Kameel bærer, og meget mere udaf mine Paffjeldre i Damask, for et Bæger af Vandet der i mine Haver springer frem

af Marmor og Porphyr; og alle mine kostelige Vine i mine Viinkjeldre for et lidet Kildespring, der kunde qvæge vor Tunge. Saaledes sukkede Baruk, men Dagen var meget varm og Heden tog Overhaand, og de tørstede jo længere jo mere, saa deres Sjæl blev mat. Da slagtede de een af Kamelerne, men der var saa godt som intet Vand i den, som de kunde vederqvæget sig med.

— Og Baruk oplod sin Mund og sagde til Malki: o Du min troe Tjener og Staldbroder, har jeg ført Dig herhid, at Du skal døe for min Skyld! Hjemme var jeg Husets Plage i min Mismod, og for Dig, min troe Malki er jeg nu en Fordervelsens Engel i Ørkenen. Og alligevel er Du taalmodig som et Lam, der ikke oplader sin Mund mod den der slagter det. Du knurrer ikke mod Din Ødelægger, der til Løn for Din Troskab fører Forbandelsen over Dig.

Men Malki svarede: Hvi skulde jeg ikke gjerne følge min Herre i Døden? Har jeg dog spilst af Dit Brød, og drukket af Din Viin indtil denne Dag. Haver jeg nydt de gode Dage, hvi skulde jeg undslaae mig for de onde? Sid vor Herre ifkun reddede Dig af Nøden og tog

min Sjæl i Løsepænge. Kun den eenlige Mand er jeg, men for Dig sørgte en Hustru og syv Børn. Og som Malki havde sagt disse Ord, Kunde han ikke mere, thi hans Sjæl blev mat og han segnede om til Jorden.

Da brast Baruks Hjerte, og han faldt ned paa sit Ansigt i sin Sammer og græd og sagde: Ak, Herre, Herre, Du Himmelens og Jordens Gud, lad mig fordærves, thi jeg er ikke den Naade værd, Du har beviist mig, og mine Synders Byrde ligger tung paa Sjæl. Thi lad mig fordærves, som mine Gjerninger fortjene. Efterat Baruk havde sagt disse Ord forstummede han og græd saare.

See, da kom en Lyd langt borte fra, fra Fjeldet, ligesom naar en Bæk høres at risle. Og Baruk reiste sit Hoved og lyttede; ogsaa Kamelen reiste Hovedet og boiede sit Dre hen ad Lyden, og nærmede sig til Steenklipperne. Men Baruk sagde: mon Herrens Engel da gjør et Mirakel, og aabner midt i Orkenen Klippen for at redde os fra Fordærvelse? Saaledes sigende ilede han did, og see, ved Klippens Fod i Fordybningen fremvældede en Kilde med klart Vand, og den flød kjølig og rundelig, og var yndig at see til.

Da faldt Baruk atter ned paa sit Ansigt, og udraabte under Laarer: Herre! Gud! Nu erkjender jeg i Sandhed, at Du est barmhjertig og idel Naade, og at Du gjør Terteign, skjønt jeg er ikke Din Barmhjertighed værd.

Men Baruk drak ikke af Kilden. Han hentede skyndsomst et Kar og fyldte det med Vand og løb til sin Tjener Malki, og toede hans Tindinger og vædede hans Læber. Da aabnede Malki Munden og saae op til sin Herre. Og Baruk faldt ham om Halsen, og græd af Glæde og raabte: O Malki, Du mit Hjertes Ven, ikke mere min Tjener! O at jeg har fundet Dig! See, Herrens Englel har viist os et Kildevæld; saa drik da og værberqvæg Din Sjæl, at Du maa leve, og jeg leve ogsaa.

Og da Malki havde drukket blev hans Sjæl forfrisket, og Baruk førte ham hen til Vandet. De toge Spise som de havde ført med sig paa Ka-

melen, og satte sig i Kildens Svale og spiste og drukke og mættedes. Og saa deres Dyr gave de at drikke, og hvilede efter deres Moisomheder og deres Sjæl blev styrket, og de bleve der Natten over til den følgende Dag.

Da Solen oprandt, sagde Malki til sin Herre: Solen er oppe, Vil Du saa fylde jeg Lædersækkene med Vand, og vi drage frem til Propheten i Misraims Land, vester ad. Vi ere nok ikke langt derfra nu mere.

Da smilede Baruk ham til og tog sin troe Tjener i Haanden og sagde: Min Broder Malki, ikke saaledes. Seer Du, Herren har givet mig den Visdom jeg søgte. Hvortil da Propheten i Memphis? Op, vi ville drage øster paa, ad den Wei vi kom fra.

Nu fyldte de Lædersækkene med friskt Vand Iode Kamelen drikke og drukke selv, velsignede

Kilden, der havde reddet dem fra Undergang og drog glade og deres Bei.

Da de komme til Hjemmet i Damask saad Thirsa, Baruks Kone uden for Husets Porte, med sine syv Børn under Palmerne. Hun blev forskrækket da hun saae Baruk og hans Tjener Malki, men Baruk favnede sin Hustru og sine Børn og græd af Glæde.

Da tog Thirsa til Orde, sigende; Velsignet være den vise Mand i Misraim, at han sender Eder saa snart hjem; og velsignet være Du, Baruk, min Elskede; thi Du er aldeles forandret, og Dit Ansyn lyser for mig, som en Fredens Engel. Sig mig dog hvad hans Navn er, den Guds Mand, som har kaldet Freden tilbage til Din Sjæl, at jeg kan velsigne ham.

Da smilede Baruk; og saae til hende og fortalte hvorledes det var gaaet ham og Malki fra

først til sig selv, og lagde til: Seer Du, intet Menneske, ingen Prophete, men Gud selv har underviist mig. I Draken har jeg lært Ydmøghed; i Kildevældet har jeg erkjendt den Albarmhjertiges Godhed og Naade; og i min Tjener har jeg fundet et Menneske og en Ven.

Og Baruks Wandel var fra den Tid af venlig og oprigtig indtil hans Livs Ende. Men af sine Rigdomme viste han Goddædighed, al Easbet om, og der fandtes ikke den Fattige, som han jo gjorde Bistand i hans Trang. Da sagde de Fattige: Han bør med Foie kaldes Baruk, thi han er den Herrens Betsignede, og Betsignelse kommer fra ham.

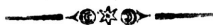
Men Baruk sagde: ogsaa dette har Kildevældet lært mig.

Og da et Aar var gaaet, drog han hen til Kilden med sin Ven Malki og med Kone og Børn,

og indviede Kilden, og byggede hos den et
Huus for dem der reiste gjennem Orkenen.

Men Kilden kaldte han Beer Resah, det
er, Helbredelsens Kilde; og saaledes kaldes den
indtil denne Dag.

W. H. F. Abrahamson,
Capitain,

B o r g e r = B e n n e n

No. 29.

To og Tyvende Aargang.

Lørdagen den 21de Julii 1810.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Matth. Joh. Sebbelow,
Bimmelskæftet No. 138.

Troe aldrig tomme Rygter!

Vi have hver Dag Leilighed at bemærke, at
Menneskene ere alt for tilbøielige til at troe
tomme Rygter, og antage en usikker Fortæl-
ling for afgjort Sandhed. Desværre! denne
Feil er saa særdeles almindelig, at man ej en-

gang skammer sig ved den; man holder den for ubetydelig og søger ej at opdage dens Kilder, thi da vilde man lægge den af, og især ikke holde noget Næsten Fornærmende for Sandt, uden egen samvittighedsfuld Undersøgelse.

Uden Tvivl er Lediggang og Hang til Uvirksomhed den rigeste Kilde. Aldeles uden Arbejde kan og vil Mennesket dog ikke være: han higer uafbrudt efter Forestillinger; men Anstrengelse skal Arbejdet ej koste; og virke til Gavn, arbejde med Opoffrelse af sin Magelighed, vil han ikke eller dog ugierne. Hellere vil han lege, gøgle, og, imedens han lader som han nyttigen bruger sine Kræfter, gjøre Intet. Og lad være, han helliger en Deel af sin Tid til sine Forretninger, hvortil skal han da anvende Resten af Dagen? Han forstaaer ikke at anvende sine Fritimer til sin Dannelse, til Forberedelse til andre Arbejder, til lærerig Samtale, til anstændig Fornøielse — ih nu! han vil da give sig af med at høre Dagens Nyheder og forsyne dem med sine Anmærkninger. Eller hvad skal Mange, der leve uden bestemte Forretninger, tage sig for andet, end fordrive Riedsomhed med Samtaler, hvis Indhold er enten blot Opdigtelse eller dog

løb Snak. Glad over, at have fundet dog Noget til Underholdning, opsnapper Lediggængerent tomme Nygter, vejer deres Grund og Følge, anstiller vigtige Betragtninger over dem; og godt og vel, om han enda behandler dem spøgende, og ej sætter sig i Arbeide med at bringe dem i Omløb som afgjort Sandhed.

Dernæst udflyder den Lust at holde tomme Nygter for Sandhed, af Hang efter at høre Nyt, og, sætte sig i Gunst hos Andre ved at fortælle dem Nyheder. Dette fortællende Væsen er næsten altiid velkommen, fordi han paa en let og behagelig Maade sætter Indbildningskraften i Arbeide, og derhos nærer og tilfredsstillter mange Tilbøieligheder. Efterhaanden vænner man sig fra begge Sider til sliq Underholdning, den bliver snart højeste Nødvendighed; den Ene opsnapper ugrundede Nyheder, for at have altiid nyt Stof til Samtale, og den anden laaner med største Fornøielse sit Dre. At høre noget Nyt og saa igien bringe det videre, kildrer saa meget, og det smigrer Forsængeligheden saa meget, at have Kundskab om Noget, som endnu er en Hemmelighed for mange Andre, at man ej kan undre sig over, at Lettroenhed og Hang

til — en uædelt Gienstand fortiener et uædelt Navn — Sladder, er temmelig almindelig.

Hvo kan nægte, at ogsaa Skadefrohed og Hevngierrighed har megen Deel i, uden Underfølgelse at troe løs Snaak og opspundne Nygter og — efter Evne — sætte dem i Dm-løb? Det Gode og Roesværdige, som man hører om Nogen, glemmer man let og glemmer det gjerne, fordi man ej gjerne vil see sine egne Fortrin satte under en Skæppe, og fielden besidder Fortieneste nok, at tilstaae og erkjende Andres Fortrin; men Næstens større eller mindre Feil udspeider man gjerne, og hører gjerne om dem, fordi de fordunkle den Glæde, hvori han hidtil viste sig, fornedre ham, og spare os den Ydmygelse, som Synet af hans Fuldkommenheder ville have foraarsaget os. Eller Een finder sig fornærmet og krænkert ved en Anden, som nu efter disse og hine Nygter ej viser sig til sin Fordeel; med inderlig Glæde udbreder man de, for at hevne sig over de ustandne, indbildte eller virkelige Fornærmelser.

Troe ej tomme Nygter, af hvilke Kilder de nu monne udflyde; thi det vil have flemme Følger for Dig og Andre.

Det om et Menneſke udbredte Rygte ge-
 raader ham enten til Ære eller Skjendsel, til
 Fordeel eller Skade. Har nu Noget havt det
 Uheld, ved Tilfælde eller uheldige Omſtændighe-
 ders Sammenſtød, at vorde udsat for ſkæve
 Domme, eller at være bragt i et tvetydigt Rygte
 af Menneſker, ſom — fordi de ej forſtaaer at
 gjøre noget Bedre — opdigte Eventyr til Tids-
 fordriv, eller af Skadefryd og Bagvaskelse give
 uſkyldige Handlinger og ubetydelige Ytringer
 Anſtrøg af Ondſkab, eller vilde gjøre dem gæl-
 dende ſom Tegn paa utilgivelig Letſind, ufor-
 ſtandigt Forhold og en uſædelig Tænkemaade:
 hvad er ſom ofteſt Følgen, naar man troer diſſe
 Eventyr, diſſe Rygter om ham, og — det fei-
 ler ikke — fortæller dem videre, meddeler dem
 til ſine Venner og Bekjendter, ſom heller ikke ret
 længe beholde dem for ſig alene?

Lad os antage, der er noget ſandt i den
 Snak, ſkiønt det dog ej altid er Tilfældet; maa
 det ikke dog krænke ham, ſom er Gienſtand for
 den fornærmende Tale, og krænke ham dybt, at
 Fortællinger forſtorres fra Mund til Mund, og
 at næſten Enhver føier Noget til, hvorved det
 Sande ſaaledes bliver vanſkabt, at man ej kan

Kiende det mere? Og sæt, det var alt den rene Sandhed, som fortaltes: er da det Ord, som gav Stof til Rygtet, virkeligen talt i det angivne Diemed, eller blev Handlingen, som man taler, virkelig fuldført under slige Omstændigheder, at de fortiente den bittre Dadel? Har ikke Petsfind eller Skadefryd optænkt Omstændigheder. Har ikke den Fortællendes Munterhed udpyntet Tildragelsen efter Behag, stillede et mistænkeligt Menneske ikke Omstændighederne saaledes, at de maatte lede til denne slemme Dom? Og dog troe vi slige Rygter paa Lykke og Fromme, søge ikke at undertrykke dem, at adskille det Sande fra det Falske, og glemme den Menneskekierlighed, som befaler, at bære over med de Svage, og ved at skue dem lade os erindre om egne Skrøbeligheder. —

Det maa smerte dobbelt, naar intet Ord af den Bagvaskelse, der er i Omløb er sandt, og den blot hidrører fra et listigt, uværdigt Menneskes dristige Forsikring. Bagvaskeren har altid nogen Fordeel, thi deels driver han sin Gierning i Mørket og skjyer Lyset, deels veed han, at det er vanskeligt, at opdage ham, da den ædle Mand finder det sig uværdigt, at gaae paa

Spøer efter Skumleren og opdage hans Ondskab, og da Mange — endog efter tydelig Retfærdiggjørelse — dog beholde Mistanke til den Bagvaskede. Denne derimod vil ikke mod den Ondskabsfulde, som røvede hans Ære bruge Midler, som hin ikke skammede sig ved at anvende, han har ofte til sit Forsvar Intet, uden en reen, Skyldfri Samvittighed og ingen Erstatning uden den Bevidsthed, at være en bedre Dom og Skiebne værdig.

Saaledes taber den Uskyldige ofte Ære og sit gode Navn i det mindste hos dem, som hverken have Tiid eller Lyst til at modtage bedre Underviisning; de ham, maaske sparsomt nok, tildelte Livets Glæder blive forbittrede; hans Virksomhed standses og forstyrret; hans Hjertes Fred er tabt; han nedsættes dybt i Andres Dine, og hans hele Lykke standses; man har ingen Tiid til hans Forstand og Hierte. Verden taber maaske et saare dueligt Menneſke, thi man anseer ham for dette usordeelagtige Rygte, som kunſt Gaa kunne hæve sig over, for uduelig til dette eller hint Embede, eller vel endog for farlig paa en vis Post.

Men lad os antage, at Nygtet hæver og priser Nogen over Fortjeneste. Sædvanligen betragter man dette som en stor Lykke, thi naar — og det er at vente — dette Nygte stedse bliver almindeligere, saa baner det Vej til Hædersposter, Hiorter og Læber aabnede sig sikkrere og hastigere; den frie Virksomhed finder færre Hindringer, og den store blinde Hob udøser, uden at vide, hvorfor? Hyldest over Hyldest.

(Fortsættes i næste Nummer.)

Brorson,
Professor.

B o r g e r = B e n n e n

No. 30.

To og Tyvende Aargang.

Løverdagen den 28de Julii 1810.

Førlagt af Understøttelses = Selskabet.

Trykt hos Matth. Joh. Sebbelow,
Wimmelskaflet No. 138.

A n n o u n c e.

Mandagen den 30te Julii om Eftermiddagen Kl. 5 holdes General = Forsamling paa Prindsens Palai bag Slottet, til hvilken Tid Dhr. Repræsentantere vilde behage at møde.

Administrationen for det foreenede Understøttelses = Selskab.

K. Bay. Brorson. Chr. Thomsen.

C. Købke.

Troe aldrig tomme Rygter!

(Fortsat. See No. 29.)

Men — det er en slibrig Bane. De Mennesker ere faa, som ej ved Smigger vorde forsænelige, ej ved Andres gode Mening om dem forværvede. Man maa kjende Menneskets sande Værd, fatte det høie Maal for Menneskets Stræben, og aldrig tabe det af Sie, naar man ej skal tabe sin Sædelighed ved Nydelsen af et almindeligt Bisald, og atter gaae tilbage, istæden for at gaae videre frem. Man skuer tilbage paa det Dynaaede, og glemmer det, som endnu skulde opnaaes. Men den Sejrende, der sover paa tilkæmpede Laurbær, er stedse i Fare, at hans Fordele skulde blive ham berøvede, og det Menneske, hvis Fortienester bleve erkjendte, bliver let dorff og lad, og snart uværdig den Agtelse og Ære, man ydede ham, i den Overbeviisning: for ham var nu ej mere at giøre.

Dog, det er ikke den eneste Skade, der flyder af at troe Rygter om Fortienester. Den ved Andres gode Mening vakte Selvsølelse udsarter til Herksesyge, der gierne vil giøre sine Meninger og Planer giældende og ønsker at ses

dem udførte; til Hovmod, der fordrer, Andre skulde krybe, og behandler dem foragteligen; til Dumdriftighed, der forvoven fordrer Andres Bifald til sine Forslag forud, og sætter dem igien nem uagtet al Modstand; til Uretfærdighed, der tillader sig Indgreb i Andres Ret; til underkuende Dispotisme og fiendsk Intollerants; til egenfindig Haardnakkenhed og Trodsighed. Og er Sagnet om Nogens Duelighed og Fortieneste ugrundet og man skienker dem Bifald og udbreder den: da foretrækkes Manden uden Fortieneste og Kundskab for den kyndige og forstandige Mand; Dommen over Menneskets Værd vorder forvirret i det Hele, og i Særdeleshed over denne bestemte Person; man hindrer det Heles Vel, medens man beforder Enkeltes Vel. Hvor let berøves ikke en redelig Mand sine Medmenneskers gunstige Domsomme, og et hverdags, maa skee et usædeligt Menneske udmærkes, og han bedrager sig nu selv, og troer, at være bedre end han er. Utsaa er Verden ikke bleven bedre, og den, som ufortient blev roest, er ikke heller bleven bedre, og udgives Nogen for flettere og udueligere end han er, saa har man begaaet en stor Uretfærdighed mod ham og Menneskeheden.

At troe tomme Nygter er ikke mindre skadelig for deres Gjenstand, som for den, der

uden Prøve og Undersøgelse fæster Tro til dem. At troe uden Grund forudsætter Lettroenhed og denne vil ogsaa derved vore. Har man engang hørt paa Bagvaskerne, eller paa den Lettsindige, der driver Spøg paa sine Medmenneskers Bekostning, har man engang fundet Behag i denne Underholdning, saa er Intet vissere, end at man næste Gang gjerne hører til, eller vel endog spørger efter Nytt. Og da savner man ej Tilfredsstillelse, thi Mange give sig af med at fortælle og udbrede falske Rygter. Og hvo sætter Grændse for Lettroenhed, hvo vover at angive, hvor den skal standse? Har den engang angrebet vort Hjerte, saa fører den os i uoverskuelige Afgrunde og indvikler os stedse i flere Feil.

Saa — det vil det Menneske, der først fandt Smag i flige Rygter, fordi de skienkede behagelig Underholdning, let bliver han selv en Bagvasker, og hvad der er det værste, han veed ej engang, han er henfalden til denne Last. Og nu — hvorom handles i store og smaae Selskaber? Man taler om Andre. Det Gode, de gjorde, forties, eller omtales blot som noget Ubetydeligt, maaske endog med et Skuldertræk; men de Feil Noget har begaaet, eller skal have begaaet, bli-

ver fortalt, med ubelt, almindelig Interesse. Man glæder sig og takker Gud, man er ej som andre Folk; finder Andres Feil, skjønt man selv har de samme, høist strafværdige; dommer desto skarpere, jo mere man har Marsag, at skiule sig selv, for at overtale Andre til at troe, man er fri derfor, og gjør sig vel endog selv den Fornøielse, at berøve sine Medmennesker, deres Samtidiges gunstige Dmdømme, ved at udbrede hans Ufuldkommenheder og ved smaae, men bitre og derfor meget sigende Tillæg! Saaledes fordærver man sin Karakter, handler fiendsk mod sine Medmennesker, og maa tilskrive sig selv, at det mistroisk blevne Menneske, hvis uskyldige Yttringer vi fordreiede og hvis Feil vi forøgede, skyer os, tier, naar han ej kan undgaae, at være i Selskab med os, og længselfuldt venter den Time, da det tillades ham, at skilles fra os.

Det kan ikke være os ligegyldigt, om Noget forties eller bringes ud blandt Folk. Ja, det Sande, Roesværdige, Ypperlige skal Alle faae Kundskab om, men al Uret og Ondskab skal udryddes. Men er du til Sinds at levere dit Bidrag hertil, da bør du ej rose og dadle, ej hæve eller nedsætte nogen efter blotte Rygter; men

noie kunne angive og forsvare Grunden for din Dem. Var det ej utilgiveligt naar vi, selv skufede ved Rygtet, gave et lavttænkende og udueligt Menneſke et godt, og en duelig og retſkaffen Mand et ſt et Vidnesbyrd, eller dog dømte tvetydigt om ham; naar vi iſtædenfor at bringe Menneſkene nærmere til hinanden og ſiſte Fred mellem dem, underholdt gjensidig Miſtroe, og ſtedſe adſkilte dem mere fra hinanden? O, I Bagvaſkere, I ubetænkſomme Gladdrere, I letſindige Nyhedsfræmmere, eller I indbildte Menneſkekjendere, ſom ved et Par Fortællinger troe, at kunde gjennemſkue det hele Menneſke, og at vide noie hvad man ſkal mene om hans Karakter og Duellighed, hvordan kunde I forsvare den Tilſidesættelse, Miſtroe, Spot, Fornærmelser, ſom i udbrede og befordre ved eders Lettroenhed, Fremſufenhed eller Dndſkab! Eller ſige, I, det er roesværdigt, at have bidraget Noget til at hæve et Menneſke, der ej har ſelv noget Værd, men ſom laaner og borger Fortienester hos Rygtet?

Det kan aldeles ikke være os ligegyldigt, om vi behandle og bedømme et Menneſke ſom han fortjener, eller ikke; men troe vi Rygtet, ſaa vide vi albrig med Wiſhed, om vi ej gaae

frem efter falske Forudsætninger, og følgerigen enten hæve dem over Fortieneste eller fornede dem under deres sande Værd. Enhver handle derfor forsigtigt; være hurtig til at høre, men langsom til at tale.

D m B r e d e n.

Plutarch er en fortreffelig Skribent, især naar han dommer om Menneskenes Handlinger. Man læser med Fornøielse hans Sammenligning mellem Lykurg og Numa, og hvad han der bemærker om den Enfoldighed vi begaae, naar vi overlade Børn alene til Fædrenes Opsigt og Omfarg. „Staten — siger han — overlader Enhver, at opdrage sine Børn, at behandle dem saa naragtigt og taabeligt som han vil; alene Pacedemonierne og Kretenserne betroe de deres Børn til Lovens Opsyn.“ Hvo føler ikke, at Børns Opdragelse og Pleje er Staten saare vigtig, og dog overgiver man dem til Forældrenes vilkaarlige Behandling, saa dumme og ondskabsfulde de end ere. Hvo sørger ikke, naar han gaaer

paa Gaden, og seer en af Brede rasende Fæder eller en opbragt Moder mishandler sit Barn? Man seer Bitterhed og Raserie i deres Ansyn, de Sjelsygdomme, der fordreie Ansigtet skulde være de farligste— og hører sæle Ord, fremsorte med arrig Stemme. Desuden vorder Barnet ofte, ved den megen Pryglen læmlæstet og dumt; og vore Love paatale det ikke, som om disse smaa mishandlede Væsener ej vare Lemmer af det Hele.

(Fortsattes i næste Nummer.)

Brorson,
Professor.

Kommissionen som bestyrer Bladet, samles den 12 August, da Hr. Pastor Michelsens Bidrag indkommer.

Borger = Bennen

No. 31.

To og Tyvende Aargang.

Løverdagen den 4de August 1810.

Forlagt af Understøttelses = Selskabet.

Trykt hos Matth. Joh. Sebbelow,
Wimmelskæftet No. 138.

A n m e l d e l s e.

De efter Lovens 3die Kapitel 2den §. i General = Forsamlingen den 14de Maj sidstleden afgaaede Repræsentantere, samt de i bemeldte Forsamling valgte Repræsentantere ere.

I første Klassifikation.

De Afgaaende.	De Tiltrædende.
Hans Excellence Hr. Geheime Statsminister Moltke.	DHrr. Hovmester Harboe.
Hr. Kammerherre og Deputeret Sehestedt.	— Hofjunker Cordsen.

I anden Klassifikation.

De Afgaaende.	De Tiltrædende.
DHrr. Justitsraad Lasfen.	DHrr. Kammeraad Korfitzen.
— Justitsraad P. Bentsen.	— Høiesterets Advokat Bilsted.

I tredje Klassifikation.

De Afgaaende.	De Tiltrædende.
DHrr. Admiral Lykou.	DHrr. Inspektør Franc
— Kommandeur Berger, død.	— Fuldmægtig Halsberg.

I fjerde Klassifikation.

De Afgaaende.	De Tiltrædende.
DHrr. Major Krebs.	DHrr. Kaptain Winchler
— Major Harboe.	— Kaptain Schnitter

S femte Klassifikation.

De Afgaaende.	De Tiltrædende.
DHrr. Præsten Michel-	DHrr. Professor Clausen
sen.	— Provst Hiort.
— Præsten Hutval-	
cher.	

S sjette Klassifikation.

De Afgaaende.	De Tiltrædende.
DHrr. Etatsraad Gul-	DHrr. Apotheker Stolpe
brandt, død.	— Etatsraad Bugge.
— Professor Bang.	

S syvende Klassifikation.

De Afgaaende.	De Tiltrædende.
DHrr. Grosserer Suhr.	DHrr. Major og Gros-
— Brygger Møllerup	serer Selmer.
	— Grosserer P. Ko-
	foed.

S ottende Klassifikation.

De Afgaaende.	De Tiltrædende.
DHrr. Klædefræmmer	DHrr. Wiinhandler Frie-
Klein.	denreich.
— Kapitein og Urte-	— Urtefræmmer Olste.
fræmmer Aagaard	— Høker Benken.
— Major og Wiin-	— Fiskehandler
handler Wegner.	Boelsman.
— Urtefræmmer Ben-	
zon.	

T i e n d e K l a s s i f i k a t i o n .

De Afgaaende.	De Tiltrædende.
D H r r . K a p t a i n o g G u l d s m e d H o l m .	D H r r . B ø d k e r H a l l .
— M a j o r o g K e e b s l a g e r T o r v æ r d .	— H o f P l a t e n s l a g e r J e n s e n .
— H o f - H a t t e m a g e r P e t e r s e n .	— S k o e m a g e r L e i s n e r .
— M a l e r L a n g e .	— G l a s h a n d l e r F r i t s c h e .

T i e n d e K l a s s i f i k a t i o n .

De Afgaaende.	De Tiltrædende.
D H r r . B o g h o l d e r H e j m a n .	D H r r . R i s b m a n d M . L . W a r b u r g .
— R i s b m a n d J e r e m i a s H e n r i q u e s .	— B o g t r y k k e r C o h n .

Administrationen for det forenede Understøttelseselskab.

R. Bay. Brorson. Chr. Thomsen.

C. Købke.

O m B r e d e n.

(Fortsat See No. 30.)

Ingen Videnskab hindrer Dommernes Upartiskhed saa meget som Bred en. Hvo tvivler paa, at den Dommer, der af Bred e dømte et Menneske til Døden, selv fortiente Døden? Hvorfor er det da Forældre og Lærere tilladt, at pidske og straffe deres Børn i Bred e? Det er jo ikke Tugtelse, det er Hevn. Tugtelse skal være Læge-dom for Børn, men vilde vi taale en Læge, som var opbragt og vred mod sine Syge?

Vi skulde, for at handle retfærdigen, aldrig lægge Haand paa Undergivne, saa længe Bred en varer. Lad os opsætte Tugtelsen, saalænge Pula-sen slaaer høit, og vi endnu spore nogen Giering. Vi vilde betragte Sagen med andre Dine, naar Blodet er bleven koldere. Thi det var Videns-kab, der før talede og herskede, ikke os selv. Giennem Videnskabens Glas synes alle Feil større som de Legemer man seer igiennem en Taage. Hvo der hungrer, søge Spise; men hvo der vil tugte, maa hverken hungre eller tørste derefter. Desuden modtages de ved Klogskab tildelte Straffe villigere, og gaae dem, de ramme: ellers tænker han,

Han blev ej retfærdigen bedømt, og anfører til sin Retfærdiggjørelse hans Herres overordentlige Hestighed, hans af Brede fordreiede Ansyn, de usædvanlige Eder og Forbandelser, og hans hele ubetænktsomme Overivelse. Svetonius fortæller, at Cæsar Rabinus, som Cæsar for-
dømte, appellerede fra hans til Folkets Dom, og vandt sin Sag, fordi Cæsar havde viist for megen Bitterhed og Had i sin Dom.

Et er at tale, og et Andet at handle; man maa betragte Prædikenen og Præsten hver for sig. Et Menneske af gode Sæder kan have falske Meninger, og en Ryggesløs kan prædike Sandhed, ja Sandhed, som han ej selv troer. Det er skönt, naar Daad og Tale gaae Haand i Haand og jeg vil ej nægte, at Tale, forbunden med Daad, er mere virksom og gjør større Indtryk. Da Cudamidas hørte en Philosoph tale om Krig, sagde han: „Ordene ere skønne; men den der taler fortjener ingen Tillid; thi hans Dren ere ej vante til Trompeters Lyd.“ — og da Klemens hørte en Taler tale om Tapperhed, begyndte han at lee, denne spurgte fortrydelig om Marsagen, og fik til Svar: „jeg vilde gjøre det Samme, naar en Svale talede

„derom: men talede en Dn, ja, da gad jeg
 „gjerne hørt til.“ — Man føler det ved at læse
 de Gamle, at den, som siger, hvad han tænker,
 gjør langt stærkere Indtryk, end den, som taler
 efter Konst. Man høre Cicero tale om Kier-
 lighed til Frihed, og høre Brutus ogsaa herom!
 Selv Bogstaverne forkynde, at den sidste var en
 Mand, der havde kjøbt Friheden med Liv og
 Blod. Lad Cicero handle om Foragt for Dø-
 den, og Seneka bearbejde samme Materie; man
 føler, hin vil overtale os til Noget, han ej selv
 troer; han indgyder os ej Mod, thi han har in-
 tet selv; den Anden opflammer og begejstrer os.
 Jeg læser aldrig en Skribent, fornemmeligen
 naar han skriver om Dyd og menneskelig Giø-
 ren og Liden, uden nøie at erkjendige mig om,
 hvad for en Mand han var. Naar Ephorerne
 i Sparta saæ, at et usædeligt Mennecke vilde
 tale noget Nyttigt til Folket, befalede de ham
 at tie, og bade en retskaffen Mand, at udgive
 sig for Dpsinder af det nyttige Raad og fore-
 drage det for Folket. Pluttark's Skrifter,
 naar man ret læser dem med Opmærksomhed,
 viser os tydeligen Manden, og jeg tænker, at
 jeg skuer hans Siel: dog ønsker jeg, at vi havde
 hans Liv og Levnet godt skreven. Vi have en

Anekdoter om ham, som passer sig til disse Tan-
 ker over Bredden. En af hans Slaver, et slet
 lastefuldt Menneske, som havde opsnappet nogle
 filosofiske Lærdomme, skulde formedelst en Feil
 straffes efter Plutarcks Befaling; medens man
 pidstede ham, mumlede han i Begyndelsen: han
 skete Uret, han havde ikke forset sig; men en-
 delig begyndte han at skrig og skielde paa sin
 Herre, og bebreidede ham: „Du er ingen Phi-
 „losoph, som du roste Dig af at være; jeg har
 „ofte hørt dig sige, det er hæsligt, at blive
 „vred; ja du har jo endog skrevet en Bog der-
 „om, og nu, da du er henreven af Din Brede,
 „lader du mig saa forfærdeligen pidstke, og der-
 „ved handler imod alle dine Bøger.“ Herpaa
 svarede Plutarck med koldt Blod: „Hvad, Glen-
 „dige! hvoraf slutter du at jeg nu er vred?
 „Biser mit Ansigt, min Stemme, min Farve,
 „min Tale, at jeg er opbragt? Jeg troer ikke,
 „mit Diekast er vildt, mine Miner fordreiede,
 „min Stemme skrigende. Rødmer jeg? Har
 „jeg fremført Ord, hvorved jeg maatte skamme
 „mig? Skialver og bæver jeg af Brede? Thi
 „viid, disse ere Breddens sikke Tegne.“ Og nu
 vendte han sig til den som førte Pidstken, sigende:
 „Bliv du kun ved, saalænge han og jeg dispu-
 „tere.“

(Fortsættes i næste Nummer.)

Brorson,
 Professor.

Kommissionen som bestyrer Bladet, sam-
 les den 12 August, da Hr. Pastor Michelsens
 Bidrag indkommer.

B o r g e r = B e n n e n

No. 32.

To og Tyvende Aargang.

Løverdagen den 11te August 1810.

Førlagt af Understøttelses = Selskabet.

Trykt hos Matth. Joh. Sebbelow,
Wimmelskafet No. 138.

A n n e l d e l s e.

F General = Forsamlingen den gode forrige Maa-
ned blev af Kassereren fremlagt Extract af 1ste
og 2det Qvartals Regnskab for dette Aar, af
hvilke 1ste Qvartals hermed følger og skal 2det
herefter blive anmeldt.

I Anledning af at min Thomsens Administration Tid nu er udløbet, blev efter forhen tagen Beslutning een Repræsentant af hver Klassifikation foreslaet af hvilke Bankecommissair Collin ved fleste Stemmer blev valgt til Administrator, som var tilstæde og behagede at antage Balget, men efter Dvereenkomst med os tiltræder han først Administrationen den 1ste October næstkommende, da jeg Thomsen er villig til at vedblive til indeværende Qvartals Udgang.

For Kassebeholdningen er indkøbt 1000 Rd. consignable Bankfonds.

Blandt de fra Selskabets Medlemmer indkomne Begjæringer om reserve Bud-Tjenester blev Parykmager Reeh ved fleste Stemmer antaget.

Som nye Medlemmer bleve antagne:

- Hr. Mægler Friedrich Schist, som overordentlig
- Bogholder Mangor
 - Skoemager Bastian
 - Theehandler Hovik
 - Provst Dilgaard
 - Handels-Fuldmægtig Thuesen
 - Sæbefabrikur Riis
 - Skræder Ullmann.

**

**

**

Til Efterretning for de af Selskabets Medlemmer, som indeværende Aar ville søge Eaort eller Understøttelse.

Efter Lovens 2 Cap. 3 og 4 §. paalægges det enhver Klassifikations Repræsentantere at undersøge de Ansøgninger, som indkomme fra de Medlemmer der henhøre under deres Klassifikation, og om samme at afgive deres Betænkning til Efterretning for samtlige Repræsentanter ved de i General-Forsamlingen paa Ansøgningerne tagende Beslutninger.

For altsaa at sætte Repræsentanterne i Stand til at bedømme Ansøgningerne, maa enhver Ansøgende med Attester beviise sin Værdighed og Trang, og de som søge Understøttelse, maa derhos anføre deres Alder, saa og, om, de have uopdragne Børn, og hvor mange, samt i Tilfælde, at den Søgende er Enke, maa hun til-

lige opgive, om hun sidder i sin afbøde Mandes Næringsei, har nogen anden, eller aldeles ingen, hvorhos ugiorte Fruentimmere tillige maa anmeldte deres Faders Betjening eller Næringsvei. Det er desuden i Repræsentant-Forsamlingen bestemt, at de, om Understøttelse Ansøgende, nøiagtigen skal opgive hvad de nyde aarligen, enten af publike eller private Stiftelser, og at de, som efterlade dette, eller derom, saavel som deres Alder giøre urigtige Angivelser, enten aldeles skal tilfidesættes med deres Ansøgninger, eller mindre komme i Betragtning med de som indeholde fyldestgiørende og rigtige Dplysninger, ligesom det og er paalagt de Ansøgende, som anmeldte Sygdom, at beviise saadant med Attest fra en Distriktschirurg eller anden Læge, hvilken maa være udstædt paa den Tid Ansøgningen indgives, da de forhen til Selskabet desangaaende indleverte Attester ikke anses giældende.

I øvrigt skalde man have samtlige Ansøgende erindrede om, at forsyne Ansøgningerne med

Angivelse af Gaden hvori de boe, Huuseier eller
 Bært, og indlevere samme til Bogholder Købke,
 boende ved Vestervold No. 256, alle Formiddage,
 Tirsdag og Lørdag undtagne, til 10, forinden
 den 1ste September, efter hvilken Tid ingen
 Ansøgning modtages.

Administrationen for det foreenede Under-
 støttelseselskab.

K. Bay. Brorson. Chr. Thomsen.

C. Købke.

Indtægt.	Nbr..	Gr.
Kassebeholdningen ved forrige Aars Udgang. (see Borgerbønnen No. 21 d. A.)	6845	9
A. Ugentlige Indkomster: For Ugebladets 22 Aargang fra No. 1 til: 13 incl.	636	58
B. Quartals Kontingenter: 1) For Quartalet fra pmo. Sept. til ult. Decbr. f. A. 172 Rd. 31 S.		
2) Restanser fra de forrige Quartaler 4 — 19 =	176	50
C. Aarlige Indtægter: De overordentlige Medlemmers Kontingen- ter, og af et nyt Medlem	346	—
D. Laans og Forskuds Afbetaling i dette Quartal	465	—
Summa	8469	1

At forestaaende Extract af 1ste Quartals Regnskab for 1810, er overeensstemmende med Administrationens Kontroll bevidner

R. Bay. Brorson. Chr. Thomsen.

C. Købke.

Udgift.

	Rd. Nr.	Sk.
1) De aarlig staaende Udgifter:		
a) For Ugebladets Trykning og Bønninge. i dette Quartal = 560 Rd. 48 fr		
b) Bøddene, de dm bevilgede 2 p. C. af Indkassationen 97 — 92 =	658	44
2) Til de aarlige Pensionister betalt for dette Quartal	412	24
3) Til Laan. Af den bevilgede Laane-Summa er betalt	1600	—
4) Til Gratifikation. Betalt den bevilgede Gratifications-Summa	1114	—
5) Tilfældige Udgifter:		
a) Betalt til Banken for Konfigurable Bankfonds 2600 Rd. med Løstud 78 Rd. til Rentens Høvelse 2678 Rd. . fr.		
b) Noget mig anviste Regninger 29 — 8 =	2707	8
Saldo bliver Kassebeholdningen til 2det Quartal	1977	21
Summa	8469	1

Kjøbenhavn den 31 Martii 1810.

S o r u p,
Kasserer.

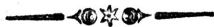
D m B r e d e n.

(Fortsat See No. 31.)

Da Tarentineren Arkytas kom hjem fra en Krig, som han havde ført som 'øverste Feltherre, fandt han sit Huus i største Uorden og sine Lørdere udyrkede; han kaldte den forsømmelige Dyfynsmand til sig, og sagde: „see, naar jeg ikke var saa opbragt, saa skulde jeg prygle dig dygtig.“ Ligesom Plato, der ærgrede sig engang over Een af sine Slaver, og overdrog Speusippus at tugte ham, „thi“ — sagde han — „jeg bør ikke selv, efterdi min Galde er løbet over.“

(Fortsættes i næste Nummer.)

B r o r s o n,
 Professor.

Kommissionen som bestyrer Bladet, samles den 12 August, da Hr. Pastor Michelsens Bidrag indkommer.

B o r g e r = B e n n e n

No. 33.

To og Tyvende Aargang.

Løverdagen den 18de August 1810.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Matth. Joh. Sebbelow,
Wimmelskæftet No. 138.

A n n e l d e l s e .

Hermed følger den i General-Forsamlingen den 30de forrige Maaned fremlagte Extract af dette Aars 2det Kvartals Regnskab.

**

**

**

Til Efterretning for de af Selskabets Medlemmer, som indeværende Aar ville søge Laan eller Understøttelse.

Efter Lovens 2 Cap. 3 og 4 §. paalægger det enhver Klassifikations Repræsentantere at undersøge de Ansøgninger, som indkomme fra de Medlemmer der henhøre under deres Klassifikation, og om samme at afgive deres Betænkning til Efterretning for samtlige Repræsentanter ved de i General-Forsamlingen paa Ansøgningerne tagende Beslutninger.

For altsaa at sætte Repræsentanterne i Stand til at bedømme Ansøgningerne, maa enhver Ansøgende med Attester beviise sin Værdighed og Trang, og de som søge Understøttelse, maa derhos anføre deres Alder, saa og, om, de have uopdragne Børn, og hvor mange, samt i Tilfælde, at den Søgende er Enke, maa hun tillige opgive, om hun sidder i sin afdøde Mand's Næringsvei, har nogen anden, eller albeeles ingen, hvorhos ugipte Fruentimmere tillige maa anmeldte deres Faders Betjening eller Næringsvei. Det er desuden i Repræsentant-Forsamlingen bestemt, at de, om Understøttelse Ansøgende, nøiagtigen skal opgive hvad de nyde aarligen, enten af publike eller private Stiftelser, og at de, som efterlade dette, eller derom, saavel som deres Alder gjøre urigtige Angivelser, enten al-

dees skal tilfidesættes med deres Ansøgninger, eller mindre komme i Betragtning mod de som indeholde fyldestgørende og rigtige Oplysninger, ligesom det og er paalagt de Ansøgende, som anmelder Sygdom, at beviise saadant med Attest fra en Distriktschirurg eller anden Læge, hvilken maa være udstædt paa den Tid Ansøgningen indgives, da de forhen til Selskabet desangaaende indleverte Attester ikke ansees gjeldende.

I øvrigt skulde man have samtlige Ansøgende erindrede om, at forsyne Ansøgningerne med Angivelse af Gaden hvori de boe, Huuseier eller Bært, og indlevere samme til Bogholder Købke, boende ved Vestervold No. 256, alle Formiddage, Tirsdag og Lørdag undtagne, til Klokkeren 10, forinden den 1ste September, efter hvilken Tid ingen Ansøgning modtages.

Administrationen for det forenede Understøttelseselskab.

K. Bay. Brorson. Chr. Thomsen.

C. Købke.

Indtægt.	Rdlr.	Gr.
Kassebeholdningen fra 1ste Quartal (see Borgervennen No. 32 b. A.)	1977	21
A. ugentlige Indkomster:		
Forlugebladets 22 Aargang fra No. 14 til 26 incl.	625	37
B. Quartals Kontingenter:		
1) For Quartalet fra pmo. Jan. til ult. Marts f. A. 185 Rdl. 5 S.		
2) Restanser fra de forrige Quartaler 7 — 4 =	192	9
C. Laans- og Forskuds-Ufbetalinger i dette Quartal	472	—
Summa	3266	67

At forestaaende Extract af 2det Quartals Regnskab for 1810, er overeensstemmende med Administrationens Kontroll bevidner

R. Bay. Brorson. Chr. Thomsen.

C. Købke.

Udgift.	Rdr.	Sk.
1) De aarlig staaende Udgivter:		
a) For Ugebladets Trykning og Lønninger i dette Quartal = = =	548	60
2) Til de aarlige Pensionister betalt i dette Quartal	406	—
5) Tilfældige Udgivter:		
a) Betalt til Species Banken, for de depouerte 2600 Rd. D. G. i config- urable Bankfonds = 2 R. 58 Sk.		
b) Mogle mig anviste Regninger 3 — 78 —	6	40
Saldo bliver Kassebeholdningen til 3die Quartal	2305	63
Summa	3266	67

Kjøbenhavn den 30 Junii 1810.

S o r u p,
Kasserer.

D m B r e d e n.

(Fortsat See No. 32.)

Det er en Eidskab, hvorved Mennesket er ret tilfreds med sig selv. Ofte, naar vi stride for en falsk Sag, og Noget siger os Noget Grundigt for at oplyse os om det Modsatte, ofte geraade vi da i Hede mod Sandhed og Uskyld. Jeg erindrer mig herpaa et mærkeligt Exempel af Oldtiden. Da Piso, ellers en Mand af ubesmittet Dyd, var bleven opbragt paa een af sine Soldater, som alene kom tilbage fra Fouragering, og ikke kunde sige hvor han havde forladt sin Kammerat, troede han, at han havde dræbt ham, og dømte ham strax til Døden. Da han allerede stod under Galgen, kom hans Kammerat ufornodentligen. Hele Hæren glædede sig. Efter at begge havde omfavnet hinanden, førte Skarpretteren begge til Piso; alle Omstaaende ventede, at Generalen selv vilde fornøie sig over Sagens Udfald, men det Modsatte skete. Af Skam, af Uergrelse fordoblede hans Brede, som endnu ej havde lagt sig, og ved en Spidsfindighed, som hans Eidskab indgav ham, begik han tre Forbrydelser, fordi han havde funden Een uskyldig. Den første Soldat, lod han

henrette fordi han engang havde dømt ham; den anden, fordi han var Skyld i sin Baabenbroders Død; og Bøddelen, fordi han ej strax havde udført hans Befaling.

Hvo der maae omgaaes med fære, trættefiere Folk, veed, hvor de geraade i Maserie, naar man blot sætter Taushed og foldt Blod mod deres Squalder, og naar man ej viser Lyst til at give deres Brede Næring. Taleren Cælius havde af Naturen et meget kolerisk Temperement. Da Een, som af Naturen var meget blød og eftergivende, spiste hos ham, og, for ej at fornærme ham, bifaldt Alt, hvad Cælius sagde; saa kunde denne ikke finde sig i, at han slet ingen Veilighed fandt til at trættes, og udbrød derfor: „Th, saa siig mig dog engang imod, for „Poffer! at vi dog ere to!“ — Saaledes alle trættefiere Mennesker. De blive opbragte, for at vi skulde lade os opbringe. En Mand forstyrrede Phocion i en Tale, og sagde ham For-

nærmelser; han taug blot stille, og gav ham
 Tiid, til at udøse sin Galde; da Manden taug,
 begyndte han atter sin Tale netop paa det Sted,
 hvor han havde afbrudt den, uden at yttre det
 mindste om Fornærmelse. Intet Svar er saa
 bittert, som en saadan Foragt.

(Sluttes i næste Nummer.)

Brorson,
 Professor.

B o r g e r = B e n n e n

No. 34.

To og Tyvende Aargang.

Løverdagen den 25de August 1810.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Matth. Joh. Sebbelow,
Wimmelskæftet No. 138.

A n n e l d e l s e.

Til Efterretning for de af Selskabets Medlemmer, som indeværende Aar ville søge Paan eller Understøttelse.

Efter Lovens 2 Cap. 3 og 4 §. paalægger det enhver Klassifikations Repræsentantere at undersøge de Ansøgninger, som indkomme fra de Medlemmer der henhøre under deres Klassifikation, og om samme at afgive deres Betænkning til Efterretning for samtlige Repræsentantere ved de i General-Forsamlingen paa Ansøgningerne tagende Beslutninger.

For altsaa at sætte Repræsentanterne i Stand til at bedømme Ansøgningerne, maa enhver Ansøgende med Attester beviise sin Værdighed og Trang, og de som søge Understøttelse, maa derhos anføre deres Alder, saa og, om, de have uopdragne Børn, og hvor mange, samt i Tilfælde, at den Søgende er Enke, maa hun tillige opgive, om hun sidder i sin afdøde Mand's Næringsvei, har nogen anden, eller aldeles ingen, hvorhos ugifte Fruentimmere tillige maa anmelde deres Faders Betjening eller Næringsvei. Det er desuden i Repræsentant-Forsamlingen bestemt, at de, om Understøttelse Ansøgende, nøiagtigen skal opgive hvad de nyde aarligen, enten af publike eller private Stiftelser, og at de, som efterlade dette, eller derom, saavel som deres Alder gjøre urigtige Angivelser, enten al-

deele skal tilfidesættes med deres Ansøgninger, eller mindre komme i Betragtning mod de som indeholde fyldestgørende og rigtige Oplysninger, ligesom det og er paalagt de Ansøgende, som anmelder Sygdom, at beviise saadant med Attest fra en Distriktschirurg eller anden Læge, hvilken maa være udstædt paa den Tid Ansøgningen indgives, da de forhen til Selskabet desangaaende indleverte Attester ikke ansees giældende.

I øvrigt skulde man have samtlige Ansøgende erindrede om, at forsyne Ansøgningerne med Angivelse af Gaden hvori de boe, Huuseier eller Bært, og indlevere samme til Bogholder Røbbe, boende ved Vestervold No. 256, alle Formiddage, Tirsdag og Lørdag undtagne, til Klokken 10, forinden den 1ste September, efter hvilken Tid ingen Ansøgning modtages.

Administrationen for det forenede Understøttelsesselskab.

R. Bay. Brorson. Chr. Thomsen.

C. Røbbe.

D m B r e d e n.

(Sluttet See No. 33.)

Jeg kjender en ilsindig Mand, som det koster ubeskrivelig Umage, at tæmme sin Brede; heftig og rasende henriver Bredden ham, saa han maa paalægge sig særdeles Tvang, for at dæmpe den. Man bør ej see saa meget paa, hvad han gjør, som paa det, hvormeget det koster ham, at han ej gjør det værre. — En Mand roeste sig af sine Sæders Blidhed, som virkelig var beundringsværdig; jeg tilstod: det var meget, især for een Mand af fornem Stand som han, paa ham Enhver har heftet sit Die, naar han viiste sig som en Mand af rolig Fatning. Men Hovedsagen er dog at sørge for sit Indvortes, og for sig selv, og jeg synes, han handler ikke vel mod sig selv, at han hentærer selv sit Underste, som dog er at befrygte, naar han bestandig beholder denne Masse og dette udvortes Skin. „Man jager Galden i Blodet, naar man dølger den,“ sagde Diogenes til Demosthenes. Denne var engang paa et offentlig Forlystelsessted, og af Frygt for at blive bemærket, gik ind gjennem et Bagværrelse: „jo dybere du skiuler dig, desto dybere gaaer du ind,“ tilraabde Diogenes ham. — Mange raade, at

man i Altide skal give sine Undergivne en lille Raap hellere end plage sin Phantasie, for at fremvise en FuldMine; og hellere aabenbart vise sin Lidenskab, end stedse ruge over den paa sin egen Befoistning. Den lægger sig og vorder svagere, naar man giver den Luft og lader den komme til Orde. Det er bedre, at lade dens Spidse virke udad, end at man vender den mod sig selv. „Det Dnde — siger Seneca — som ligger aabent for os, foreskommer os ringe; men ligger det paa Bunden, saa kan man ikke troe det.“ Enhver, som er berettiget, at viise sin Brede, spare sin Galde, og lade den ej flyde over for Enhver Bagatel; thi det hindrer al god Virkning. At fare op og skrige bliver til Bane, og Ingen agter derpaa. Skiender man da paa Tyendet for Snyderie, saa lader han det gaae hen, thi han har jo hørt, at man hundrede Gange har skældet ham ud, fordi han ikke har skyllet et Glas tilgavn, eller ikke sat en Skammel paa det rette Sted. Dernæst maa Ingen vredes hen i Beiret, men see paa, at deres Trettesættelse treffe den rette Mand; thi sædvanligen skælde og skrige de, førend de have ham for sig, og blive ved hele Timer, efterat han er gaaet sin Vej. De sægte i Beiret og have sig selv til Nar. De slaaes med deres

egen Skygge, og begynde Uveiret paa et Steb, hvor det Ingen rammer og Ingen vedkommer, saa at den, som ej kan derfor, maa udholde deres Støien. Jeg regner iblandt Trættekiere og saa dem, som true og bryste sig uden at have nogen Modstander for sig. Man maae bie med Sligt, indtil man treffer den rette Mand.

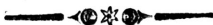
Mange blive vel meget vrede; men hemmeligen og paa kort Tiid. De glemme sig vel i deres Hidsigbed, men ikke i den Grad, at de skulde udstøde allehaande Skieldsord, og vide altid, paa hvem de rigtigen affkyde deres Pile, og hvor de saare meest. Deres Kolk slippe bedre dersfra ved smaae end ved store Fejl. De smaae overraske dem, og da Ulykken vil nu engang, at man skal falde i en Grav, saa er det lige meget hvo der støder Een ned, man falder alligevel til Bunds. Faldet vorder af sig selv hurtigere. Ved store Anledninger finder man Erstatning i, at Bredden er retfærdig, og Enhver venter, at see den bryde voldsomt ud. Dog er det os en Vre, at skuffe denne Forventning. Det er farligt, at overlade sig til den; vi vide ej hvor langt den kan føre os, naar vi engang have givet den Rum. Naar vi see Faren forud,

ere vi fattede derpaa, og kunne bedre væрге os mod denne Lidenskabs Angreb, hvor stærk end Karsagen er. Men angriber den os, uden at vi toge os i vare, saa river den os bort, saa ubetydelig end Karsagen var. Med dem, som sige os imod, vilde vi slutte følgende Handel: naar I see, at jeg kommer i Hede, saa lad mig gaae til Høire eller Venstre, hvorhen jeg vil, jeg vil gjøre det samme mod Jer. Uvæiret opkommer blot, naar gienfædig Hede støder sammen, og den kommer gierne saavel fra den Eene, som fra den Anden, og aldrig blot fra een Punkt. Lad Heden have fri Fart, saa blive vi stedse i Fred. Dette Forskrift er nyttigt; kun vanskeligt, at udføre.

Stundom hendes det, at man anstiller sig vred, for at holde sit Huus i Orden, uden at det videre gaaer til Hjertet. Med Alderen blive Bædskerne skarper, desto mere maa man siudere paa at modstaae dem, og saa vidt muligt stræbe at undgaae, at blive suur og vranten.

Aristoteles siger, Bredden er Dydens og Tap-
 perhedens Vaaben. Det er mueligt: imid-
 lertid er det Vaaben af en gandske ny Slags:
 thi de andre Vaaben føre vi; disse føre os; vor
 Haand leder ikke dem, men de lede vor Haand;
 Vaabenet er ikke i vor Magt, men vi ere i
 Vaabnens Magt.

Brorson,
 Professor.

B o r g e r = B e n n e u

No. 35.

To og Tyvende Aargang.

Løvedagen den 1ste September 1810.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Matth. Joh. Sebbelow,
Wimmelskaflet No. 138.

De vigtigste Hindringer,
der endnu staae i Vejen for Koldpøse-Indpøse-
ningens Almennyttighed. *)

(Udafs Brieve over de vigtigsten Gegenstände der Mensch-
heit z. Th. med de nødvendige Tilføjninger og Forandringer.)

Saa vidt jeg har Lejlighed til at kjende den
nærværende Tidsalder, synes man at være tem-

*) Maaskee ville mange Forældre vide den uævnte
Forfatter Tak for denne hans Undersøgelse. Dvrs

melig snart særdis med de Fordomme, der ellers modsatte sig Kokoppeindpodningens Almennyttighed. Erfaring, for hvilken alle Indvendinger bør vige, har godtgjort, at en utalrig Mængde Menneskers Liv ved den er ræddet; thi, naar man først ti Gange har seet og hørt, at ved Vaccinationen døde af hundrede Børn neppe eet eneste, men ved virkelig Epidemi meer end Halvdelen; saa ophører den sunde Menneskeforstand af sig selv længer at tilskrive denne mærkelige Forskjel et blot Tilfælde. Og den Ting er nu og ligesaa gammel, at Erfaring hyppigen har viist, at Personer, hvem Kokopper bleve ind-

fætteren, der altid har været enig med ham, Kjender, baade i sin egen Familie og blandt sine Venner, mange fornuftige og ellers fordomsfrie Mænd, og især Qvinder, der endnu ikke have kunnet give Slip paa de Fordomme, her tales om, og derved hindre Kokoppeindpodningen. Selv har han prøvet Folgerne af de naturlige Kopper i en modenere Alder, og altsaa været et af de mange Offer for Fædrene-Samvittigheds- og Religions-Fordomme. Gjærne bidrager han derfor til, at bringe nærværende Forfatters Ideer i Omløb; og troer, at denne Afhandling skaer her paa sit rette Sted.

D. e. s.

podede, have, naar ellers intet Baneheld stødte
 til, i alle Henseender befundet sig ligesaa sunde,
 som Andre; saa at altsaa og denne Indvending,
 hvilken allerede et Decennium har omstødt, maa
 bortfalde af sig selv. Den Tanke: „Maaskee
 faa mine Børn slet ikke Kopperne!“
 — er og alt for svag til, at den kunde daare
 mange Forældre; de fleste vorde meget meer ikke
 rolige, førend de ere overbeviste om, at deres
 Børn virkeligen have havt dem, og altsaa vide
 dem sikke for dem. Og — at det skulde lyk-
 kes Menneskeheden i de første hundrede Aar,
 ganske at udrydde denne fremmede Pest, hvilket
 rigtig nok vilde være det Bedste, er noget, som
 ikke alene fordomsfrie Folk ikke ville faa i Ho-
 vedet, men hvorfor heller ingen god Fader el-
 ler Moder nu allerede vilde give deres Børn
 til Pris! Altsaa — om den Almennyttig-
 hed, Vaccinationen har og kan have, behøvedes
 der maaskee ikke engang at tales, skrives og —
 prædikes.

Men en anden Forbom, som man kunde
 kalde Samvittigheds- og Religions-For-
 dom, er det, der endnu i ni og halvsemsindst-
 tyve Hoveder imod eet, sætter sig mod Kopper-
 indpodningen; og uden hvis Bortryddelse denne

Menneskehedens vigtige Sag aldrig vil komme i Gang. „Du kan dog ikke nægte“, hedder det da, „at hist og her er dødt et Barn af de Vaxinerede.“ Om nu dette Tilfælde rammede mit Barn, hvor kunde jeg nogensinde igjen blive rolig? Vilde jeg ikke da aabenbart være Den, der havde myrdet det? Maatte jeg ikke ansee mit Barns Død som en Straf for, at jeg havde forgrebet mig imod Gud og Naturen?

Man maatte ikke meer sætte Pris paa det menneskelige Hjertes Godhed, om man vilde afsfærdige denne SamvittighedsSkrupel med, at vise den ligesvem bort. Jeg holder meget meer alle Forældre, der skride til Vaxinationen, uden i Forvejen at have gjort sig den, for meget letsindige Forældre; at der maatte findes mange saadanne, er dog vel Noget, Gud forbyde! Men det ønsker jeg, at alle kloge Menneskevenner arbejdede derhen, at sætte Forældre, der gjøre sig denne Skrupel, i Stand til, ligesaa samvittighedsfuldt at hæv e den, som de gjøre sig den. Herpaa mangler det, som sagt, endnu meget, og om man og hist og her træffer virkeligen oplyste Forældre, der ere i Stand dertil, saa ere disse vist nok de allersærreste. Derfor, mener jeg,

det især er Deres Pligt, der oftest tale til Folket, at gjendrive en Indvending, der slaar ind i Religionens Sag, tage de mindre oplyste Forældre under Armenene og, saa at sige, tænke for dem.

Saalænge man benyttede sig af Inoculation med Menneskekopper, var det vist nok vigtigt, at ingen Læge indpodede et Barn, hvilket han maatte ansee for svageligt. Da erindrer jeg, og, at der i min Egn mangen Gang døde et Barn, om hvilket siden Enhver, der havde kjendt det, vidste at fortælle, at det længe tilforn havde været sygeligt. Det hedde desuagtet vidt og bredt: at der og der var dødt et eller to Børn i eet Huus paa engang af de indpodede Menneskekopper. Disse Børns foregaaende Sygelighed blev ej tillige fortalt; og derved gik hin Indpodning dengang virkeligen i Staa. Mange inoculationslyge Læger forsøgede derved Antallet paa saadanne Exempler, hvilke siden bestyrkede Forældre, der nu engang vare henfaldne til hin Samvittighedsfkrupel, endnu meget meer i samme. Men selv da, naar hin Indpodning med største Forsigtighed var foretagen hos virkeligen sunde Børn, kunde der tilstøde Umstændigheder, som bevirkede Døden, hvilke siden skrevs paa Inoculationens Regning. Hvad nu

Indpødningen med Kopper angaaer, da veed jeg vel, at Intet af det Anførte om den lader sig sige, saasom kyndige Mænds Forsøg have bevist, at denne kan foretages uden Fare endog paa svagelige Børn. Dog kan den største menneskelige Forsorg lige saa lidet betrygge Kopperindpødede, som hine for Døden. Epiren til denne kan ligge i Børnets Legemsbeskaffenhed, uden at Noget veed af det. Naar der nu altsaa af flere tusinde vaccinerede Børn skulde døe endog kun eet eneste; saa kunde jo hine Forældre, der gjøre Samvittighedens Indvending, endnu stedse sige: Og saa det Ene af de to Tusinde kan netop være mit! Og hvo kan stride mod denne Mulighed?

Vare vi Muhamedaner, saa kunde man snart sige saadanne Forældre Noget til deres Beroligelse. „Eders Barn,“ vilde det da hedde, „der paa den eller den Dag, ved den eller den Time døer under Vaccinationen eller efter den vilde paa samme Dag og ved samme Time være dødt, uden den.“ Men efter Kristendommens Grundsetninger lader dette sig ikke lære. Hvor staar skrevet for os, at Dødstimen er saa fast og uforanderlig for ethvert Menneske, at den hverken kan fremskyndes eller

forhales? Og dette maatte nødvendigén have Sted, naar den formenté Beroligelse skulde være virkelig Beroligelse. Hvorledes skulde man ellers kunne indbilde saadanne Forældres Fornuft noget Sigt? Hvoraf skulde da deres Børn, der døe under Vaccinationen, være døde foruden af denne? Maa skee af de naturlige Kopper? Hvorfra kom disse, da man i Vaccinationstilfælde ofte henter Materien to og flere Mile borte? Maa skee af en anden Sygdom? Hvorved skal dette i det ringeste gøres sandsynligt? Ved intet andet, end ved Troen paa Dødstimens Uforanderlighed — — — Men hvad, om nu Forældrene vendte Argumetét om og sagde: er Dødstimen uforanderlig, saa skride vi heller ikke til Vaccinationen; thi den hjælper jo paa den Maade intet. Og — hvad vilde saadan en Tro i andre Henseender anrette for frygtelige Ulykker i det menneskelige Selskab? Forsømmelser af alle Arter, saavel imod os selv som Børn, skulde paa Stedet finde den frieste Mark. Hvi skulde vi meer lade Læger kalde, og bruge Lægemidler, naar Brugen af de sidste ikke kan forhale Døden, og Ikke-Brugen af samme ej fremskynde den? Udesles som man desværre end hyppigen nok tænker

i de laveste Stænder — hvad der skal leve, lever, og hvad der skal døe, døer. Men hvo veed ikke, hvormange tusinde Mennesker denne affhyelige Fordom endnu koster Livet? — — Al menneskelig Forsigtighed skulde altsaa ikke meer hjælpe, og al menneskelig Uforsigtighed ikke meer skade. Bovehalsen, naar han dødeligen havde faaret sig, og man derfor gjorde ham Bebrejdelser, kunde med Rette svare, at han dog til samme Tid skulde været død paa anden Maade; og enhver sovnig Moder, der lagde sit Barn ihjel ved Brystet, skulde kunne sige noget lignende til sin Undskyldning. Ja, endog Morderen skulde kunne retsærdiggjøre sig med og maaskee godt gjøre, at han maatte fuldbyrde Mordet, fordi Gud ellers ikke havde havt noget Medskab til punktligen at fuldbringe den af ham Myrdedes Død paa fastsatte Time. Hvilke urimelige og farlige Folgeslutninger lade sig udlede af Troen paa Dødstimens Uforanderlighed!

(Fortsættes i næste Nummer.)

H. C. Michelsen,
Præst ved Holmens Menighed og
Coe-Statens Hospital.

Kommissionen, som bestyrer Bladet, samles den 16 Sept., da Hr. Bogholder Båagæs Bidrag indkommer.

Borger = Bennen

No. 36.

To og Tyvende Aargang.

Løverdagen den 8de September 1810.

Forlagt af Understøttelses = Selskabet.

Trykt hos Matth. Joh. Sebbelow,
Vimmelstøffet No. 138.

De vigtigste Hindringer,
der endnu staae i Vejen for Kokoppe = Indpod-
ningens Almennyttighed.

(Fortsat. See No. 35.)

Men det er et stort Spørgsmaal: om ikke Folk, der maaskee ellers bekjende sig til denne Tro, netop i Henseende til Kopper gjøre en Undtagelse fra den. De see dog aabenbart,

at de naturlige Kopper altid bortrykke mange Børn; Kopperne Saa, eller rettere Ingen. Naar man nu i det Tilfælde, at der under de første dse Halvtredsfindstyve af Hundrede, spørger, troe J, at, naar Kopper havde været indpodede disse Halvtredsfindstyve, de da alle Halvtredsfindstyve skulde være døde af dem: saa kunne de ikke svare, uden med Nej; fordi saadant Tilfælde virkeligen aldrig har været. Og ligesaa, naar der af hundrede Vaccinerte muligen dse To eller Tre, og man spørger dem: troe J ikke, at naar alle Disse vare behæstede med de naturlige Kopper, at da utalligen Flere af dem skulde være døde: saa kunne de ikke svare, uden med Ja; fordi dette Svar har alle siden gjorte Erfaringer for sig. Man er, som ovenfor er sagt, alvorligen overbevist om, at de allerfleste Børns Liv bliver reddet ved Vaccinationen, og saaledes er det ude med Dødstimens Uforanderlighed. Man seer, at den paa den ene Side kan afvendes eller forhales; men saa troer man og, at den paa den anden Side kan fremskyndes. Man troer, at de allerfleste Børns Liv reddes ved Vaccinationen; men Mange troe og, at den koster mangan En Livet. De Vaaben altsaa, med hvilke man med Held vil bestride Samvittighedens og Religionens

Fordom hos Forældre, maae hentes andenstedsfra. At lade dem være ganske uden Trøst over det ulykkelige Tilfælde, vilde virkeligen være den højeste Grusomhed. Jeg har oplevet Tildragelser af dette Slags, ved Børnekoppeindpodningen, hvor Fader og Moder i saadan Stilling henfaldt til en ulægelig Lungesind, der gjorde, at de snart fulgte efter deres Barn, om hvilket de ikke lode sig afbevise, at de vare Skyld i dets Død. — — —

Jeg kommer derfor til de Ideer selv, om hvilke jeg troer, at de ere i Stand til at betage Forældre Samvittigheds- og Religionsstrupelen, og som derfor paa alle mulige Maader for tjene at bringes i Dmløb.

Kopopperne i og før sig selv ere aldeles ikke saa farlige. Man seer jo dette paa de fleste Børn, der ikke engang ligge til Sengs af dem. De kunne maaskee vord e farlige, enten naar de ramme meget svagelige Børn, eller naar der er en slem Sygdom i Legemet. Svagelige Børn bør man ikke vaccinere, uden der er Nød paa Færde, d. e. naar Børnekopper grassere, eller vise sig. Materien bliver tagen af Dyr og taber Intet ved

Forplantning, et væsentligt Fortrin ved Vaccinationen! — og Lægen, *) der vaccinerer, foreskriver Behandlingen fra Begyndelse til Ende, i Stedet for, at der ellers ofte til ti Andre, der blive be-

*) Eller den Uindviede, der dog maa være bekendt med Tingene. Jeg for min Part troer, at der, hvor Læge findes, bør ingen Anden foretage denne vel simple, men dog altid paa Haandelag ankomende Operation. Man kan desuden bedst bedømme Kjendtegnene paa, at Kokopperne ere ægte, og i indværende Tilfælde give sikkrere Raad ved denne Bejlighed. Kun hvor ingen Læge er i Nærheden, er det fortjenstligt, at en Anden redder mange Menneskers Liv fra en ødelæggende Pest. Men ogsaa kun da. Den store Fortjeneste, at Lægmand, eller anden Videnskabsmand giver sig af dermed, kan jeg ikke, under andre Betingelser, indrømme. Thi hvert Fag kræver sit Studium, sin Forberedelse. Man beraaber sig gjerne ved denne Bejlighed paa den større Tillid, f. Ex. Præsten har i sin Menighed. Ja, i andre Tilfælde. Men her, hvor hver Fornuftig dog bør vide, at Lægen er Sagens bedste Helbreder og Plejer, et maadeligt Argument. Det vilde ellers ikke være vanskeligt, at bevise, at den mindre Duelige i sit egentlige Fag kunde have vaccineret ligesaa Mange, ja endog flere, end den virkelige Læge. Dette være dog

Hæstede med de naturlige Kopper, ingen Læge bliver kalden, og Forældrene behandle dem efter eget Godtbesindende. Herfra maa man gaae ud, for at gjøre Forældrene det bestueligt, derved indgyde dem Mod, og i det yderste Fald, der altsaa er høist usandsynligt, opstille for dem følgende Betragtninger:

Hvor Mange Forældre ere virkelig blot af Kjærlighed Skyld i deres Børns Død! Man tage kun Exemplet af de søde Slikkerier, hvormed mange fra Morgen til Aften pleje at fornoje deres Børn. Hvilke Forstyrrelser i Sundheden Sligt anretter, og hvor ofte Børn deraf opgive deres Aand, er bekjendt. Naar det nu virkelig hændes, at et Barn dør deraf, og det da bliver sagt Forældrene i Døen, at de, ved den evige Proppen med slige Slikkerier, ere Skyld deri: hvormed plejer da deres Samvittighed at

sagt, uden at betage hver Den, der rækker hjælp som Haand til at fremme denne Menneskehedens vigtige Sag, end det Allermindste af den Hæder, han virkelig fortjener.

Døerf.

berolige sig? Er det ikke dermed, at de dog meente det saa godt dermed? Kunne de nu allerede berolige deres Samvittighed, med en ufornuftig meent Kjerlighed, over Skylden i deres Børns Død, hvor skulde Samvittigheden ikke kunne beroliges derved, at de ikke alene havde meent det godt, men endog klogt med deres Barn? Deres Børn maae engang udstaae Kopperne; i det mindste bliver et Menneske ikke roligt, før han veed, at han har havt dem; og hvi vilde en Moder, om der af hundrede Mennesker Een bliver ganske forskaanet for dem, haabe, at hendes Barn netop skulde være denne Gene; da hun dog, naar der af hundrede Varierte kunde døe Een, atter frygter, at hendes Barn skal være denne Gene? Stemmer det højeste Haab og den højeste Frygt vel overens? Hvad vilde man sige til et Menneske, som satte i et Lotterie, der havde ni og halvfemsindstyve Mitter og kun een Gevinst, og ikke vilde sætte i et Andet, der havde ni og halvfemsindstyve Gevinster og kun eet Mit, fordi det dog kunde være muligt, at det eneste Mit netop kunde falde i hans Lod? Altsaa — i det ene Lotterie Troen paa den eneste Gevinst, og i det andet Angest for det eneste Mit!! Naar

nu Forældre engang maae antage, at deres Børn ikke kunne undgaae Kopperne, er det da ikke viis Godhed og den sømmeſte Forsorg for dem, naar de forſkaffe dem ſamme i en Tidspunkt, der er den meeſt paſſende, og da Børnene, ſaa vidt Menneſker kunne dømme, ere ſunde? Naar da Kjerligheden ſlog fejl, ſaa vilde det dog have været den allerfornuftigſte Kjerlighed; og naar denne ikke mere beroliger, ſaa beroliger Intet.

Hvor mange Tilfælde ere der ikke, i hvilke paa andre Kanter den allerviſeſte Forsorg for Børn ſlaaer Forældrene fejl! Vilde de derfor ſiden angre deres Forsorg og heller ønske, at have overladt dem til Tilfælde, Hændelse og Slumpelykke? En Moder ſ. Ex. behøver, fordi hun ikke ſelv kan give Die, en Amme til ſit Barn. Hun vælger, for at gaae ret ſikkert til Værks, en i det bedſte Rygte ſtaaende Borgerkone eller Bondekone. Denne er veneriſk, fordi hendes Mand er det, uden at et Menneſke veed noget deraf. Barnet bliver og anſtuet og dør, og Moderen erfarer ſiden Uarſagen til dets Død. Vil hun derfor gjøre ſig Samvittighedsſkrupel over, at hun ikke havde givet det til Pris for den forſte den bedſte Fremmede, der meldte ſig

font Amme? — En Fader, der kender den Fordærvelse, der hersker i offentlige Skoler, antager en egen Huslærer til sine Sønner, og indskrænker derfor heller sine øvrige Udgifter. Denne forfører hans Sønner til Laster. Vil han, naar han opdager dette, gjøre sig Bebrejdelser for, at han ikke heller havde sat dem i den første den bedste Skole? — Forældre see, at det ikke vil gaae efter. Dnske med deres Haandtering. De overtale altsaa deres Søn til at begynde en anden. Dette har den Følge, at han maa rejse uden Lands, istedetfor at han, om han havde valgt sine Forældres, kunde have bleven hjemme. Efter nogen Tid meldes dem, at han er druknet undervejs. — Vilde dette have skeet, om han var bleven hjemme? Ere altsaa Forældrene ikke Skyld deri, da de sendte ham uden Lands! Hvormed berolige de sig derover andet, end med den Beviidsthed, at de have gjort det af Kjerlighed til ham? Og saaledes gives der tusinde lignende ulykkelige Tilfælde, i hvilke den Overbeviidning, virkeligen at have sørget for sit Barn, fuldkomment tilfredsstiller.

(Fortsættes i næste Nummer.)

H. C. Michelsen,
 Præst ved Holmens Menighed, og
 Sog: Statens Hospital.

B o r g e r = B e n n e n

No. 37.

To og Tyvende Aargang.

Løverdagen den 15de September 1810.

Forlagt af Understøttelses = Selskabet.

Trykt hos Matth. Joh. Sebbelow,
Wimmelskæftet No. 138.

De vigtigste Hindringer,
der endnu staae i Vejen for Rokoppe = Indpods-
ningens Almennyttighed.

(Fortfat. See No. 36.)

Nu, saa maa det og i Vaccinationstilfælde, naar den, med al Sandsynlighed, slog fejl, være fuldkomment tilstrækkeligt dertil. Saa længe der endnu stedse døde utalligen flere Børn af de

naturlige Kopper, end af de indpodebe, og saa længe endnu intet Menneske kan for sin hele Livstid siges frit for Kopperne; saa længe er Vaccinationsforsorgen den allerviseste Forsorg, Forældre kunne udvise mod deres Børn. Men da, da skulle de aldrig kunne berolige sig, naar de beqvemmeligen kunde lade dem vaccinere, og ikke gjorde det, og naar saaledes, efter nogen Tid, de naturlige Kopper bortrykkede deres Barn; fordi de saaledes med Forsæt udsatte deres Barn for en langt større Dødsfare.

Saa, plejer man at svare, saa har det været Guds Willie, og da kunne vi berolige os med skyldig Underkastelse under samme. — Her, her er Knuden, og det er ubeskriveligt, hvor mange Forældre, selv i de saakaldte oplyste, fornemmere Stænder, endnu skabe sig dette forvirrende Religionsbegreb. Men hvo indseer ikke strax, at en Tvetydighed i Udtrykket — Guds Willie — voldes den hele Forvirring? Dette Udtryk kan betyde: Gud har besluttet, bestemt, forordnet, at Noget skal skee; men det kan og betyde: Gud har ikke forhindret, Han har tilladt Noget, da det engang skede, som det skede. Forældre altsaa, hvis Børn døe af de naturlige Kopper, og som derover ville berolige sig ved Guds Wil-

lie, maae først bevise, at deres Børns Død har været Guds Villie i første Forstand; thi ellers kunde enhver Moder, der myrdede sit Barn, hvis Udaad Gud heller ikke forhindrede, ogsaa berolige sig med Guds Villie. Men hvorledes ville de nogenfinde bevise det?

Maa ske deraf, at Gud har et saa stort Velbehag i at Børn døe? Hvorledes? Den Alvise og Ugode kunde have Behag i, at Mennesker døe tidligere, end de have opnaaet deres tilbørlige Uddannelse? Er der et tilkommende Liv, eller ikke? — Og om end intet Liv var at vente efter Døden, saa kunde Skaberens ikke andet, end heller see, at ethvert Menneske opnaaede den tilbørlige Størrelse og Modenhed paa Legeme og Aand; Han, der saa gjerne fuldkommer Alt, Han kunde ikke andet, end heller see, at ethvert Menneske i det mindste først nød sin Tilværelse menneskeligen, før det mistede samme; Han, der saa gjerne lyksaliggjør og hvis Jord har endnu Rum, Solskin og Frugter nok for langt flere Mennesker, end der leve paa den. — Men er der endeligen endnu et Liv efter Døden; modtager ethvert Menneske med det nærværende Forventningen om samme; hvor er det da muligt, at troe, at Gud sees det heller, at

Mennesker, som ganske og aldeles uforberedte og usfuldkomne menneskelige Skabninger, indtræde i samme? Vi maae tænke over den Sag som vi ville, saa maae alle de, der som Børn gaae over i det andet Liv, evigen beholde hos sig de umiskjendelige Følger af, at saadant hændtes dem. Den sunde Menneskeforstand maa dog i Sandhed sættes i Dyrør, naar den hører Børn at prise salige derfor, fordi de døde saa tidlige. Hvi priser man ikke Dem endnu saligere, der allerede døde i Moders Liv? Disse komme jo derved endnu før af al Nød; som man, utaknemmelig mod det jordiske Liv, plejer at udtrykke sig. Dette er en sand Skjev-
hed i den menneskelige Dom, der blot kommer deraf, at man troer, at ære det tilkommende Liv i samme Grad, i hvilken man foragter det nærværende. Det er ikke menneskeligt, at tænke saaledes; men munke ligt. — Jeg for min Deel beklager, og troer at borde beklage, hine arme Orme, der tidlige bleve Døden til Bytte, og fordømmer den Trøst, med hvilken ubekymrede, ligegyldige og letsindige Forældre berolige sig ved deres Spædes Død: hos Gud er mit Barn vel faren!!! Sorgløse Forældre! Guds Villie er, at Eders Barn skal

være vel faren hos Eder! Det er umulig-
gen Guds Willie, i egentlig Forstand, at
Børn døe. Forældrenes Willie er det i de
fleste Tilfælde, og i de øvrige er det Hændelse,
til hvis Forebyggelse der maatte skee Undervær-
ker, Gud paa ingen Maade gjør. Aldrig kunne
altsaa Forældre, hvis Børn døe af de natur-
lige Kopper, paa denne Maade bevise, at
dette har været Guds virkelige og egentlige
Willie.

Uf Følgerne selv? Bist nok er dette det
fædvanlige Bevis, saadanne Forældre siden
pleje at føre og udtrykke med de Ord: det
skulde nu saa være. Nu, saa spørger jeg:
hvorpaa skal et fornuftigt Bæsen kjende, at
Noget har skullet være? Derpaa, at Dette er
skeeet? Saa skeer altsaa en Ting, fordi den har
skullet skee, og saa har den skullet skee, fordi
den skeer. Hvad synes man vel om dette Be-
vis? — — I den hele Natur er en Virken
og Modvirken. Der er intet Nyttigt, som
jo noget Skadeligt modsættes; men der er heller
intet Skadeligt, der ikke har noget Nyttigt imod
sig. Intet er uden Hindring og Fare; men
ingen Fare er heller uden Hjelpe- og Rædninds-
middel. Hvad som tilsidst, efter Virken og Mod-

virken, efter Kamp mellem Fæder og Hjælpemid-
 ler, fremkommer, fort, hvad som tilsidst behol-
 der Overhaanden, derom, kun derom kan med
 Sandhed siges, at det skulde saa være. —
 Skulde Mennesket med sit Liv og sine Skjebner
 være det Eneste, hvorved dette ikke finder Sted?
 Skal han være den Eneste, som, naar der vir-
 kes paa ham, ikke modvirker? Saa maatte han
 ingen Kræfter have til Modvirken! Men da han
 har disse i høj Grad, hvor kan han sige, at naat
 noget hænder ham, det da har skullet være, saa-
 snart han ikke har sat derimod hvad som stod i
 hans Magt? Hvad om Hint ikke havde kunnet
 skee, saasnart han havde gjort Dette? Følgelig
 anseer jeg det som afgjort, at vi om intet Ondt,
 der møder os, kunne sige, at det har skullet
 være saaledes, saalænge vi ikke have anvendt
 alle mulige Midler, for at hindre, at det skulde
 skee. Saadanne Midlers Tilværelse er strax et
 Bevis for, at det endnu ikke er ganske afgjort,
 at det skulde skee. Gud gav os Mennesker For-
 nuften. Med denne erkjende vi ikke aleene Fæ-
 derne, men endog Midlerne imod dem. Hvad
 betyder det andet, end — Gud tilraaber os:
 Prøver først disse Midler — væbner
 Eder med dem imod Fæden! For altsaa

ikke endog det sidste mulige Middel imod Ulykken er prøvet, og forgjeves prøvet af os, kunne vi, naar Ulykken møder og vi have Tid til at prøve hint, aldeles ikke sige, at det har skullet være saaledes. Nu anvende man alt Dette paa vor Gjenstand. Vaccinationen er, uden al Modsigelse, et Middel til at rædde mange tusinde Børn fra Døden. Naar nu Forældre staae ved deres Barns Lig, hvilket de i rette Tid havde kunnet indpode Rokopper, men heller, paa Bykke og Fromme, overlode til de naturlige Kopper, der nu bortrykkede det: hvor kunne de da berolige sig med den Tanke: vort Barn ligger der efter Guds Villie! Nej, raaber jeg dem imøde — efter Eders Villie ligger det der; i det mindste er det nu umuligt for Eder, at bevise det Modsatte! I have ikke anvendt alle Midler, der vare i Eders Magt, for at rædde dets Liv! I have end ikke anvendt det allerpaalideligste Middel! — —

Der ere saa Tanker og Sandheder, der med saa mange og saa mærkelige Signelser kunne gøres sandselige og beskuelige, som netop den, hvorom vi nu tale. Naar troer man vel, at det skulde saa være, at en By gaaer op i Røg og Damp? — naar ingen Anstalter bleve

gjorte til Rædning, eller naar alle Anstalter til at slukke Ilden ikke hjalp. Naar troer man, at det skulde saa være, at en Fæstning blev indtagen? — Naar Kommandanten overgav den ved Forræderi, eller, naar den indtoges ved Storm, eller nødtes, ved Hunger og Mangel paa Alt, til at overgive sig?

(Sluttes i næste Nummer.)

H. C. Michelsen,

Præst ved Holmens Menighed og
Søe-Statens Hospital.

Kommissionen, som bestyrer Bladet, samles den 16 Sept., da Hr. Bogholder Baagøes Bidrag indkommer.

Borger = Bennen

No. 38.

To og Tyvende Aargang.

Lørdagen den 22de September 1810.

Forlagt af Understøttelses = Selskabet.

Ehrt hos Matth. Joh. Sebbelow,
Wimmelskæftet No. 138.

De vigtigste Hindringer,
der endnu staae i Vejen for Krokpe = Indpods-
ningens Almennyttighed.

(Sluttet. See No. 37.)

Naar troer man, at det skulde saa være,
at en Patient døer? Naar han ikke tog Bræk-

Midlet, hvortil Lægen endnu satte sit sidste Haab, eller naar han tog det, uden den forventede Virkning. Naar troer man, at det skulde saa være, at en Flygtning bliver greben? Naar han blev siddende paa Stolen bag Kaffelovnen, da han mærkede sine Forsølgeres Ankomst, eller naar han søgte at undløbe: saa godt han kunde, og endnu blev greben i Løbet. — — Hvor let er det ikke at indsee, naar man i sine Domme over forgangne Ting tør anvende: det skulde saa være, eller ikke.

For Resten beviser det slet Intet imod Sagen, at det sidste Rædningsmiddel undertiden formødelst Omstændighederne, istedetfor virkeligen at vorde Rædningsmiddel, vorder netop det Modsatte, eller det, der endog fremskynder det Uheld, man derved søger at undgaae. Saaledes kan f. Ex. netop Flugten undertiden overlevere Flygtningen i sine Forsølgeres Hænder. Han kunde nemlig med Rette troe, at man først vilde søge ham i sit eget Huus, og saa maatte han begive sig paa Vejen. Men hans Forsølgere holdt ham strax for undvegen, og satte strax efter ham. Vil derfor ikke siden Enhver, der eftersættes, alligevel flygte

saa godt han kan? Ni og halvfemsfindstve Gange
 rædder man sig ved Flugten; eengang ved at
 blive siddende paa Stolen. Ikke sandt, Enhver
 vælger hvad der rædder ni og halvfemsfinds-
 tve Gange? — Saaledes kan og Karela-
 den ved Tilfælde undertiden vende dødelig. Vil
 man derfor ikke skride til Kareladen, især naar
 den er det sidste Rædningsmiddel? Behøves der
 megen Menneskeforstand, for at fatte Beslutning-
 gen, naar man hører: lader Du Dig ikke aare-
 lade, saa maa Du døe; men lader Du Dig
 aarelade, saa kan du døe; thi det er muligt, at
 Haandlægen træffer Pulsaaeren? — Netop saa-
 ledes er det med Vaccinationen. En fornuftig
 Fader, der har Børn at sørge for, og redeligen
 vil sørge for dem, maa det stedse være vigtigt,
 at handle saaledes, hvorved der er ni og halv-
 femsfindstve Gange mindre Fare; og naar da
 netop den hundrede Gang rammer ham, saa kan
 han sige: Jeg har dog handlet ni og
 halvfemsfindstve Gange klogere, end
 om jeg havde befrygtet, at dette skul-
 de ramme mig!

Det forekommer mig i dette Djeblig, som
 om jeg hørte Noget spørge, om min Praxis og

vilde stemme overens med min Theori, hvis jeg selv kom i en saa sørgelig Stilling, at Vaccinationen vislykkes paa mine egne Børn. Man har Ret i, at det, som overalt, saa fornemmeligen i saadanne Hjertets Anliggender, er lettere, at prædike for Andre, end selv ikke at gjøre sig skyldig. Men jeg har to Gange været i modsatte Tilfælde, og veed, hvorledes jeg da var til Mode. Jeg har mistet to Børn i de naturlige Kopper, og Begge altid paa den Tid, da jeg fort forhen havde bestuttet at foretage Inokulationen *) med dem og — blev aldeles hindret deri. Den levende Følelse, med hvilken jeg, staaende ved deres Lig, tænkte: var Du blev den inokuleret, Du levede ustridigen endnu! kan jeg ikke beskrive; og jeg skulde have været trostesløs, om ikke mit Hjerte havde givet mig det Vidnesbyrd, at jeg havde villet gjøre det, og at det blev gjort mig aldeles umuligt. Nu, altsaa kan jeg og ret godt tænke mig ind i det Tilfælde, om mit sidste Barn, jeg, efter den nyere velgjørende Opfindelse, lod vaccinere, var dødt. Det vilde

*) Da var Vaccinationen endnu ikke opfundet.

have smertet mig meget; men bland ikke denne Smerte over Dets Tab i og for sig selv med Angerens Smerte over den paa Det fuldbragte Variation. Det er dog meget, vilde jeg have tænkt, at heller ikke det sidste og yderste Middel kunde rædde Dig dit Barn! Men jeg skulde snart igjen have fundet min fuldkomne Beroligelse i den Forestilling, dog at have anvendt dette sidste Middel. Dog, Gud ske Lov! det blev i Live og nyder siden den Tid den meest blomstrende Sundhed. Hvor jeg da fryder mig, naar det nu saa muntert og fro, og med sit endnu ganske naturlige og uskæmmede Ansigt hoppet om mig — hvor jeg da siger til mig selv: Vel dig, dette Barn har du ræddet! — Dette behage Man at tænke sig selv!

O! lader os dog af alle Kræfter arbejde paa, stedsse meer at udbrede hine Gæder, der kunne bringe Forældres vildfarende Samvittighed i Ro! — Om Noget er en Guds Vej, kan jo Ingen vide, før — Vejen er til Ende. Følgerigen kan heller Ingen i egentlig Forstand beskylde for, at han gjør Gud Indgreb i nogen af hans Veje. Man har og i andre det menneskelige Livs Anliggender længe erkjendt det for en Fordom, at man ikke torde søge at

afvende Farer fra sig, fordi man holdt dem for Guds Bøje, hvori man ikke torde gjøre Indgreb. Hvorfor oprejse vi Tordenafledere? Hvorfor saae vi Naaletræer til at forebygge Markernes Sandighed? Hvorfor springe vi af det synkende Skib ud i Baaden, som er ved Haanden? Hvorfor stride vi til Aareladen i Apoplexie? o. s. v. — I Sandhed, man kunde ogsaa bevise, at Ingen burde bære en Regnskjerm, men, Gud til Ære, heller blive dyngvaad. For tredive Aar siden paastode vel Pietisterne endnu dette, i det mindste om Gaaen til Kirke. De Tider ere dog forbi; og saa haaber jeg og, at, efter saa mange Aar, intet Menneske meer vil troe, ved Vaccinationen at gjøre Indgreb i Guds Bøje.

Hidtil, har jeg, efter min Original anvendt paa Kofoppeindpodningen hvad en tænkende Mand har anført til Forsvar for Indpodning med Menneskekopper. Men om hin lader der sig endnu sige meget Mere. Forf. antager nemlig, hvad dengang Erfaring viste, at Børn kunde døe af de inokulerede Kopper. Men, efter de værdige Mænds enstemmige Bidnesbyrd, der have virket i denne Menneskeheds vigtige Sag, har man endnu ikke eet eneste Exempel

paa, at noget vorrent Menneske, end mindre noget Barn er dødt af Kopper. Hvilken større Sikkerhed! hvilken større Forpligtelse! Held med hver Den, der bidrager til, at fremhjælpe denne menneskefrælsende Opfindelse!

Dog — vi have jo Lovbud for denne Sag, hvilke gjøre og skulle gjøre en Dyd af Nødvendigheden. Men dette Regeringens veldædige Ord gjør ikke disse Bunk til at borttrydde alle Hindringer overflødige. Vid de finde Indgang til alle Menneskevenners Hjertet!

En virkelig Anekdot til nærmere Eftertanke.

Paa en Tid, da de naturlige Børnekopper rasede her i Staden, levede for flere Aar siden en hændet, for ikke længe siden afdød Læge, der var Fader til en Datter, hvilken var beladt med mange Skrøbeligheder og Legemsmeen, der hidtil havde gjort det umuligt for ham, at fuldbyrde den da brugelige Inoculation med Menneskekopper.

Nu frygtede han for, at den herskende Epidemi skulde ogsaa ramme hende og end meer nedbryde hendes Helbred. Længe kæmpede Faderhjertet en svar Kamp. Paa den ene Side Fo-

restillingen: Inoculerer Du dit svage Barn; da er det muligt, at Døden bortrykker hende. Paa den anden Side: Overlader Du hende til Naturen; da er det rimeligt, at Smitten bliver dødelig for hende. Han foretrak efter sin bedste Overbevisning det første, og inoculerede hende med al den Forsigtighed, Faderen og Lægen kunde vise. Og — hun døde.

Skulde han ikke over hendes Død kunne berolige sig med, at han mente det vel med hende, og valgte efter viis Kjerlighed? valgte det, som kunde frelse hans Barns Liv?

Men hvormed skulde han have beroliget sig selv, hvis han havde overladt den svage Pige til Smitten, og denne rimeligen havde bortrykket hende?

Man behage, at gjøre Anvendelsen! Den er nu saa meget lettere gjort, som Vaccinationen, ingen Hensyn tager til Legemsbeskaffenheden i Forvejen.

H. C. Michelsen,

Præst ved Holmens Menighed og
Søe-Statens Hospital.

B o r g e r = B e n n e n

No. 39.

To og Tyvende Aargang.

Løverdagen den 29de September 1810.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Matth. Joh. Sebbelow,
Wimmelskæftet No. 138.

Berømte Genøjede.

(Af Erzählungen, Anekdoten und Miscellen von
H. v. Kogebue.)

De tappreste og dueligste Feldtherrer, siger
Plutarch i Sertorius's Levnetsbeskrivelse, vare
eenøjede. Han nævner Philip, Antigonus, Han-
nibal, Sertorius. Den kække Rømer Horatius;

som allene forsvarede Broen, indtil den var afbrudt bag ved ham, og derpaa tungt bevæbnet sprang i Tiberens Bølger og svømmende naaede sine, fik Tilnavn af Cocles, fordi han i Kampen havde mistet et Dje.

Den vise Lykurg udgav en Lov, som mishagede de Rige, hvorfor Pøbelen iblandt dem forfulgte ham med Stene. Han flygtede ind i et Tempel. Alexander, et overmodigt ungt Menneske, slog ham ved Alteret et Dje ud med sin Stok. Lykurg skiulte sin Smerte. Han vendte sig mod Folket og fremviiste det skrækkelige Syn af en Blodkilde, som nedrandt fra hans Dje over det ærværdige Ansigt. Folket gysede; det rasede frem mod Gierningsmanden og overgav ham til den mishandlede Lykurg. Denne tilgav og vedblev med eet Dje at vaage saa utrettelig for Folkets Lykke, at man efter hans Død indviiede et Tempel for ham.

Claudius Civilis, som har en hædrefuld Plads i Tacitus's Historie, var eenøjet.

Keiser Albrecht, en af de østerrigiske Helte, mistede i sin Ungdom sit ene Dje derved, at Læ-

gerne lod ham ophænge ved Benene, for at faae ham til at opkaſte nedslugt Gift. Han vandt ſiden i egen Perſon 12 Feldtſlag. Fienden ſaae han ret godt i aaben Mark; men Fienden i ſit Huus anede han ikke, da Helten ikke er miſtroiſk. Han ſaldt i Aaret 1308 for Snigmorderes Dolke-

Huſſitternes ſejerrige Feldtherre, Biſka, var eenøjet.

Den Danſke Konge, Chriſtian den 4de, miſtede det ene Øje i et Søeſlag; men bedækkede ofte denne Mangel med Seirens Laurbærkrands.

Den tappre Philip af Orleans, ſom blot maatte vige for Prinds Eugen ved Turin, var eenøjet. Under Ludvig den 15de ſtyrede han ikke allene Frankrigs Regiering; men malede endog i Miniatur.

Dog hvorfor nævner jeg blot Helte. Kierlighedsguden nægter ligesaa lidt ſom Krigsguden den Geniende ſin Gunſt. I Schillers Don Carlos bliver Princiſſe Ebolis Rolle ſædvanlig givet af en ſmuk tøjlet Skueſpillerinde; men

dette strider imod Sandheden. Denne skønne og floge Dame, som under Philip den anden spillede en saa stor Rolle og for hvis Indigheder saa mange Mænd sukede, havde blot eet Die.

Hvo som tvivler herpaa eller endog holder det for umueligt, at et eensjjet Fruentimmer ikke kan være overmaade indtagende, han har ikke kiendt Sophie Brentano. — Denne hulde Skabning, som Digteren Wieland begrov i sin Have, havde i Barndommen udstykket sit ene Die med en Sax og dog gaves der intet yndigere end hendes Ansigt, intet som trængte dybere til Hjertet end et Blik af hendes ene Die. Godmodig Munterhed boede i dette Die, som stedse var beredt til at give Plads for sværmerisk Følelse. Et Smil, saa fint, som om hun havde taget det fra Musarions Digter, svævede om hendes skønne Læbe; hendes Kand fængslede Konden og hendes Hierte fængslede hvert Hjerte. Hvor mange havde ikke bortgivet et Die, for at besidde denne Eensjede og hun fortiente det. Wieland fældede Beemods Taarer paa hendes Grav og førre Roes behøver hun ikke.

R i c h e l i e u.

Ludvig den 13de havde vel intet imod, at hans Minister Richelieu regierede Riget og gjeldte mere end han; men derimod saae han strængt paa den kongelige Anseelse, for saavidt den hængte af Etiketten.

En Dag var der Bal ved Hoffet. Kongen kiedede sig og vilde bort derfra. Tilfældigviis vilde Richelieu ogsaa paa samme Tid tage bort. Hofmændene, som saae mere efter ham end eft. Kongen, gjorde Plads for Kardinalen paa begge Sider. Kongen derimod som kom bag efter, maatte trænge sig igiennem. Endelig saae Kardinalen en Page, som ilede foran, mærkede derved, at Kongen var i Nærheden og sprang derfor hurtig tilside, for at lade ham komme forbi. „Nu Hr. Kardinal! sagde Kongen i en temmelig bitter Tone, hvorfor gaaer de ikke foran? Er de ikke Herre paa dette Sted?“ — Den kloge Richelieu følte det Vidende i disse Ord, men lod sig ikke mærke med den mindste Forlegenhed. Han bukkede sig dybt, tog uden at sige et Ord, Fakkelen af Pagens Haand og bar den foran Kongen lige til Vognen.

Underlig Maade at yttre sin Harmes paa.

En god ærlig Landsbypræst, som levede i den første Halvdeel af det forrige Aarhundrede, var meget ofte ærgerlig over de philosophiske Tretter i hans Tid. Blande sig deri kunde han ikke, og dog vilde han gierne i det mindste for sig selv styre sin Harmes paa disse livagtige Philosopher. Hertil brugte han dette snurrige Middel. Han afrettede nemlig fire Bulbidere, hvoraf han kaldte den ene Aristoteles og den anden Descartes; de andre beelte han som Lærlinger imellem begge. Herpaa hidsede han dem parviis saa ofte sammen, at de snart fattede det blodigste Fiendskab mod hinanden. De bleve hver Par for sig indspærrede saalænge, indtil han atter fik at læse philosophiske Recensioner fulde af Skieldsbord og nu var sat i Uergrelse derover. Han lod derpaa sine Bulbidere komme; Aristoteles stod ved hans høire Side, Descartes ved venstre; enhver af dem havde sin Lærling hos sig. Nu begyndte Præsten med at formane Descartes til at forlige sig med Aristoteles; men Descartes knurrede med sunklende Dine. Derpaa vendte han sig til Aristoteles; men her fandt han ikke heller nogen Tilbøielighed til Forliig.

„Nu, sagde han endelig, vil vi see at komme til Enighed; saa frembringer eders Grunde for hinanden“ — og herpaa slap han dem løs. Ræsende anfaldt de nu og skambeed hinanden, imidlertid Præsten tændte sin Pibe ved Recensionen. — Skulde der være nogen, som vilde efterligne dette originale Indfald, vil han sikkert ikke mangle tydske Navne at sætte i hine fremmede Navnes Sted.

Om Boulton's Mynt i Soho ved Birmingham.

(Af neues Journal für Fabriken, Manufacturen, Handlung, Kunst und Mode.)

Denne Privat-Myntanstalt er nok den største og fuldkomneste i Europa. Den Hurtighed og Accurateffe, hvormed man mynter sammesteds, er overmaade stor. Indretningen og Fremgangsmaaden bliver vel holdt hemmelig af Eieren, ikke desto mindre ville følgende Efterretninger ikke være uden Interesse, da de bevise, hvormeg et godt Maskinvæsen kan udrette. Mynten har 8 Presser, som alle drives af en Dampmaskine. Disse staae i en stor Kreds og ere saale-

des stillede om en Middelpunkt, at de derfra faae deres Bevægelse. Alt er skjult og man bemærker blot Bevægelsen af en Hoveddeel saavel som de myntede Penges Medfald. En Dreng er istand til ved Hielp af en Metaltraad, som han trækker i, at styre og sætte Maskinen i Gang, og ved hver Presse er blot een Dreng.

Følgende viser Hurtigheden ved dette Arbeide.

8 Drengene slaae med ligesaa mange Presser 528 Dollars i Sølv (omtrent 1 Specie) i hvert Minut eller 31680 i Timen.

Samme Antal Drengene slaae med 8 Presser 560 Guineer i en Minut, følgelig 33600 i en Time.

De 8 Presser gav ligeledes 720 Farthings af Kobber i 1 Minut eller 43200 i en Time.

En Dreng kan arbeide 10 Timer daglig uden at blive træt.

Med 2 Presser slog Hr. Boulton 2 Millioner Stykker spanske Dalere om til engelske 5 Shillingstykker, og i et andet Aar lod han slaae 80 Millioner Stykker af alle Slags.

I eet Aar slog han allene for Storbritannien 2000 Tonns eller 40000 Centner Penge og 100,000 Centner for Udlandet.

De Ost- og Vestindiske saavel som det Afrifanske og andre Handels-Compagnier lod slaae Millioner i Boultons Mynt og indførte disse myntede Penge i hine Lande.

Hele Maskinvæsenet skal have kostet henimod 10,000 Pund Sterling, som beløber for hver Presse 1250 Pund.

H. B a a g ø e.

Bogholder ved Universiteter.

B o r g e r = B e n n e n

No. 40.

To og Tyvende Aargang.

Løverdagen den 6te October 1810.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Matth. Joh. Sebbelow,
Wimmelskæftet No. 138.

S o k r a t e s og K r i t i a s.

(Af Dr. Krummachers Parabeln.)

Sokrates, Sophroniskus's vise Søn, talede en Dag i Krebsen af sine Lærlinge om Guddommens alstyrende Forsyn, der sees alt, hører alt, er overalt tilstede og sørget for alt, og hvorledes man stedse inderligere føler og erkender det, jo mere man ærer dette Forsyn.

Ved denne Leilighed betiente den vise Lærer sig i sit Hiertes Rørelse af et Billede i den ufornølgeligelige Homers Sange, hvori denne sammenligner det guddommelige Forsyn med en Moder, som stille og useet bortviser Fluerne fra sit Barn, der hviler i sød Slummer.

Blandt hans Lærlinge var ogsaa Forræderen Kritias, som siden dømte ham til Døden. Denne Loe, da Sokrates brugte denne Lignelse; thi den syntes ham uædel; derfor loe han ad den og spottede i sit Hierte. Sokrates lagde Mærke dertil og giennemskuede ham. Han vendte sig derfor til ham og sagde: aner du da ikke min fiende Kritias, hvor nær det Menneffelige i sin simple Form er beslægtet med det Guddommelige. Saaledes talte han og Kritias gik bort med et fortorønet Hierte; men Sokrates vedblev at undersøge de andre.

Da Sokrates siden efter ved Kritias Ondskab blev dømt til Døden og skulde tømme Giftbægeret, tænkte Tyrannen atter paa den vise Mands Ord og Lignelse. Han traadde derfor hen til ham og sagde haanende: nu, Sokrates! vil Guderne vel ogsaa bortjage Fluerne fra dig?

Men Sokrates smilede og sagde: „Guddoms-
men, Kritias, fører mig nu efter fuldbragt Dags-
værk til sød Slummer, hvorfor skulde jeg da
frygte for Fluerne?“

S a n g

ved

Søndagsskolernes tiende Aars Høitidelighed i
Frederiks Kirke den 27 Maj 1810.

Strem frem af Glædens milde Bælb

Vor Sang, saa reen og blid!

Mind om vort Samfunds sjældne Held

Dg tolt vort Haab med Liid.

∴ Saa herlig vandt de mange Aar

Til Gavn for Efterlæggt;

Som Klippen nu vort Samfund staaer

Bed Himlens Varetægt. ∴

S o l o.

Fly Dorffhed, fly fra Cimbrers Land,

Dg blegn, Uvidenhed!

Kun Vid og Flid i hvæt en Stand

Blandt os af Hæder veed.

I Borg og Hytte vækkes Sands

For ædel, virksom Færd.

Den naaer blandt os en Borgerkrands,

Hvis Idræt er den værd. ∴

Thi bryder Glædens Harmonie

I festlig Lovsang ud.

Vort Samsunds Ædel føle vi

Med Tak til Himlens Gud.

∴ Vi signe Dig, vort Fædreland

Med Fyrd, med Kraft og Mod,

Og Ungling, Olding, Viv og Mand,

Dig offer Liv og Blod. ∴

Fire Stemmer.

∴ Her i vor Kreds et Alter staer

For Dyden viet ind.

Sit Offer her kun Sandhed faaer —

Og Fliid og Borgerfjind.

Om det forsamles Haand i Haand

Hver gavnlig Næringsstand,

Og festligt beder Mund og Hand:

„Gud sign vort Fædreland!!“ ∴

R. K. Hjort.

Yndlingsblomsterne.

Gustav, Herman og Alvina, en Landmands blomstrende Børn, vandrede en skøn Foraarssdag paa Marken. Nattergalerne og Lærkerne istemmede deres Sang og Blomsterne udviklede sig i Duggen og i Morgensolens milde Straaler.

Børnene betragtede alting omkring sig med frydsfulde Blik og hoppede fra den ene Blomst til den anden og flættede sig Blomsterkrandse. I Sange priiste de den herlige Vaar og den almægtige Faders Kierlighed, som beklæder Jorden med Græs og Blomster, og de besang Blomsterne, saavel Rosen, der voxer paa Busken, som den i Skiulet blomstrende Viol og Markblomsten, hvoraf Bierne indsuge Næring; thi det fromme Hjerter modtager i sin Uskyldighed endog Naturens mindste Gave med Glæde og taknemmelig Følelse.

Derpaa sagde Børnene indbyrdes: Lad enhver af os vælge sig en Yndlingsblomst frem for alle andre! og de glædede sig ved dette deres Forsæt og sprang omkring paa Marken for at vælge sig Yndlingsblomsten. Hisset i Løvhytten ville vi igien samles, raabte de.

Saaledes vandrede de tre Børn' eendragtigen deres forskiellige Veje, for at samle det Skønne. En yndig Blomstersamling! —

Kort efter vare alle tre paa Tilbagevejen til Løvhytten. Enhver af dem havde Haanden fuld af deres valgte Yndlingsblomster. Da de saae hinanden, holdt de Blomsterne i Vejret og jublede høit af Glæde. Derpaa traadde de sammen i Løvhytten og bleve enige om at sige, hvorfor enhver havde valgt sin Blomst.

Gustav, den ældste af dem, havde udkaaret sig Violen. See, sagde han, den blomstrer og dufter i beskeden Stilhed i Græsset og dens Virken er saa skjult som Foraarets umærkelige Komme og Betsignelse. Den bliver æret og yndet af Menneskene, i skønne Sange besynger man den og enhver pryder sig med den, naar han kommer fra Marken og giver den skønne Viol Navn af Vaarens førstefødte Barn og Beskedenheds Blomster. Derfor har jeg udkaaret mig den til min Blomst. Saaledes talte Gustav og rakte Herman og Alvina nogle af sine Blomster. De modtog dem med inderlig Glæde; thi dette var nu Broderens Blomst.

Da traadde Herman frem med sin Blomsterkøst. Det var den yndige Marklilie, som voxer

i Stovens fiolige Skygge og hæver sine Blomsterklokker i en Råd som Perler og hvid som Solens Lys. See, sagde han, denne Blomst har jeg udvalgt mig; thi den er et Billede paa Uskyld og et reent Hierte, den forkynder mig ogsaa Hans Kjærlighed, som smykker Himlen med Stjerner og Jorden med Blomster. Blev ikke Markens Lilie fremfor andre anseet værdig til at vidne om Hans Faderkjærlighed, i hvænt alt lever og aander? See, derfor har jeg valgt den lille Lilie til min Yndlingsblomst. Saaledes talte Herman og fremraakte sin Blomst og begge de andre modtog dem med from Glæde og saaledes blev Blomsten helliget.

Da kom ogsaa Alvina, den fromme yndige Pige med sine samlede Blomster. Det var den blaae spæde Forglemmigej. See! sagde den hulde Pige, denne Blomst har jeg funden ved Bækken! — Ikke sandt, den glindses som en klar Stjerne paa Himmelen og speiler sig i de klare Bænde, ved hvis Rand den voxer og Bækken henrinder nu skønnere og ligesom bekrandses. Derfor er den ogsaa Kjærligheds og Omheds Blomst og jeg har udvalgt den til min Yndling og giver eder begge den. Saaledes gav hun sine Brødre den med et Kys og disse takkede hende

med et Kys. Børnenes Skytsengel smilede ved denne Uskylds fromme Pagt.

Ynglingsblomsterne vare saaledes valgte. Derpaa sagde Alvina: vi ville flette dem i to Krandsse som et Offer til vore kiere Forældre!

De flettede nu to Krandsse af de skønne Blomster og bragte dem til Forældrene, som de fortalte deres hele Forhold og Valget af deres Blomster.

Da glædede Forældrene sig over deres gode Børn og sagde: en yndig Krands! Kierlighed, Uskyld og Beskedenhed slyngeds i hiaanden! See, hvorledes den ene Blomst hæver sig forskjønnet den anden og saaledes sættes danne den skønneste Blomsterkrone.

Men der mangler endnu eet — svarede Børnene — og bekrandsede med rørt Taknemmelighed Faderen og Moderen.

Da bleve Forældrene bevægede af Glæde, omarmede deres Børn hierteligen og sagde: en saadan Krands er dog herligere end Fyrstekroner!

H. B a a g ø e.
Bogholder ved Universitetet.

B o r g e r = B e n n e n

No. 41.

To og Tyvende Aargang.

Løverdagen den 13de October 1810

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Matth. Joh. Sebbelow,
Bimmelstædet No. 138.

A n m e l d e l s e.

Mandagen den 15 October om Eftermiddagen
Klokken 5 holdes General-Forsamling paa Prind-
sens Palai bag Slotet, til hvilken Tid De
Herrer Repræsentantere vilde behage at møde.

Administrationen for det foreenede Under-
støttelseselskab.

R. Bay. Brorson. Collin.

C. Købke.

De to Søstre.

(Af Kleine Romane, Erzählungen und Miscellen von A. v. Rozebue, 6tes Bändchen 1810.)

I en stor Stad levede to Søstre Jeannette og Pauline. Jeannette havde den Lykke at være meget skøn, og den Ulykke meget snart at erfare det. Hun saae gierne i Speilet, det var naturligt; hun pyntede sig gierne, det var tilgiveligt; hun søgte at erhverve sig Talenter, det var klogt; men hun troede at kunne undvære alt det øvrige, det var eenfoldigt. Virkelig spillede hun mesterlig paa Klaveer, sang de sværeste Bravour-Arier, tegnede Landskaber efter Hackert og brodeerte Blomster efter Naturen; men hendes Klaveerspil hørte man blot i store Selskaber, Arierne sang hun blot i Concerter, sine Landskaber malede hun blot for Udstillinger og Blomster brodeerte hun blot for Pragtstole og hvor de ellers kunde falde i Dinene. Hjemme var hun stedse plaget af Riedsommelighed; thi af hendes gamle sygelige Moder havde hun allerede hundrede Gange hørt, at hun var en smuk Pige. Skulde denne gamle Sandhed have ny Ynde for hende, maatte den høres fra fremmede Læber, derfor søgte Jeannette dagligen Selskab. Men

da Fruentimmer som bekiendt iagttage en vis Deconomie i at rose deres Medsøstre, Mandfolk derimod pleje at være mere ødsle dermed; saa var Jeannette helst i dette sidste Slags Selskab.

Hendes Søster Pauline vilde maaskee have handlet ligesaadan; men ingen vilde rose den stakkels Pige af den simple Grund — at ingen lagde Mærke til hende; thi de flemme Smaakopper havde ilde tilredt hende. I behagelige Talenter stod hun vel langt tilbage i Sammenligning med hendes Søster; dog spillede hun ret vakkert paa Guitar, sang ogsaa ret godt, men blot smaa Sange. I Tegning havde hun bragt det lige saa vidt som Jeannette, men paa tre Landskaber nær, som hængte i hendes Moders Sovestue, og som blot bleve seete af det moderlige Die, kom ingen af hendes øvrige Arbejder til Synne; thi saa utvungent den skionne Jeanette vidste at opføre sig, saa frygtsom var derimod den koparrede Pauline, og man behøvede blot at see to Gange paa hende, for at faae hende til at rødme. Til hendes Lykke var dette Tilfælde fiøldent, da næsten ingen saae to Gange paa hende. Blomster broderede hun trods hendes Søster; men blot paa Strikkexoser for hendes Tanter og Mormoder. Allerhelst var

hun hiemme; thi i Selskaber gav Bevidstheden om Mangel af udvortes Fortrin hende et tvungent Udseende. Hjemme gjeldte hun derimod noget; thi der kunde man ikke vel undvære hende.

Da disse to Piger vorte til, havde Moderen det desværre ikke almindelige Indfald, at de verelviis hver sin Uge skulde føre Huusholdningen. Pauline fandt sig snart i denne Grille og i hendes Uge gik alting ret godt. Naar Touren derimod traf Jeannette, saa løb hun vel hele Morgenen gesskiftigen omkring med Kogebøgerne; men naar Middagen kom, var Maden enten forsøltet eller svøden, hvorved hun tillige stedse klagede over den kostbare Tid, som tabtes for hendes Sang og Spil, eller og at hun ikke fik et Minut tilovers til Istandsættelse af det nye Hovedtøj for næste Aften. Den godhiertige Pauline overtoa da ofte hendes Arbeide; efterhaanden blev dette til Skik og Brug, Ugetouren blev glemt, og endelig bekymrede Jeannette sig ikke mere om Huusvæsenet. Den svage Moder lod det gaae som det gik, og kunde ikke see suurt til det allekiereste Ansigt, som henrykkede enhver, I ethvert stort Selskab glimrede jo Jeannette von Western, hendes Navn tjente Digterne til Niim

og Drikkebødre til Skaal. Kun faa vidste, at hun ogsaa havde en Søster.

To unge Officerer, Edward og Moritz, saae Jeannette og bleve begge dødelig forelskede i hende. Begge vare af god Fødsel, brave, ædle og begge meget rige. Jeannette blev hierteglad over denne Erklæring, og Moderen, som blot ved Sparsomhed kunde slaae sig igiennem, drømte sig en blidere Fremtid. „Skulde de begge gjøre Alvor af det,“ spurgte hun Datteren, „hvem vilde du da give Fortrinnet?“

„Det veed jeg endnu ikke, svarede Jeannette, de behage mig begge; dog jeg behøver meget og den rigeste bliver da vel den kiereste for mig. Jeg kan da, kiere Moder, understøtte Dem i Alderdommen, og min Søster vil jeg tage til mig; hun kunde føre Huusholdningen for mig.“

Den gode Gamle græd af Glæde over sin Datters barnlige Tænkemaade og Pauline takkede hierteligen for dette Beviis paa hendes søsterlige Kierlighed. Smidlertid beilede begge Ynglinger meget alvorlig om den Skønnes Gunst og fattede tillige Godhed for Pauline; thi hun viiste dem stedse den Føielighed, at lade dem være allene med hendes Søster. Jeannette

Kom virkelig i Forlegenhed, for hvilken af sine Tilbedere hun skulde erklære sig. Edvard gav et Bål, hvis Dronning hun var, og hun troede denne Aften at være nærved at elske Edvard. — Morik foranstaltede en Kanefart hvorved hun med den meest glimrende Equipage under Bieldeklang foer igiennem Gaderne og i Dag fandt hun Morik langt elskværdigere end hans Medbeiler. Saaledes traf hun det bestemte Svar i Pangdrag fra den ene Uge til den anden og dette kaldte hun sit Hjertes Vaklen.

„Naar jeg var i dit Sted, sagde Pauline en Dag, jeg tog Edvard.“

Hvorfor? Morik er ligesaa riig, og du maa dog tilstaae, at han er meget bedre voksen.“

„Brav skal han ogsaa være, lagde Moderen til.“

„Men letsindig, svarede Pauline; Tante har fortalt mig allehaande om ham.“

„Tante, svarede Jeannette knipst, er en gammel Tante.“

„Edvard, blev Pauline ved, er langt mere stadig, og jeg troer ofte at have bemærket, at han føler dybere og inderligere end Morik.“

„D! svarede Jeannette med Næsen i Beiret, i det hun for Speilet stak en Blomst i sit Haar:

de føle begge saa dybt, at jeg sandelig neppe veed at hielppe mig ud af det. Smidlertid, hvad skader det, om jeg endnu nogen Tid lader dem være i Uvisshed? Deres Kappelyst fordriver mig Tiden meget behageligt, og tilsidst vil dog Tilfældet afgjøre det." — Pauline taug. Begge Bejlere fortsatte uafbrudt deres Frierie.

Da Edvard en Dag traadde ind i Bærisset, fandt han Pauline i Laarer og Jeannette i fuld Patter. Han spurgte beskeden om Marsagen saavel til Laarerne som til Patteren.

„Er jeg ikke et Barn, sagde Pauline stærkt rødmende, og forlod Bærisset. Vist nok et Barn, svarede Jeannette med Patter, i det Søsteren gik: De vil aldrig kunne gjette, hvorfor hun græder.“

„Dersom det ikke er ubeskeden at spørge“ — „Langt fra ikke. De har vel undertiden lagt Mærke til den gamle blinde Hund, som laae her paa Sophaen?“ „Det har jeg, svarede Edvard.“

„Nu, denne Hund tilhørte mig, og den har i sine og mine yngre Aar giort mig megen Glæde. I Morges sønder slog den min smukke Theekop med Evighedens Sindbillede. I Begyndelsen blev jeg lidt ærgerlig derover; endelig

falbt det mig ind, at det gamle blinde Dyr dog nu ikke mere duede til noget og kun gjorde Skade. Jeg sendte da Bud til Jægeren og lod den skyde." —

„Og derfor græder deres Søster?“

„Netop derfor. — Skulde man ikke troe, at vi endnu levede i Siegvarts Tider?“

Edvard taug — og forandrede strax efter Samtalen; men efter den Dag oversaae han ikke mere Pauline som forhen. Han indlød sig undertiden i Samtale med hende, lærte at kende hendes stille Virksomhed, beundrede hendes Beskedenhed og begyndte at finde hendes Skabning mere tækkelig. Rigtig nok var Pauline forglemt, saasnart den fortryllende, sejervante Jeannette viiste sig, saasnart hendes Dies Ild traf ham eller hendes hulde Smil henrykkede ham.

(Fortsættes i næste Nummer.)

H. B a a g ø e.
Bogholder ved Universitetet.

Til Efterretning bekjendtgjøres, at Selskabets Kasserer er flyttet til store Kongensgade No. 237.

B o r g e r = B e n n e n

No. 42.

To og Tyvende Aargang.

Løverdagen den 20de October 1810

Førlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Matth. Joh. Sebbelow,
Wimmelfæstet No. 138.

D e t o S ø s t r e .

(Fortsat. See No. 41.)

Moderen blev nu syg omtrent paa den Tid, da Jeannette til den nærforestaaende Fastelavn havde ladet forfærdige en glimrende Mafferade-bragt som Sultaninde. Pauline skulde ledsage

hende som hendes Slavinde og den gode Pige havde ogsaa allerede valgt en nydelig simpel Dragt dertil. Dagen kom — Moderens Sygdom var tiltaget; Lægen sagde vel intet, men han gjorde dog et betænkeligt Ansigt — og det var nok for Pauline til at erklære, at hun ikke vilde gaae paa Mafferade. Jeannette gjorde sig ingen synderlig Umage for at overtale hende og førte allene til Mafferaden.

„Hvor er deres Søster? spurgte Edvard.“

„Min Moder befinder sig ikke vel, og derfor er Pauline bleven hjemme for at holde hende med Selskab.“ — Dette Træk af Pauline behagde ham vel, men han havde ikke Tid til at estertænke det, thi Jeannette var i Dag længe leffion og hverken han eller Morik veeg fra hendes Side. Hun nød i høieste Grad den Triumph at blive beundret. Hvor hun dansede, slog man en Kreds omkring hende; hvor hun gik, hviffede man hinanden i Dret.

Genimod Midnat, just da hun havde lovet at danse en Quadrille med Edvard, traadde en Domino til og tog Masken af. Det var hendes Moders Læge.

„Min Frøken,“ sagde han, „jeg kommer i dette Dieblif fra deres Huus og tør ikke bølge for dem, at deres Frue Moder befinder sig meget slet.“

„Min Gud!“ raabte hun forskrækket, men tillige forvirret, „da maa jeg vel i Diebliffet —“

„Det forstaaer sig!“ afbrød Edvard hende i Talem, „vi træde ud af Quadrillen“ —

I samme Dieblif begyndte Musikken. Jeanette saae sig forlegen omkring, Edvard tilbød sig at opsoege hendes Tiener — hun vilde svare: jeg vilde bede derom — da en af Meddandserne greb hendes Haand og gjorde den første Tour med hende; hun fulgte mekanisk med, men sagde til en høstaaende Dame: Jeg kan ikke fortsætte Dandsen, min Moder er syg. „D! lad os ikke tabe vor Quadrilles Ziir,“ svarede den fremmede Dandsers, en ung, riig Engellænder. „De faa Minuter kan jo ikke gjøre nogen Forskiel.“ — Hun saae med en Slags Uengstelighed paa Edvard, som om hun ønskede, at han ligeledes vilde nøde hende; men han taug. Imidlertid var Raden kommen til ham at gjøre

Tour. Hans Naboe stødte til ham — han kastede endnu et slygtigt spørgende Blik til Jeannette — hans Naboe erindrede ham anden Gang — han satte sig ikke derimod, og nu valsfede han med hende omkring Kredsen. Quadrillen blev danset til Ende uden videre Erklæring.

Nu vilde hun strax bort, men hun var saagjennemvarm, at Svindsot vilde være uundgaaelig, dersom hun strax vovede sig i Kulden. Hun gik altsaa et godt Kvartecrøstid op og ned i de fioligere Sideværelser. Endelig kiorte hun bort og Edvard ledsagede hende. — Kiøkkenet i deres Boepæl var lige ved Trappen. Da de steg op ad den, saae de Ild i Kiøkkenet. Pauline stod ved Skorstenen og kogte Urter til et Omslag. Hendes Ansigt, som var sat i Rødme ved den stærke Ild, forekom denne Gang Edvard meget vakfert.

„Det var vel, at du kom,“ raabte Pauline sin Søster i Møde: „Moder er bleven meget syg og jeg maa ofte lade hende være allene.“

Edvard anbefalede sig i en besynderlig Stemning. Netop denne Aften havde Jeannette hen-

fastet nogle Bink, som lod ham haabe, at han vilde seire over sin Medbeiler. Hans Henrykkelse derover var siden den sidste Quadrille meget svækket. Et Dække faldt fra hans Dine; han kunde nu for første Gang uden heftig Attrae tænke paa hendes Skønhed. Maafee havde han allerede nu revet sig løs fra denne Uværdige, dersom ikke Forsængelighed havde tilhviſket ham: Hun elsker dig! hun vilde strax have forladt Salen, dersom hun ikke netop havde dandsset med dig, blot du kunde i nogle Dieblikke bringe hende til at glemme sine Pligter. — Hans Sandfælg-
 hed kunde ikke modstaae den smigrende Tanke, at blive elsket af en saa engleskion Pige, og alt, hvad Fornuften kunde tilkæmpe sig over ham, var: at sætte denne formeente Kierlighed paa Prøve.

• Dette opsatte han indtil Moderen var helbredet; han gif da en Dag til Jeannette med forstilt Tungvindighed og opdagede hende, at hans Gædser i Schwaben vare blevne gandske ødelagte af Hienden, og at der i det mindste behøvedes en halv Snees Aar, til igien at faae dem sat i deres forrige Stand. „Men,“ sagde han med

Omhed, naar kun Jeannette elsker mig, vil min Gage være tilstrækkelig til at beskutte os for Mangel." Hun blev synlig forskrækket, da hun begyndte sin Fortælling, og den Umage, hun gjorde sig for at skjule sin Forvirring, undgik ham ikke. Et ængsteligt Stille fulgte nu; dog fattede hun sig snart igien, lagde venligen sin Haand paa hans og sagde: „Gode Ven! jeg vil ikke føre dem bag Lyset. Jeg er et forkjelet Barn og jeg behøver meget. Vi to ere ikke Romanhelte; vi veed, at den varmeste Kierlighed bliver kold under et Straatag. At jeg holder meget af dem, det nægter jeg ikke — men — man maa finde sig deri — Bliv min Ven." —

Edvard følte vist nok et smerteligt Stik i Hjertet ved denne Erklæring, men det var en velgiørende Operation. Gaaret blev hastigt lægt. Han igientog strax efter sin Historie i Paulines Nærværelse. Den gode Pige broderede derved meget slittig, uden at see op fra sit Arbeide; dog mærkede han tydelig, at hendes Dine fyldte sig med Taarer. — „Hvad der meest smerter mig ved denne Ulykke, vedblev han, er min gode Moders pludselige Armod. Endskiøndt jeg efter Evne vil understøtte hende af min Gage,

saa vil dette dog langt fra ikke være tilstrækkeligt til at forskaffe hende den Overflødighed, som hun er vant til, og de veed, at Armod staaer blot i Forhold til Menneskenes forskellige Fornødenheder." Nu løftede Pauline pludselig sit Hoved i Veiret og betragtede ham med den inderligste Velvillie. Hun sagde intet — og dog saare meget. Naalen zittrede i hendes Haand — dog betænkte hun sig og blev ved at brodere. Efter et Ophold spurgte hun, for ligesom igien at fornye Samtalen: „Hvor opholder deres Frue Moder sig?" — Edvard nævnte Stuttgart, hvor hun virkelig levede paa høi Fod. Pauline tog deraf Leilighed til at erkjendige sig om denne Stads skionne Omegn, og Edwards Ulykke blev ikke videre omtalt. For at skaffe sit Foregivende endnu mere Troværdighed, indskrænkede han sig virkelig og folgte sine skionne Heste. Han vedblev at besøge begge Søstrene, og hans Hjertes Rolighed tillod ham nu at bemærke tusende Smaating, som forhen vare undgaaet ham. Ingen af hans Sagttagelser vare af den Art, at de igien kunde oplue den gamle Kierlighed; derimod forekom Pauline ham hver Dag elskværdigere, og hendes Person behageligere. Da han nu underholdt sig mere med hende end med Ge-

annette, saa havde hun efterhaanden fattet Til-
 lid til ham, hendes Blyhed forsvandt og hun
 udviklede sit Hierte for ham. Hvad der især
 hjalp til dette, var den beskedne Overbeviisning,
 at Edvard ikke kunde have nogen Tanke om en
 Forbindelse med hende; dette befriede hende fra
 at være forlegen, og hun viiste ham uskyldig
 reen, søsterlig Tilbøielighed.

(Fortsattes i næste Nummer.)

H. B a a g ø e.
 Bogholder ved Universitetet.

Til Efterretning bekjendtgjøres, at Selska-
 bets Kasserer er flyttet til store Kongensgade
 No. 237.

Borger = B e n n e n

No. 43.

To og Tyvende Aargang.

Løverdagen den 27de October 1810

Forlagt af Understøttelses = Selskabet.

Trykt hos Matth. Joh. Sebbelow,
Wimmelfastet No. 138.

A n n e l d e l s e

S General-Forsamlingen den 15de denne Maa-
ned blev fremlagt General-Regnskabet for 1808
tilligemed D^rre, Revisorers Brev, efter hvilket de
Sintet havde fundet at afsætte ved Regnskabet, og

blev samme efter Lovens 4 Cap. 10 §. quiteret af Repræsenterne.

Som nye Medlemmer i Selskabet
bleve antagne:

- Hr. Zimmerman, Handelsbetjent.
 — Holst, Haarskier.
 — Hofgaard, Bogholder.
 — Nyhl, Ruffmester og Dannebrogsmænd.
 — Mildenstein, Ovsigtbetjent ved Tørvemagasinet.

Det øvrige i denne General-Forsamling foretagne skal herefter blive anmeldt.

Administrationen for det foreenede Understøttelseselskab.

K. Bay. Brorson. Collin.

C. Købke.

De to Søstre.

(Sluttet. See No. 42.)

Jeannette syntes derimod ikke mere om hans Besøg, som især da vare hende besværlige, naar Moris var tilstede. Hun indskrænkede nu sit hele Koketterie til ham, og drog sit Næt saa fast om ham, at han daglig paa sine Knæe anraabte hende om, ved Alteret at gjøre ham til den misundelsesværdigste Dødelige. Hun gjorde sig endnu nogen Tid kostbar; men gav ham endelig sit Ja, den Henrykte laae nu for hendes Fødder og de kostbarste Anstalter bleve giorte til Formælingen.

Edvard blev meget rolig derved; han var ikke mere forelsket, dog syntes det ham undertiden, at han følte Kierlighed til Pauline. Hans Længsel efter hende, naar han ikke havde seet hende i et Par Dage; den Hurtighed, hvormed Tiden løb for ham, naar han var hos hende, den Ulyst, hvormed han skilte sig fra hende. — Alt dette førte ham paa den Tanke: Du tilbød Pauline din Haand. Hans Fornuft istemmede, og der gaves Dieblikke, hvor han følte Lust til at trykke hende til sit Hierte.

En overraskende Begivenhed gjorde pludselig Udslaget.

Han modtog et Brev fra sin Moder, hvori laae en Anviisning til hende paa 100 Rigsdaler, udstedt af et af de første Handelshuse i Edwards Opholdssted. „Seg begriber ikke, skrev hun i den Anledning, hvorledes jeg er kommen til den? Man har sendt mig Anviisningen i et Brev uden Navn, hvori man i faa Linier anvober mig om, ikke at forsmaae denne Gave fra et godt Hierte.“ — En Lue blussede høit i Edwards Bryst — han zittrede — hans Die funkede — han ilede hen til Riibmanden.

Har De udstedt denne Anviisning?

Ja. —

For hvem?

Seg har faaet reen Baluta derfor.

Uf hvem?

Det tør jeg ikke sige.

Men Anviisningen er bleven sendt til min Moder.

Det veed jeg ikke, det kommer ikke mig ved.

Seg beder dem indstændig om, at nævne mig Personen.

Seg tør ikke.

De bidrager maaffee derved til mit Livs
Lykke.

Kiøbmanden saae forundret paa ham.

Vil De sige mig Sandheden, naar jeg siger
Dem Navnet?

Ja.

Froken Pauline von Western.

Rigtig truffen.

Edvard styrtede afsted. To Minuter efter
laae han for Paulines Fodder og bad om hendes
Haand. — Hun vidste ikke, hvorledes det var
fat med hende — hun kunde ikke svare — hun
hulkede. — Han slyngede sin Arm om hende:
„Føler De intet for mig?“ Nu sank hun til
hans Bryst: „O Gud! jeg har allerede længe
elsket Dem! men hvor kunde jeg haabe“ —
Kierligheds første Henrykkelse gennemstrømmede
to ædle Hjerter. Pauline begreb blot ikke, hvor-
ledes Edvard var kommen til denne pludselige
Beslutning. Hun spurgte ham ofte derom; han
smilede og gav ikke noget Svar.

Hendes Formæling med den fattige Edvard
blev bestemt til samme Dag, paa hvilken Jean-
nette skulde forbinde sig med den rige Morik.
Pauline indrettede sin tilkommende Huusstand
med streng Sparksomhed; hendes hvide, simple

Brudeklædning fordunkledes af Søsterens pragtfulde Dragt. Edvard trykkede hende med Fryghed til sit Bryst og smilede. „I Morgen sagde han, vil jeg melde min Moder det Balg, jeg har giort. De indlægger dog ogsaa et lille Brev.“ Pauline lovede det, ikke uden synlig Forlegenhed, og Edvard smilede atter.

Næste Dag overrakte hun ham Brevet, men viiste ham tillige en forbunden Finger, som havde nødt hende til at dictere hendes Søster Brevet. Edvard kyste Fingeren, saae Kierlighedsfuld paa hende og en Taare skød sig frem i hans sunklende Nie. Hun blev rød og syntes ikke at kunne blive klog paa ham. „Ret godt“ sagde han smilende og taug.

Bryllupsdagen kom. Edvard gif tidlig om Morgenens til sin Brud og lagde et kostbart Smykke i hendes Skød. Pauline studsede, Jeannette endnu mere; thi Smykket var af meget større Værdie end hendes. „Jeg har aagret, sagde Edvard skjertsende; en lille Sum, som var forestraft mig af en ædel Veninde, har bragt tusindfold Renter.“ — „Af en Veninde, gjentog Pauline?“

„Smykket er gandske vakkert, vedblev Edvard; dog hvad der meest vil pryde Dem, og,

giøre mig til den Lykkeligste, er indsluttet i dette Papir."

Hun aabnede det. Det var Bruderingen indviklet i Anviisningen. Pauline kiendte den ved første Blik og slog rødmende Dinene ned. Edvard styrtede hulkende for hendes Fødder og omfavnede hendes Knæ. Hun sank kierlighedsfuld i hans Arme og hvistede til ham: „Saaledes at føre mig bag Lyset."

Da man endelig kom til Erklæring, omarmede Moderen sin gode Datter, men Jeannette slog Rynker paa sin skønne Næse. Hun vilde kiule sin Harm; men hendes Bryllupsdag var tillige Begyndelsen til hendes Egtestands-luner.

Endeel Aar forløb. Edvard fandt til sin Forundring, at han havde været blind og at hans Kone var virkelig skøn. Hans huslige Lykke vorte med hver Dag. Hos Jeannette indfandt den sig aldrig. Blomstrende Børn spøgede omkring Pauline. Skjødehunde omringede hiin. Pauline levede blot for sin Mand og sine Børn; Jeannette kun for den store Verden. Her fandt hun en Slags bedøvende Erstatning for den eneste sande Lykke i Egtestanden, saa længe hendes Skjønhed dagligen tiltrak hende ny Beundrere og saa længe hendes Mand's Rigdomme

fatte hende i Stand til at føre et pragtfuldt Liv. Men af! hendes Yndigheder begyndte at falme — hun skrantede — Hendes Mand's Kierlighed var sløvet — hans Pengeskiffer udtømte. Mangel frembragte Splid imellem dem. Man undgik hinanden. Fruen gjorde Gield, Herren bortspillede hendes Smykker. Man sad eensom ligeover for hinanden — Riedsommelighed plagede dem. Drmen hørtes i Væggen. Man begyndte med Beklagelser og endte med Bebreidelser.

Fattig og hjælpeløs maatte Jeannette nu søge et Fristed hos sin Søster. Hun blev kjerligen modtaget og behandlet med den sømmeste Skaansel; men hendes Samvittighed var mindre skaansom. En svindsottig Hoste udmarvede hendes Legeme, i hendes 28 Aar var der ikke et Spor mere tilbage af hendes forrige Skønhed. Bitterhed i Sindet gjorde hende uskikket til enhver huuslig Glæde. Huustyendet zittrede for hende. Vilde Ammen bringe Barnet til Tavshed, sagde hun blot: Tante kommer! De mere vorne Børn, naar de ved deres glade Leeg langt borte hørte hende hoste, sprang strax i Skiul og hvissede til hinanden: Tante kommer!!!

H. B a a g ø e.
Bogholder ved Universitetet;

Til Efterretning bekjendtgjøres, at Selskabets Kasserer er flyttet til store Kongensgade No. 237.

B o r g e r = B e n n e n

No. 44.

To og Tyvende Aargang.

Løverdagen den 3die November 1810.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Matth. Joh. Sebbelow,
Wimmelfkæftet No. 138.

Den første Hviledag.

(Af Parabeln von Dr. Krummacher.)

Skabningens sjette Dag gif til Ende. Solen havde fuldendt sin Bane. Aftendæmringen begyndte at udbrede sig over den ungdommelige

Jord. Skabningens førstefødte Søn stod paa en Høj i Eden; Eloah, hans Skytsengel og Ledfager ved hans Side.

Det blev stedse mørkere omkring Høien, Dæmringen blev til Nat og indhyllede som et duftigt Slør baade Høje og Dale. Fuglenes Sange og Dyrenes glade Lyd forstummede; den stille Luft syntes endog at ville indslumre.

Hvad er det? spurgte Mennesket med sagte Stemme sin himmelske Belgiorer? Skal den unge Skabning ophøre og heusynke i sit gamle Intet?

Eloah smilede og sagde: Det er Jordens Røve.

Nu viiste de himmelske Lys sig; Maanen stod op og Stjernernes Hær traadde frem i klar Glæds.

Mennesket vendte Bjet mod Himmelen i sød Beundring; men Herrens Engel saae med Behag ned paa Jordens Søn, som skuede mod det Høje. Natten blev endnu mere stille; Nattegalerne sloge i stærkere Toner.

Eloah berørte Mennesket med sin Stav, og nu lagde det sig paa Højen og slumrede. Den første Drøm oprandt i hans Sjæl. Jehova skabte ham sin Selskaberinde.

Da Morgendæmringen begyndte, berørte Eloah den Slumrende. Han vaagnede og følte sig giennemstrømmet af Kraft og Liv. — Høje og Dale hævede sig af Dæmringen; det nye Lys nedstraalede paa Edens Strømme; Solen stod op og frembragte Dagen.

Mennesket saae den nyskabte Kvinde, de Levendes Moder. Beundring og Fryd opfyldte hans Hierte.

See! sagde Eloah. — af Roelighed bliver det guddommelige frembragt. Derfor skal du hellige denne Dag til Røe og til Guddommen.

Sommerfuglfangsten.

Den lille Wilhelm ilede en tidlig Sommermorgen ned i sin Faders Have. Af sit eget Blomsterbed vilde han plukke en Blomsterkorf af Neliker og Levkøjer, som han vilde forære sin Moder; thi det var hendes Fødselsdag.

Da han kom i Haven, saae han en skøn Sommerfugl, som slagrede hist og her. Drengen glemte nu baade Moderen og Blomsterne — og tænkte allene paa at fange Sommerfuglen.

I Begyndelsen forfulgte han den med sagte Skridt, for ligesom at skjule sig, men ved hvert Skridt vorte hans Begjerlighed, og Sommerfuglen syntes ham skjønnere i Farve og Vinger, jo længere den kom fra ham.

Endelig satte den sig paa et lidet Frugttræ, som var sine første Blomster. Dette stod tæt ved hans eget Blomsterbed, og derfor havde Faderen ogsaa foræret ham Træet. Af den Aarsag og fordi det var saa lidet og dog bar saa skøn en Krone, holdt Drengen meget af det.

Da han nu saae Sommerfuglen siddende paa dets Blomster, sprang han iilsom til og slog med sin Hat saa hæftig efter Sommerfuglen paa Træet, at alle dets Blomster faldt af og to Grene bleve afbrudte.

Nu saae han bestyrktet ned til sine Fodder, hvorhen Grenene vare faldne, og blev vaer, at han ogsaa havde nedtraadt alle sine Hyacinter, Nelliker og Levkøjer — og Sommerfuglen laae tillige død og sønderrevet for hans Fodder.

Da vendte Wilhelm med Graad og Beeklage tilbage, uden Sommerfugl og uden Blomster — et Billede paa lidenskabelig Sandse- lighed, som ubetænksom jager efter Glæden.

Dvindle-Bedrag.

(Af algemeine Moden-Zeitung, 12te Jahrgang 1810.)

I Høsten i Aaret 1800 kom en Dame til Wien, som kaldte sig Baronesse von Sittau. Hun havde

en glimrende Equipage, fire mandlige og to kvindelige Betiente; hun lejede sig meget skønne Bærelser, som hun meublerte efter den høieste Smag. Alle sine Udgifter betalte hun strax i rede Penge og i Guld. Ved Hoffet og i de første Selskaber blev hun forestilt som Enke efter en Preussisk Oberst, der havde været overordentlig riig. I November fik hun et Creditbrev fra et Hamburgsk Handelshuus paa 50000 Gylden, lydende paa en af de største Bankører i Wien. Den Pragt hun førte, og hendes indsmigrende Bæsen, forenet med en ikke ubehagelig Figur og Characteren af en riig Enke, forskaffede hende mange Beundrere og en stor Mængde Tilbedere, hvoriblandt vare mange unge Mænd af Adelen. Hun afflog imidlertid alle Ugtefæbtilbud, og var bestemt til, stedse at blive Enke, af Taknemlighed mod hendes afdøde Gemal. Hun gik regelmæssig i Kirke og til Skrifte, hendes Opførsel var dadelstrie, hendes Levemaade fin og hendes Samtaler vittige. Man betragtede hende som et Mønster paa Frømhed og Dyd. Hun blev snart en Gjenstand for sit eget Kjønns Misundelse og for Mandkjønnets Beundring. Hun var velgjørende mod de Fattige, besøgte ofte Hospitalet og tegnede sig for store Summer til velgjørende Anstalter.

Eigeover for hende boede en Grosserers Søn. Denne unge Mand havde meget høie Tanker om sin egen vakre Person og sine Fortjenester, fordi hans Fader havde efterladt ham 300000 Gylden. Han henvendte sig til en af hendes Piger, for at faae overrakt Baronessen et Brev, hvori han tilbød hende sin Haand og sin Formue; men hans Tilbud blev forkastet med Uvillie. For en betydelig Foræring paatog Pigen sig, skjøndt hun stod i Fare for at miste sin Tjeneste, endnu een Gang at overbringe hans Hersterinde et Brev, som fandt en bedre Modtagelse. Den unge Mands Skabning mishagede ikke Baronessen; hun lod ham derfor komme hemmelig til sig, og samtykkede endelig efter mange Bønner, Sukke, Taarer og Foræringer, i at giøte sig med ham til næste Paaske; dog maatte han love hende, at holde dette hemmeligt og at lade sig vie til hende i Berlin.

I December fik hun et Brev med den Efterretning, at hendes yngre Søster havde forlovet sig med en Adelsmand i Schlesien. Hun tog sin hemmelige Elsker, som hun havde indbildt, at hun besad 200000 Gyldens aarlige Indkomster, paa Raad med sig angaaende den

Foræring, hun vilde gjøre hendes Søster paa hendes Bryllupsdag. Man blev eenig om, at denne Foræring ikke kunde være mindre end 60000 Gylden i Diamanter. Da hun selv vilde gjøre Valget af de sidste, bad hun den unge Mand, at bringe hende for 200000 Gylden Juveler fra hans Onkel, som var Juvelerer. Hun lovede strax at betale dem, hun beholdt, i rede Penge.

(Sluttes i næste Nummer.)

H. B a a g ø e.
Bogholder ved Universitetet.

Kommissionen, som bestyrer Bladet, samles den 11 November, da Hr. Kapitain og Ridder Abrahamson meddeler sit Bidrag.

B o r g e r = B e n n e n

No. 45.

To og Tyvende Aargang.

Løverdagen den 10de November 1810.

Forlagt af Understøttelses = Selskabet.

Trykt hos Matth. Joh. Sebbelow,
Wimmelskæftet No. 138.

Qvinde = Bedrag.

(Fortsat. See No. 44.)

Dm Aftenen fik hun Diamanterne, som hun beholdt til den anden Dag for at besee dem; men da den unge Mand til bestemt Time lod sig

melde, fik han det Svar af Betjentene, at Baronessen var upasselig og ikke vilde see nogen før næste Dag. Da den Staffels Elsker kom tredie Dag igjen, erholdt han den Efterretning, at Baronessen allerede for to Gang fire og tyve Timer siden havde forladt Huset, og havde i Forvejen givet den Befaling, at melde hende upasselig, hvis nogen spurgte om hende, da hun vilde gaae til Ursulinerklosteret, for der at forrette sin Andagt. — Her havde hun ogsaa virkelig været, men blot for at bedrage Superioren for et Brilliantkors af stor Værdie, som Keiserinde Maria Theresia havde skienket til Jomfrue Marias Billede. Baronessen havde nemlig laant det, for efter hendes Sigende at lade forfærdige et derefter til hendes Søster.

Samme Dag havde hun ogsaa været hos sin Bankør og havde foregivet, at hun vilde kjøbe Juveler til sin Søsters Formæling. Hun havde derfor af ham faaet i Guld og Bankosedler og Buxler paa Hamborg 100000 Gylden mere end hun havde Credit for. —

Siden efter har man erfaret, at hun har spillet samme Streger i Berlin, Dresden og

Neapel. Allevegne fra sendte man Courerer efter hende, men forgjeves; den eneste Efterretning, man erholdt, bestod deri, at en Dame, som temmelig svarede til Beskrivelsen, havde indskibet sig i Embden, enten til Engelland eller til America.

Hun var omtrent 25 Aar gammel, talte de fleste europæiske Sprog meget flydende, besad megen Smag i Tegning og spillede gandske fortreffelig paa Fortepiano.

Overordentlig Frugtbarhed.

Andreas Pearse, Arbeider ved et Manufactur i Bristol, har i 6 Aar avlet 14 Børn med sin Kone Anna Taylor. Den 20de Januari 1801 blev han gift med hende. Den 1ste October 1801 nedkom hun med 3 Dreng, den 3 October 1802 med 2 Dreng, den 16 Julii 1803 med 1 Søn og 1 Datter, den 13 Maj 1804 med 2 Sønner; den 25 Februari 1805 med 4 Søn og 1 Datter; den 14 Januar 1806 igien

med 1 Søn og 1 Datter og endelig den 16 November 1807 med 1 Søn.

Bespynderligt Testamente.

I Aaret 1733 døde i Whittleton en Mand ved Navn Underwood, af hvis underlige Testamente følgende meddeles:

1) Paa min Grav skal man, saasnart man har nedsænkst mig, lægge et Stykke hvidt Marmor med den Indskrift: Non omnis morior (Jeg dør ikke gandske) J. Underwood 1733.

2) Saasnart dette er skeet, skulle de 6 Herrer (hvilke han nævner i Testamentet) synge ved Graven Horatses 2ode Dde i 2den Bog.

3) Der skal ikke ringes med Klokkerne; ej heller skal nogen af mine Paarørende eller Bønder, paa de 6 ommeldte Herrer nær i couleurete Klæder, følge mig til Graven.

4) Kisten skal være grønmalet, da denne fædse har været min Yndlingsfarve.

5) Man skal lægge mig i Litgkisten i mine sædvanlige Klæder. Canadons Horatius skal lægges under mit Hoved, Bentleys Milton ved mine Fødder, et lidet græsk Testament ved min høire og en lille Udgave af Horatius ved min venstre Haand, og Bentleys Horatius under mig.

6) Min Søster skal i Sørgehuset beværte de 6 Benner efter Begravelsen med et Aftensmaaltid, og udbetale 6 Guineer til hver for deres Umage.

7) De 6 Herrer skulle efter Aftensmaaltidet synge Horatses 31 Dde i 1ste Bog, og derefter glæde sig ved et godt Glas Viin, og ikke mere tænke paa J. Underwood.

Uf dette Testamente seer man, at Testator maa have været en stor Ven af Digteren Horatius, og tillige, at Engellands Love uforstyrret tillade enhver at tilfredsstille deres Luner og ytre enhver Slags Synderlighed.

Maleren og hans Mester.

(Uf Parabeln von Dr. Krummacher.)

En ung Maler havde forfærdiget et fortreffeligt Billede, det bedste, som hidtil var lykkedes for ham. Hans Mester selv fandt intet at dadle derpaa. Den unge Maler var saa henrykt derved, at han uophørlig betragtede sit Konstværk og ophørte med at gaae videre i sin Konst; thi han troede, ikke at kunne frembringe noget bedre.

En Morgen, da han atter vilde glæde sig ved sit Billede, fandt han, at hans Mester gandske havde udfløjet hele Maleriet. Fortørnet løb han til ham og spurgte ham om Aarsagen til denne grusomme Udfærd.

Mesteren svarede: Jeg har gjort med bedste Overlæg. Maleriet var godt, som Beviis paa dine Fremskridt, men det var tillige din Fordærvelse. — Hvorledes det? spurgte den unge Kunstner. Kjere, svarede Kunstneren, du elskede ikke mere Konsten i dit Billede, men blot dig selv. Troe mig, det var ikke fuldendt, som du selv syntes — det var blot en Begyndelse til Konstens Dyrkning. — Der tag Penselen og see, hvad du paa ny kan skabe. Lad dette Offer ikke fortryde dig. Det Store maa være i dig,

førend du er i Stand til at bringe det paa Lærredet.

Med kraftfuld Følelse og Tillid til sig selv og sin Lærer greb han atter Penselen og fuldendte sit herligste Verk — Iphigenies Offer — Kunstnerens Navn var Timanthes.

B ø n n e n.

Cornelia var sine Forældres Glæde og Stoltshed; thi hun var skøn og hendes Kinder blomstrede som den unge Rose, der første Gang aabner sig for Duggen. Hendes Sjel var tillige saa reen som en Foraarsmorgen, der svæver over de blomstrende Dale og forkynder den glade Dag.

Endnu havde Cornelia ikke kjendt Livets Nøje; hendes Ungdoms Dage havde stedse været lyse. Men see! hendes Moder blev syg og udmattedes paa det lange Sygeleje; thi Feberen var saa heftig, at den bragte hendes Sandser i Wildelse. Da vaagede Pigen hele Nætter ved den syge Moders Seng, vederqvægede og gik om hende med stille Omhu og hemmelig Angest.

Den syvende Dag blev Feberen heftigere end før og der var Stilhed og hemmelig Graad; thi enhver troede, at Døden var nær.

Men mod Natten kom den længe ønskede Slummer og Livskrafterne vendte tilbage. Cornelia sad ved Sengen, lyttede efter Moderens Vandedræt den hele Nat, og hendes Sjæl var ængstelig i Haabet.

Ved Dagens Frembrud slog Moderen Dignene op og sagde: Jeg besinder mig vel og faaer min Helbred igjen — og hun spiste og drak og slumrede paa ny.

Da blev Pigen underlig om Hjertet af Glæde; hun gik med sagte Trin ud af Værelset, og steg i Dæmringen op paa en Høj. Her stod hun, bevæget af Smertens og Haabets kæmpende Følelser. Da frembrød Morgenrøden og omstraaede hendes Ansigt og Cornelia tænkte nu paa Moderens fornyede Livskraft efter den qvægende Slummer, og den Angest, de havde følt for hende. I sit fulde Hjertes Følelse nedknælede hun paa Højens Blomster, bøjede sit Ansigt og hendes Laare forenede sig med Himmels Dug.

Derpaa opløstede hun sit Hoved og vendte tilbage til Moderens Kammer. Og Cornelia var skjønnere og yndigere end tilforn; thi hun havde talt med Gud.

H. B a a g ø e,
Bogholder ved Universitetet.

Kommissionen, som bestyrer Bladet, samles den 11 November, da Hr. Kaptein og Ridder Abrahamson meddeler sit Bidrag.

B o r g e r = B e n n e n

No. 46.

To og Tyvende Aargang.

Løverdagen den 17de November 1810.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Matth. Joh. Sebbelow,
Bimmelkastet No. 138.

Gravsang (af Kleist.)

Vee Dig, vee Dig, at Du er død!
Du skal ei see Aurora meer
Nedskuende fra Himmelen
I Purpurdragt, med gyldne Haar;

Dg ei den duggefulde Eng;
 Dg ei i melankolisk Skov
 Soelbilledet i grønne Dam.
 Fiens Beslutt skal ei meer
 Fornøie Dig, ei heller Curt
 Af Bækken som er quægsom Drik
 For Rosenbuske, mens paa den
 For Sephyrs sagte Vust henflye
 De krusede smaae Donninger.
 Ei heller Philomeke vil
 Nu røre Dig ved Toners Magt;
 Dg ei min Krauses Luth, hvis Suf
 Saa smt som Philomeles er.

Men Du skal ikke heller see,
 Den Dydige at harme sig
 Undsee sig ved sin Nøgenhed
 Dg leve hen i Trang og Graad;
 Imens en Skurk hoverer, og
 Med Guld og Silke prydet, leer.
 Du skal ei see Tyrannen, som
 Stolt sætter Fod paa boiet Hals
 Af frifødt Folk, der yder ham
 Tribut og Skatter, ikke for
 Beskyttelse; for Lusten kun.
 Ei Mar, ei Hoftræl piner nu

Dig med sin dumme Falskhed meer.
 Og til Dig skeler Hevnelyst
 Ei mere med sit Ulveblif.
 Og intet Uvæir, ingen Pest,
 Og ikke Jordstjælv, ikke Krig
 Dig skrekker mere. Jordens Punkt
 Med Uvæir, Pest, og Krig og Nød
 Flyer under dine Fødder hen,
 I Dunst og Lyn indhyllet. Storm
 Og Torden raaber under Dig.
 Og Hvile qvæger Dig, og Fryd,
 I ufornøret Klarheds Egn,
 Held Dig, Held Dig at Du er død!

Buggesang (af samme.)

Vee Dig, vee Dig, at Du er fød!
 Den store Daarekiste Dig
 Alt venter, Verden venter Dig
 Med Plager. Kundskab ei, ei Dyd
 Er Værn mod Dndstabs Magt, som vil
 Bestorme Dig. Fortjenester
 Fornærme Dumheds Majestet

Og vorde vist, om Du dem faaer,
 En Fængselsværdig Brode Dig.
 En Skygge kun af Feil vtl tidt,
 Om Du end hundred' Dyder har,
 Bagtalens grueligste Skrig
 Dyrække bag Dig. Vender Du
 Med ædel Brede til den Sværm
 Dit Ansyn, strax Enhver er tavst;
 Et Nik, en Pøgefinger som
 Alt synker, røber kun hvad man
 Sig foretog; men flux igjen
 Bag Dig opløstes Banvids Røst.
 Hvis Du ei taler som en Storm:
 Ei drikker som de Jordens Svælg,
 Hvor Havet sig i Dverne *) snoer;
 Hvis ei Dit Legem rystes som
 I Jordskjælv, naar Du vorder vred;
 Saa haver Du ei Heltemod!
 Og hilser Du ei dansende
 Langtfra, naar Phryner nærme sig,
 Saa har Du ikke Verdens Skik!

*) Er den danske Benævnelse af hvad man paa sin Dybske
 kalder Hav-svirvel — Malstrøm er et Egennavn,
 af Moskø Dverne.

Hvis Du ei spiller, vinder stærkt,
 Indtil Medspiller vaagner; hvis
 Ei, under Noser, Belyst Dig
 J kaade Arme favner; da
 Du mangler Tid! Du mangler Bid?
 Kun Daarskab skal Du see, og kun
 Ulykker: hele Lande flye
 For Krigens Ildhav, gusten Sult
 Dg Pest, der gaae i Krigens Spor.
 Dg Havet fvuulmer vildt, Fordærv
 Dets Bølger føre frem, og Død.
 Dg under Jorden tordner Brøl
 Et Svælg opsluger Mark og Skov,
 Dg hvad i Skov og Marken boer.
 Dg neppe findes dydig Mand,
 Som jo er miltesyg, er halt,
 Er vansør, eller blind af Stær;
 Ham plager Tungfind til hans Død!
 Alt dette skal Du see, og meer!

Men og Naturen skal Du see,
 Paa blidest Vnde sig. Et Spegl
 For Morgenrøden, Havet med
 Sit Purpurlys Dig glæde skal,
 Dg susende henrykke Dig.
 Naar Solen brænder, finder Du

Skjul i den grønne Nat. Med Haar
 Medhængende omfhygger Dig
 Den skønne Birk. Du rolig skal
 Blandt Dalens Blomsterbuske gaae.
 Og aande Fryd, og paa hver Blomst
 Givrilder *) see i broget Prunk.
 I Kloyer Du Fasanen seer,
 Som viser Dig den samme Hals
 Nu rød, nu braun, nu grøn, opløst
 Af Solens Glans. Og Engen med
 Regnbuens Pryd forlyfter Dig.
 Og ned i Vandene Du seer
 En Blomster-Labyrint; og tidt
 En spraglet Krans, og midt i den
 Det straalefulde Billede
 Af Solen; medens ovenfor
 I Duster Sephyr sværmer om.
 Og Lærken, som i Synet ei.

*) Det norske og svenske Navn, paa det Insekt vi saa
 upassende kalde Commerfugl.

Men altid er i Herrelsen
 Fra Skæbne nedsynger Fryd
 Dig i Dit Bryst. Dg Dyden ei
 Forsvunden end af Verden er,
 Dg Frederik belønner den.
 Den er og selv sin rige Løn:
 Medlidenshed og Udelmod,
 Taknemmelighed, Kjerlighed
 Til Mennesket, Hoimodighed,
 De skabe Fryd; og Fryd er kun
 Det sande Held: søl Dyder kun,
 Saa skal Du ogsaa føle Held.
 Lyksaliggjøres skal Du og
 Ved mangen Ven (som jeg det blev
 Ved ham, min Lunge) Bittighed
 Dg Venstabs glæder Dig ved dem,
 Dg troster Dig naar Falskhed lumst
 Anlægger det paa Din Fordærv.
 Ugt ei paa Avinds fæle Skrig
 Dg ei paa lumpne Ravnens Gylp;
 Men drik, som Druen, Solens Glans.

Dg stormer det, indhyl Dig da
I Dyden. Dftere Du dog
Skal Himlen see at smile blidt.
Meer Lyst end Smerte Livet er.
Held Dig, Held Dig, at Du er fød!

W. H. F. Abrahamson,
Kapitain og Ridder af Danebrogen.

B o r g e r = B e n n e n

No. 47.

To og Tyvende Aargang.

Lørdagen den 24de November 1810.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Matth. Joh. Sebbelow,
Wimmelstædet No. 138.

G u d s N a v n . *)

Da Alexander var i Babylon, lod han komme en Præst af hvert Land og Folk, han havde un-

*) Parabeln 2 D. S. 20.

dertvunget, og lod dem samles i sit Pallads. Da satte han sig paa sin Trone, og spurgte dem (men deres Antal var meget stort) sigende: Nu, siger mig, erkjende og ære I et hoieste, usynligt Væsen? Da boiede Præsterne alle tilhobe sig dybt til Jorden, og svarede: Ja!

Dg Kongen spurgte fremdeles: Hvilket Navn tillægge I da dette hoieste Væsen? Da svarede Præsten fra Indien: Vi kalde det, Brama, det er: Det Store! — Præsten fra Persien: vi kalde det: Ormutsk, det er, Lysets Kilde. — Præsten fra Judæa: Jehovah Adonoi, Herren, som er, var og skal være. — Dg saaledes havde hver Præst, sit eget Ord og Navn, til at nævne det hoieste Væsen med.

Da optændtes Kongens Hjerter til Brede. I have, sagde han, kun een Behersker og Konge; og saaledes skal I herefter ogsaa kun have een Gud: Ievs er hans Navn.

Da bedrøvedes Præsterne saare ved Kongens Tale og sagde: Det Ord vi have nævnet kaldes det hoieste Væsen ved af vort Folk, fra Ungdom af; hvorledes kunne vi forandre det?

Men Kongen vredebes end ydermere; da fremgik en gammel Wiismand med graae Haar, en Bramin, som var fulgt med Kongen til Babylon. Denne tog Ordet og sagde: Kongen, min Herre ville tillade, at jeg taler til Forsamlingen. Vendende sig da til Præsterne, spurgte han: Straaler ogsaa hos Eder Dagens himmelske Lys, Kilden til Lyset paa Jorden? Præsterne bukkede og sagde: Ja! Nu spurgte Braminen dem, een efter anden: Hvad kalde I det da? Og Enhver nævnede et andet Ord, som brugtes i hans Land og hos hans Folk. Da sagde Braminen til Kongen: bør de ikke herefter nævne Dagens Stjerne med eet og det samme Ord? Hælios er dens Navn.

Med disse Ord blev Kongen skamfuld og sagde: Lad Enhver bruge sit eget Ord. Jeg indseer, at Ordet og Tegnet endnu ikke er Bærfenet.

Adam og Paradisets Kerub. *)

Da Abel laae i sit Blod, og Adam stod hos den Shjelsflagne og græd, da traad Paradisets Kerub hen til Menneskeslæggtens Fader, og stod tavs ved hans Side, og Alvor var i Engelenes Ansyn. Men Adam opløstede sit Ansigt og sagde: Er det et Billed paa den Slægt der skal nedstamme fra mig? Og skal oftere Broderblod, udøst af Broders Haand besmitte Jorden?

Keruben svarede: Du sagde det.

Uf, hvorledes vil man da benævne den skrekkelige Gjerning? spurgte Adam.

Med en Taare i Diet svarede den Himmelske: Krig!

En Gysen overløb Menneskernes Fader; sukende sagde han: Uf, hvi maatte den Edle og Retferdige falde for den Uretferdiges Haand?

Keruben blev tavs.

Men Adam blev ved at klage og sagde: Hvad har jeg da endnu i min Jammer paa den blodsmittede Jord?

*) Parabeln. 2 D. S. 27.

Keruben svarede: At see op til Himmelen!
— Keruben forsvandt.

Dg Adam stod der til Solens Nedgang, og da Stjernerne vare oppe, udstrakte han sine Arme mod Orion og Karlsvognen, og raabte: O, I glimrende Vægtere ved Himmels Porte, hvi vandre I saa tavse? Maa den Dødelige fornemme Eders Stemmes Lyd, o saa taler om Landet hinsides, og om Abel, den Elskede!

Da blev det endnu stillere rundt omkring og Adam kastede sig ned paa sit Ansigt og tilbad; og i sit Hjerter fornam han en stille Lyd: „See! Abel, din Søn, lever.“

Trøstet gik han derfra og hans Sjæl var stille og veemodig.

De syv Børn. *)

Tidlig om Morgenen da Dagen begyndte at lyse, reiste en gudfrygtig Huusfader sig med sin

*) Parabeln 2 D. S. 32.

Hustru fra deres Natteleie, og de takkede Gud for den nye Dag og den styrkende Søn. Men Morgenrøden skinnede ind ad Vinduet, og syv smaae Børn laae i deres Senge og sove.

De saae paa Børnene, det ene efter det andet, og Moderen sagde: De ere syv; af det vil falde os tungt at føde dem. Saaledes sukkede Moderen, thi der var Dyrtd i Vandet.

Men Faderen sagde smilende: See, ligge de ikke og slumme alle syv, og have røde Kinder allesammen, og Morgenrøden henflyder igjen over dem, saa de see endnu smukkere ud, som syv blomstrende Roser? Moder, det vidner jo om, at han der skabte Morgenrøden, og sender Sønnen, er trofast og uforandrelig.

Og da de traade ud af Kammeret, stode ved Døren fjorten Skoe paa Rab, smærre og smærre, et Par for hvert Barn. Moderen saae paa dem at der vare saa mange, og græd.

Hvad græder Du for, Moder, sagde Faderen. Alle syv have de soaet de trinde og raske smaae Fødder; og skulde vi ængstes for deres

Beklædning? Have dog Børnene Tillid til os, hvi skulde vi ikke have den til Ham, der for-
maaer mere end vi forstaae.

See, hans Soel kommer! Saa lad os, som
den, begynde vor Dags Vandring med et glad
Ansigt.

Saaledes talede de, og stræbte. Gud vel-
signede deres Arbeide, at de havde Fornodenhe-
den baade til sig og til Børnene. Thi Troen
hæver Modet, og Kjerlighed giver Kræfter.

E g l o n s D ø d *)

I Gasa Stad ved Havet boede en Mand ved
Navn Eglon, som var Folkets Dommer i
mange Aar, og eiede meget Gods. Men Folket
priste mere hans Retfærdighed og Goddædighed,
end hans Rigdom, og de Fattige kaldte ham i
Løndom, Fader Eglon.

*) Parabeln 2 D. S. 42.

Da nu hans Dødsdag nærmede sig indbød han sine Venner og Brødre tilligemed deres Børn, og sagde til dem: Jeg døer. Dødsengelen har jeg seet inat, og fornummet det stille Hviot af hans Vinger. Thi frydes med mig og værer glade.

Da bleve de Tilstedeværende forunderligt tilmode; de saae til hinanden og sagde; Sid Eglons Ord findes usandsferdige førstegang idag.

Han smilede: Børnlille, sagde han, langt fra Eder være Sorg og forgjeves Haab. Mine Dages Maal er opnaaet. Jeg seer nu Dødsengelen trediegang i Nærheden; thi er jeg ikke uvant at see ham. Men idag viste han sig for mig førstegang med et venligt Ansyn. Jeg følger da gjerne glad med ham.

Med end større Forundring saae hans Venner paa ham, men talte ikke.

(Sluttes i næste Nummer.)

B. H. F. Abrahamson,
Kapitain og Ridder af Danebroge.

B o r g e r = B e n n e n

No. 48.

To og Tyvende Aargang.

Løverdagen den 1ste December 1810.

Forlagt af Undersøttelses = Selskabet.

Trykt hos Matth. Joh. Sebbelow,
Wimmelskæftet No. 138.

A n m e l d e l s e.

Følge den i sidste Repræsentant = Forsamling Mandagen den 15 October tagne Beslutning angaaende Eftersynet af de for de Selskabet tilhørende transportable Statsfonds og consignable Bankfonds, til samme udstædte Banke Reciper, samt af de til Selskabet for bevilgede Laan udgivne Gieldsbreviser og af de forskellige Protokoller som af Bogholderen og Kassereren føres

til den fornødne Ordens Holdelse m. v., hvilke Ting i Anledning af Hr. Grosserer Christian Thomsens Udtrædelse og min Collins Indtrædelse i Administrationen, skulde giennemgaaes i de 3 dertil udnævnte Repræsentantere D. Herrer Høiesterets Advokat Bilstedts, Litteratus Dreiers og Kaptein Thostrups Dverværelse, førend den tiltrædende Administrator modtog Nøglen til Kassen af den afgaaende, blev et Møde holdt Fredagen den 23 November, hvor, da Eftersynet var forbi, Hr. Grosserer Thomsen overleveredes et Exemplar af den med hans Navn forsynede Guldmedaille som efter Niels Brochs testamentariske Bestemmelse tilkommer enhver der i 3 Aar eller længer har været Medbestyrer af dette Selskab.

Med at anmelde dette, bør vi tillige i Selskabets Navn herved offentligent takke Hr. Thomsen der fra 18 Februar 1805 har været Medadministrator, for hans virksomme Deeltagelse i at fremme Samsfundets Vel.

Administrationen for det forenede Understøttelsesselskab.

R. Bay. Brorson. Collin.

C. Købke.

E g l o n s D ø d.

(Sluttet. See No. 47.)

Han merkede at de ikke forstode hans Tale, og sagde da: Jeg vil fortælle Eder det Vigtigste af mit Liv og Levnet, og da ville I indsee Meningen af mine Ord. Min Ungdom henflød uformørket, og jeg kjendte intet til Livets alvorligere Tilfælde. Da jeg blev Mand, beskikkedes jeg til Dommer i Gasa, og Folket satte Lid til mine Domme i Stadsporten. Jeg vandt ydermere en Qvindes Kjerlighed, der af Folkets Stemme rostes som den deiligste og ædelste blandt Landets Døttre; og mig kaldte man den lykkeligste Mand paa Jorden. Da sendte Gud mig en haard Sygdom, saa jeg i flere Maaneder maatte holde Sengen, og al Kundskab ikke formaade at hjælpe mig; thi Lægerne sagde: han er Dødsens. Da saae jeg Dødsengelen første gang, og i rædsom Skikkelse, og jeg bad inderlig han maatte gaae mig forbi. Han gik forbi; jeg blev karst, og Livet var mig nu skjønnere end nogensinde før. Min Hustru fødte mig tvende Børn, deilige, som to unge blomstrende Granattræer, og hver Dag deres Evner udvikledes, var mig en Baarens Dag. Da sagde

Hvermand i Landet: Eglon er den Lykkeligste i det hele Land. Hvad kunde mangle i hans Lykke, og i hans Huus, baade inde og ude.

Men see, da kom over Havet Mizraims Sygdom, og begge mine smaae Børn døde, Drengen og Pigen, og Moderen lagde sig ogsaa. Børnene, sagde hun, ere borte; af Eglon, en anden Verden vil gjemme dem, og give os dem igjen. Saaledes talde hun og døde ogsaa. Og jeg stod ene paa mine Tæpper, og mit Huus tykfedes mig saa øde og saa trangt. Nu kaldte jeg, opirret til Harmen, ad Dødsengelen; jeg kaldte ham Fordærveren, og da han gik mig forbi, sagde jeg: I Havets Dybde vil jeg søge den Grusomme, at han maa forene mig igjen med dem jeg har mistet. Hvad er Jorden for mig nu og Livet? Saa vandrede jeg ud til Havets Bred i den mørke Nat. Men paa Weiens hørte jeg Suk og Jammerlyd fra en Hytte, og gik ind, thi jeg tænkte, at finde der Een, lige saa ulykkelig som jeg. Der laae en Kvinde paa Gulvet og rev sig i Haarene, og fem smaae Børn græd omkring hende, og bade om Brød, og en Olding stod hos, nedbøjet og skjelvende. Jeg forfærdedes og spurgte: Kvinde, hvad jam-

rer Du for? Da tog Eldingen til Orde, sigende: I Stormen fornyelig har Havet opslugt hendes Mand, min Søn, tilligemed hans lille Båad. Den rige Mand, der havde laant ham Penge til denne, kræver dem nu, og da vi havde intet at betale med, har han taget Alt det han kunde finde, og imorgen jager han os ud af Huset, om ikke forinden Hungeren frier os fra ham. Da sagde jeg: hvi vender I ikke Eder til Eglon, Dommeren i Gasa? Og nu oplod Moderen sin Mund og sagde: Eglon boer i et Pallads, og er den Lykkeligste i Landet. Og, lagde Eldingen til, desuden er Gjelden rigtig og Eglon har dømt at den er saa. Da udraabte jeg: Du Himmels Gud! Eglon, er dette din Retfærdighed? Og jeg blev hos dem i Fiskerhytten, og vederqvægede dem, og den paafølgende Morgen sagde jeg: Seer her Eglon, Dommeren i Gasa, saa kommer da til mit Huus, at jeg kan vise Retfærdighed.

Seer I, Kjere, fra den Tid af har jeg lært at kjende mig selv og de Fattiges Hytter, og øvet Ret og Skjel. Saaledes har jeg paa Jorden nydt, taalt og virket. I Nydelsen ansee jeg Dødsengelen for en Morderaad; i

mine Lidelsers Mismod var han i mine Dien, som den Rettens Tjener der bringer den Fængslede Giftbægeret; men nu seer jeg i ham, det han er, den Ven der ledsager mig hen til mine Kjere.

Saaledes talende Didingen, heldede da sit Hoved til Puden og hensov.

Templet i Memphis. *)

Da Pythagoras, Wiismanden fra Samos, opholdt sig i Egypten, for at øse Wiisdom af Oldtidens hellige Kilde, førte Præsterne ham til Templet i Memphis. Rolig og stor som et Fjeld stod Vidunder-Bygningen, i Morgenens Skumring.

Hvorledes, raabte Grækeren, have Mennehænder kunnet løfte disse Klippestykker? Den

*) Parabeln 2 D. S. 56.

førenebe Kraft, var Præstens Svar, formaaer Alt, naar den styres af en Aand.

Nu oplødes Templets vældige Portfløie, ligesom Porterne til Skyggernes Bolig. De gik ind, og stode tavse mellem de høie Pillere, og gjennem de umaalelige Hvelvinger svævede en sagte Susen, ligesom Aandernes Stemmer.

Da greb en Gysen den unge Bise fra Sarnos, saa at han bævede. Han heldede sig til Muren og Taarer fløde fra hans Die.

Da nærmede sig een af Præsterne og spurgte, hvad græder Du for? Men Pythagoras tav. Noget derefter sagde han: Na! lader mine Taarer bryde frem. Føler jeg mig ikke her i Nærheden, af det frygtfordrende Bæsen, hvis Navn jeg ikke vover at nævne.

Og Præsten sagde: Held Dig, min Søn, i Din Ydmyghed. Den leder Dig til Gudsdom-

men, hvem dette Tempel reistes for. Og nu, lad Tempelets høiherlige Bygning udsonende føre Dig tilbage til Menneskeheden. Betænk, at dette Tempel var i et Menneskes Sjæl, før det reiste sig ud fra Klippesjeldet. Tør Dine Taarer, og gå glædelig ad Dine Veie.

W. H. F. Abrahamson,
Kapitain og Ridder af Danebroge.

Kommissionen, som bestyrer Bladet, samles den 9 December, da Hr. Professor Brorson meddeler sit Bidrag.

B o r g e r = B e n n e n

No. 49.

To og Tyvende Aargang.

Løverdagen den 8de December 1810.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Matth. Joh. Sebbelow,
Wimmelkæftet No. 138.

Rosen og Lilien. *)

Malvina stod hos sin Fader for en Lilie, der blomstrede under en Rosenbusk. Skinnende hvid,

*) Parabeln 2 D. S. 77.

som en Lysglans kneisede den beilige Blomstes aabne duftende Bager. Over den hængte en fuldt udsprungen kraftfuld Rose, og kastede et rødt Skier over Liliens fine Solblade, ogsaa flød begge Blomsternes Bellugt sammen.

O hvilken skøn Forening! raabte Malvina, og boiede smilende sit Hoved ned til Blomsterne. Det er Uskylds og Elskovs Forening, sagde Faderen; og nu stode de atter tavse for Blomsterne.

Imidlertid indtraad i Haven, Dskar, Malvinas beskedne Elsker. Da udbredte sig en blid Rødme over Malvinas Kinder, ligesom Rosens Glans over Lilien.

Faderen saae til hende og sagde: Ikke sandt, Malvina, Blomsterne have et Sprog?

For Uskyld og Elskov, lagde Dskar til.

Breve af Plinius den Yngre.

8. 24.

Til Maximus.

Jeg elsker Dig saa høiligen, at jeg maa, ikke sige Dig hvad Du bør gjøre, thi Underviisning behøver Du ikke, men erindre Dig om, at Du kommer ihu og holder fast ved det Du allerede veed, eller at Du maa vide det endnu bedre. Betænk at Du sendes til Achaja, til det sande og egentlige Grækenland, hvor Kultur, Videnskaber, endog Jordens Dykkelse troes at have deres første Oprindelse fra; sendes for at ordne Forfatningen i frie Stæder, det vil sige, blandt Mennesker, der med Rette kan kaldes saa, blandt Frie, der virkelig vare det, da deres Frihed var en naturlig Følge af deres Tapperhed og Fortjenester, tilstaaet dem ved Benskab, ved Forbund endog, og ved Ed. Er Guderne som stiftede Staterne og ær Gudernes Navne. Hav Erbødighed for den berømmelige Oldtid, for Eldefselv; thi som Menneskernes Alderdom er ærværdig, saa er Stædernes hellig. Hav Agtelse for denne Elde, for hine store Bedrivter, endog for de fabelagtige Fortællinger; saa Du fratager Ingen Noget af hans Anseelse, af hans Frihed, af det

han gjør sig til af. Hav altid for Dinene, at dette er det Land, som har sendt os Love, og givet os dem, ikke fordi vi vare seirvundne, men fordi vi bade om dem; at det er Athenen Du gaaer til, at det er Esedæmon Du skal beskyre; hvis overblevne Skygge og levne Navn af Frihed at røve, var haardt, grusomt, barbarisk. Du see hvorledes Pægerne, skjønt de i Sygdoms Tilfælde ikke gjøre Forskjel mellem Træl og Frimand, alligevel behandle den Fri med mere Bempfældighed og Skaansel. Kom ihu hvad enhver af disse Stater har været, men ei for at foragte den, fordi den ophørte at være det. Hold Dig fra Stolthed og Strengbed; Ringeagt tør Du alligevel ikke ved at frygte for. Ringeagtes Nogen der hersker, der har Magten ihænde, hvis han ikke er gemeen, nedrig, og har ingen Agtelse for sig selv? Ild eftertragter Magten Styrke ved Andres Nedværdigelse; ivoie Agtelse vindes ved Skrækken; og meget stærkere er Kjerlighed at forskaffe Dig det

Du attraaer, end Frygten; thi Frygten forsvinder, naar Du tager bort; Kjerligheden vedvaerer; og ligesom hiin gaaer over i Had, saa bliver denne til sand Agtelse. Men Du bør endelig, jeg gjentager det, vel erindre, hvad Forretning det er, som Dig er overdragen, og overveie den vel; hvad det er, og hvad det har paa sig, at ordne Forsatningen i frie Stæder; thi hvad kræver større Rolighed end Orden? og hvad er mere dyrebart end Friheden; hvad mere skjændigt da, naar Orden forvandles til Kuldkastelse, og Frihed til Trældom? Saa er endnu dette: at Du faaer ligesom at kappes med Dig selv. Hvilke Baand ligge ikke paa Dig: først den store Berømmelse Du for Dit Qvæstorat førte med Dig fra Bithynien, saa Fyrstens Mening om Dig, atter Din Tribunværdighed, Dit Prætor Embed, og denne Sendelse selv, der er overdraget Dig ligesom til Belønning. Thi bør desmere lægges Vind paa, at Du ikke skal synes at have været mere menneskekjerlig mere god,

mere kyndig i en langt borteliggende Provins, end i Nærheden af Hovedstaden, mere blandt Under-
 tvungne end blandt Frie; mere da Embed til-
 faldt Dig ved Lodkastning end da det gaves Dig
 med Overlæg; mere som Begynder og Ukjendt
 end som Kjendt og Prøvet: eftersom det, som
 Du vel ofte har hørt og læst, er meget skamme-
 ligere at miste forhvervet Berøm, end aldrig at
 have havt den. Dette ønskede jeg Du ville,
 som jeg sagde i Begyndelsen, antage som skre-
 vet til Paamindelse, ikke til Underviisning; dog
 hvi ikke til Underviisning ogsaa? Thi jeg er ikke
 bange for at jeg gaaer for vidt i min Kierlig-
 hed til Dig, da der er ingen Fare at det bliver
 for meget, der altid bør være som meest. Lev
 vel!

9. 2.

Til Sabinus.

Det er venffabeligt gjort af Dig, at Du be-
 gjerer, jeg skal ei allene skrive Dig oftere til

men ogsaa ret meget. Jeg har ikke gjort det, da jeg tildeels ikke vilde forstyrre Dig i Dine Forretninger, tildeels ogsaa selv har været meget sysselsat, og for det meste med saadanne tørre Ting, som baade adsprede og tage paa Munterheden. Desuden har heller ikke været meget at skrive om, thi det er ikke med mig som med Markus Tullius, hvem Du siger jeg skal tage Exempel efter. Thi han havde den rige Aand, og Forskjelligheden saavel som Stovrelsen af Materier forsynede denne Aand med overflødig Forraad. Men hvilke trange Grændser jeg er indsluttet i, indseer Du, uden at jeg behøver at sige det; uden saa var, at jeg vil skrive Dig sprenaglærde, eller om jeg maa sige saa, hemmelighedsfulde Breve. Men jeg synes intet mindre passende; naar jeg tænker paa Eders Waaben og Leire, og Eders Slagtordener og Trompeter og hvad I doier af Sved og Støv og Hede. Her har Du da en skjellig Undskyldning, som jeg dog tvivler, om jeg gad overbe-

viist Dig om; thi det hører til det rette varme Venstabs, at man ikke vil noies med sine Venders korte Breve, endskjønt man veed der er grundet Aarsag dertil. Lev vel.

W. S. F. Abrahamson,
Kapitain og Ridder af Danebroge.

Kommissionen, som bestyrer Bladet, samles den 9 December, da Hr. Professor Brorson meddeler sit Bidrag.

B o r g e r = B e n n e n

No. 50.

To og Tyvende Aargang.

Løverdagen den 15de December 1810.

Forlagt af Understøttelses = Selskabet.

Trykt hos Matth. Joh. Sebbelow,
Wimmelskæftet No. 138.

A n n e l d e l s e.

Mandagen den 17 Decbr. om Eftermiddagen. Klokken 5 holdes General-Forsamling paa Prindsens Palai bag Slottet for at tage Beslutning paa de i Kar om Laan og Understøttelse indkomne Ansøgninger, til hvilken Tid D'Herrer Repræsentantere vilde behage at møde.

Administrationen for det foreenede Understøttelseselskab.

R. Bay. Brorson. Collin.

C. Røbbe.

S i n d b i l l e d e r.

Naar de Gamle vilde udbrede nyttige Sandheder, naar de vilde befordre Dyd og gode Sæder, saa brugte de ikke alene simple, tørre Ord, men de søgte altid at give deres Foredrag en takkelig Dragt. Snart indklædte de deres Lærdomme i Fabler og Fortællinger, snart i Figur- og Sindrilleder. Hvad de Sidste angaaer, saa havde de stundom en politisk Hentydning, stundom vare de blot af noget Værd for de Lærde. Her finder man nogle Sindrilleder, der maasse kunde have nogen Interesse for Mennesket, ikke som Politiker eller Lærd, men som Menneske. Læseren vilde tillade Forfatteren, at beskrive Sindrillederne, som om Robbere ledsagede dem, og fremstillede dem tillige for Sandserne.

I.

F r e d e n s t r æ e.

J see her et Olietræ i frodigste Vært, prydet med mange Frugter. Det trives vel ej i alle Lande, men den Lykke det betyder, kan, naar Menneskene vilde, finde Sted paa alle Stæder, under alle Himmelstrøg, selv paa alle

Have. De Gamle valgte det til Fredens Symbol, fordi det altid grønnes, de helligede det til Minerva, Wiisdommens Gudinde, og Ingen torde afhugge eller opgrave det. Dets Frugter vare paa mange Maader nyttige og uundværlige for Menneskene. Derfor blev det Fredens træ hos dem. De vilde derved tilkiendegive deres Dnsker efter en uafbrudt Fred, og vække Dymærksomhed for, at Fredens Dage ere gyldne Dage.

Fred ernærer, og Ufred fortærer, siger et bekiendt meget sandt Ordsprog, og vi sœie til: Fred er Guds Villic, Ufred er en Følge af forværvede Menneskers Egenraadighed; Fred er Orden, Ufred Forvirring; Fred skaber Glæde og Belsignelse, Ufred Skræk og Elendighed; Fred formerer Wiisdom Dyb og gode Sæder, Ufred — Daarskab og Laster, Irreligiøsitet og Usædelighed. Freden ligner en stille, skysrie Dag, paa hvilken Børn og Oldinge glæde sig; Hiordene græsse voligen paa fede Græsgange, og Hyrden synger eu munter Sang; Heste og Dyr trække den nærende Plov; Skibene indtage Ladning og udlader den, og seile uforstyrrede over de blaa Bølger; efter fuldendt Arbeide forlader den Lærde

sin Studeerstue, Kiøbmanden lukker sit Contoir, Kunstneren og Haandværksmanden sit Værksted — Alle ile ud i Guds fri Luft, og nyde med taknemligt Blik mod Himlen den milde, klare Dag.

Krigen er liig et Uveir, der sort og frygteligt trækker op paa Himlen, og brusende udbreder Nat og Skræk, Død og Udelæggelse.

Tak, inderlig Tak bringe vi Menneffenes Fader, naar han skienker os Fred! Tak til de Helte, der opoffrede sig, og sluttede Fordrag, under hvis Beskyttelse Folkene nyde Livets lykkelige Dage! Fred være i alle Lande! Fred herske paa alle Have! Fred være i alle Huse, Fred trone i alle Hierter!

Dog vi komme atter tilbage til vort Sinds billede. Ved Fredtræets Rødder har to Skynsaander lagt sig ned, Retfærdighed og Humanitet. De tillade ej, at nogen Dre kommer Stammen, nogen Spade Rødderne for nær. Under Skyggen af det hulde Træe trives Videnskab og Kunst, Handel og Haandværk. I dets Skygger seer man Bøger, astronomiske og mathe-

matiske Instrumenter, adskillige Varer, Kunst- og Haandværks-Medstaber ligge. Den Eng, hvor det staaer, brammer med Fylde og Betsignelse. Herskesyge, Erobrerlyst, Had, Avind, Brede og Hovmod, og hvad ellers Mødre og Fædre kalde den Mennesket myrdende Krigsgud, ere forjagede fra Fredstræets Naboskab, de ere som den cultiverede Menneskeheds Skiendsel forviiste til deres sande Hiem, til Barbariets Lande. I nye Grupper danser Gratierne, byde Freden, deres Broder fra Himlen, velkommen, og bede ham aldrig mere at forlade dem.

2.

F i o l e n.

Der staae de, de fiere, nydelige Blomster! Med deres skønne blaae Dine titte de beskedent frem under Græsset, neppe bemærker man dem.

Ynglinge og Møer! Kommer hid, betragter Fiolen og lærer Beskedenhed af den. Hvor ofte sætte I høiere Priis paa eder selv, end I borde, hvor ofte ere I indtagne og blændede af eder selv og eders Gøglen, hvor ofte søge I, at lade

Andre føle eders indbildte Dvervægt, hvor ofte tale J pralende om eders Talenter, Kundskaber, Daad og Fortienester, hvor ofte tee J eder overmodige som Berusede. Neppe have J begyndt at lære, saa indbilde J eder at viide Meget, saa bedømme J Mænd, hvis Skoeremmer J ej ere værdige at løse, saa troe J, at kunde oversee eders Lærere selv: neppe have J giort nogle Skridt paa Dydens Bane, saa mene J allerede, at have undgaaet alle Klipper, saa mene J, allerede at have oversteget alle Bierge. Skuer Fiolen, som blomstrer i stille Beskedenhed, som uden Stoiien udbreder den behageligste Duft. Lærer af Grækeren Sokrates, som de Himmelske erklærede for den Viseste blandt de Dødelige: „Intet veed jeg,“ var hans Svar, „uden det, at jeg veed Intet.“ Seer hen til hin religiøse Wiise, som unægteligen havde bragt det videre end J, i Kundskab og Dyd. „Ikke at jeg alt har grebet det,“ bekiendte han, „men jeg jager efter Klenodiet, at jeg kan gribe det.“ Hvilken efterlignelsesværdig Beskedenhed. —

J en simpelskion blaa Dragt, ikke i pralende Farver, viser sig Fiolen. Udel Simpelt i Paaklædning skal J lære af den. Det

Skionne viser sig ei i overvættes Pynt og Rigdom, og ej i broget Mangfoldighed af fremstikkende Farver.

Naar Fiolen først, samlet i et Knippe, bæres om til Salg og Skue, da har dens Skionhed og Bellugt varet sin længste Tiid. Det Gode, som skeer blot for Binding og til Stads, har faaet sin Løn og visner hen. —

Hvor ofte gjør Menneket, hvad han bør, blot for at gjøre Opsigt, eller blot saalænge, han kan have Fordeel deraf: men der, hvor intet Mennekte bemærker ham, hvor Ingen roser ham, eller hvor han skal opoffre Noget for det Gode, forlader han Dyden. Fiolen beskæmmer ham! Den blomstrer og duster i Løn, ogsaa der hvor Ingen seer og beundrer den. Den duster, end naar den nedtrædes med Fødderne.

At fremme det Gode i Løndom, ikke trættes, naar den ædle Handling bliver upaaskionnet og miskiendt, ved store Aands- og Hiertesfortrin at være beskeden, det sætter Kronen paa Talenter og Fortjenester, det er sand Storhed, det er Siels Høihed. Hvor er det Mennekte,

som ved alvorlig, standhaftig Villie ej kan for-
 hverve sig denne Storhed. Brødre og Søstre!
 enten vi boe i store Residensstæder og prægtige
 Palladser eller i ubetydelige Byer og lave Hyt-
 ter, i hver Stand, under alle Forhold kunne
 vi tilkæmpe os dette Klenodie, mod ethvert An-
 greb kunde vi forsvare det, selve Døden kan ej
 berøve os det.

(Fortsættes i næste Nummer.)

B r o r s o n,
 Professor.

Borger = Bennen

No. 51.

To og Tyvende Aargang.

Løverdagen den 22de December 1810.

Forlagt af Understøttelses = Selskabet.

Trykt hos Matth. Joh. Sebbelow,
Wimmelstædet No. 138.

Sindbilleder.

(Sluttet. See No. 50.)

3.

Fæsten i den frie Natur.

Sindetræers fiolige Skygger ere store Borde
dækkede. Den varmende Sol smiler sit Bifald
til den skønneste Høstdag.

Hvor synderligt! Fæde seer man ikke. Maaden er fordeelt paa usædvanlig store Tallerkener. Nogle Gæster have vel ti Portioner for sig; nogle fem; nogle kun een maadelig Portion. Under de Førstes Tallerkener ligge desuden mange Guld- og Sølvmynter, og for dem store Flasker, fyldte med Wiin. Andre have Intet paa, og Intet under deres Tallerkener. Herrerne med de mange Portioner have tykke Mæver, de tømme et Glas Druesaft efter det andet, og deres Ansigter blive blodrøde. De med de tomme Tallerkener see med blege Ansigter til Herrerne med de mange Portioner. Nogle af disse staae berusede op med Støien og Jublen. Hvad de ej spise og drikke, lade de, saavel som Guld- og Sølvmynter giæmme i deres Forraadskamre og Skrine under ti Laase. En høitjublende Musik begynder, og de give sig til at dansse under Lindene. Smidlertid græde Hine med de tomme Tallerkener og de blege Ansigter.

Men der sidde ogsaa Nogle ved Bordet, de have broderligen deelt deres tarvelige Maaltid med de Hungrige, som vare dem nærmest. Deres Hunger var stillet, dog havde de ej lyst, at dansse med de Jublende; men de bleve sidende, og talede Trøst til de Grædende.

Da traadde Fæstens Herre frem. „Hvad seer jeg,“ sagde han, „hvis jubler og her græder man?“

„Ak Herre,“ svarede Nogle, „dit gode Maaltid var blot velsignet for Faa. Vi Alle, som sidde her, ere endnu hungrige og have Intet, at spise.“

Andre sagde: „Vi ere vel blevne mætte ved vore Naboers Godhed, men have ej Lust at dandse, fordi vi see saa Mange græde af Hunger.“ —

„Musik og Dands høre op!“ raabte Herren forbitret, og paa Diebliffet udbredte sig dyb Stilhed. „J, som have spist og ere mætte,“ blev han ved, „J have forsyndet eder meget mod eders Medbrødre, da J fandt saa rundelig Spise og Drikke for eder og desuden Penge, skulde ikke Enhver blandt eder have givet den Hungrige og Tørstige en Deel af eders Overflod? saa vare alle mine Børn blevne mætte og glade. Men nu vilde J dandse og juble, og hine hungre og græde? Kaster hine Ubarmhertige i Mørkhedens Taarn,“ — blev Fæstens Herre ved — „der skal være Jammer og Graad. Thi der skal holdes en ubarmhertig Dom over dem, som ej øve Barmhertighed.“

„Men de Hungrige og Grædende, og dem, som spiste de Hungrige og græd med de Grædende, skal I føre til Glædens Sal. Salige ere de Barmhiertige, thi dem skal vederfares Barmhiertighed.“ —

4.

Passionsblomsten.

En skønnere Blomst har jeg aldrig seet. Ved hver ny Beskuelse har jeg paa ny beundret den. Dens, elleve til tolv, spids udløbende Blade danne en stor, hvid Stjerne; paa denne pranger en anden Stjerne, en munter Fiolet-Farve stråler ud fra dens Middelpunkt, og taber sig i fine gulagtige Spidser. Støvberen og Pistillen, saavel som den smækkre høie Bært, der bærer Blomster — Alt er overordentligt. Var det nye Skue, eller var det nogen anden Omstændighed, hvorfor jeg beundrede den indtil Begeistring! nok — en skønnere Blomst har jeg aldrig seet. Og derfor ligner jeg denne Blomst med Dyden; thi der gives i Himlen og paa Jorden Intet skønnere end den. Kunde en Maler eller en Kunstner fremstille Dyden i dens hele Skønhed

og Ynde, i dens hele Bærdighed og Høihed i en det legemlige Dje synlig Form, sikkert vilde alle Mennesker, gode og onde, blive henrykte af den. Saa taler een af Oldtidens Bise om Dyder og han har Ret.

Passionsblomsten maa pleies omhyggeligen flere Aar efter hinanden, førend den blomstrer. Saaledes ogsaa Dyden. Uden Møie, Anstrængelse og Kamp blomstrer den ej. Intet Menneske opnaaer den uden egen Virksomhed. Den kan ej, som andre Gode forhverves ved Arv, Gave eller Fødsel.

Fire og tyve Timer blomstrer hver enkelt Blomst paa en Passionsplante, og saa lukkes dens Bøger; men bestandigen træder nye Blomster frem. Saaledes drager Dyden sig tilbage i sig selv efter enhver god Handling. Den søger Intet uden for sig, den finder i sig selv sin skønne Belønning. Men den holder derfor ej op, at være til og at virke, stedse driver den nye Blomster frem, herlige for Tiden, og herligere for Evigheden.

Uden at være støttet til en Stav kan Passionsranke ikke vore op og bære Blomster. Saaledes

Kan Dyden heller ikke undvære Religionens Understøttelse; uden den gives ingen stadig Fremgang, uden den ingen Fuldbendelse i det Gode. Og hvor i hele Verden fandt den Gode Trøst i Storme, hvor fandt Dyden, denne sædelige Anstrængelse, denne kraftfulde Kamp og Sejer over det Onde — hvor fandt den værdig Belønning, uden i Troe paa Gud og Udødelighed?

Den dufter vel ikke, den Blomst, vi tale om, men dog er den en skøn Blomst, og beundres af Alle. Stundom yder Dyden hverken Behagelighed eller Fordeel; dog er den skøn. Den fordrer almindelig Agtelse, endog da, naar dens Udøvelse er forbunden med Ubehagelighed, Møie og smertelig Overvindelse. Ja, Dyden er mellem Glæder skøn, dog ogsaa mellem Sorger skuer man dens himmelske Oprind.]

5.

Den Længesovende.

Vi finde i vore Frugthaver ikke fielden hine Gbletræer, som kaldes de Længesovende. Naar andre Træer have i Foraaret alt i flere Uger

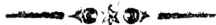
spiret og blomstret; som vaagner den endelig ogsaa af sin lange Vintersøvn, klæder sig som dens tidligere vaagnede Brødre i det yndige Grønne, begynder at blomstre, og naar Høsten nærmer sig med al sin Fylde saa pranger ogsaa den med store, velsmagende Frugter. Dens senere Blomstring beskytter den for Nattefrost, der i det yndige Baar fordærver saa mange Blomster.

Dette Træ ligner den langsomme, men ellers forstandige Mand, der ved sin Gioren og Baden ej blot seer paa det Nærværende, men ogsaa paa Fremtiden. Med langsomt Overlæg, hvorved han begrunder sit Foretagende fra alle Sider, begynder han stedse i Tide, han overieler sig ikke og udfører sin Sag vel. Hvor langt høiere bør han ei agtes end den Betfindige og Flygtige; der handler ilfærdigere og efter fuldbragt Handling først for sildig overlægger Hvad, Hvordan og Hvorfor han handlede. Hvormeget fordærves ikke af flige Mennesker, hvor Meget udføres saaledes, at det, maa gøres om igien. Det er derfor en gylden Regel: „Skynd dig med Forsigtighed; iil, men forrask dig ikke!“ Ved vigtige og farlige Foretagender bør denne Regel aldrig tabes af Syne. Fabius, Møleren

Kaldet, forskaffede Romerne de største Fordele, da de strede med Karthagerne, ej blot om Herredømmet over Sicilien, men over den hele da bekiendte Verden, fordi han gik frem med Langsommelighed. Han svækkede og slog Helten Hannibal, hvis Navn længe var en Skræk for Romerne. Dog gives der Tilfælde, da en langsomt alt for betænkksom Fremgangsmaade var høist skadelig, og der gives Omstændigheder, da en rask Beslutning og Udførelse gjør Undre.

Til Daad — i dette afgjørende Øjeblik — ere de Mennesker meest ubrugelige, som begynde med unyttige Betænkkeligheder, og fremstille en lang Række af Slutninger, førend de bestemme sig. Den rigtige Tact rammer lynsnart. Der vil nok kunde angive nogle Grunde, men i Øjeblikket ofte ikke alle Grunde, maaske ikke engang de vigtigste. Vogt dig for at ile, og vogt dig for at nøle! Den Vise iler og nøler til rette Tid.

B r o r s o n,
 Professor.

B o r g e r = B e n n e n

No. 52.

To og Tyvende Aargang.

Løverdagen den 29de December 1810.

Førlagt af Underfløttelses = Selskabet.

Trykt hos Matth. Joh. Sebbelow,
Wimmelskæftet No. 138.

A n m e l d e l s e.

S General-Forsamlingen den 17de denne Maa-
ned blev fremlagt General-Regnskabet for 1809
tilligemed en Skrivelse fra Revisores Kaptain
og Juveleer Winther og Grosserer P. F.
Becker, hvori de erklære, at naar 3 Rd., som

af mig Bør ere beregnede for meget til Indtægt ved Rente-Beregningen, i dette Aars Regnskab føres til Udgiøvt, ansee de Regnskabet i særdeles god Orden. Bemeldte Regnskab blev der, efter ifølge Lovens 4 Cap. 10 §. forsynet med Repræsentanternes Dwittering.

Derefter blev fremtaget en af Bogholderen forfattet Beregning over Selskabets Indtægt og Udgiøvt fra 1ste October 1809 til ultimum September 1810, efter hvilken Overskuddet har været 1246 Rd. 46 §. hvoraf $\frac{1}{3}$ Deel blev henlagt til Fondet med 415 Rd. 46 §, og de øvrige 831 Rd. tilligemed de i dette Aars Løb indkomne Renter 5838R. 41 §. fordeelt saaledes mellem de Medlemmer som havde indgivet Ansøgninger om Laan, Pension og Gratifikation, at 4400 Rd. var at anvende til Laan, af hvilken Summa ikkun var begiært 1000 Rd., som blev tilstaaet 12 Ansøgende; af de øvrige 2269 Rd. blev 2036 Rd. anvendt til Gratifikation og 233 Rd. til Pension, og af disse 160 Rd. til nye Pensionister og 73 Rd. som Tillæg til de forhen paa Pension ansatte.

Som nye Pensionister fra næste Aars
Begyndelse bleve ansatte.

	Rd.
1) Smedker Snabels Enke . . .	10
2) Frieibager Sprengers Enke . . .	10
3) Knapmager Krag's Enke . . .	10
4) Smedker Gudmansen . . .	10
5) Sprogmeester Bays Enke . . .	10
6) Smedker Koeds Enke . . .	10
7) Propretær Jordhøis Enke . . .	10
8) Skolelærer Struchs Enke . . .	10
9) Grovsmied Johansens Enke . . .	10
10) Skræder Blædels Enke . . .	10
11) Handfæmager Smits Kone . . .	10
12) Tomfrue Krag . . .	10
13) Tomfrue Glasen . . .	10
14) Sergeant Rennings Enke . . .	10
15) Institutlærer Borchhorst . . .	10
16) Skibsbygmester Asbjørns Enke . . .	10

Følgende Pensionister erholdt
Tillæg:

	Rd.
1) Portner Freeser Enke . . .	4
2) Præsten Mariagers Enke . . .	5
3) Kaptain Hesselbergs Enke . . .	4

	Rd.
4) Porcelainskandler Roskilde . . .	5
5) Hørkræmmer Winchels Enke . . .	4
6) Mahler Hultman . . .	5
7) Skræder N. Bahses Enke . . .	4
8) Skræder Høstrup . . .	5
9) Skoemager Bastian . . .	5
10) Parykmager Henrichsen . . .	6
11) Parykmager Hansens Enke . . .	5
12) Skræder Kolbech . . .	5
13) Bager Wilde . . .	4
14) Smedker Biedts Enke . . .	4
15) Skræder P. Bahses Enke . . .	4
16) Kaptain Hammeløfs Enke . . .	4

De til Gratifikation anvendelige 2036 Rd. bleve
saaledes fordeelte.

	Rd.		Rd.
1) Materialskriv Klitz- gaards Enke	16	6) Smedker Snabels Enke	12
2) Prokurator Nabys Enke	20	7) Grovsmed Johan- sens Enke	12
3) Maler Holms E.	20	8) Dreier Kihmes E.	20
4) Glasserer Lind	20	9) Poletiebet Kam- strups Enke	16
5) Bogholder Kroy- mans Enke	20		

	Rd.		Rd.
10) Portner Dams-		24) Urtekræm. Steen-	
gaards Enke	16	holt . . .	20
11) Revisor Randrup's		25) Nagelsm. Pittaus	
Enke . . .	12	Enke . . .	20
12) Hørkræmmer Pan-		26) Knapmager Krag's	
ges Enke	20	Enke . . .	12
13) Parykmager Kry-		27) Skomager Meiers	
gers Enke	20	Enke . . .	16
14) Fribager Spengers		28) Smedker Gudman-	
Enke . . .	12	sen . . .	12
15) Sigtemager Berg	20	29) Handffem. Reitz-	
16) Guldsmed Greens		zels Enke . . .	16
Enke . . .	20	30) Skomag. Græns-	
17) Skræder Blædels		man . . .	20
Enke . . .	12	31) Smedker Thilemans	
18) Toldbetjent Gua-		Enke . . .	16
nekiers Enke	20	32) Skomager Wahl	20
19) Tomfrue Krag	12	33) Brodeur Brondt	20
20) Styrmand Møl-		34) Revisor Webers	
lers Enke	16	Enke . . .	20
21) Jfr. Tofte . . .	16	35) Havnefoged Nis-	
22) Hørkræmmer Ny-		sens Enke . . .	20
sters Enke . . .	16	36) Revisor Grønne-	
23) Brændeviinsbr-		gaards Enke . . .	16
Hojermans Enke	20		

	No.		No.
37) Forvalter Schiøts		52) Sergeant Ron-	
Enke	24	nings Enke	20
38) Klokker Ellers E.	16	53) Smedker Breie-	
39) Sprogmeff. Bays		rups Enke	20
Enke	12	54) Skræder Lund	20
40) Jfr. Glasen	12	55) Sergeant Olsens	
41) Kaptain Kosøeds		Enke	16
Enke	16	56) Kaptain Hafns	
42) Smedker Koeds E.	12	Enke	24
43) Skoemager Wein-		57) Skolelærer	
bachs Enke	16	Struchs Enke	12
44) Skoemager Syl-		58) Seminarlærer	
vechs Enke	20	Glausens Enke	20
45) Buddet Holling-		59) Varykmager Sp-	
hausers Enke	20	sens Enke	16
46) Sergeant Freeses		60) Skræder Leerbechs	
Enke	24	Enke	12
47) Jfr. Schulz	12	61) Toldbetjent Som-	
48) Konsul Eggs		mers Enke	16
Kone	16	62) Guldsmed Lyder-	
49) Guldsmed Wæ-		vals Enke	16
rums Enke	12	63) Handskem. Smits	
50) Proprietær Jord-		Kone	16
høis Enke	16	64) Institutt. Borch-	
51) Jfr. Edelman	12	horst	12

	Rd.		Rd.
65) Brændeviinsbr. Weises Enke	20	84) Prokurator Schrø- ders Enke	10
66) Kaptain Petersens Enke	16	85) Buddet Seisbergs Enke	10
67) Paryim Gundel	16	86) Staldkarl Truel- sens Enke	10
68) Smeden Hammers Enke	16	87) Bogholder Hvids Enke	20
69) Politiajut. Møl- lers Enke	20	88) Byfoged Reimers Enke	15
70) Fuldmægtig Sven- strup's Enke	16	89) Major Steels E.	20
71) Dplagskfriv. Svaz- nes Enke	24	90) Præsten Mariagers Enke	12
72) Kopist Vindegaards Enke	20	91) Degnen Thaulovs Enke	12
73) Sergeant Thor- sens Enke	20	92) Graver Lehmans Enke	10
74) Skoemager Schrei- bers Enke	16	93) Sprogsm. Krolls E.	10
75) Lømmest. Rob- bersens Enke	20	94) Dugmag. Freies E.	10
76) Politibet. Moes Enke	20	95) Kaptain Hessel- bergs Enke	10
77) Skibsbygmester Asbjørns Enke	12	96) Mægler Winges Enke	20
78) Høker Bergmans Enke	16	97) Brændeviinsbr. Isachsen	12
79) Capt. Rosfigs E.	20	98) Værtshuusholder Kiers Enke	10
80) Zfr. Peterman	12	99) Thehandier Meier	16
81) Gafletts Chef Meies Enke	20	100) Porcelainshandl. Roskilde	12
82) Soldinspt. Funchs Enke	20	101) Hørfæmmer Dr- strøms Enke	10
83) Portner Freeses Enke	10	102) Thehandl. Bryg- man	20
		103) Porcelainsh. Thomsens Enke	10

	Rd.		Rd.
104) Trakt. Thausens		119) Guldsmed Grises	
Enke	16	Enke	16
105) Hørfr. Winchels		120) Bager Wilde	12
Enke	12	121) Gartner Vintrup's	
106) Maler Hultman	16	Enke	16
107) Kommissionair		122) Skræder Fischer	12
Matenburg's G.	10	123) Smedker Biedts	
108) Blyetækker Peter-		Enke	12
sens Enke	10	124) Bager Herløv	20
109) Bager Bresløv	12	125) Guldsmed Kong-	
110) Skræder N. Bah-		bach's Enke	10
ses Enke	10	126) Skræder P. Bah-	
111) Skræder Høstrup	10	ses Enke	10
112) Skoemager Ba-		127) Skomag. Grei-	
stian	12	cher	10
113) Varykm. Henrich-		128) Guldsmed Niel-	
sen	16	sens Enke	10
114) Varykmag. Han-		129) Riibmand Mei-	
sens Enke	16	ers Enke	10
115) Skræder Kolbeck	10	130) Kaptain Hame-	
116) Skræder Ber-		løfs Enke	12
storph's Enke	10	131) Buddet Lebels G.	20
117) Skræd. Romdahl	12	132) Skræder Hastes	
118) Handstem. Lunds		Enke	20
Enke	12		
		Summa	2039

Anmærkn. De overskydende 3 Rd. bleve erlagte af et tilstædeværende Medlem.

Det mere i denne Forsamling afhandlede skal herefter blive anmeldt.

Administrationen for det forenede Understøttelsesselskab.

R. Bay. Brorson. Collin.

C. Købke.